

ЗВІТ

Рахункової палати

за 2017 рік

Київ
2018

© Рахункова палата.
Матеріал офіційний. При використанні
посилання на Рахункову палату обов'язкове.

«Контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використання здійснює Рахункова палата»

Стаття 98 Конституції України

Шановні народні депутати України!

Відповідно до статті 30 Закону України «Про Рахункову палату», подаємо Верховній Раді України схвалений на засіданні Рахункової палати Звіт Рахункової палати за 2017 рік.

Звіт містить основні результати діяльності Рахункової палати, приклади системних порушень, виявлених під час здійснення контрольно-аналітичних та експертних заходів.

Сподіваємося, що ці матеріали стануть корисними у Вашій депутатській діяльності.

*Голова
Рахункової палати*

В. В. Пацкан

З М І С Т

1. РЕАЛІЗАЦІЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ	6
1.1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ У 2017 РОЦІ	6
1.2. НАПРЯМИ ТА ПІДСУМКИ ЗАСІДАНЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	11
1.3. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРТНИХ ЗАХОДІВ І РЕАГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ НА РІШЕННЯ, РЕКОМЕНДАЦІЇ (ПРОПОЗИЦІЇ) РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	20
1.3.1. Загальна характеристика діяльності	20
1.3.2. Контроль, аналіз та експертиза формування і виконання Державного бюджету України.....	27
1.3.2.1. Результати аналізу виконання Державного бюджету України та експертизи поданого до Верховної Ради України проекту закону про Державний бюджет України.....	27
1.3.2.2. Стан державного та гарантованого державою боргу.....	39
1.3.2.3. Формування та використання коштів резервного фонду	42
1.3.3. Аналіз виявлених фактів неналежного адміністрування доходів державного бюджету	46
1.3.4. Напрями та сфери використання коштів Державного бюджету України.....	73
1.3.4.1. Питання державної безпеки, обороноздатності держави	73
1.3.4.2. Державна підтримка енергетичного потенціалу, промисловості та виробничої інфраструктури.....	81
1.3.4.3. Управління державним майном	92
1.3.4.4. Питання розвитку інфраструктури	104
1.3.4.5. Забезпечення діяльності та виконання повноважень державними органами.....	109
1.3.4.6. Стан державних закупівель	122
1.3.4.7. Функціонування судової системи	128
1.3.4.8. Фінансування агропромислового комплексу.....	138
1.3.4.9. Охорона навколишнього середовища, екологічна безпека та запобігання надзвичайним ситуаціям.....	145
1.3.4.10. Реалізація проектів міжнародних фінансових організацій.....	164
1.3.4.11. Соціальні питання	170
1.3.4.12. Охорона здоров'я.....	194

1.3.4.13. Наука, освіта, культура і спорт	202
1.3.4.14. Взаємовідносини Державного бюджету України з місцевими бюджетами та використання бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток територій.....	224
1.3.5. Результати перевірок виконання кошторису витрат Національного банку України, аналізів звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України	252
2. ВЗАЄМОДІЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ З ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ УКРАЇНИ, КАБІНЕТОМ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ, ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ТА СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ НИМИ ЗАКОНОДАВЧИХ І НОРМАТИВНИХ ПРОПОЗИЦІЙ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	259
3. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО.....	282
4. ГЛАСНІСТЬ У РОБОТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	291
5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	295
5.1. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	295
5.2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ.....	299
5.3. ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	302
Додаток 1	309
Додаток 2.....	310

1. РЕАЛІЗАЦІЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ

1.1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ У 2017 РОЦІ

Рахункова палата, як вищий орган фінансового контролю в Україні, здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України «Про Рахункову палату», інших нормативно-правових актів України, в яких визначено, що Рахункова палата здійснює контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням.

Закон України від 02.07.2015 № 576-III «Про Рахункову палату» передбачає, що повноваження, покладені на Рахункову палату Конституцією України, здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), що забезпечується Рахунковою палатою шляхом здійснення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу та інших контрольних заходів.

Діяльність Рахункової палати як незалежного органу фінансово-економічного контролю в державі ґрунтується, відповідно до Закону України «Про Рахункову палату», на принципах законності, незалежності, об'єктивності, безсторонності, гласності та неупередженості.

Основні напрями здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту)

- Фінансова та бюджетна політика
- Доходи державного бюджету
- Оборона та правоохоронна діяльність
- АПК, природоохоронна діяльність та надзвичайні ситуації
- Державний борг, міжнародна діяльність та фінансові установи
- Правове забезпечення
- Соціальна політика
- Наука та гуманітарна сфера
- Промисловість, виробнича інфраструктура та державна власність
- Використання коштів державного бюджету в регіонах

Виконання поставлених перед Рахунковою палатою завдань у частині здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) у 2017 році забезпечували департаменти:

- з питань бюджетної політики;
- з питань доходів бюджету;

- з питань правового забезпечення;
- з питань оборони та правоохоронної діяльності;
- з питань АПК, природоохоронної діяльності та надзвичайних ситуацій;
- з питань промисловості, виробничої інфраструктури та державної власності;
- з питань науки та гуманітарної сфери;
- з питань соціальної політики;
- з питань державного боргу, міжнародної діяльності та фінансових установ;
- з питань використання коштів державного бюджету в регіонах.

Діяльність департаментів посилювали територіальні управління Рахункової палати. Загалом функціонувало сім територіальних управлінь, діяльність яких охоплювала 24 області України і місто Київ:

- по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях (у м. Київ);
- по Дніпропетровській та Запорізькій областях (у м. Дніпро);
- по Львівській, Волинській, Рівненській, Тернопільській, Івано-Франківській та Закарпатській областях (у м. Львів);
- по Одеській, Миколаївській та Херсонській областях (у м. Одеса);
- по Донецькій та Луганській областях (тимчасово у м. Харків);
- по Харківській, Сумській та Полтавській областях (у м. Харків);
- по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Хмельницькій та Чернівецькій областях (у м. Вінниця).

Проведення територіальними управліннями координованих департаментами Рахункової палати аудитів належного адміністрування доходів державного бюджету, законності та ефективності витрачання коштів Державного бюджету України органами державної влади, установами, організаціями, підприємствами, які розташовані на відповідній території, дає змогу розширити сферу незалежного зовнішнього державного фінансового контролю Рахункової палати на місцевому рівні, виявляти проблеми використання державних коштів, які є на регіональному рівні та мають загальнодержавне значення, і акцентувати на них увагу суспільства.

Відповідно до вимог чинного законодавства, Рахункова палата протягом звітного року продовжувала здійснювати контрольну діяльність, яка забезпечує єдину систему контролю за виконанням державного бюджету і бюджетів державних цільових фондів. Це передбачає проведення цілісного та взаємопов'язаного комплексу контрольних заходів.

Рахунковою палатою у 2017 році здійснювався контроль бюджетів трьох років: 2016 року (виконаного бюджету), 2017 року (в ході поточного виконання) та 2018 року (на стадії формування проекту бюджету). Бюджети кожного фінансового року перебувають на одному з етапів трирічного циклу. Інтегрована до основних складових бюджетного процесу, така система контролю передбачає безперервний трирічний цикл контролю за формуванням та виконанням бюджетів кожного фінансового року, що реалізується на трьох послідовних стадіях: попередній контроль проекту бюджету, поточний контроль виконання бюджету та подальший контроль виконання бюджету.

Комплекс заходів, що здійснюються в рамках попереднього, поточного і подальшого контролю, суттєво доповнюється тематичними контрольними заходами відповідно до плану роботи Рахункової палати.

Звіт Рахункової палати за 2017 рік є відображенням контрольної-аналітичної та експертної діяльності, що здійснювалась у звітному році та охоплювала контрольними заходами період 2015–2017 років, окремі системні контрольні заходи охоплювали більш ранні періоди діяльності об'єктів аудитів. Зазначене стосується всіх узагальнюючих результативних показників щодо обсягів перевірених бюджетних коштів, встановлених порушень та недоліків, що наводяться в тексті Звіту.

Звітний рік у діяльності Рахункової палати можна проілюструвати таким чином:

- **БУЛО ПЕРЕВІРЕНО 635** об'єктів;
- **ПІДГОТОВЛЕНО ТА ЗАТВЕРДЖЕНО 95** звітів, для складання яких було здійснено **638** контрольної-аналітичних та експертних заходів (складено актів і довідок);

- **ВИЯВЛЕНО ПОРУШЕНЬ ТА НЕДОЛІКІВ** на загальну суму понад **23 мільярди гривень**;
- **НАДІСЛАНО 633** звіти, рішення, інформації, акти за результатами проведених контрольних заходів;
- **ОБСЯГ ПЕРЕВІРЕНИХ ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ СТАНОВИВ** майже **504 мільярди гривень**;
- **КОЖЕН АУДИТОР У СЕРЕДНЬОМУ ПЕРЕВІРИВ** майже **1,8 мільярдів гривень** державних коштів, при цьому одним аудитором було виявлено порушень і недоліків на суму **82,3 мільйонів гривень**
- **НА 1 ГРИВНЮ, ВИТРАЧЕНУ З ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ, ПРИПАДАЄ:**
 - 3,4 тисяч гривень** перевірених коштів,
 - 154 гривні** встановлених порушень і недоліків.

За результатами всіх контрольних заходів Рахунковою палатою надавалися **обґрунтовані, виважені та конкретні рекомендації** щодо виправлення і поліпшення ситуації, недопущення та запобігання різного роду порушенням і недолікам у майбутньому, а також щодо підвищення ефективності, результативності та економності використання коштів Державного бюджету України як у розрізі кожного напрямку використання бюджетних коштів, так і в цілому.

Для відповідного реагування, усунення виявлених порушень і недоліків аудитором Рахункової палати було підготовлено та **НАДІСЛАНО** вищим органам законодавчої і виконавчої влади, установам, організаціям, підприємствам **633 звіти, рішення, інформації, акти** за результатами проведених контрольних заходів.

Повсякденною практикою роботи нашої інституції є відстеження та аналіз виконання об'єктами контрольних заходів рекомендацій і пропозицій, що затверджені рішеннями Рахункової палати за результатами проведених аудитів. Робота в цьому напрямі передусім спрямована на загальнодержавний результат: покращення стану законності, ефективності та результативності надходження і використання бюджетних коштів, а також діяльності державних органів.

Слід зазначити, що з рекомендацій, наданих Рахунковою палатою у 2016 році за результатами заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), до кінця 2017 року 48,9 відс. було виконано повною мірою, ще 22 відс. – частково. Отже, можна констатувати, що **показник виконання рекомендацій Рахункової палати** протягом року з моменту їх надання становить **близько 70 відсотків**. Водночас слід зауважити, що значна частина рекомендацій Рахункової палати стосується внесення змін до законодавчих та інших нормативно-правових актів, для виконання яких необхідний більший проміжок часу, ніж один рік.

Пропозиції Рахункової палати за результатами заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) було враховано Верховною Радою України у прийнятих у 2017 році **9 законах**, а також при підготовці **8 законопроектів**.

Окремі рекомендації Рахункової палати, зроблені за результатами проведених заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), знайшли відображення у **17 постановах і 13 розпорядженнях Кабінету Міністрів України**, спрямованих на удосконалення державної фінансової та бюджетної політики, поліпшення якості життя населення.

Реалізації наданих Рахунковою палатою рекомендацій сприяла активна її співпраця з **комітетами Верховної Ради України**. Представники Рахункової палати взяли участь у **99 засіданнях комітетів**, на яких було розглянуто **35 питань за результатами контрольних заходів**, здійснених Рахунковою палатою, **двох парламентських слуханнях** та **56 засіданнях робочих груп**.

У 2017 році тривала співпраця Рахункової палати з Генеральною прокуратурою України та іншими правоохоронними органами. Згідно зі статтею 41 Закону України «Про Рахункову палату», до **Генеральної прокуратури України** було передано загалом **20 матеріалів**, які містили інформацію про результати **25 проведених контрольних заходів** Рахункової палати. До **Національної поліції України** та її територіальних органів у 2017 році Рахунковою палатою для вжиття заходів реагування надіслано **14 матеріалів**, до **Служби безпеки України – 4 матеріали**.

Одним із пріоритетних напрямів діяльності Рахункової палати є **гласність**. З набранням чинності Законом України «Про Рахункову палату» інформація про результати діяльності Рахункової палати регулярно оприлюднюється на її офіційному веб-сайті www.ac-rada.gov.ua, а саме:

- звіти про здійснені заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), крім тих, що містять інформацією з обмеженим доступом;
- висновки щодо проекту закону про Державний бюджет України, висновки про стан виконання Державного бюджету України;
- рішення Рахункової палати;
- інформаційні повідомлення про виконання рішень Рахункової палати;
- інформаційні бюлетені.

Загалом у засобах масової інформації впродовж року **оприлюднено 2737 матеріалів, пов'язаних з діяльністю Рахункової палати** або з посиланнями на неї. Водночас спостерігалася тенденція до зменшення рівня присутності Рахункової палати в інформпросторі країни, що зумовлено як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками.

У 2017 році одним із пріоритетних напрямів міжнародної діяльності Рахункової палати було забезпечення діяльності очолюваної нею **робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф**. У березні 2017 року в м. Рим, Італійська Республіка, під головуванням Рахункової палати України та за підтримки Аудиторського суду

Італійської Республіки відбулося **III засідання робочої групи**, в якому взяли участь представники п'ятнадцяти вищих органів фінансового контролю.

Для Рахункової палати України **X Конгрес Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI)**, що відбувся у травні 2017 року в м. Стамбул, Турецька Республіка, став відправною точкою наступного трирічного періоду діяльності робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.

Під час семінару «Успіх і роль ВОФК у забезпеченні сталого розвитку відповідно до Цілей сталого розвитку», що відбувся в рамках Конгресу, делегацією Рахункової палати було презентовано діяльність нашої інституції в цьому напрямі, а також окреслено плани на майбутнє як Рахункової палати в цілому, так і очолюваної нею робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.

Відзначаючи досягнуті робочою групою результати, а також можливість у рамках її діяльності сприяти моніторингу і перевірці досягнення Цілей сталого розвитку, X Конгрес EUROSAI одностайно прийняв рішення про продовження мандата діяльності робочої групи на наступні три роки.

1.2. НАПРЯМИ ТА ПІДСУМКИ ЗАСІДАНЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Основною організаційною формою діяльності Рахункової палати, відповідно до статті 25 Закону України «Про Рахункову палату», є її засідання, на яких розглядалися питання розвитку Рахункової палати, організації роботи, планування, здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) та інші питання, пов'язані з виконанням повноважень Рахункової палати.

За своїм статусом Рахункова палата є колегіальним органом.

Протягом звітного року Рахункова палата спрямовувала свою діяльність на:

- забезпечення системного державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) шляхом здійснення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу та інших контрольних заходів;
- посилення контролю за наповненням дохідної частини Державного бюджету України;
- здійснення системного контролю за виконанням державних цільових програм;
- посилення контролю за використанням бюджетних коштів на забезпечення функціонування державних органів;
- застосування різних форм і методів проведення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), встановлення причинно-наслідкових зв'язків виявлених порушень і недоліків при адмініструванні доходів та використанні державних коштів;
- підвищення результативності роботи Рахункової палати, зокрема, реагування органів державної влади на рішення та рекомендації

(пропозиції) Рахункової палати за результатами заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), розгляд Верховною Радою України, її комітетами результатів контрольних заходів та законодавчих пропозицій з питань державного бюджету і фінансів України;

- розвиток міжнародного співробітництва та вивчення міжнародного досвіду вищих органів фінансового контролю зарубіжних країн щодо контрольної діяльності та застосування його при проведенні паралельних та спільних аудитів;
- забезпечення гласності та прозорості в діяльності Рахункової палати;
- застосування сучасних інформаційних технологій в забезпеченні фінансового контролю.

У 2017 році було **проведено 26 засідань** Рахункової палати, на яких **розглянуто 162 питання**.

Дотримання принципу незалежності було основним при виборі тематики і плануванні заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту). Перш за все зверталася увага на питання, що стосувалися нагальних загальнодержавних проблем, питань державної безпеки, обороноздатності держави, державної підтримки енергетичного потенціалу, промисловості та виробничої інфраструктури, соціальної сфери, поглиблення контролю за використанням державних коштів та законності і своєчасності руху коштів Державного бюджету України, які підлягають контролю Рахунковою палатою, пошуку резервів наповнення державного та місцевих бюджетів.

Департаментами і територіальними управліннями підготовлено **95 звітів**, для складання яких було здійснено **638 заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту)** з оформленням відповідних актів і довідок.

Відповідно до Конституції України, Бюджетного кодексу України та норм Закону України «Про Рахункову палату», Рахункова палата здійснює **аналіз бюджетного процесу та контроль за надходженням коштів Державного бюджету України та їх використанням**. Рахункова палата надавала Верховній Раді України висновки щодо виконання державного бюджету за 2016 рік, I квартал, I півріччя, 9 місяців 2017 року і за підсумками трьох кварталів 2017 року в частині надходжень, а також висновки за результатами експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік».

Окрема увага Рахункової палати була приділена **аналізу стану державного та гарантованого державою боргу, формування та використання коштів резервного фонду державного бюджету**.

На постійній основі Рахунковою палатою здійснюються перевірки виконання та фінансування програм економічного та соціального спрямування. Протягом 2017 року підготовлено шість звітів за результатами аудитів ефективності використання бюджетних коштів на виконання **шести державних цільових програм або окремих їх напрямів**:

- Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему;

- Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012–2016 роки;

- Загальнодержавної цільової програми захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013–2017 роки;

- Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року;

- Державної цільової економічної програми розвитку рибного господарства на 2012–2016 роки;

- Державної програми забезпечення молоді житлом на 2013–2017 роки.

Рахункова палата забезпечує охоплення контролем усіх напрямів використання державних коштів.

Питання державної безпеки, обороноздатності держави перебувають під постійним контролем Рахункової палати. На засіданнях Рахункової палати у 2017 році розглядалися звіти про результати аудитів ефективності використання бюджетних коштів, виділених:

- Службі безпеки України на матеріально-технічне забезпечення («Цілком таємно»);
- Державній службі України з надзвичайних ситуацій на забезпечення діяльності сил цивільного захисту;
- територіальним органам з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ України;
- Службі зовнішньої розвідки України («Цілком таємно»);
- Адміністрації Державної прикордонної служби України на заходи з інженерно-технічного облаштування кордону («Таємно»).

Крім того, було розглянуто результати аудиту виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудитів Міністерства оборони України з питань ефективності використання бюджетних коштів на матеріально-технічне забезпечення, закупівлю і модернізацію озброєння та військової техніки, створення Єдиної автоматизованої системи управління Збройними Силами України («Цілком таємно»).

Серед найпріоритетніших для Рахункової палати є питання **державної підтримки енергетичного потенціалу, промисловості та виробничої інфраструктури**. Протягом звітнього року розглянуто результати:

- аудиту ефективності використання та розпорядження майном Українського державного підприємства «Укрхімтрансміак»;
- аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на реструктуризацію вугільної промисловості;
- фінансового аудиту Державного спеціалізованого підприємства «Чорнобильська АЕС»;

- аудиту ефективності управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі публічного акціонерного товариства «Одеський припортовий завод» щодо забезпечення надходжень до державного бюджету.

Протягом звітного року було розглянуто ряд питань **управління державним майном**. Зокрема, розглядалися питання ефективності управління об'єктами державної власності:

- органами державного управління;
- Міністерством енергетики та вугільної промисловості України в електроенергетичному комплексі;
- Міністерством енергетики та вугільної промисловості України у сфері транзиту, експорту та імпорту енергоносіїв;
- у сфері проектування підприємств, що мають фінансові наслідки для державного бюджету;
- у сфері авіаційної промисловості, що мають фінансові наслідки для державного бюджету («Для службового користування»).

Також було розглянуто звіт про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів та державного майна на підтримку експлуатаційно-безпечного стану судноплавних шлюзів та внутрішніх водних шляхів.

Питання розвитку інфраструктури порушувались у звітах про результати аудитів ефективності використання коштів державного бюджету на:

- загальне керівництво та управління у сфері інфраструктури;
- здійснення державного контролю з питань безпеки на транспорті;
- фінансування автомобільної дороги державного значення М-09 Львів – Рава-Руська на території Жовківського району Львівської області;
- реалізацію у 2016 році Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації Стратегії кібербезпеки України («Тасмно»).

Питанням ефективності використання коштів державного бюджету на **забезпечення діяльності та виконання повноважень державними органами** було присвячено аудити ефективності:

- використання коштів державного бюджету Національним агентством з питань запобігання корупції;
- використання коштів державного бюджету Державним сховищем дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України;
- реалізації Фондом державного майна України та його регіональними відділеннями повноважень щодо контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу державного майна та виконанням покупцями взятих зобов'язань;
- управління Національною академією наук України об'єктами державної власності («Для службового користування»);

- використання коштів державного бюджету на забезпечення у 2015–2016 роках Міністерством закордонних справ України функціонування закордонних дипломатичних установ України («Для службового користування»);
- використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію державної політики з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів;
- управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву («Цілком таємно»).

Беручи до уваги, що **стан державних закупівель** є одним із національних пріоритетів, Рахункова палата розглянула звіти про результати:

- аналізу стану державних закупівель в Україні;
- аудиту ефективності здійснення державних закупівель Державною судовою адміністрацією України та її територіальними органами.

Рахункова палата здійснювала контроль за використанням коштів, спрямованих на **функціонування судової системи**. Впродовж року було розглянуто звіти про результати:

- аудиту ефективності використання Міністерством юстиції України бюджетних коштів, виділених на забезпечення функцій у сфері виконання кримінальних покарань та пробації;
- фінансового аудиту Верховного Суду України;
- фінансового аудиту Конституційного Суду України;
- аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на здійснення правосуддя Вищим адміністративним судом України.

Питанням **фінансування агропромислового комплексу** було присвячено звіти за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на:

- надання державної підтримки агропромислового комплексу;
- розвиток рибного господарства.

Питання охорони навколишнього середовища, екологічної безпеки та запобігання надзвичайним ситуаціям обговорювалися під час розгляду Рахунковою палатою звітів, що стосувались:

- використання коштів державного бюджету, спрямованих на функціонування об'єктів природно-заповідного фонду, що входять до складу міжнародного біосферного заповідника «Східні Карпати»;
- результатів міжнародного координованого аудиту захисту від забруднення вод басейну річки Західний Буг;
- стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття»;
- впровадження системи поводження з побутовими відходами та ефективності використання коштів державного бюджету у цій сфері;

- використання Міністерством екології та природних ресурсів України коштів державного бюджету на державну підтримку заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів;
- використання коштів державного бюджету, спрямованих на розвиток та функціонування системи протипаводкового захисту;
- результатів фінансового аудиту Державної служби геології та надр України.

Постійна увага приділялась проблемам **реалізації проектів міжнародних фінансових організацій**. Це стосується розглянутих та затверджених на засіданнях Рахункової палати звітів про результати:

- аналізу ефективності використання органами державного управління міжнародної технічної допомоги;
- аналізу стану залучення та використання позик міжнародних фінансових організацій;
- аудиту фінансової звітності проекту «Модернізація системи соціальної підтримки населення України», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку».

На постійному контролі Рахункової палати перебувають **соціальні питання**, що як і в попередні роки, були серед найпріоритетніших. Зокрема, розглянуто питання:

- соціальної підтримки учасників антитерористичної операції;
- забезпечення житлом осіб, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції та/або у забезпеченні її проведення і втратили функціональні можливості нижніх кінцівок;
- професійної реабілітації та зайнятості осіб з інвалідністю;
- оздоровлення та відпочинку дітей, які потребують особливої уваги та підтримки;
- безоплатного харчування дітей, потерпілих від Чорнобильської катастрофи;
- соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за принципом «гроші ходять за дитиною»;
- забезпечення молоді житлом;
- дефіциту бюджету Пенсійного фонду та його покриття за рахунок коштів державного бюджету.

Питання **охорони здоров'я** розглядалися у звітах про результати аудитів ефективності використання коштів державного бюджету, виділених:

- на здійснення заходів Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012–2016 роки;
- Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою

«Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру»;

- закладам охорони здоров'я Державної прикордонної служби України.

Проблеми **науки, освіти, культури і спорту** обговорювались під час розгляду звітів про результати ефективності використання коштів державного бюджету, виділених:

- Національній академії педагогічних наук України на науково-організаційну і наукову діяльність та забезпечення підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти;

- президії Національної академії аграрних наук України на наукову і організаційну діяльність;

- Національній академії мистецтв України на забезпечення діяльності;

- Міністерству культури України для надання музичної освіти;

- на розвиток кінематографії та управління об'єктами державної власності у цій сфері;

- Міністерству оборони України на підготовку військових фахівців у вищих навчальних закладах, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів («Таємно»);

- Військовій академії (м. Одеса);

- Міністерству молоді та спорту України на підготовку резерву і складу національних команд та забезпечення їх участі у міжнародних змаганнях.

Департаментами Рахункової палати та її територіальними управліннями особлива увага приділялася питанням **взаємовідносин Державного бюджету України з місцевими бюджетами та використання бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток територій**. На засіданнях Рахункової палати затверджено звіти про результати:

- аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад;

- аналізу використання коштів державного бюджету на здійснення виконавчої влади у Житомирській та Хмельницькій областях та надання гарантованих державою соціальних послуг в умовах функціонування об'єднаних територіальних громад;

- аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на відновлення і розвиток інфраструктури Донецької області;

- аналізу стану реалізації рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання у 2015 році коштів державного бюджету, спрямованих місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури окремих територій;

- аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу;

- аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження;
- аудиту ефективності використання коштів медичної субвенції, спрямованих на забезпечення лікування хворих на ниркову недостатність методом гемодіалізу;
- аудиту ефективності управління майном професійно-технічних навчальних закладів державної форми власності;
- аудиту ефективності використання освітньої субвенції, спрямованої спеціальним загальноосвітнім навчальним закладам для дітей, які потребують корекції фізичного чи розумового розвитку.

Протягом 2017 року Рахунковою палатою здійснювався **аналіз виявлених фактів неналежного адміністрування доходів державного бюджету**, зокрема, на засіданнях Рахункової палати розглянуто звіти про результати:

- аналізу обґрунтованості планування (прогнозування) надходжень акцизного податку до державного бюджету;
- аудиту ефективності справляння та дієвості контролю за надходженням рентної плати за користування надрами для видобування газу до державного бюджету
- аудиту ефективності адміністрування доходів від власності суб'єктів господарювання, що належать до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства України;
- аудиту ефективності виконання повноважень:
 - органами Державної фіскальної служби України у сфері державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства;
 - органами державної влади по забезпеченню погашення податкового боргу та попередження його зростання;
 - органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води;
 - органами державної влади щодо забезпечення надходжень до державного бюджету орендної плати за користування цілісними майновими комплексами та іншим державним майном;
 - органами державної влади в частині забезпечення повноти справляння податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства;
 - територіальними органами Державної фіскальної служби України у Вінницькій і Хмельницькій областях щодо забезпечення повноти та своєчасності сплати податків, зборів, платежів суб'єктами господарювання в сільському господарстві;

- органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження.

Відповідно до функцій і повноважень Рахункової палати, проводилась **перевірка виконання кошторису витрат Національного банку України за 2016 рік** (звіт «Для службового користування»), аналізувалися звіти **Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України**.

Позапланові контрольні заходи проводились за рішенням Рахункової палати на підставі звернень комітетів Верховної Ради України та запитів народних депутатів України, за якими Верховна Рада України приймала відповідні рішення:

згідно зі зверненням Голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я Богомолец О. В. від 09.11.2016 № 04-25/11-1206 і від 20.02.2017 № 04-25/11-149, проводився аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру»;

на виконання звернень народних депутатів України:

- Войціцької В. М. від 17.01.2017 № 149/2/184 – аналіз стану реалізації рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання у 2015 році коштів державного бюджету, спрямованих місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури окремих територій;

- Дерев'янка Ю. Б. від 20.01.2017 № 291-47 – аудит ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження;

- Литвина В. М. від 13.04.2017 № Д/269-340 та Сугоняки О. Л. від 25.05.2017 № 17-356/02/121 – аудит ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на розвиток кінематографії та управління об'єктами державної власності в цій сфері;

- Вітка А. Л. від 01.06.2017 № 133-06/2017 – аудит ефективності управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі ПАТ «Одеський припортовий завод» щодо забезпечення надходжень до державного бюджету;

- Немировського А. В. від 11.11.2016 № 437/16-282 – аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених територіальним органам з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ України;

- Кобцева М. В. від 08.12.2016 № 114/7-698 – аналіз обґрунтованості планування (прогнозування) надходжень акцизного податку до державного бюджету.

За результатами здійснених заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) Рахунковою палатою було підготовлено та передано депутатам Верховної Ради України 9 інформаційних бюлетенів (додаток 1).

1.3. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРТНИХ ЗАХОДІВ І РЕАГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ НА РІШЕННЯ, РЕКОМЕНДАЦІЇ (ПРОПОЗИЦІЇ) РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

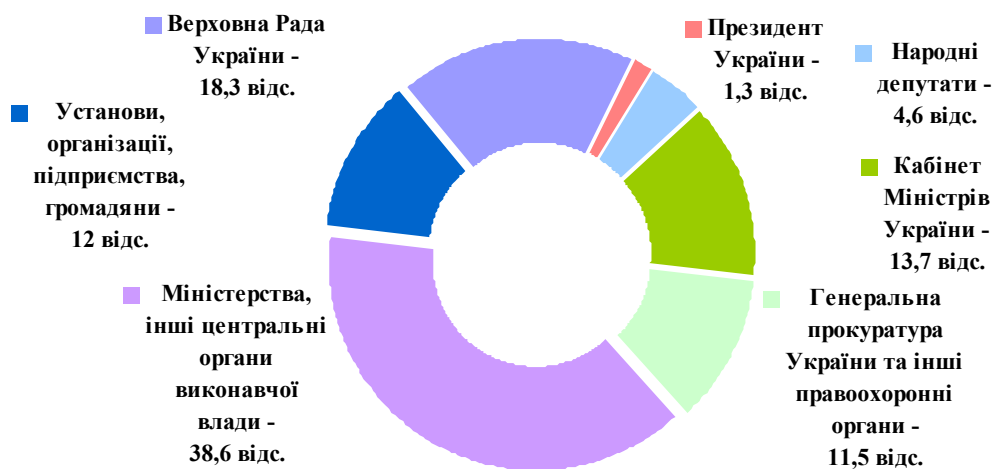
1.3.1. Загальна характеристика діяльності

У звітному році Рахунковою палатою здійснено 638 контрольно-аналітичних та експертних заходів.

Контроль за використанням бюджетних коштів, коштів державних цільових фондів здійснювався у 23 областях України. Перевірено 635 об'єктів (додаток 2 «Основні об'єкти контрольно-аналітичних заходів Рахункової палати у 2017 році»).

За результатами проведених контрольно-аналітичних та експертних заходів підготовлено та надіслано до вищих органів законодавчої і виконавчої влади, установ, організацій, підприємств 633 вихідних документи (звіти, рішення Рахункової палати, інформації, акти та листи) для відповідного реагування, усунення виявлених порушень і недоліків, а також для відшкодування втрат і збитків, заподіяних Державному бюджету України. Усі зазначені документи містили обґрунтовані, виважені та конкретні рекомендації щодо виправлення і поліпшення ситуації, недопущення та запобігання різного роду порушенням і недолікам у майбутньому, а також щодо підвищення ефективності, результативності, продуктивності та економності використання коштів Державного бюджету України як у розрізі кожного напрямку використання бюджетних коштів, так і в цілому.

Діаграма 1. Одержувачі звітів, рішень, інформацій, актів та листів за результатами контрольної діяльності, надісланих у 2017 році для відповідного реагування

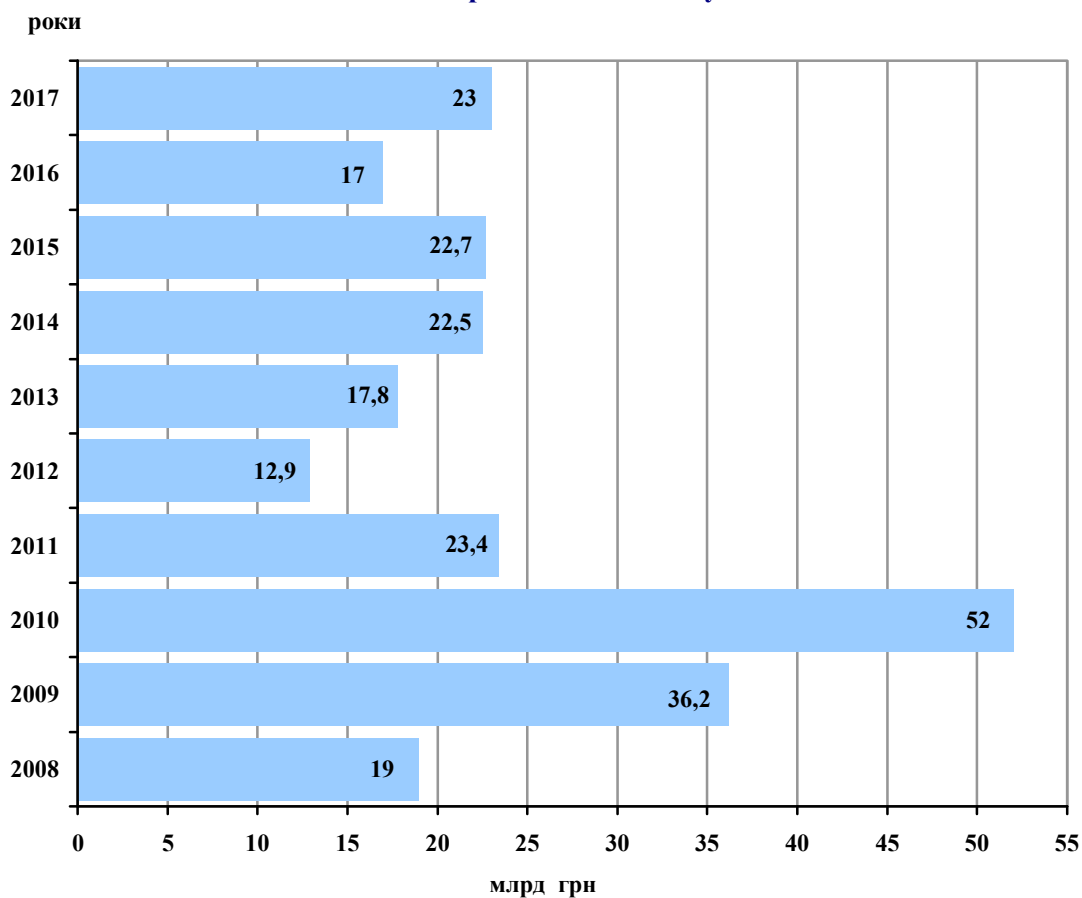

Зокрема, до Верховної Ради України надіслано 116 документів, Президенту України – 8, народним депутатам України – 29, Кабінету Міністрів України – 87, Генеральній прокуратурі України та іншим правоохоронним органам – 73, Міністерствам та іншим центральним органам – 244, установам, організаціям, підприємствам, громадянам – 76 документів.

Під час проведення аудиторями Рахункової палати контрольно-аналітичних та експертних заходів виявлено, відповідно до статей 116 і 119 Бюджетного кодексу України, порушень і недоліків при адмініструванні доходів державного бюджету, а також порушень бюджетного законодавства (у тому числі нецільового), неефективного використання коштів Державного бюджету України, на загальну суму **23 млрд 32,4 млн гривень**. З цієї суми:

- порушення адміністрування доходів – 10 млрд 339 млн грн;
- порушення бюджетного законодавства, у тому числі нецільове використання коштів становлять 6 млрд 124,6 млн грн;
- неефективне – 6 млрд 568,8 млн гривень.

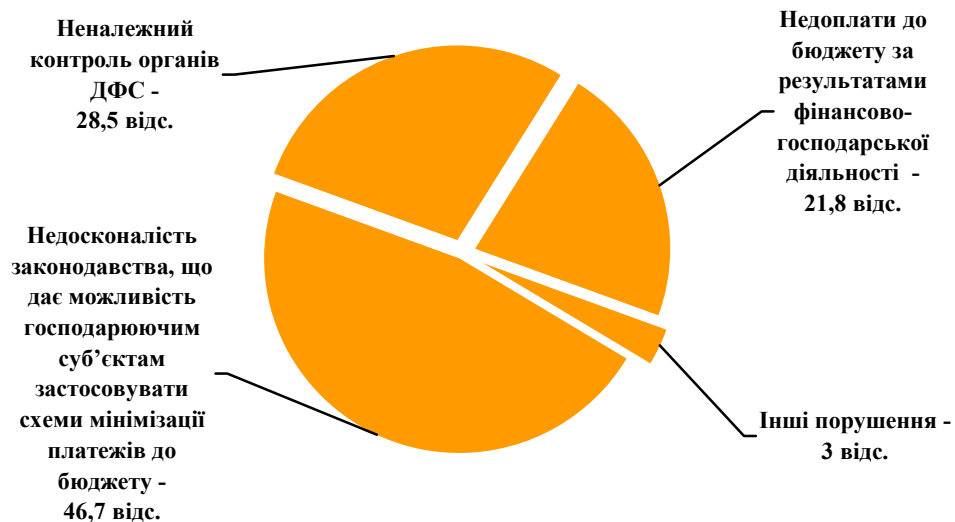
Діаграма 2. Обсяги виявлених Рахунковою палатою порушень бюджетного законодавства та неефективного використання бюджетних коштів, порушень та недоліків адміністрування доходів державного бюджету

Основними порушеннями та недоліками при адмініструванні дохідної частини державного бюджету, виявленими у звітному році, були:

- ◆ недосконалість законодавства, що дає можливість господарюючим суб'єктам застосовувати схеми мінімізації платежів до бюджету (4 млрд 823 млн грн);
- ◆ неналежний контроль органів державної фіскальної служби (2 млрд 949 млн грн);
- ◆ недоплати до бюджету за результатами фінансово-господарської діяльності (2 млрд 253 млн гривень).

Діаграма 3. Структура порушень та недоліків при адмініструванні дохідної частини державного бюджету, виявлених у 2017 році

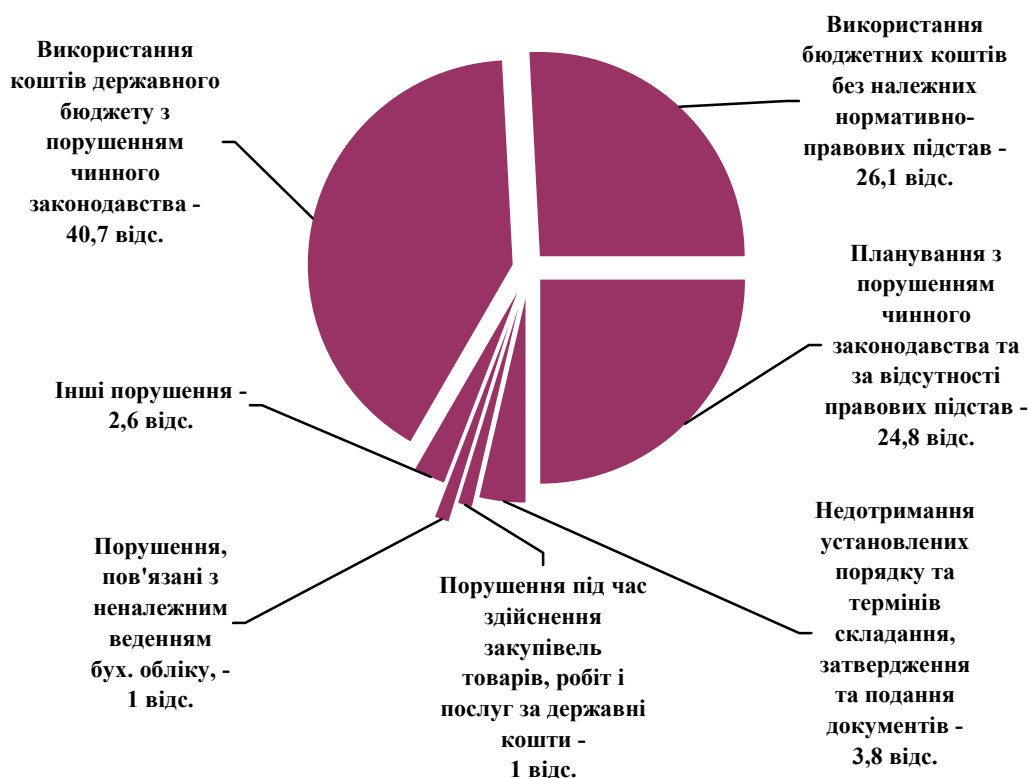

Аналіз контрольно-аналітичних заходів, проведених упродовж 2017 року, свідчить, що більшість **порушень бюджетного законодавства** продовжують мати системний характер і повторюються із року в рік. Найбільш характерними за кількістю виявлених випадків та обсягами порушень у звітному році були порушення, які умовно можна класифікувати за такими узагальненими видами:

- ◆ використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства (2 млрд 494,9 млн грн);
- ◆ використання бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав (1 млрд 600,7 млн грн);
- ◆ планування з порушенням чинного законодавства та за відсутності правових підстав (1 млрд 517,4 млн грн);
- ◆ недотримання установлених порядку і термінів складання, затвердження і подання документів (234,9 млн грн);

- ♦ порушення під час здійснення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти (62,8 млн грн);
- ♦ порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку (52,5 млн гривень).

Діаграма 4. Структура порушень бюджетного законодавства, виявлених у 2017 році, за видами порушень

Найбільш характерними видами неефективного управління і використання державних коштів та чисельними за кількістю виявлених випадків, як і в минулому році, були такі:

- ♦ втрати бюджету внаслідок прийняття необґрунтованих управлінських рішень (4 млрд 2 млн грн);
- ♦ неефективне управління коштами шляхом тривалого їх утримання без використання (711,7 млн грн);
- ♦ неефективне управління коштами, внаслідок чого їх було повернено до бюджету (584,5 млн грн);
- ♦ неефективне управління коштами через недоліки в плануванні (333,9 млн грн);
- ♦ неефективне використання коштів резервного фонду (300 млн грн);

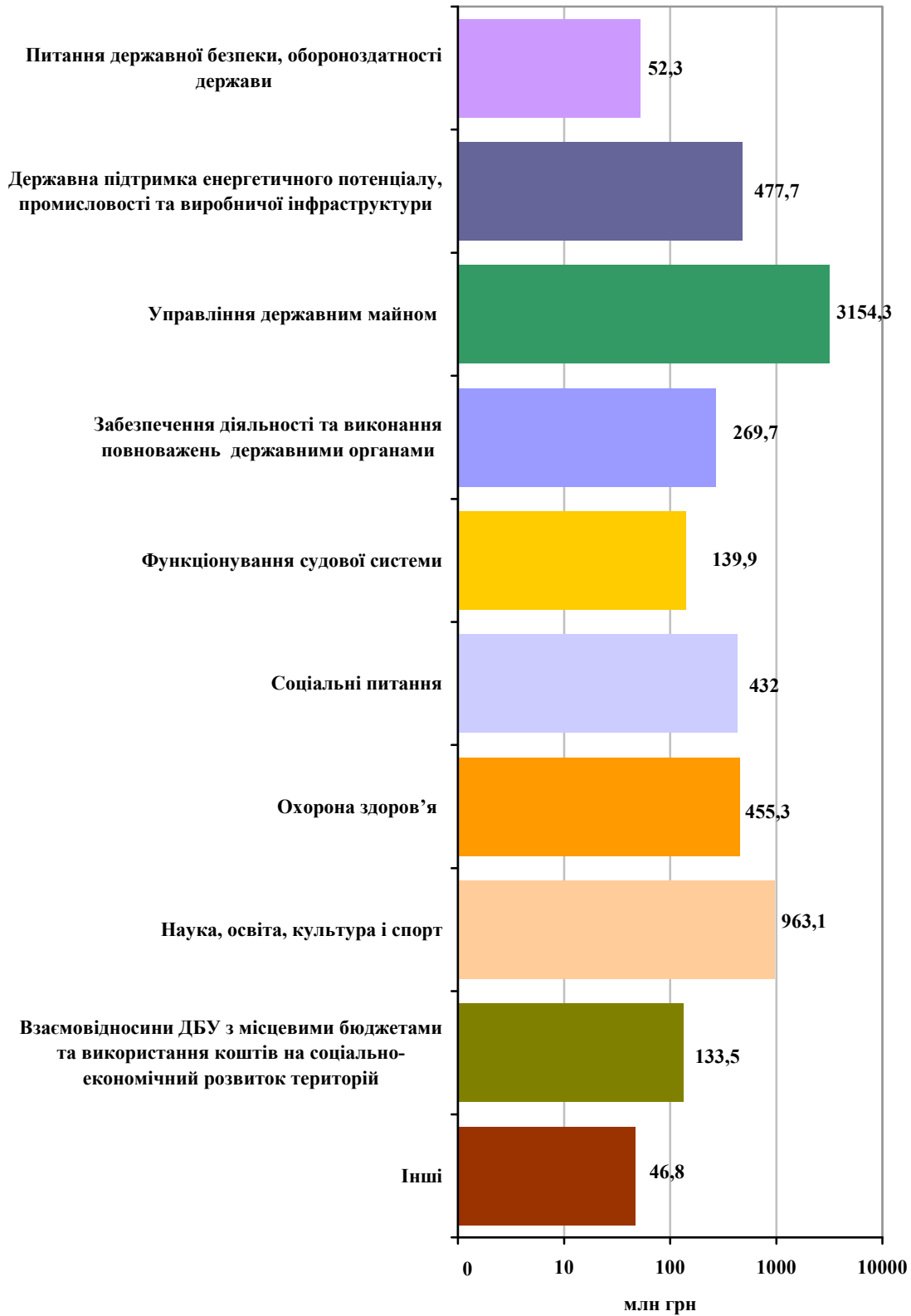
- ◆ неефективне управління майном шляхом його утримання без використання (247,3 млн грн);
- ◆ неефективне використання коштів унаслідок необґрунтованих управлінських рішень (178,1 млн грн);
- ◆ неефективні витрати, пов'язані з розміщенням та виконанням державного замовлення (105,8 млн гривень).

Діаграма 5. Структура неефективного управління та використання державних коштів, виявлених у 2017 році, за видами порушень

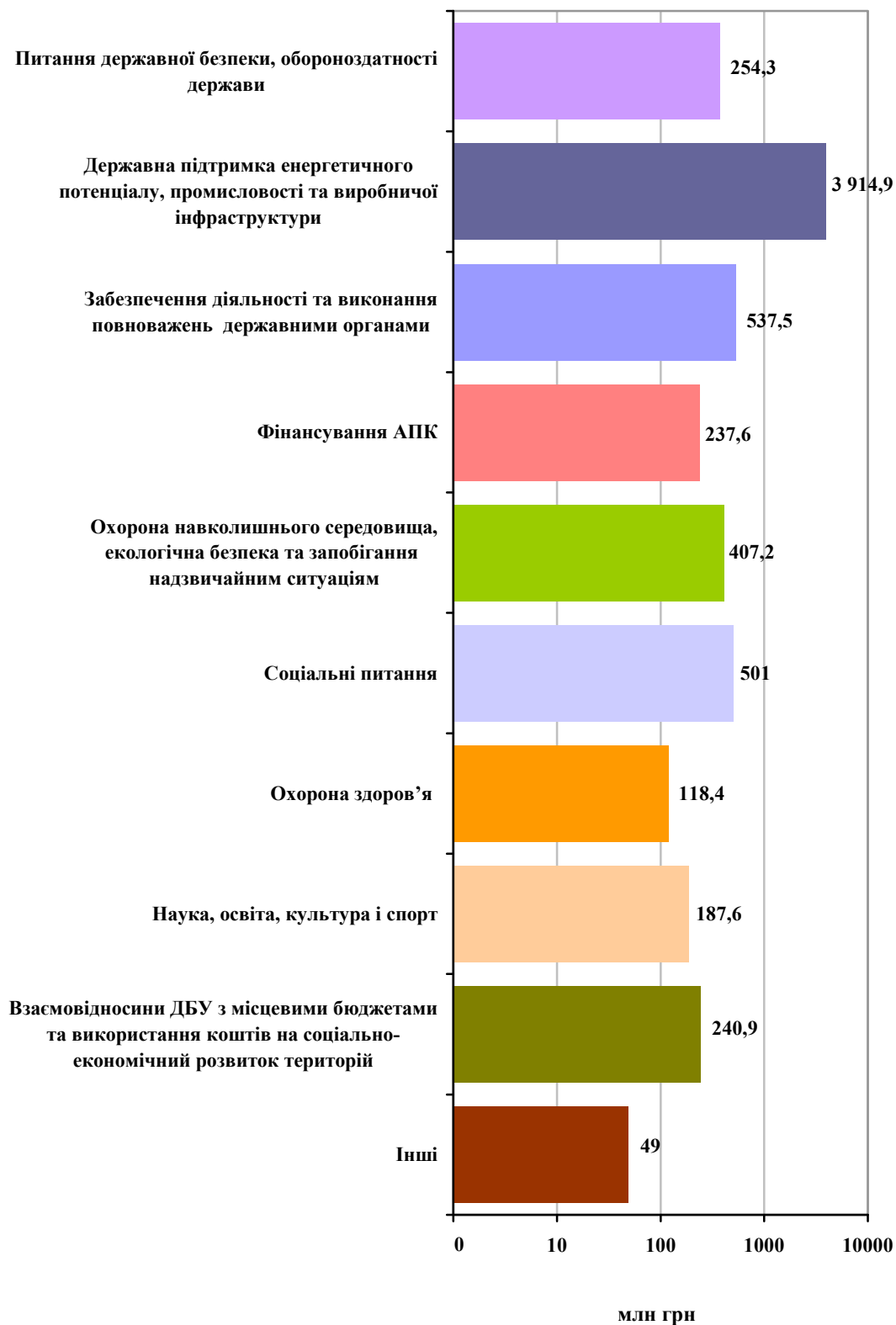

Відповідно до Бюджетного кодексу України, матеріали за результатами проведених у 2017 році контрольно-аналітичних та експертних заходів було згруповано за основними напрямками і сферами використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів. Обсяги виявлених порушень бюджетного законодавства, неефективного управління та використання державних коштів за цими напрямками наведено в діаграмах 6 і 7 далі.

**Діаграма 6. Обсяги виявлених у 2017 році
порушень бюджетного законодавства за напрямками**

**Діаграма 7. Обсяги неефективного управління та використання
державних коштів, виявлених
у 2017 році, за напрямками**

1.3.2. Контроль, аналіз та експертиза формування і виконання Державного бюджету України

1.3.2.1. Результати аналізу виконання Державного бюджету України та експертизи поданого до Верховної Ради України проекту закону про Державний бюджет України

Відповідно до статті 98 Конституції України та статті 7 Закону України «Про Рахункову палату», у звітному періоді проведено аналіз річного звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік», виконання державного бюджету у 2017 році, експертизу проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» та підготовлено відповідні висновки.

У *Висновках про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік»* Рахункова палата зазначала, що у 2016 році доходи державного бюджету становили 616,3 млрд грн, або 97,6 відс. плану. При цьому окремі доходи, зокрема конфісковані кошти і кошти, отримані від реалізації майна, конфіскованого за рішенням суду за вчинення корупційного та пов'язаного з корупцією правопорушення, рентна плата за користування надрами для видобування бурштину, суттєво менші від запланованих обсягів, що свідчить про недоліки планування таких доходів на стадії розгляду проекту і прийняття закону про державний бюджет.

За умов списання податкових боргів і розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань заборгованість економічно активних підприємств перед державним бюджетом зросла на 9,3 млрд грн, або більш як на чверть. При цьому Державна фіскальна служба України не виконала законодавчих вимог у частині оприлюднення на офіційному сайті інформації про платників податків, які мають податковий борг, що не сприяло підвищенню прозорості та якості адміністрування податків.

Видатки державного бюджету виконані в сумі 684,7 млрд грн, або 96,7 відс. плану. Зокрема, чинниками невиконання плану стали менші від запланованих доходи і надходження в частині фінансування, несвоєчасне прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації закону про державний бюджет, неналежна організація проведення видатків окремими учасниками бюджетного процесу, перерозподіли бюджетних призначень наприкінці року.

Планові показники кредитування державного бюджету за більшістю бюджетних програм не виконані насамперед внаслідок низької вибірки коштів, отриманих від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів.

Унаслідок підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги та збільшення кількості домогосподарств, які через низьку платоспроможність отримали субсидії, значно зросли видатки державного бюджету за субвенціями місцевим бюджетам на надання пільг і житлових субсидій окремим категоріям громадян. За рахунок субвенцій з державного бюджету проведено 70 відс.

видатків місцевих бюджетів на соціальний захист і соціальне забезпечення, охорону здоров'я й освіти.

Перевищення державних запозичень над витратами на погашення державного боргу, девальвація гривні та надання державних гарантій призвели до зростання загального обсягу державного і гарантованого державою боргу до 1 трлн 929,8 млрд грн, що на 21 відс. пункт перевищує обмеження, встановлене у статті 18 Бюджетного кодексу України. Темп збільшення державного і гарантованого державою боргу в 10 разів перевищив темп зростання реального ВВП, що разом із значною часткою заборгованості в іноземній валюті в умовах девальвації гривні збільшує боргові ризики.

На сплату боргових зобов'язань за державним і гарантованим державою боргом з державного бюджету у 2016 році витрачено 215,8 млрд грн, що більше сукупних видатків зведеного бюджету на охорону здоров'я, економічну діяльність і оборону. Середньострокова стратегія управління державним боргом востаннє затверджувалася у 2013 році на період 2013–2015 років.

Не забезпечено суттєвих зрушень у поліпшенні розрахунків з погашення простроченої заборгованості перед державним бюджетом за кредитами (позиками), залученими державою або під державні гарантії, та позичками, наданими у 1993–1998 роках на зворотній основі у зв'язку з тимчасовими фінансовими труднощами. Заходи щодо повернення коштів до державного бюджету, визначені у статті 17 Бюджетного кодексу України, упродовж 2016 року не проводилися.

Видатки державного бюджету на виплату пенсій і допомоги проведені в планових обсягах і збільшилися порівняно з 2015 роком удвічі внаслідок зменшення надходжень єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до Пенсійного фонду України. При цьому фонд не має фінансових можливостей повернути залучені в попередні роки з єдиного казначейського рахунку кошти на покриття тимчасових касових розривів у сумі більш ніж 48 млрд гривень.

За результатами здійсненого аналізу **Рахункова палата надала рекомендації** для покращення управління коштами державного бюджету, усунення виявлених порушень при виконанні Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» і вдосконалення бюджетного законодавства, зокрема:

- вжити заходів щодо вдосконалення методології макроекономічного прогнозування як на коротко-, так і середньостроковий період з метою створення реалістичної макроекономічної бази для бюджетного прогнозування;
- проаналізувати причини низького рівня виконання плану окремих доходів державного бюджету і підвищити якість бюджетного планування з метою недопущення надалі визначення в бюджеті необґрунтованих сум доходів;
- ініціювати законодавче врегулювання погашення простроченої заборгованості за наданими з єдиного казначейського рахунку позиками Пенсійному фонду України і місцевим бюджетам;
- ініціювати внесення змін до статті 29 і глави 11 «Надходження та витрати місцевих бюджетів» Бюджетного кодексу України щодо передачі

частини загальнодержавних податків і збільшення часток відрахувань окремих податків, які справляються на відповідній території, з метою збільшення доходів відповідних місцевих бюджетів;

- затвердити, відповідно до пункту 3¹ частини першої статті 21 Бюджетного кодексу України, стратегію управління державним боргом;

- вжити визначених у статті 17 Бюджетного кодексу України заходів щодо погашення суб'єктами господарювання простроченої заборгованості перед державним бюджетом за кредитами (позиками), залученими державою або під державні гарантії, і за кредитами з державного бюджету.

РЕАГУВАННЯ:

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на засіданні 16.05.2017 розглянув Висновки Рахункової палати про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» і використав їх при підготовці поданого до Верховної Ради України проекту постанови Верховної Ради України (реєстр. № 6267-д від 17.05.2017) «Про звіт про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік».

У пункті 23 «Прикінцевих положень» Закону України від 07.12.2017 № 2246-VIII «Про Державний бюджет України на 2018 рік» зобов'язано Кабінет Міністрів України за підсумками трьох кварталів 2018 року внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до Державного бюджету України на 2018 рік у частині списання заборгованості за середньостроковими позиками і безвідсотковими позичками, наданими місцевим бюджетам у 2009–2014 роках за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку.

Кабінет Міністрів України постановою від 01.12.2017 № 905 затвердив Середньострокову стратегію управління державним боргом на 2017–2019 роки з визначенням напрямів та заходів щодо досягнення цілей управління державним боргом.

Кабінет Міністрів України у Плані заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки, затвердженому розпорядженням від 24.05.2017 № 415-р, передбачив, зокрема:

- узгодження строків підготовки і перегляду макроекономічного прогнозу з бюджетним циклом у контексті середньострокового бюджетного планування та посилення координації з питань розроблення макроекономічного і бюджетного прогнозів;

- забезпечення неупередженості та деполітизації процесу прогнозування, а також удосконалення інструментів прогнозування;

- удосконалення формату Середньострокової стратегії управління державним боргом для підвищення стійкості державного боргу;
- розроблення плану заходів з розвитку первинного ринку державних цінних паперів з метою створення умов для зниження частки державного боргу, номінованого в іноземній валюті;
- розроблення законодавчих ініціатив щодо закріплення за органами місцевого самоврядування відрахувань від загальнодержавних податків;
- перегляд та затвердження оновлених соціальних стандартів і нормативів надання гарантованих державою послуг в описовому та вартісному вигляді за кожним з делегованих повноважень.

Результати *аналізу виконання Державного бюджету України у першому кварталі 2017 року* засвідчили, що при перевиконанні плану доходів загального фонду у першому кварталі 2017 року не виконано плану видатків і надання кредитів. Для фінансування загального фонду державного бюджету залучено 58,2 відс. запланованих на звітний період надходжень, з яких 75 відс. – державні внутрішні запозичення.

Доходи державного бюджету в січні-березні звітного року становили 174,8 млрд грн, або 23,8 відс. планового річного обсягу. План доходів загального фонду на перший квартал 2017 року перевиконано на 15,5 млрд грн, при цьому обсяг надміру сплачених до державного бюджету податків і зборів збільшився з початку звітного року на 10,9 млрд грн, або в 1,6 раза, з них сума надміру сплаченої рентної плати за користування надрами для видобування природного газу зросла на 8,2 млрд грн, що було наслідком проведених взаєморозрахунків за нараховані пільги, субсидії та компенсації населенню.

Бюджетне відшкодування податку на додану вартість здійснювалося нерівномірно, залишки невідшкодованого платникам податку на додану вартість з початку 2017 року збільшилися на 25,7 відс., з простроченим терміном відшкодування – в 4,1 раза.

Видатки державного бюджету проведені в сумі 184,6 млрд грн, або 23 відс. річного плану. При цьому план видатків загального фонду державного бюджету на перший квартал 2017 року не виконано на 15,4 млрд гривень.

Проведенню в першому кварталі 2017 року видатків та наданню кредитів державного бюджету в запланованих обсягах завадило недотримання Кабінетом Міністрів України, Міністерством фінансів України й окремими головними розпорядниками бюджетних коштів положень Бюджетного кодексу України щодо терміну затвердження порядків використання коштів державного бюджету та паспортів бюджетних програм. З 24-х бюджетних програм, порядки використання коштів державного бюджету за якими визначалися у 2017 році, у встановлений термін не були затверджені порядки за 21-ою бюджетною програмою, що стало одним із чинників невиконання окремих бюджетних

програм. Зокрема, за наявності планових призначень на січень-березень не розпочато проведення видатків за десятима бюджетними програмами на загальну суму 2,5 млрд гривень.

Жодна з 10-ти бюджетних програм з надання кредитів для реалізації інвестиційних проектів за рахунок кредитів (позик), що залучаються державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій, не виконана в запланованих обсягах, що спричинено неналежною організацією впровадження інвестиційних проектів, зокрема тривалим проведенням конкурсних торгів відповідно до вимог кредиторів, погодженням змін до контрактів і робочої документації, недотриманням підрядниками графіків робіт, відсутністю порядків використання коштів і паспортів бюджетних програм за окремими бюджетними програмами.

У результаті підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги збільшилися у 2,6 раза видатки державного бюджету на субвенцію для надання пільг і житлових субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг. При цьому рівень виконання річного плану за цією субвенцією становив 68,8 відс. і у 2,4 раза перевищив середній рівень за відповідний період 2012–2016 років.

Частка трансфертів із державного бюджету в доходах місцевих бюджетів порівняно з відповідним періодом попереднього року збільшилася на 5,7 відс. пункту – до 61,7 відс., у тому числі частка субвенцій зросла на 3,2 відс. пункту – до 57,4 відсотка. За рахунок субвенцій проведено 72,8 відс. видатків місцевих бюджетів на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист і соціальне забезпечення. Зазначене свідчить про збільшення рівня залежності виконання місцевих бюджетів від трансфертів із державного бюджету, щодо яких органи місцевого самоврядування не мають права визначати напрями використання.

Перевищення державних запозичень над витратами на погашення державного боргу призвело до зростання на 1,5 відс. загального обсягу державного і гарантованого державою боргу до 1 трлн 951,8 млрд гривень.

На сплату боргових зобов'язань за державним і гарантованим державою боргом з державного бюджету витрачено 42,2 млрд грн, або 19,1 відс. витрат державного бюджету. Порівняно із січнем-березнем 2016 року ці витрати зменшилися на 12,4 млрд грн, або 22,7 відс. за рахунок зменшення витрат на погашення державного внутрішнього боргу – на 16,3 млрд грн, або 73,6 відсотка. Водночас видатки на обслуговування державного боргу збільшилися на 3,8 млрд грн, або 13,7 відсотка.

Для усунення виявлених відхилень і порушень при виконанні закону про Державний бюджет України на 2017 рік у першому кварталі **Рахункова палата надала Кабінету Міністрів України ряд рекомендацій**, зокрема:

- забезпечити затвердження порядків використання коштів державного бюджету за бюджетними програмами, порядків і умов надання субвенцій, а також розподілів окремих субвенцій, паспортів бюджетних програм, що застосовуються в процесі виконання бюджету, які не затверджені;

- забезпечити своєчасне впровадження інвестиційних проектів, для реалізації яких залучаються кошти іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій, зокрема з будівництва високовольтних повітряних ліній, реконструкції автомобільних доріг, розвитку міської інфраструктури;

- ініціювати внесення змін до затвердженого законом про державний бюджет на 2017 рік обсягу субвенції на надання пільг і житлових субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг для виконання державних гарантій за такими пільгами.

Міністерству фінансів України було рекомендовано проаналізувати причини зростання податкової заборгованості та залишків невідшкодованого платникам податку на додану вартість і зобов'язати Державну фіскальну службу України вжити заходів щодо зменшення їх обсягів.

РЕАГУВАННЯ:

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на засіданні 21–22 червня 2017 року розглянув Висновок Рахункової палати і прийняв рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо забезпечення належного виконання державного бюджету у 2017 році й опрацювати відповідні пропозиції Рахункової палати.

На виконання доручення Першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України С. Кубіва від 30.06.2017 № 22670/1/1-17 Міністерство фінансів України поінформувало Рахункову палату про:

- надання окремих доручень Міністра фінансів від 28.04.2017 № 26030-05/187 і від 05.05.2017 № 26030-05/55 Державній фіскальній службі України щодо надання вичерпної інформації про підстави несвоєчасного повернення сум податку на додану вартість;

- затвердження Кабінетом Міністрів України 53-х порядків використання коштів за бюджетними програмами, які потребували нормативного регулювання;

- затвердження Міністерством фінансів України спільно з головними розпорядниками бюджетних коштів 434 із 466 паспортів бюджетних програм;

- надання Кабінету Міністрів України листом від 02.06.2017 № 19030-01-3/14828 оновленого графіка заслуховування на засіданнях Уряду звітів відповідальних виконавців про реалізацію проблемних інвестиційних проектів;

- збільшення, відповідно до Закону України від 13.07.2017 № 2137-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік», річного обсягу субвенції на надання пільг і житлових субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг на 14,1 млрд грн, або 30 відсотків.

У **Висновку про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2017 рік у першому півріччі** Рахункова палата констатувала, що порівняно з відповідним періодом попереднього року доходи державного бюджету збільшилися на 48,7 відс. і становили 394,9 млрд грн, або 53,3 відс. планового річного обсягу. Це на 6,7 відс. пункту вище від середньої у 2012–2016 роках частки доходів першого півріччя в річній сумі. План доходів загального фонду на перше півріччя 2017 року перевиконано на 20 млрд грн за рахунок надпрогнозованого зростання імпорту і цін та збільшення суми переplat на 7,9 млрд гривень.

Залишки невідшкодованого платникам податку на додану вартість з початку року збільшилися на 2,8 млрд грн і на 1 липня 2017 року становили 15 млрд грн, з яких 1 млрд грн з простроченим терміном відшкодування, що в 2,1 раза більше, ніж на початок звітного року.

Видатки державного бюджету проведені в сумі 366 млрд грн, або 45,1 відс. річного плану, з яких більше половини спрямовано на трансферти місцевим бюджетам і обслуговування боргових зобов'язань. План видатків загального фонду не виконано на 38,9 млрд грн, або 10,2 відсотка.

Несвоєчасне затвердження порядків використання коштів державного бюджету, розподіл бюджетних призначень між адміністративно-територіальними одиницями, напрямками (об'єктами, заходами) і тривала підготовка документів, необхідних для державних закупівель, не сприяли проведенню видатків у запланованих обсягах. У результаті за наявності бюджетних призначень не розпочато проведення видатків за 38-ма бюджетними програмами на суму 7,4 млрд грн, або 4,1 відс. плану звітного періоду.

Частка наданих з державного бюджету трансфертів збільшилася до 56,8 відс. доходів місцевих бюджетів, що свідчило про значну фінансову залежність місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету.

Низький рівень виконання плану надходжень від приватизації державного майна і державних запозичень у звітному періоді (1,7 відс. і 44,6 відс. відповідно) зумовлювали необхідність їх заміщення іншими джерелами для забезпечення виконання в запланованих обсягах витрат державного бюджету.

Унаслідок перевищення державних запозичень над витратами на погашення державного боргу і отримання кредиту Міжнародного валютного фонду загальний обсяг державного і гарантованого державою боргу у січні-червні 2017 року збільшився на 1,4 відс. – до 1 трлн 957,7 млрд гривень.

У першому півріччі 2017 року з державного бюджету на виконання боргових зобов'язань за державним і гарантованим державою боргом сплачено 94,4 млрд грн, що становило 21,8 відс. витрат державного бюджету та в півтора раза перевищило сукупні видатки державного бюджету на оборону, освіту, економічну діяльність і охорону здоров'я. При цьому боргове навантаження на державний бюджет у другому півріччі поточного року становитиме 145,7 млрд гривень.

Слід зазначити, що у першому півріччі 2017 року в умовах економічного зростання збільшилася заборгованість із виплати заробітної плати – до 2 млрд 391,9 млн грн, або на 33,6 відсотка. Зокрема, заборгованість із виплати заробітної плати перед працівниками підприємств сільського господарства збільшилася в 2,1 раза, установ охорони здоров'я – на 70,7 відсотка.

За результатами аналізу **Рахункова палата рекомендувала** Кабінету Міністрів України і Міністерству фінансів України:

проаналізувати причини зростання заборгованості з виплати заробітної плати на підприємствах державної та комунальної форми власності і вжити заходів щодо її погашення;

забезпечити затвердження окремими головними розпорядниками бюджетних коштів спільно з Міністерством фінансів України паспортів за бюджетними програмами, погодження розподілів і заходів використання коштів;

вжити заходів щодо забезпечення виконання плану надходжень для фінансування державного бюджету;

подати на затвердження Верховній Раді України проект закону щодо внесення змін до Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» в частині скорочення переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації.

РЕАГУВАННЯ:

На засіданні Комітету Верховної Ради України з питань бюджету 20.09.2017 прийнято рішення взяти до відома і врахувати в роботі Висновок Рахункової палати та рекомендувати Кабінету Міністрів України опрацювати пропозиції Рахункової палати і вжити заходів щодо забезпечення належного виконання державного бюджету в 2017 році.

Кабінет Міністрів України розпорядженням від 18.12.2017 № 921-р «Про збільшення у 2017 році обсягу джерел фінансування державного бюджету у зв'язку із зменшенням його за іншими джерелами фінансування» збільшив обсяг джерел фінансування загального фонду державного бюджету, встановлений Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік», за запозиченнями на суму 13 млрд 725 млн грн у зв'язку зі зменшенням обсягу надходжень від приватизації державного майна.

На виконання доручення Першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України С. Кубіва від 06.09.2017 № 34456/1/1-17 Міністерство фінансів України листом від 04.10.2017 № 04210-03-3/26753 поінформувало Рахункову палату про:

- стан заборгованості з виплати заробітної плати на підприємствах державної і комунальної форми власності, що належать до сфери управління Мінфіну, а також вжиті заходи щодо погашення заборгованості із виплати

заробітної плати на державних підприємствах та в господарських товариствах, які належать до сфери управління Фонду державного майна України і його регіональних відділень;

- затвердження Кабінетом Міністрів України 56-ти порядків використання коштів за бюджетними програмами, які потребували нормативного регулювання, і десяти нормативних актів про розподіл коштів за напрямками (об'єктами, заходами) та погодження цих розподілів із Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету;

- затвердження Мінфіном спільно з головними розпорядниками бюджетних коштів 440 із 489 паспортів бюджетних програм;

- вжиті Фондом державного майна України заходи щодо продажу об'єктів приватизації і державних пакетів акцій для забезпечення виконання плану надходжень від приватизації державного майна та опрацювання Фондом підготовленого Мінекономрозвитку переліку об'єктів державної власності, які рекомендовано залишити у державній власності, та казенних підприємств.

Аналіз державного бюджету за дев'ять місяців 2017 року засвідчив, що його виконання відбувалося в умовах уповільнення темпів зростання економіки, скорочення її кредитування та прискорення інфляційних процесів. Приріст реального валового внутрішнього продукту у січні-вересні 2017 року становив, за експертною оцінкою Рахункової палати, 2,3 відсотка.

Доходи державного бюджету у звітному періоді становили 585,8 млрд грн, або 74,4 відс. планового річного обсягу з урахуванням внесених змін, що вище від середньої за попередні п'ять років частки доходів січня-вересня в річній сумі. Порівняно з відповідним періодом попереднього року доходи державного бюджету збільшилися в 1,4 раза. При цьому податковий борг економічно активних підприємств з початку року збільшився на 7,4 млрд гривень.

Видатки державного бюджету у звітному періоді проведені в сумі 571 млрд 93,9 млн грн, або 66,4 відс. річного плану. План видатків загального фонду не виконано на 9,7 відсотка. При цьому рівень невиконання видатків вищий, ніж у середньому за відповідний період попередніх п'яти років.

Неналежна організація проведення видатків учасниками бюджетного процесу завадила використанню у запланованих обсягах коштів за більшістю бюджетних програм. У запланованих обсягах видатки проведені лише за 16-ма бюджетними програмами, або 3,7 відс. їх загальної кількості, у сумі 1,6 млрд грн, або 0,5 відс. плану на січень-вересень.

У звітному періоді вдвічі збільшилися видатки державного бюджету на субвенцію місцевим бюджетам для надання пільг і житлових субсидій на оплату житлово-комунальних послуг, насамперед за рахунок збільшення кількості

домогосподарств, які внаслідок низької платоспроможності отримали субсидії. Водночас річний план субвенції виконаний на 91 відс., що збільшило ризики незабезпечення до кінця року таких виплат у повному обсязі.

Частка трансфертів з державного бюджету в доходах місцевих бюджетів порівняно з відповідним періодом попереднього року збільшилася до 55,3 відс., що свідчило про зростання залежності місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету. При цьому в шістнадцяти з двадцяти п'яти регіонів України частка трансфертів з державного бюджету в доходах місцевих бюджетів перевищила 60 відс., у тому числі у чотирьох – 70 відсотків.

Кабінет Міністрів України і Міністерство фінансів України не забезпечили у січні-вересні 2017 року запланованих надходжень для фінансування державного бюджету. Недонадходження до загального фонду від державних запозичень і приватизації державного майна в 5,1 раза перевищили перевиконання плану доходів та повернення кредитів.

Для усунення виявлених відхилень і порушень при виконанні закону про Державний бюджет України на 2017 рік у січні-вересні **Рахункова палата рекомендувала** Кабінету Міністрів України:

- забезпечити затвердження порядків використання коштів державного бюджету за бюджетними програмами та порядків і умов надання субвенцій з метою проведення запланованих видатків;

- забезпечити затвердження головними розпорядниками бюджетних коштів і Міністерством фінансів України паспортів бюджетних програм, що застосовуються в процесі виконання бюджету, які не затвержені на 1 жовтня 2017 року, для проведення відповідних видатків;

- проаналізувати причини невиконання бюджетних програм і вжити додаткових заходів для забезпечення їх виконання.

Міністерству фінансів України було рекомендовано проаналізувати причини зростання податкової заборгованості і зобов'язати Державну фіскальну службу України вжити заходів щодо зменшення їх обсягів.

РЕАГУВАННЯ:

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на засіданні 6–7 грудня 2017 року прийняв рішення взяти до відома і врахувати в роботі Висновок Рахункової палати та рекомендувати Кабінету Міністрів України проаналізувати його й опрацювати відповідні пропозиції Рахункової палати щодо можливості їх врахування.

Законом України від 09.11.2017 № 2191-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» збільшено річний обсяг субвенції на надання пільг і житлових субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг на 7,6 млрд грн, або 12,5 відсотка.

Перший віце-прем'єр-міністр України – Міністр економічного розвитку і торгівлі України С. Кубів

дорученням від 29.11.2017 № 47009/1/1-17 зобов'язав Міністерство фінансів України, Державну фіскальну службу України, головних розпорядників бюджетних коштів опрацювати рекомендації Рахункової палати, вжити відповідних заходів. На виконання вказаного доручення:

- Міністерство фінансів України проінформувало Рахункову палату про затвердження Міністерством спільно з головними розпорядниками бюджетних коштів 467 із 488 паспортів бюджетних програм;

- Фонд державного майна України повідомив про вжиті заходи щодо продажу об'єктів приватизації і державних пакетів акцій для забезпечення виконання плану надходжень від приватизації державного майна.

За результатами проведеної *експертизи поданого до Верховної Ради України проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік»* Рахункова палата зазначила, що сповільнення у 2017 році збільшення експорту товарів і послуг, скорочення обсягу промислового виробництва, кредитування економіки і припливу прямих іноземних інвестицій, а також негативні прогнози на 2018 рік щодо розвитку економіки основних торговельних партнерів України посилюють ризики недосягнення прогнозованого Урядом на 2018 рік зростання реального валового внутрішнього продукту на 3 відс., а отже – невиконання доходів державного бюджету.

Рахункова палата зауважила, що окремі положення проекту закону про Державний бюджет України на 2018 рік не відповідали нормам Бюджетного і Податкового кодексів України. Зокрема, у законопроекті продовжено практику попередніх років щодо визначення обсягів доходів і видатків державного бюджету з урахуванням запропонованих Кабінетом Міністрів України змін до податкового законодавства, які Верховною Радою України ще не були прийняті. Неприйняття або прийняття таких змін в іншій редакції створює додаткові ризики ненадходження доходів у прогнозованих на рік обсягах та невиконання в запланованих обсягах відповідних бюджетних програм.

Фінансування державного бюджету передбачено насамперед за рахунок нових державних запозичень. На внутрішньому ринку планується запозичити на 19,1 відс. більше, ніж було затверджено на 2017 рік, що залежатиме від здійснення Урядом заходів, спрямованих на розвиток внутрішнього ринку державних цінних паперів.

Значним є ризик невиконання запланованих обсягів надходження коштів від приватизації державного майна у 2018 році через низький рівень надходження таких коштів у 2017 році і неприйняття або прийняття в іншій редакції запропонованих Кабінетом Міністрів України змін до законодавства з питань приватизації. Недоотримання запланованих обсягів надходжень від приватизації державного майна призведе до збільшення державних запозичень, що спричинить збільшення обсягу державного боргу і видатків на його обслуговування.

Боргове фінансування державного бюджету, що реалізується Урядом протягом тривалого періоду, призведе до необхідності витрачання у 2018 році 35 відс. доходів державного бюджету на виплати за державним боргом. Крім того, зростання боргових витрат звужує фінансові можливості для реалізації пріоритетних заходів, спрямованих на економічне зростання, і спонукає до подальших запозичень для рефінансування накопичених боргів, що не сприятиме зменшенню державного боргу в середньостроковій перспективі.

Рахункова палата за результатами експертизи надала ряд пропозицій, зокрема:

- визначити і встановити розмір оборотного залишку коштів державного бюджету на 2018 рік в абсолютній величині;
- уточнити граничний обсяг державного боргу;
- визначити можливий обсяг здійснення випуску облігацій внутрішньої державної позики і передбачити його у відповідних статтях законопроекту та показниках фінансування державного бюджету, виключивши з тексту цих статей норми щодо можливості коригування граничного обсягу державного боргу і показників фінансування державного бюджету;
- виключити абзац другий статті 4, статті 18, 25 із тексту законопроекту;
- переглянути розрахунок прогнозних надходжень податку на прибуток підприємств на 2018 рік і збільшити визначену в законопроекті суму.

РЕАГУВАННЯ:

За результатами розгляду членами Комітету Верховної Ради України з питань бюджету Висновків щодо проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» всі пропозиції Рахункової палати включено до таблиці пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи до проекту закону про Державний бюджет України на 2018 рік, розглянуто й обговорено за участю представників Рахункової палати, Міністерства фінансів України, окремих головних розпорядників 18 і 19 жовтня 2017 року на засіданнях робочої групи з опрацювання пропозицій до законопроекту про державний бюджет на 2018 рік, а також розглянуто Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету на засіданні 6-7 грудня 2017 року.

Ряд пропозицій Рахункової палати включено до Бюджетних висновків Верховної Ради України, затверджених постановою Верховної Ради України від 14.11.2017 № 2209-VIII «Про висновки та пропозиції до проекту Закону України про Державний бюджет України на 2018 рік».

У Законі України від 07.12.2017 № 2246-VIII «Про Державний бюджет України на 2018 рік» враховано окремі пропозиції Рахункової палати, зокрема щодо:

- збільшення обсягу податку на прибуток підприємств;

- перерозподілу видатків бюджету і надання кредитів з бюджету між бюджетними програмами головних розпорядників коштів державного бюджету з уточненням обсягів відповідних кредитів (позик) на 2018 рік у межах загального обсягу кредитів (позик), залучених державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів;

- виключення норми законопроекту про застосування абзацу восьмого пункту 14 розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про державну службу» в частині встановлення стимулюючої виплати для окремих посад державної служби.

1.3.2.2. Стан державного та гарантованого державою боргу

Результати *аналізу звітності щодо державного та гарантованого державою боргу* засвідчили, що вона відображає фактичний стан державних боргових зобов'язань у всіх суттєвих аспектах, дає достатньо правильне, повне та достовірне уявлення про стан державного та гарантованого державою боргу у 2015 і 2016 роках.

Загальний обсяг державного і гарантованого державою боргу на кінець 2016 року становив майже 1929,7 млрд грн, у тому числі державний борг – 1650,8 млрд грн, гарантований – 278,9 млрд гривень.

Аналіз зміни загального обсягу державного та гарантованого державою боргу у 2016 році порівняно з попередніми роками свідчить, що у 2016 році тенденція щодо його неконтрольованого зростання, яка була очевидною у 2014 і 2015 роках, суттєво сповільнилась. Якщо у цих роках показники зростання державного та гарантованого державою боргу становили 88,2 та 42,8 відс. відповідно, то у 2016 році – 22,7 відс., що майже у два рази менше, ніж у 2015 році, та в 4 рази менше, ніж у 2014 році.

Обсяг державного і гарантованого державою боргу за останні 6 років зріс більше ніж у 4 рази (державний борг збільшився в 4,6 рази, у тому числі внутрішній – у 4,2 рази, зовнішній – у 5 разів).

На тлі різкого зростання державного боргу сума гарантованого державою боргу також збільшувалася, але більш помірними темпами. Всього за 6 років сума такого боргу зросла у 2,4 рази, у тому числі внутрішнього – у 1,6 рази, зовнішнього – у 2,5 рази. При цьому у 2015 та 2016 роках державний та гарантований державою борг продовжував зростати темпами, які випереджали темпи росту ВВП.

Станом на кінець 2016 року витрати на обслуговування і погашення державного боргу становили 207,2 млрд грн, з них 111,4 млрд грн – витрати на погашення боргу, 95,8 млрд грн – на його обслуговування. Видатки з обслуговування державного боргу були порівнянними за розміром з видатками на оборону країни та соціальну підтримку і становили близько 14 відс. усіх видатків державного бюджету у 2016 році. Наявність значних витрат з

обслуговування та погашення державного боргу створювала ризик його рефінансування, чинила додатковий тиск на державний бюджет і негативно впливала на його збалансованість.

Під час аналізу виявлені порушення вимоги частини другої статті 18 Бюджетного кодексу України щодо дотримання граничного обсягу державного та гарантованого державою боргу та необхідності подання для схвалення плану заходів з приведення загального обсягу державного боргу та гарантованого державою боргу до встановлених вимог у разі перевищення його розміру. Цю норму не виконано, незважаючи на прийняття Верховною Радою України постанови від 17.09.2015 № 703-VIII «Про забезпечення фінансової стабілізації в Україні в рамках виконання програми Міжнародного валютного фонду «Механізм розширеного фінансування», пунктом 3 якої Кабінету Міністрів України було доручено подати такий план заходів для схвалення Верховною Радою України у тримісячний строк, але не пізніше 01.03.2016. Крім того, встановлено, що Порядок розроблення Середньострокової стратегії управління державним боргом і контролю за її реалізацією, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.10.2010 № 978, не відповідає статті 21 Бюджетного кодексу України.

Міністерством фінансів України не забезпечено подання на затвердження нормативно-правових актів, які визначають пріоритетні цілі та завдання управління державним боргом на короткострокову, середньострокову або довгострокову перспективу та виконання заходів, передбачених відповідними нормативними актами, зокрема:

- не здійснювалась оцінка ризиків, пов'язаних з державним боргом, не визначались шляхи і способи розв'язання проблем у сфері управління державним боргом, у тому числі зменшення виявлених ризиків;

- не здійснювались основні прогностичні розрахунки та визначення орієнтирів для управління державним боргом на підставі результатів проведеного аналізу наявних боргових зобов'язань держави, прогнозів щодо потреб держави у фінансових ресурсах, тенденцій розвитку макроекономічних показників;

- не визначались цілі та завдання управління державним боргом, а також заходи з розвитку внутрішнього ринку державних цінних паперів, управління коштами єдиного казначейського рахунку та валютних рахунків, управління ризиками, пов'язаними з державним боргом, тощо.

У 2016 році у структурі державних запозичень частка зовнішніх становила 20 відс. проти 81 відс. у 2015 році. Водночас у 2016 році плановий річний показник надходжень державних зовнішніх запозичень до загального фонду недовиконаний на 43,1 відс., через що кошти для фінансування дефіциту бюджету залучались на внутрішньому ринку.

Для фінансування проектів розвитку у 2015–2016 роках до спеціального фонду державного бюджету залучено менше 50 відс. кредитних коштів, передбачених планами, а їх освоєння здійснено ще в менших обсягах. Зокрема, у 2015 році не використано 1,1 млрд грн, у 2016 – 0,5 млрд гривень. Внаслідок

незадовільного впровадження проектів у 2016 році Мінфіном здійснено заходи для пролонгації термінів доступності коштів у рамках шести позик. У результаті анулювання частини позик в рамках двох проектів МБРР втрати бюджету від сплати разової комісії становили 730 тис. дол. США, або майже 19,4 млн гривень.

Сума простроченої заборгованості позичальників перед державним бюджетом за отримані в попередні періоди гарантії протягом 2016 року зросла більше ніж в 2,5 рази порівняно з попереднім роком. Надходження до державного бюджету як плата за надані державою гарантії у 2016 році порівняно з 2015 роком зменшились з 86 відс. до 79 відс. від запланованої суми. Водночас створені Урядом відповідні дорадчі органи не забезпечили на належному рівні виконання своїх функцій, зокрема, протягом 2015–2016 років Комісією з питань простроченої заборгованості перед державою за кредитами, залученими державою або під державні гарантії проведено лише одне засідання, а засідання Міжвідомчої робочої групи із забезпечення моніторингу ефективного використання коштів, залучених суб'єктами господарювання та головними розпорядниками бюджетних коштів під державні гарантії за ці два роки взагалі не проводились.

Враховуючи викладене, Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України:

забезпечити контроль за дотриманням Мінфіном Бюджетного кодексу України, постанов і доручень Кабінету Міністрів України в частині своєчасного розроблення, прийняття та затвердження нормативних актів з питань управління державним та гарантованим державою боргом;

ініціювати перед Верховною Радою України внесення змін до «Прикінцевих та перехідних положень» Бюджетного кодексу України щодо скасування частини 23-1 про незастосування частини другої статті 18 Бюджетного кодексу України у визначених цією частиною умовах;

вжити заходів з метою виконання статті 21 Бюджетного кодексу України щодо затвердження стратегії управління державним боргом, яка визначає пріоритетні цілі і завдання управління державним боргом на середньострокову або довгострокову перспективу та засоби їх реалізації;

привести Порядок розроблення Середньострокової стратегії управління державним боргом і контролю за її реалізацією, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.10.2010 № 978, у відповідність із статтею 21 Бюджетного кодексу України;

забезпечити контроль за належним функціонуванням Комісії з питань простроченої заборгованості перед державою за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, бюджетними позичками/фінансовою допомогою та Міжвідомчої робочої групи із забезпечення моніторингу ефективного використання коштів, залучених суб'єктами господарювання та головними розпорядниками бюджетних коштів під державні гарантії;

- Міністерству фінансів України:

на щорічній основі забезпечити виконання Порядку здійснення контролю

за ризиками, пов'язаними з управлінням державним (місцевим) боргом, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2012 № 815, у частині затвердження і виконання відповідної програми згідно з вимогами зазначеного Порядку;

вжити заходів щодо забезпечення належного контролю за своєчасним і повним використанням запозичених коштів у рамках проектів розвитку.

РЕАГУВАННЯ:

Міністерством фінансів України з метою вжиття заходів із забезпечення належного контролю за своєчасним і повним використанням запозичених коштів у рамках проектів розвитку створено Міжвідомчу робочу групу з питань координації вибірки за проектами, які реалізуються за підтримки міжнародних фінансових організацій та Німецької кредитної установи для відбудови (KfW), під головуванням заступника Міністра фінансів з питань європейської інтеграції, до складу якої входять представники відповідальних виконавців і бенефіціарів проектів.

Постановою Кабінету Міністрів України від 01.12.2017 № 905 затверджено Середньострокову стратегію управління державним боргом на 2017–2019 роки.

1.3.2.3. Формування та використання коштів резервного фонду

Рахункова палата щороку приділяє пильну увагу питанню обґрунтованого і справедливого розподілу коштів резервного фонду, а також їх ефективного, результативного і законного використання. За результатами *аудиту ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2016 році* встановлено, що використання коштів із резервного фонду державного бюджету здійснювалось у межах чинного законодавства.

Протягом 2016 року головними розпорядниками бюджетних коштів було використано 1 млрд 141,8 млн грн, або 97,7 відс. уточнених планових бюджетних призначень за чотирма напрямками: 30,4 відс. – на заходи, пов'язані із запобіганням виникненню надзвичайних ситуацій, у тому числі на здійснення аварійно-відбудовних робіт та закупівлю Державною службою України з надзвичайних ситуацій паливно-мастильних матеріалів; 7,9 відс. – на надання одноразової грошової допомоги (зокрема, постраждалим учасникам та членам сімей загиблих учасників масових акцій громадського протесту, а також членам сімей осіб, які загинули (померли) під час участі й надання волонтерської допомоги в районі проведення антитерористичної операції, і особам, які отримали інвалідність під час участі в таких операціях); 1,8 відс. – на заходи з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; 59,9 відс. – на інші непередбачені заходи, а саме на закупівлю автомобілів підвищеної прохідності для підрозділів Національної поліції, що виконують завдання в зоні проведення АТО, зміцнення обороноздатності держави, забезпечення підготовки та проведення конкурсу «Євробачення», надання гуманітарної допомоги Державі Ізраїль у гасінні пожеж тощо.

Проведеним аудитом встановлено, що у зв'язку з несвоєчасністю та неповнотою прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу було допущено неефективне управління коштами резервного фонду в загальному обсязі 72,1 млн грн, які були перерозподілені або повернені до державного бюджету як невикористані. Крім того, через неналежний стан внутрішнього контролю розпорядниками та одержувачами коштів резервного фонду державного бюджету у вказаний період не забезпечено ефективного використання майже 300 млн грн та використано з недотриманням вимог законодавчих і нормативних актів 2,5 млн гривень.

Здійснення Рахунковою палатою щорічних аудитів використання коштів резервного фонду державного бюджету забезпечило вжиття об'єктами контролю певних заходів реагування, в результаті виконання яких удосконалено законодавчу та нормативно-правову базу, що регулює питання використання коштів резервного фонду державного бюджету, посилено контроль за дотриманням відповідного порядку використання коштів і процедур підготовки розпорядчих актів, належним обґрунтуванням виділення коштів з резервного фонду. Зазначене також сприяло підвищенню рівня ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету. Зокрема, на виконання рекомендацій Рахункової палати в частині погашення заборгованостей, які утворились у попередніх роках, протягом 2016 року **головними розпорядниками бюджетних коштів погашено 88,2 відс. дебіторської заборгованості, наявної станом на 01.01.2016 (237,8 млн гривень)**. Об'єктами контролю також вживалися заходи щодо погашення кредиторської заборгованості та заборгованості за фінансовою допомогою, наданою в 1997–2012 роках з резервного фонду державного бюджету на умовах повернення.

Разом з тим актуальними залишилися рекомендації Рахункової палати щодо погашення заборгованостей залишилася актуальною (при використанні у 2016 році коштів резервного фонду державного бюджету утворилась дебіторська заборгованість у загальній сумі 622,4 млн грн (54,5 відс. касових видатків) і кредиторська заборгованість у сумі 0,4 млн гривень. Зазначене потребувало подальшого посиленого контролю з боку головних розпорядників бюджетних коштів і Міністерства фінансів України з метою уникнення можливих втрат бюджету.

Крім того, потребувало врегулювання питання повернення Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до державного бюджету коштів резервного фонду, які були виділені йому в 2016 році на умовах повернення та використані на сплату фінансової гарантії, необхідної для забезпечення підготовки та проведення в Україні у 2017 році пісенного конкурсу «Євробачення». Відповідно до Закону України від 21.12.2016 № 1801-VIII «Про Державний бюджет України на 2017 рік», було передбачено повернення до державного бюджету коштів, наданих на поворотній основі, у сумі 450 млн грн, що на 19,4 млн грн більше за фактично використаний Держкомтелерадіо у 2016 році обсяг (430,6 млн гривень).

**За результатами здійсненого аналізу Рахункова палата
рекомендувала:**

- Кабінету Міністрів України:

проаналізувати недоліки, відображені у рішенні Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2016 році, та вжити дієвих заходів для їх усунення, у тому числі щодо погашення існуючих дебіторської та кредиторської заборгованостей, а також повернення до державного бюджету коштів, виділених у 1997–2012 роках із резервного фонду на умовах повернення;

розробити та подати на розгляд Кабінету Міністрів України проекти нормативно-правових актів, спрямованих на усунення недоліків, відображених у рекомендаціях Рахункової палати, у тому числі й за результатами аудиту ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2015 році (доручення Кабінету Міністрів України від 18.05.2016 № 16662/2/1-16 до листа Рахункової палати від 04.05.2016 № 03-83);

посилити контроль за управлінням і використанням коштів резервного фонду державного бюджету.

- Міністерству економічного розвитку і торгівлі України:

розробити та подати на розгляд Кабінету Міністрів України зміни до Порядку використання коштів резервного фонду державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 415, у частині:

надання Кабінету Міністрів України можливості формування резервного фонду державного бюджету в необмежених обсягах для його використання на потреби Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних та інших державних органів, залучених до виконання завдань щодо відсічі збройної агресії, забезпечення недоторканності державного кордону та захисту держави;

узгодження напрямів використання коштів резервного фонду державного бюджету, визначених Порядком, з частиною 1 статті 24 Бюджетного кодексу України (виключення з напрямів використання коштів тих, які можуть бути передбачені під час складання проекту бюджету, зокрема, запровадження паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм; заходи, пов'язані з тимчасовим переміщенням громадян України з районів проведення антитерористичної операції та тимчасово окупованої території України), а також статтею 5 Закону України від 21.02.2014 № 745-VII «Про встановлення державної допомоги постраждалим учасникам масових акцій громадського протесту та членам їх сімей», яка визначає резервний фонд державного бюджету джерелом покриття витрат на державну допомогу постраждалим учасникам та членам сімей учасників масових акцій громадського протесту;

посилити контроль за своєчасністю підготовки проектів рішень про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету, переліків робіт і заходів, а також звітів про використання коштів;

передбачати під час підготовки проектів рішень про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету необхідність затвердження головними розпорядниками бюджетних коштів не переліків витрат, а переліків робіт і заходів, як це визначено Порядком використання коштів резервного фонду державного бюджету.

- Міністерству соціальної політики України:

розробити та подати на розгляд Кабінету Міністрів України Порядок призначення і виплати одноразової грошової допомоги у зв'язку зі знищенням або пошкодженням майна під час участі у масових акціях громадського протесту, які відбулися у період з 21.11.2013 по 21.02.2014;

врегулювати питання подання та розгляду звернень про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету, передбачених для виплати одноразової грошової допомоги;

розробити та подати на розгляд Кабінету Міністрів України зміни до порядків виплат одноразової грошової допомоги, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 324, від 29.07.2016 № 535, від 23.12.2015 № 1098, та до наказу Міністерства соціальної політики України від 06.05.2014 № 275 у частині збільшення терміну зберігання сформованих органами соціального захисту населення особових справ осіб, яким виплачено допомогу, а також визначення у вказаних порядках механізму здійснення виплат у разі переведення постраждалих із однієї категорії до іншої.

РЕАГУВАННЯ:

За поданням Мінсоцполітики постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 837 «Про удосконалення механізму призначення та виплати одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) або інвалідності деяких категорій осіб відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» узгоджено порядок виплати одноразової грошової допомоги, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2016 № 336, пункт 12 Порядку використання коштів резервного фонду бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 415.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.04.2017 № 253-р «Про виділення коштів для завершення будівництва інженерних споруд з метою зміцнення обороноздатності держави» виділено Міноборони 29,2 млн грн з резервного фонду державного бюджету для завершення розпочатого Запорізькою облдержадміністрацією у 2015 році будівництва інженерних споруд з метою зміцнення обороноздатності держави;

Міноборони станом на 13.06.2017 погашено 0,1 млн грн дебіторської заборгованості (61 відс. запланованої).

1.3.3. Аналіз виявлених фактів неналежного адміністрування доходів державного бюджету

Аудиторами Рахункової палати у 2017 році було виявлено різного роду порушень і недоліків при адмініструванні та справлянні доходів державного бюджету на загальну суму 10 млрд 339 млн гривень.

Проведений Рахунковою палатою *аудит ефективності виконання органами Державної фіскальної служби України повноважень у сфері державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства* засвідчив, що протягом 2015–2016 років і I кварталу 2017 року органами Державної фіскальної служби України не було створено дієвої та ефективної системи контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог законодавства України з питань державної митної справи під час ввезення товарів на митну територію України, а також за повнотою і своєчасністю надходження до державного бюджету митних платежів.

У звітному періоді органами ДФС забезпечено надходження до державного бюджету 505,6 млрд грн митних платежів, насамперед за рахунок знецінення національної валюти, законодавчих змін у частині збільшення ставок митних платежів, а також поступового збільшення обсягів зовнішньої торгівлі.

Водночас мало місце невиконання індикативних показників: у 2015 році – з податку на додану вартість та у I кварталі 2017 року – з акцизного податку, внаслідок чого недонадходження до державного бюджету за цими податками становили 301,6 млн гривень.

Податковий борг суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з митних платежів на кінець 2016 року збільшився в 3,2 раза порівняно з 2015 роком і досяг майже 140 млн гривень.

Робота органів ДФС щодо контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності митних правил у періоді, що перевірявся, не сприяла зменшенню порушень у цій сфері. Так, протягом 2015–2016 років і I кварталу 2017 року митницями ДФС та судами розглянуто понад 43,5 тис. справ про порушення митних правил та застосовано адміністративних стягнень у вигляді штрафів на суму майже 2,5 млрд грн, з яких до державного бюджету сплачено лише 104 млн грн, або 4,2 відсотка. Низький рівень стягнення штрафів був зумовлений недосконалістю діючої процедури примусового виконання постанов у справах про порушення митних правил, а також визначення обов'язків щодо добровільної сплати таких стягнень. Як наслідок, заходи щодо стягнення адміністративних штрафів за порушення митних правил, проведені органами ДФС та державної виконавчої служби, були неефективними і малорезультативними.

Крім того, ДФС при формуванні проектів планів-графіків проведення документальних планових перевірок не приділяла належної уваги перевіркам суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. У середньому документальними плановими перевірками у 2015 році було охоплено 0,2 відс. суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, у 2016 році – 0,1 відс., у I кварталі 2017 року –

0,04 відс., за результатами яких сплачено до державного бюджету лише близько 50 млн грн, або 5 відс. від донарахованих сум.

У періоді, що перевірявся, була відсутня позитивна динаміка автоматизації та інформатизації процесів митного контролю та митного оформлення. Як наслідок, усі перевірені митні органи не були оснащені належними технічними засобами митного контролю, що негативно впливало не лише на якість і своєчасність надання митних послуг, а й створювало корупційні ризики та небезпеку ввезення на територію України або вивезення з України заборонених і контрабандних товарів.

Через виявлені аудитом випадки невжиття органами ДФС вичерпних заходів щодо контролю за правильністю визначення митної вартості та класифікації товарів, неефективного контролю за своєчасним поданням додаткових декларацій у разі оформлення імпорту товарів тимчасовими митними деклараціями, незастосування органами ДФС санкцій до порушників законодавства при тимчасовому ввезенні та транзиті автомобілів, недонадходження до державного бюджету становили, за розрахунками, понад 640 млн гривень.

Органами ДФС не було забезпечено належного контролю за цільовим використанням увезених на митну територію України іноземними інвесторами товарів (продукції), які звільнялись від сплати митних платежів при їх ввезенні. Аудитом встановлено випадки ввезення окремими суб'єктами господарювання в якості іноземних інвестицій яхт, елітних автомобілів з використанням митних преференцій, проте документальні перевірки цих суб'єктів господарювання щодо правильності дотримання ними вимог законодавства з питань державної митної справи органами ДФС не проводились.

Внаслідок пілг, передбачених Митним кодексом України щодо звільнення від оподаткування митними платежами партій товарів незначної вартості, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, протягом 2015–2016 років і I кварталу 2017 року в Україну було ввезено товарів на загальну суму понад 35,2 млрд грн без сплати до державного бюджету митних платежів.

Крім того, аудитом встановлено факт неефективного використання бюджетних коштів на суму понад 5,1 млн грн на створення в Одеській митниці ДФС нового митного поста «Відкритий митний простір», який був укомплектований працівниками, проте, не приступивши до виконання функцій щодо митного оформлення товарів, ліквідований.

Рахункова палата за результатами аудиту запропонувала Кабінету Міністрів України розробити заходи, спрямовані на посилення контролю за тимчасовим ввезенням транспортних засобів на територію України та усунення схем ухилення від оподаткування при ввезенні таких транспортних засобів; переглянути ставки ввізного мита, розмір яких менший граничного рівня, встановленого Протоколом про вступ України до Світової організації торгівлі; привести норми Митного кодексу України щодо звільнення від сплати митних платежів для партій товарів незначної вартості, що переміщуються у

міжнародних поштових та експрес-відправленнях, у відповідність з аналогічними положеннями Регламенту Ради (ЄС) від 16.11.2009 № 1186.

ДФС рекомендовано, зокрема, підвищити якість планування та проведення контрольно-перевірочної роботи з питань дотримання митного законодавства; розширити міжнародну співпрацю, в тому числі запровадити електронний обмін інформацією, а також спільний контроль із суміжними іноземними державами; удосконалити інформаційну систему обліку АСМО «Інспектор» у частині можливості проведення моніторингу дотримання термінів перебування на території України тимчасово ввезених автомобілів.

РЕАГУВАННЯ:

Законом України від 07.12.2017 № 2245 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році» внесено зміни, спрямовані на обмеження кількості ввезень на митну територію України товарів, сумарна вартість яких не перевищує еквівалент 150 євро, без сплати податку на додану вартість. Зазначені норми наберуть чинності з 01.01.2019.

ДФС повідомила, що нею розроблено законопроект «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо накладення стягнень у справах про порушення митних правил та виконання постанов у цих справах» з метою протидії митним правопорушенням при ввезенні транспортних засобів особистого користування в митних режимах «транзит» і «тимчасове ввезення». Законопроект було погоджено з Мінфіном, Мінекономрозвитку та подано на опрацювання до Державної регуляторної служби України.

Крім того, митницям ДФС доручено організувати проведення робочих протокольних нарад з територіальними підрозділами державної виконавчої служби з метою обговорення проблемних питань, що виникають при здійсненні примусового виконання постанов у справах про порушення митних правил.

ДФС також надано доручення головним управлінням ДФС вжити заходів щодо підвищення якості планування документальних перевірок та результативності контрольно-перевірочної роботи з питань дотримання митного законодавства.

З метою запровадження і здійснення спільного контролю в пунктах пропуску на державному кордоні України 05.06.2017 підписано міжнародні протоколи між Адміністрацією Державної прикордонної служби України спільно з Державною фіскальною службою України і Департаментом прикордонної поліції Міністерства внутрішніх справ Республіки Молдова, Митною службою при Міністерстві фінансів Республіки Молдова.

За результатами *аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади по забезпеченню погашення податкового боргу та попередження його зростання* встановлено, що протягом 2014–2016 років в Україні не забезпечено створення ефективної та прозорої системи адміністрування податкового боргу. Заходи, які вживались органами Державної фіскальної служби України з управління податковим боргом, виявились малорезультативними, що призвело до різкого зростання його обсягів.

Протягом трьох років податковий борг за податками, зборами, платежами до державного бюджету збільшився у 3,8 раза і станом на 01.01.2017 досяг 58,7 млрд гривень. Водночас за цей період майже вдвічі збільшилася і кількість платників податків-боржників.

Унаслідок неефективності вжитих органами стягнення заходів, у періоді, що перевірявся, контролюючими органами списано 15,8 млрд грн безнадійного податкового боргу до державного бюджету, що становило майже третину загальної суми погашеного податкового боргу.

Найвний податковий борг було недостатньо забезпечено вартістю описаного в податкову заставу майна платників податків-боржників. Як наслідок – низький рівень погашення податкового боргу за рахунок реалізації майна, що перебувало у податковій заставі.

Надходження до державного бюджету за рахунок проведення органами ДФС (Міндоходів) заходів примусового погашення податкового боргу протягом дослідженого періоду, за розрахунками, в середньому не перевищували одного відсотка загальної суми податкового боргу, а отже, практично всі надходження до державного бюджету в рахунок погашення податкового боргу забезпечувались шляхом самостійної сплати платниками податків належних платежів.

Аудитом встановлені факти недотримання органами ДФС (Міндоходів) вимог законодавства під час проведення заходів із погашення податкового боргу, а саме: не дотримувався встановлений законодавством термін реєстрації податкової застави; протягом 2–2,5 років від дати складання акта опису майна в податкову заставу не проводились перевірки стану збереження майна платників податків, яке перебувало у податковій заставі; на неналежному рівні виконувались повноваження щодо звернення до суду з метою отримання дозволів на стягнення з боржників коштів, а також на реалізацію майна боржників.

Аудитом також виявлені факти прийняття органами ДФС (Міндоходів) необґрунтованих рішень про розстрочення сум грошових зобов'язань (податкового боргу) без належного аналізу фінансового стану боржника, а також за відсутності всіх документів, необхідних для прийняття таких рішень.

Показник стягнення коштів за виконавчими провадженнями органами Міністерства юстиції України залишався низьким. Протягом 2014 року до бюджету стягнуто 4 відс. сум за провадженнями, що підлягали виконанню, у 2015 році – 1,5 відс., у 2016 році – 2,4 відсотка. На таку ситуацію певною мірою впливав запроваджений мораторій на примусову реалізацію майна державних

підприємств та господарських товариств, у статутних капіталах яких частка держави становить не менше 25 відсотків, за рішеннями, що підлягають виконанню Державною виконавчою службою.

Податковим кодексом України чітко не визначено терміну, протягом якого контролюючі органи зобов'язані надіслати (вручити) платникам податків податкові вимоги щодо погашення податкового боргу, що створювало можливість зволікання контролюючими органами із вжиттям заходів з метою погашення наявного податкового боргу.

Крім того, не було законодавчо врегульовано визначення процедур, які мають право здійснювати відповідні державні органи (в тому числі органи ДФС), з метою забезпечення погашення платниками боргу з неподаткових платежів.

Ураховуючи викладене, **Рахункова палата пропонувала** Кабінету Міністрів України доручити заінтересованим органам державної влади підготувати пропозиції щодо нормативно-правового врегулювання питання визначення процедур, здійснення заходів щодо погашення боргу платників з неподаткових платежів, а також створити робочу групу із залученням експертів з метою проведення незалежного аудиту баз даних та інформаційних ресурсів, що використовуються ДФС України.

Мінфіну було рекомендовано внести зміни до Положення про Міністерство фінансів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 375, для приведення його норм у відповідність із Законом України від 21.12.2016 № 1797 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні»; забезпечити прийняття нормативних актів, передбачених статтями 87–102 Податкового кодексу України, а також переглянути методику розрахунку індикатора «Динаміка податкового боргу» з метою врахування при його обчисленні новоствореного протягом звітного року податкового боргу.

ДФС було рекомендовано забезпечити належну координацію роботи територіальних органів ДФС щодо здійснення заходів із погашення податкового боргу за митними платежами, донарахованими митницями до 01.07.2013; підвищити ефективність контролю за обґрунтованістю надання платникам податків розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу); внести зміни до розпорядчих документів у частині впровадження звітності щодо результатів діяльності зі стягнення податкового боргу та забезпечити надання Рахунковій палаті на постійній основі достовірних звітних даних щодо обсягів податкового боргу (в розрізі бюджетів, податків (зборів), регіонів, галузей, за джерелами виникнення), причин його зростання тощо.

РЕАГУВАННЯ:

Постановою Кабінету Міністрів України від 21.06.2017 № 484 «Про проведення незалежного аудиту баз даних та інформаційних ресурсів, що використовуються Державною фіскальною службою, та затвердження Порядку здійснення контролю, в тому числі моніторингу Міністерством фінансів адміністрування Державною фіскальною службою баз даних та інформаційних ресурсів,

що використовуються для адміністрування податків, зборів та інших обов'язкових платежів» передбачено утворити міжвідомчу робочу групу з проведення незалежного аудиту баз даних та інформаційних ресурсів, що використовуються ДФС.

Міністерство фінансів України повідомило, що з метою реалізації норм Закону України від 21.12.2016 № 1797 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні», яким, зокрема, передбачено удосконалення процедур стягнення податкової заборгованості, Мінфіном спільно з ДФС розроблено, а Кабінетом Міністрів України прийнято постанови:

- від 29.03.2017 № 192 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2010 р. № 1244», якою передбачено запровадження механізму стягнення контролюючими органами готівкових коштів з метою погашення податкового боргу без звернення до суду за умови дотримання встановлених Податковим кодексом України вимог;

- від 31.05.2017 № 369 «Про визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2010 р. № 1237»;

- від 07.06.2017 № 393 «Про внесення змін до переліку обставин, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу, і доказів існування таких обставин»;

- від 18.08.2017 № 618 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2010 р. № 1231», якою внесено зміни до Порядку списання непогашених грошових зобов'язань або податкового боргу після ліквідації платника податків, не пов'язаної з банкрутством.

Також набрали чинності накази Мінфіну від 30.05.2017 № 540 «Про затвердження Порядку ведення та форми Реєстру заяв про розстрочення, відстрочення грошових зобов'язань чи податкового боргу» і від 16.06.2017 № 585 «Про затвердження Порядку використання дебіторської заборгованості та/або майна юридичної особи як джерел погашення податкового боргу платника податків та/або відокремленого підрозділу юридичної особи».

Водночас ДФС не врахувала рекомендації Рахункової палати щодо запровадження звітності про результати діяльності зі стягнення податкового боргу в

частині державного бюджету, внаслідок чого у ДФС залишаються підстави і надалі не надавати Рахунковій палаті інформацію про вжиті заходи щодо стягнення податкового боргу до державного бюджету та їх результати, що унеможливує виконання Рахунковою палатою покладених на неї повноважень, передбачених статтею 10 Закону України від 02.07.2015 № 576 «Про Рахункову палату», згідно з якою Рахункова палата, зокрема, надає оцінку ефективності виконання повноважень з адміністрування контролюючими органами надходжень до державного бюджету та заходів, що вживаються органами стягнення до боржників державного бюджету.

На основі результатів *аналізу обґрунтованості планування (прогнозування) надходжень акцизного податку до державного бюджету* Рахунковою палатою встановлено, що планування та прогнозування надходжень акцизного податку до державного бюджету, яке здійснювалось Міністерством фінансів України протягом 2010–2016 років, було недостатньо обґрунтованим. Як наслідок, планові та прогнозні показники надходжень цього податку суттєво відрізнялися від його фактичних надходжень, що не сприяло збалансованості дохідної і видаткової частини державного бюджету.

Упродовж 2011–2014 років показник виконання планових показників надходжень до державного бюджету акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) коливався від 81,8 до 88 відс., внаслідок чого за чотири роки до державного бюджету не надійшло понад 17,8 млрд гривень. Водночас у 2015 і 2016 роках планові показники надходжень акцизного податку до державного бюджету були виконані на 106,2 і 104,6 відс. відповідно, а до державного бюджету додатково надійшло близько 4,7 млрд гривень.

Виконання планових показників надходжень акцизного податку з ввезених в Україну підакцизних товарів (продукції) протягом 2011–2016 років мало стрибкоподібний характер і змінювалося в діапазоні від 89,2 до 131,5 відсотка.

Затверджені Мінфіном методики прогнозування надходжень акцизного податку були недосконалыми, оскільки не враховували при прогнозуванні цього податку багатьох чинників, які впливають на його надходження. Окремі положення цих методик не відповідали нормам Податкового кодексу України, зокрема щодо особливостей обчислення акцизного податку зі спирту та тютюнових виробів.

Незважаючи на те, що прогнозування надходжень акцизного податку здійснювалось Мінфіном у розрізі основних груп підакцизних товарів, у додатку 1 до законів про Державний бюджет України на відповідний рік надходження акцизного податку до державного бюджету планувалися в цілому за всіма групами підакцизних товарів (продукції) з поділом на акцизний податок з вироблених в Україні та з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції). Тому невиконання прогнозних показників надходжень цього податку за одною товарною групою підакцизних товарів (продукції) перекривалось перевиконанням за іншими групами, що у загальному підсумку

зменшувало допущені Мінфіном похибки в прогнозуванні надходжень акцизного податку в розрізі основних груп підакцизних товарів (продукції).

Аналізом встановлено, що під час підготовки пропозицій щодо внесення змін до законодавства з питань справляння акцизного податку та здійснення контролю за виробництвом та обігом окремих видів підакцизних товарів (продукції) Мінфіном не застосовувались економіко-математичні моделі для дослідження впливу таких змін на споживання підакцизних товарів (продукції), а отже – на обсяги внутрішньої реалізації та імпорту цих товарів, що призводило до суттєвого завищення прогнозних показників надходжень акцизного податку.

Не забезпечено дієвої та ефективної координації роботи державних органів, що залучались до процесу прогнозування надходжень акцизного податку до державного бюджету. У багатьох випадках інформація, яка надавалась державними органами, була непорівнянна (в різних одиницях виміру, із застосуванням різної кодифікації товарів), неповна, з помилками, а прогнози щодо розвитку відповідних галузей мали значні похибки, що в подальшому призводило до суттєвих похибок і в прогнозах надходжень акцизного податку до державного бюджету.

Через необґрунтованість і непрогнозованість у середньо- та довгостроковій перспективі змін у податковій сфері, а також недосконале адміністрування акцизного податку в галузях, що виробляють підакцизні товари, збільшився відсоток тіньової економіки.

Виходячи з рівня тіньового виробництва та обігу окремих видів підакцизних товарів (продукції) у 2014 році, розрахованого Мінекономрозвитку, за оцінкою Рахункової палати, недонадходження до бюджету акцизного податку тільки з пива, тютюнових виробів і вин натуральних становили близько 15 млрд гривень.

З метою підготовки обґрунтованих прогнозів надходження акцизного податку при розробленні проектів законів про Державний бюджет України на відповідний рік **Рахункова палата запропонувала Кабінету Міністрів України** доручити Мінфіну, Мінекономрозвитку та іншим центральним органам виконавчої влади розглянути питання щодо запровадження планування надходжень акцизного податку до державного бюджету і доведення індикативних показників до контролюючих органів, відповідальних за його справляння, з деталізацією за основними групами підакцизних товарів (продукції); уніфікації звітності, що подається виробниками та імпортерами підакцизних товарів (продукції); розроблення економіко-математичних моделей прогнозування обсягів виробництва, експорту та імпорту підакцизних товарів (продукції) за їх видами з урахуванням можливого впливу запропонованих змін до законодавства на обсяги споживання підакцизних товарів (продукції).

Мінфіну та ДФС рекомендовано удосконалити методики проведення розрахунків прогнозних показників надходжень акцизного податку за групами підакцизних товарів (продукції).

РЕАГУВАННЯ:

Міністерством фінансів повідомлено, що під час внесення змін до методик прогнозування акцизного податку будуть розглянуті рекомендації Рахункової палати щодо їх вдосконалення.

Також рекомендації Рахункової палати щодо уніфікації звітності, що подається виробниками та імпортерами підакцизних товарів (продукції), буде взято до уваги з метою їх врахування в подальшому при внесенні змін до нормативно-правових актів.

Крім того, Мінфін готовий долучитися до роботи щодо розроблення економіко-математичних моделей прогнозування обсягів виробництва, експорту та імпорту підакцизних товарів (продукції) у разі їх надходження від профільних міністерств.

Отже, інформація Мінфіну, підготовлена згідно з дорученнями Кабінету Міністрів України та Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, свідчить про невиконання у 2017 році Міністерством рекомендацій і пропозицій Рахункової палати. Питання перебуває на контролі.

Рахункова палата у 2017 році приділила значну увагу питанням справляння рентних платежів і контролю за їх надходженням.

Зокрема, проведений Рахунковою палатою *аудит ефективності справляння та дієвості контролю за надходженням рентної плати за користування надрами для видобування газу до державного бюджету* засвідчив, що Мінфіном, Мінприроди, ДФС і Держгеонадрами протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року не було забезпечено створення ефективної та дієвої системи державного контролю за раціональним і ефективним використанням нафтогазоносних надр, обсягами видобутку природного газу, а також за повнотою і своєчасністю надходження цього платежу до державного бюджету.

Аудитом встановлено, що Загальнодержавна програма розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року, затверджена Законом України від 21.04.2011 № 3268, у періоді, що перевірявся, не виконувалася. Замість запланованого щорічного зростання приросту запасів газу на 2 відс., за 2015–2016 роки балансові запаси газу скоротилися на 7,2 відсотка. Одна з причин – низький рівень залучення інвестицій у газовидобувну галузь унаслідок неефективної державної політики у сфері оподаткування цієї галузі та незабезпечення спрощення системи оформлення документів для отримання права на користування надрами.

Протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року до державного бюджету надійшло 78,5 млрд грн рентної плати за користування надрами для видобування природного газу. Щорічне збільшення надходжень цього платежу відбувалося за рахунок підвищення ставок і цін на природний газ. Зокрема, у 2015 році ставки рентної плати за користування надрами для видобування природного газу були підвищені у 2–3,5 рази залежно від споживачів газу та глибини залягання покладів, у 2016 році в 3 рази збільшилися ціни на природний газ порівняно з 2015 роком.

Органами ДФС протягом усього дослідженого періоду не забезпечувалося виконання планових показників надходження до державного бюджету зазначеного платежу. Так, у 2015 році ДФС виконано планові показники на 95,1 відс., у 2016 році – 72,8 відс., I півріччі 2017 року – на 77,5 відс., через що до державного бюджету за цей період не надійшло 18,4 млрд грн платежу.

Здійснені ДФС і Держгеонадрами заходи із забезпечення повноти і своєчасності сплати до державного бюджету рентної плати за користування надрами для видобування природного газу були неефективними. Зокрема, внаслідок низького рівня платіжної дисципліни платників рентної плати податковий борг з цього платежу за два з половиною роки зріс майже в 11 разів, через що Державним бюджетом України було недоотримано станом на 01.07.2017 понад 7 млрд грн, що становило майже половину надходжень цього платежу в I півріччі 2017 року.

ДФС не забезпечила належної організації повного і достовірного обліку платників рентної плати. Під час аудиту виявлено 35 надрокористувачів, які отримали спеціальні дозволи на користування надрами для видобування природного газу і не стали або несвоєчасно стали на облік у територіальних органах ДФС.

Через відсутність належного контролю з боку Держгеонадр за ефективністю використання суб'єктами господарювання нафтогазоносних надр практично за кожним четвертим діючим спеціальним дозволом на користування ділянкою надр для видобування природного газу у періоді, що перевірявся, видобуток не здійснювався. Як наслідок, держава втратила економічну вигоду від надання цим суб'єктам господарювання права користування ділянками надр.

Крім того, органи ДФС не приділяли належної уваги з'ясуванню причин декларування суб'єктами господарювання протягом тривалого часу нульових обсягів видобутку газу. Аудит засвідчив, що протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року ДФС лише два рази зверталася до Держгеонадр щодо розгляду питання зупинення, анулювання дії спеціальних дозволів на користування надрами для видобування вуглеводневої сировини (у тому числі природного газу), за якими платниками податків роками подавалися податкові декларації з рентної плати з нульовими показниками видобутку вуглеводнів.

Водночас аудитом виявлено два надрокористувачі (ПрАТ «Газінвест», ТОВ «Укрістгаз»), які декларували відсутність видобування природного газу, тоді як перевірки Держгеонадр засвідчили такий видобуток.

Аудит засвідчив випадки незастосування до платників податків передбачених законодавством штрафних санкцій. Так, в ГУ ДФС у Харківській області встановлено, що станом на 01.09.2017 за шістьма підприємствами обліковувалися умовно нараховані штрафні санкції за несвоєчасну сплату узгодженого податкового зобов'язання на загальну суму 20,1 млн грн, які фактично не застосовані, оскільки не було проведено камеральних перевірок своєчасності сплати узгоджених податкових зобов'язань. Під час проведення аудиту на вимогу контрольної групи Рахункової палати ці перевірки проведено

та донараховано 4,1 млн грн штрафних санкцій за несвоєчасну сплату узгодженого податкового зобов'язання трьом суб'єктам господарювання.

Внаслідок незадовільної підготовки апеляційних і касаційних скарг з питань сплати рентної плати за користування надрами для видобування природного газу за результатами оскарження платниками податків рішень органів ДФС на загальну суму 2,7 млрд грн за два з половиною роки на користь платників податків було прийнято судових рішень майже на 1,2 млрд грн, а на користь органів ДФС – лише на 5 тис. гривень. При поданні позовних заяв до суду в окремих випадках органами ДФС не дотримано вимог законодавства, внаслідок чого ці заяви залишалися судами без розгляду.

Через невизначеність механізму та порядку стягнення адміністративно-господарської санкції у вигляді вилучення отриманого (нарахованого) платником або відповідним контролюючим органом прибутку (доходу) від господарської діяльності з видобування корисних копалин суб'єкти господарювання, які не сплачували до бюджету належних сум рентної плати за користування надрами або яким було зупинено дію спеціального дозволу на користування надрами, мали можливість незаконно отримувати прибутки, при цьому державний бюджет втрачав доходи.

З урахуванням результатів аудиту Рахункова палата запропонувала

Кабінету Міністрів України доручити Мінфіну і Мінприроди підготувати та подати на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо внесення змін до законодавства з метою правового врегулювання механізму застосування адміністративно-господарської санкції, передбаченої Податковим кодексом України.

Також рекомендовано доручити Мінприроди, Мінфіну, Держгеонадрам, ДФС забезпечити централізований облік видобутку нафти, природного газу, газового конденсату, супутньої пластової води, а також закачки в пласти води та газу.

ДФС України рекомендовано, зокрема, забезпечити належну координацію дій територіальних органів ДФС, а також взаємодію з Держгеонадрами щодо погашення податкового боргу з рентної плати за користування надрами для видобування природного газу; удосконалити методику розрахунку індикативних надходжень рентної плати; підвищити якість та ефективність контрольно-перевірочної роботи територіальних органів з питань справляння рентної плати; спільно з Держгеонадрами прискорити прийняття протоколів про порядок обміну інформацією.

РЕАГУВАННЯ:

На час затвердження Звіту Рахункової палати за 2017 рік термін реагування не настав, питання перебуває на контролі Рахункової палати.

Рахункова палата за підсумками розгляду Звіту про результати *аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води* констатувала, що протягом 2014–2016 років Мінприроди, Мінфіном, Держводагентством,

Держгеонадрами, Держекоінспекцією та ДФС не було забезпечено створення ефективної та дієвої системи державного контролю за обсягами забору та використання води, яка є об'єктом оподаткування рентною платою, і, як наслідок, водні ресурси використовувалися нераціонально і неефективно, а діючий механізм рентної плати не стимулював до скорочення безповоротних втрат, дотримання норм і лімітів споживання.

У звітному періоді до державного бюджету надійшло майже 1,9 млрд грн рентної плати за спеціальне використання води. Водночас у 2016 році при збільшенні обсягу використаної води на 40,1 відс. надходження рентної плати збільшилися лише на 26,1 відс. (за рахунок підвищення ставок на 26,5 відсотка).

Водночас за відсутності дієвих заходів щодо залучення платників до сплати рентної плати за спеціальне використання води органами ДФС (Міндоходів) не було забезпечено виконання планових показників надходжень рентної плати на загальну суму 397,8 млн грн, допущено зростання сум податкового боргу з цього платежу у 2 рази, а в результаті списання податкового боргу до державного бюджету не надійшло 7,3 млн гривень.

ДФС (Міндоходів) також не забезпечено належного рівня контролю за поданням платниками рентної плати податкової звітності, що призвело до розбіжностей з даними Держводагентства і, як наслідок, недонаходжень такої плати до державного бюджету. Зокрема, аудитом встановлено подання податкової звітності з рентної плати за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики платниками, вид діяльності яких не відносився до сфери гідроенергетики. Отже, в результаті заниження ставки рентної плати недонаходження до державного бюджету (виходячи з мінімальної ставки) становили, за розрахунками, близько 0,5 млрд гривень.

Через низьку якість проведення контролюючими органами документальних перевірок (рівень узгодження донарахованих сум становив лише 16,9 відс.) за результатами адміністративного та судового оскарження платниками податкових повідомлень-рішень у звітному періоді було скасовано 1,6 млн грн донарахованих сум рентної плати за спеціальне використання води.

Аудит засвідчив, що у звітному періоді втрачено контроль за обліком виданих дозволів на спеціальне водокористування, обсягами використаної води та, відповідно, повнотою сплати до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води первинними водокористувачами.

Зокрема, протягом 2014–2016 років Мінприроди не встановлено контролю за діяльністю підрозділів екології та природних ресурсів держадміністрацій у частині звітування про видані дозволи на спеціальне водокористування, в Держгеонадрах був відсутній облік кількості користувачів підземних вод, а ДФС не здійснювався моніторинг кількості первинних водокористувачів та контроль за територіальними органами щодо проведення ними звірок з держадміністраціями за водокористувачами, яким видано дозволи на спеціальне водокористування, з метою залучення їх до оподаткування.

Заходи державного нагляду (контролю) у сфері охорони вод, раціонального використання та відтворення водних ресурсів, що здійснювались

Держекоінспекцією, були неефективними та не сприяли запобіганню порушенням законодавства у цій сфері. За результатами проведених територіальними органами Держекоінспекції перевірок до державного бюджету надійшло лише 7,3 відс. загальної суми пред'явлених претензій та позовів за шкоду, заподіяну водним ресурсам.

Потребували узгодження між собою норми Податкового і Водного кодексів України в частині припинення права юридичних і фізичних осіб на спеціальне водокористування в разі несплати рентної плати, а також щодо визначення вторинних водокористувачів.

З метою усунення дублювання функцій та повноважень Держводагентства і Держгеонадр норми Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 321, потребували приведення у відповідність із нормами Водного кодексу України.

Крім того, законодавством не передбачено відповідальності за неподання водокористувачами звітів за формою № 2ТП-водгосп (річна) та не визначено необхідності складання організаціями переліку водокористувачів, які не звітували про використання водних ресурсів, що негативно впливало на систему обліку водокористування.

З урахуванням вищевикладеного **Рахункова палата пропонувала** Кабінету Міністрів України доручити Мінфіну і Мінприроди підготувати пропозиції щодо узгодження норм Податкового і Водного кодексів України та приведення у відповідність із нормами Водного кодексу України щодо функціональних повноважень Держводагентства і Держгеонадр та строку спеціального водокористування норм Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 321.

Мінприроди рекомендовано забезпечити ведення обліку кількості виданих дозволів на спеціальне використання води; доручити Держгеонадрам здійснювати облік кількості користувачів підземних вод.

ДФС запропоновано забезпечити здійснення моніторингу кількості первинних водокористувачів і встановлення контролю за територіальними органами щодо проведення ними звірок із дозвільними органами за водокористувачами, яким видано дозволи на спеціальне водокористування; належну координацію дій територіальних органів ДФС із здійснення дієвих заходів щодо встановлення фактичної кількості платників рентної плати за спеціальне використання води, повноти нарахування та своєчасності її сплати, стягнення податкового боргу з рентної плати за спеціальне використання води, надання розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу), списання податкового боргу.

РЕАГУВАННЯ:

Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 1091 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань видачі дозволів на спеціальне водокористування», згідно з якою внесено зміни

до Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 321, що забезпечать можливість подання документів в електронному вигляді; визначено перелік документів, які подаються разом із заявою для одержання дозволу, та термін розгляду документів; встановлено вимоги до заяви на видачу дозволу на спеціальне водокористування. Також передбачено оптимізацію організаційної структури Держводагентства у зв'язку із виконанням функцій з видачі дозволів на спеціальне водокористування.

Мінприроди наказом від 23.06.2017 № 234 затверджено форму дозволу на спеціальне водокористування та форми нормативного розрахунку водокористування і водовідведення.

Мінфін повідомив, що рекомендацію Рахункової палати щодо узгодження норм Податкового та Водного кодексів України в частині припинення права юридичних і фізичних осіб на спеціальне водокористування планується розглянути під час підготовки відповідного законопроекту. Також Мінфін зазначив, що змінами, внесеними до Податкового кодексу України Законом України від 21.12.2016 № 1797, передбачено, зокрема, з 01.01.2018 виключити з кола платників рентної плати за спеціальне використання води вторинних водокористувачів, що дасть можливість спростити адміністрування рентної плати за спеціальне використання води.

ДФС повідомила, що з метою контролю за повнотою нарахування та своєчасності сплати рентної плати територіальними органами ДФС здійснено порівняльний аналіз інформації, що міститься у спеціальних дозволах на водокористування, і переліків водокористувачів, які здійснювали свою діяльність у сфері гідроенергетики, отриманих від управлінь екології та природних ресурсів облдержадміністрацій.

Аудит ефективності виконання повноважень органами державної влади щодо забезпечення надходжень до державного бюджету орендної плати за користування цілісними майновими комплексами та іншим державним майном засвідчив, що Кабінетом Міністрів України, Фондом державного майна України та уповноваженими органами управління об'єктами державної власності протягом 2015–2016 років та I півріччя 2017 року не було створено дієвих організаційних відносин, пов'язаних з передачею в оренду майна державних підприємств, установ та організацій, майнових відносин між орендодавцями та орендарями щодо використання державного майна та збільшення надходжень до державного бюджету орендної плати від надання такого майна в оренду.

Через відсутність ефективної системи та дієвого механізму надання в оренду державного майна та належної взаємодії органів ФДМУ з уповноваженими органами управління в частині прискорення погодження матеріалів щодо передачі в оренду державного майна договори оренди укладалися не більш як щодо 5 відс. наявних у переліку потенційних об'єктів оренди.

Несвоєчасне погодження з боку уповноважених органів управління державним майном передачі об'єктів державної власності в оренду, затримки органів Фонду держмайна з опублікуванням оголошень про намір передати майно в оренду та прийняття рішень за результатами вивчення попиту на об'єкт оренди, а також допуск до участі в конкурсі фіктивних конкурсантів призводили до затягування процесу надання в оренду державного нерухомого майна і, як наслідок, до ненадходження орендної плати до державного бюджету.

Аудитом встановлено, що прийняті Кабінетом Міністрів України рішення щодо корпоратизації державних підприємств, зменшення орендної плати за використання орендарем окремих видів нерухомого майна та зупинення Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» індексації орендної плати також не сприяли збільшенню надходжень до державного бюджету.

Внаслідок корпоратизації Державної адміністрації залізничного транспорту та Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта» державний бюджет щороку недоотримував орендної плати близько 100 млн гривень. Через зниження у 2017 році ставки оренди лише для цілісного майнового комплексу структурного підрозділу Чернігівського обласного державного об'єднання спиртової та лікєро-горілчаної промисловості «Чернігівспиртогорілка» державним бюджетом були недоотримані майже 1,4 млн грн, а через зниження ставки на розміщення антен за 160-ма укладеними договорами в Харківській області – понад 1,7 млн грн щороку.

Мінфіном не забезпечено досконалого механізму прогнозування надходжень до державного бюджету орендної плати, була відсутня методика прогнозування, що призвело до суттєвих перевиконань цих надходжень у 2015 і 2016 роках (на 123,5 і 67,3 відс. відповідно) та завищення завдання щодо їх сплати у Законі України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» (на 60 відсотків).

Фонд держмайна, затвердивши методику прогнозування надходжень орендної плати за державне майно, її не використовував, а розраховані прогнозні надходження не коригувалися з урахуванням індексу інфляції, не включали надходження платежів за надані орендареві кошти та цінні папери на умовах кредиту, показники з погашення заборгованості з орендної плати минулих періодів та штрафних санкцій, що призводило до заниження прогнозних розрахунків.

Фонд держмайна протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року не забезпечив вчасного реагування при виникненні заборгованості з орендної плати та достатнього рівня проведених заходів з оперативного контролю за її погашенням: заборгованість, яка не сплачувалась орендарем до державного

бюджету протягом трьох місяців поспіль, зросла за вказаний період з 82,7 до 118,2 млн грн, або на 42,9 відсотка.

Також Фондом не було забезпечено проведення належної претензійно-позовної роботи зі стягнення заборгованості з орендної плати та вирішення інших спорів щодо захисту майнових інтересів держави через заходи судового реагування та ефективної взаємодії з органами державної виконавчої служби. За відсутності коштів для сплати судового збору позовні заяви органів Фонду поверталися судами без розгляду. Разом з тим органи державної виконавчої служби не забезпечили ефективного виконання виконавчих документів, що негативно вплинуло на погашення заборгованості з орендної плати та надалі призвело до виникнення безнадійної заборгованості.

Аудит засвідчив, що несвоєчасне повернення орендованого майна після припинення дії договорів оренди до державної власності давало можливість орендарям користуватися державним майном певний проміжок часу. При цьому нарахування орендарям неустойки в розмірі подвійної орендної плати за час прострочення в деяких випадках Фондом держмайна не здійснювалося.

Фондом не було створено дієвої системи звітування, зокрема розроблена електронна інформаційно-пошукова підсистема «Етап-Оренда» та форми звітності, які автоматично формуються за її даними, а також запроваджені форми уніфікованої звітності недосконалі та не містять важливих показників діяльності регіональних відділень Фонду, аналіз яких дав би можливість збільшити суму надходжень орендної плати до державного бюджету.

За результатами аудиту **Рахункова палата запропонувала** Кабінету Міністрів України доручити:

- Фонду держмайна під час доопрацювання проекту Закону України «Про оренду державного та комунального майна» чітко визначити умови стягнення заборгованості з орендної плати, а також урегулювати порядок списання безнадійної заборгованості з орендної плати;

- уповноваженим органам управління державним майном здійснити інвентаризацію об'єктів державної власності, що належать до сфери їх управління і не використовуються для виконання основних функцій, та надати за підсумками 2017 року фонду держмайна обґрунтовані переліки потенційних об'єктів оренди;

- Мінфіну розглянути питання внесення змін до Бюджетного кодексу України в частині зарахування частки орендної плати до місцевих бюджетів (територіальних громад) та встановлення диференційованої ставки орендної плати для об'єктів, розташованих у населених пунктах залежно від інвестиційної привабливості, а також спільно з Фондом держмайна розробити та затвердити методику прогнозування надходжень до державного бюджету від орендної плати.

Фонду державного майна України було рекомендовано удосконалити інформаційну систему ІППС «Етап-Оренда» та посилити роботу з регіональними відділеннями щодо активізації претензійно-позовної роботи в частині погашення заборгованості з орендної плати та вжиття заходів з метою її недопущення в майбутньому.

РЕАГУВАННЯ:

Постановою Кабінету Міністрів України від 22.11.2017 № 886 «Про внесення змін до Порядку проведення конкурсу на право оренди державного майна» з метою недопущення до конкурсу фіктивних конкурсантів запроваджено гарантований платіж у розмірі шість стартових орендних плат як одну з умов допуску до конкурсу на право оренди державного майна. У разі порушення переможцем конкурсу строку укладення договору оренди сплачений ним гарантійний внесок не повертається.

ФДМУ підготовлено наказ, відповідно до якого типовий договір оренди індивідуально визначеного (нерухомого або іншого) майна та типовий договір оренди цілісного майнового комплексу державного підприємства (структурного підрозділу підприємства), що належить до державної власності, викладено у нових редакціях, які відповідають вимогам статті 17 Закону України «Про оренду державного та комунального майна».

ФДМУ зобов'язав регіональні відділення вжити заходів, спрямованих на виконання вимог законодавства, зокрема, щодо строків передачі майна в оренду, нарахування та стягнення заборгованості з орендної плати, штрафних санкцій, налагодження тісної співпраці з органами прокуратури та державної виконавчої служби у процесі захисту майнових інтересів держави.

Крім того, ФДМУ налагодив міжвідомчу співпрацю з Мін'юстом з питань виконання державними виконавцями рішень суду щодо стягнення заборгованості, виселення орендарів з орендованих приміщень у разі ухилення від сплати орендної плати протягом трьох і більше місяців підряд. Фондом готується перелік виконавчих документів, виданих за рішенням суду, про стягнення орендної плати за користування цілісними майновими комплексами та іншим державним майном для оперативної їх ідентифікації у територіальних органах державної виконавчої служби.

Водночас ФДМУ повідомив, що Мінфін не підтримав пропозиції щодо запровадження у Бюджетному кодексі України зарахування частки орендної плати за користування цілісними майновими комплексами та іншим державним майном до місцевих бюджетів, а також встановлення диференційної ставки орендної плати для об'єктів, розташованих у населених пунктах, залежно від інвестиційної привабливості. При цьому Мінфіном не запропоновано конструктивних пропозицій з метою забезпечення зацікавленості місцевих органів влади (сіл, селищ, міст районного значення) у прискоренні надання в оренду не тільки комунальної, а й державної власності.

Результати аудиту ефективності адміністрування доходів від власності суб'єктів господарювання, що належать до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства України, засвідчили, що Мінагрополітики, ДФС упродовж 2014–2016 років не створено ефективної системи управління об'єктами державної власності, не забезпечено належної взаємодії та, відповідно, ефективного адміністрування доходів від власності суб'єктів господарювання, що належать до сфери управління Міністерства.

Мінагрополітики не було створено дієвого механізму обліку суб'єктів господарювання, що належать до сфери його управління, і контролю за показниками їх фінансово-господарської діяльності: відсутні об'єктивні дані щодо кількості державних підприємств, що належать до сфери управління Міністерства, з багатьма з них втрачено зв'язок.

За даними Фонду держмайна, до сфери управління Мінагрополітики станом на 01.10.2016 належало 825 державних підприємств, проте підтверджені Міністерством відомості охоплювали лише 43,9 відс. цих підприємств. Крім того, Мінагрополітики було підтверджено належність до сфери його управління 19 державних підприємств, які, згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій, належать до сфери управління інших центральних органів виконавчої влади або органу управління яких в реєстрі не визначено.

Контроль за діяльністю суб'єктів господарювання Мінагрополітики здійснювало неефективно, заходи, що вживалися для поліпшення роботи, були недостатніми. Як наслідок, Міністерство втратило дієвий контроль за фінансово-господарською діяльністю близько 80 відс. підприємств, що належали до сфери його управління.

Протягом 2014–2016 років кількість державних підприємств, що сплачували до бюджету податки, збори, інші платежі, зменшилася з 200 до 157 і станом на 01.01.2017 дорівнювала 19 відс. загальної кількості підприємств, що, за даними Фонду державного майна України, належали в цей період до сфери управління Міністерства.

Через недостатні організаційні заходи Міністерством не було забезпечено ефективного виконання повноважень, визначених Законом України від 21.09.2006 № 185 «Про управління об'єктами державної власності», у частині затвердження річних фінансових планів суб'єктів господарювання. На 2014 рік було затверджено 86,8 відс. фінансових планів суб'єктів господарювання від поданих на затвердження проектів, а на 2015 і 2016 роки – лише 51,9 і 57 відс. відповідно. Крім того, Мінагрополітики не було забезпечено здійснення ефективного моніторингу фінансово-господарської діяльності підприємств та виконання показників фінансових планів.

Результати аудиту засвідчили, що ДФС та її територіальні органи у періоді, що перевірявся, не забезпечили ефективного адміністрування доходів від власності, які сплачувалися державними підприємствами Мінагрополітики, контрольню-перевірочна робота здійснювалася на неналежному рівні, що мало негативні фінансові наслідки для державного бюджету.

Загалом борги зі сплати податків і зборів до державного бюджету мали 26 відс. державних підприємств Мінагрополітики. За 2014–2016 роки сума заборгованості збільшилася в 2 рази – до 739,3 млн гривень. При цьому борг державних підприємств спиртової галузі без урахування сум боргу за порушеними справами про банкрутство зріс у 5,7 раза (до 288,3 млн грн), у тому числі ДП «Укрспирт» – з 2,4 до 130,4 млн гривень.

Через відсутність визначеної Законом України «Про управління об'єктами державної власності» верхньої величини нормативу відрахування державними підприємствами частини прибутку, що спрямовувалася на виплату дивідендів господарських товариств, і частини чистого прибутку (доходу) зазначені нормативи протягом 2014–2016 років постійно змінювалися та невчасно затверджувалися, що ускладнювало контроль у цій сфері, створювало підстави для виникнення судових спорів і не сприяло своєчасному та в повному обсязі наповненню дохідної частини державного бюджету.

Кабінету Міністрів України **за результатами цього аудиту запропоновано рекомендувати** Мінфіну, ДФС, Фонду держмайна розробити законопроект про внесення змін до Закону України від 21.09.2006 № 185 «Про управління об'єктами державної власності»; розробити та затвердити форму розрахунку частини чистого прибутку (доходу), що підлягає сплаті до державного бюджету унітарними підприємствами та їх об'єднаннями, і передбачити форму уточнюючого розрахунку частини чистого прибутку (доходу) для надання права платнику коректного виправлення самостійно виявлених помилок; запровадити підтвердження органами державної влади належності юридичних осіб до сфери їх управління за електронним цифровим підписом та здійснити позапланове упорядкування обліку юридичних осіб, які зареєстровані в ЄДРПОУ за Мінагрополітики.

Мінагрополітики рекомендовано провести повну інвентаризацію об'єктів державної власності, що, згідно з даними ЄДРПОУ, належать до сфери управління Міністерства; забезпечити затвердження річних фінансових планів державних підприємств та щокварталу проводити моніторинг виконання їх показників.

ДФС запропоновано посилити контроль за справлянням до державного бюджету частини чистого прибутку та внести зміни до Переліку форм оперативного обліку податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, затвердженого наказом ДФС від 10.04.2015 № 267, у частині усунення неоднозначності ведення органами ДФС оперативного обліку в інтегрованих картках платників частини чистого прибутку.

РЕАГУВАННЯ:

З метою позапланового упорядкування обліку юридичних осіб, які зареєстровані в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України за Мінагрополітики, але їх належність до сфери управління не підтверджена цим органом, ФДМУ у вересні 2017 року було надано до Мінагрополітики переліки юридичних осіб, які підлягають упорядкуванню для внесення відповідних змін до ЄДРПОУ.

ДФС з метою створення сприятливих умов для розвитку агропромислового комплексу та здійснення оцінки ефективності бюджетних програм розроблено та спільно з представниками Мінагрополітики опрацьовано проект Угоди про інформаційне співробітництво між ДФС та Мінагрополітики, який надіслано Мінагрополітики для завершення процедури підписання.

Для належного забезпечення надходжень до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) ДФС надіслала до Мінфіну пропозиції щодо внесення змін до Закону України від 21.09.2006 № 185 «Про управління об'єктами державної власності» та Податкового кодексу України для удосконалення нормативно-правового регулювання механізму справляння частини чистого прибутку (доходу).

Мінагрополітики повідомило, що з метою усунення виявлених аудитом порушень і впровадження рекомендацій Рахункової палати наказом від 16.01.2018 № 23 затверджено відповідний план заходів.

Рахункова палата у 2017 році акцентувала увагу на питаннях ефективності виконання повноважень органів виконавчої влади щодо забезпечення повноти нарахування та своєчасності сплати податків, зборів, платежів суб'єктами господарювання в окремих сферах національної економіки.

Зокрема, проведений *аудит ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині забезпечення повноти справляння податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства* засвідчив, що протягом 2014–2016 років і I півріччя 2017 року в Україні не забезпечено створення ефективної, прозорої і регульованої загальнодержавної системи обліку та ведення лісового господарства, охорони лісів. Значні обсяги незаконних рубок і невідшкодованих збитків за їх наслідками, а також відсутність належної взаємодії та координації дій органів державної влади в частині обміну інформацією як з питань справляння податків, так і виявлення лісопорушень та притягнення винних до відповідальності не сприяли ефективному захисту, використанню та відтворенню лісових ресурсів, стабільному, повноцінному розвитку лісового господарства в цілому та отриманню державним бюджетом податків і платежів у повному обсязі.

В Україні більше половини обсягів деревини заготовлялося під час проведення заходів з поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення тощо, на які не розраховуються ліміти такої заготівлі. Як наслідок, створювалися ризики рубки ділової деревини під виглядом неліквідної.

Разом з тим аудитом встановлено невиконання Міністерством екології та природних ресурсів України свого наказу від 05.03.2013 № 91 «Про затвердження Регламенту подання інформації про проведення рубок деревини у

лісах» у частині опрацювання та аналізу одержаної інформації від власників лісів і лісокористувачів, у результаті чого у періоді, що перевірявся, не здійснювався контроль за лісовими ділянками, на яких необхідно було провести перевірку законності вирубки лісу.

Крім того, за відсутності обміну інформацією між державною лісовою охороною та підрозділами Національної поліції України в частині притягнення правопорушників до відповідальності вжиті заходи з контролю за охороною лісів від незаконних вирубок були малорезультативними. Як наслідок, 94,9 відс. шкоди залишилося невідшкодованою, до судів передано лише 9,2 відс. справ.

Через ускладнену методіку нарахування рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів (ставки плати диференціюються залежно від лісової породи, поясу лісів і розряду) і здійснення постійними лісокористувачами одночасно із веденням лісового господарства також обрахунку суми рентної плати при видачі лісорубних квитків було створено додаткові можливості для маніпулювань низкою параметрів із метою заниження суми нарахування такої плати.

Унаслідок незабезпечення Держлісагентством контролю за належним виконанням його територіальними органами повноважень у частині координації діяльності державних лісогосподарських підприємств територіальними органами не дотримано вимог Податкового кодексу України в частині здійснення донарахування/перерахунку рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів за результатами їх фактичної заготівлі. Як наслідок, до зведеного бюджету, за розрахунками, не надійшло 2,5 млн гривень.

Встановлені і непоодинокі порушення нормативно-правових актів при видачі сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, а також несвоєчасне відображення в податкових деклараціях донарахованих сум рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів за результатами фактичної заготівлі дров'яної деревини, використаної для технологічних потреб, на загальну суму 1,1 млн грн, що негативно вплинуло на рівномірність надходжень плати до бюджету.

Законодавче неврегулювання порядку обрахунку розміру плати за користування мисливськими угіддями відповідно до Закону України від 22.02.2000 № 1478 «Про мисливське господарство та полювання» створювало ризики безоплатного використання мисливських угідь, відповідно, лісогосподарські підприємства втрачали можливість отримати доходи, а державний бюджет – надходження у вигляді податків від таких доходів.

Через відсутність на рівні центрального апарату ДФС достовірних даних щодо кількості платників рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у порядку рубок головного користування, а також узагальненої інформації про лісокористувачів, які отримали лісорубні квитки, та розраховану в них суму рентної плати контроль органів ДФС за правильністю обчислення і повнотою справляння рентної плати здійснювався неефективно.

Внаслідок низької якості проведення органами ДФС документальних перевірок (лише 39,6 відс. донарахованих сум узгоджено з платниками податків)

за результатами судового оскарження 75,3 відс. справ було задоволено на користь платників.

Крім того, органами ДФС було допущено зростання (у 1,4 раза) суми податкового боргу із податків та інших надходжень підприємств лісового господарства, а скорочення боргу з податку на прибуток (на 33,9 відс.) відбулося лише за рахунок його списання.

Рахункова палата за результатами аудиту запропонувала:

- Кабінету Міністрів України затвердити порядок видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів; порядок визначення розміру плати за користування мисливськими угіддями; порядок перерахунку суми рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, зазначеної в лісорубному квитку, у разі перевищення їх заготівлі; узгодити вимоги нормативних актів у частині порядку видачі суб'єктам господарювання документів дозвільного характеру дозвільними органами – суб'єктами надання адміністративних послуг, а також забезпечити прийняття відповідних управлінських рішень (актів), спрямованих на створення збалансованого лісокористування, прозорості і регульованої загальнодержавної системи обліку та ведення лісового господарства і охорони лісів;

- ДФС рекомендовано забезпечити моніторинг поданої податкової звітності з рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів і здійснення контролю за територіальними органами щодо опрацювання ними переліків лісокористувачів, які отримали лісорубні квитки; належну координацію дій територіальних органів ДФС щодо здійснення дієвих заходів у частині контролю за повнотою нарахування і своєчасністю сплати податків та інших надходжень і погашення податкового боргу суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства; контроль за здійсненням органами ДФС митного оформлення товарів групи «Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля» при їх експорті;

- Держлісагентству запропоновано забезпечити контроль за територіальними органами щодо виконання ними вимог нормативно-правових актів у частині спеціального використання лісових ресурсів, видачі лісорубних квитків і сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів; посилити заходи державної охорони лісів від незаконних рубок.

РЕАГУВАННЯ:

ДФС повідомила про проведення щоквартального моніторингу поданої звітності з рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, здійснення контролю за повнотою обліку платників рентної плати. Також ДФС зобов'язала територіальні митниці ДФС забезпечити постійний контроль за виконанням вимог Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» та недопущення переміщення через митний контроль України лісоматеріалів, заборонених до вивезення, і таких, що переміщуються без дозвільних документів.

Мінагрополітики внесено на розгляд Уряду проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії реформування лісового господарства на період до 2022 року», який схвалено на засіданні Уряду та надіслано на погодження до заінтересованих органів виконавчої влади для висловлення позиції. Реалізація положень Стратегії сприятиме забезпеченню сталого розвитку та управління лісовим господарством у лісах усіх форм власності, вдосконаленню структури лісгосподарських підприємств, створенню системи контролю за веденням лісового господарства шляхом розмежування наглядових і контрольних функцій та функцій здійснення господарської діяльності.

Держлісагентством розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо удосконалення відповідальності за порушення лісового законодавства та встановлення правових засад обліку та реалізації лісоматеріалів)», а також проекти Правил обліку, зберігання, заповнення, видачі бланків лісорубного та лісового квитка та Правил огляду місць використання лісових ресурсів.

Також Держлісагентством видано наказ від 06.10.2017 № 459, в якому визначено ряд комплексних заходів для підвищення ефективності охорони підвідомчих лісів, контролю за використанням лісових ресурсів, обліком і реалізацією деревини.

За результатами *аудиту ефективності виконання повноважень територіальними органами Державної фіскальної служби України у Вінницькій і Хмельницькій областях щодо забезпечення повноти та своєчасності сплати податків, зборів, платежів суб'єктами господарювання в сільському господарстві* встановлено, що головними управліннями ДФС у Вінницькій і Хмельницькій областях та Вінницькою і Хмельницькою митницями ДФС через неналежний контроль з боку Державної фіскальної служби України протягом 2014–2016 років і I півріччя 2017 року не було створено ефективного механізму адміністрування податкових надходжень суб'єктами господарювання в сільському господарстві, внаслідок чого не забезпечено повноти та своєчасності таких надходжень до державного бюджету; результативної контрольної-перевірочної роботи; скорочення податкового боргу; відповідного контролю за формуванням і розподілом податку на додану вартість у період дії спеціального режиму оподаткування, а також законності і своєчасності його бюджетного відшкодування, що негативно вплинуло на виконання дохідної частини державного бюджету.

Через відсутність взаємодії між органами ДФС та органами Казначейства в частині контролю за обсягами надходження сум податку на додану вартість на спеціальні рахунки сільськогосподарських підприємств – суб'єктів спеціального режиму оподаткування ПДВ, ГУ ДФС у Вінницькій і Хмельницькій областях не

було забезпечено відповідного контролю за формуванням, розподілом і використанням сум ПДВ, які надійшли на спеціальні рахунки таких платників у 2015–2016 роках (3,6 і 2,2 млрд грн відповідно), що призвело до втрат надходжень ПДВ до державного бюджету.

Варто зазначити, що механізм спеціального режиму оподаткування ПДВ у сфері сільського господарства, який діяв до 01.01.2017, постійно змінювався, що ускладнювало контроль з боку територіальних органів ДФС і призводило до несвоєчасного та не в повному обсязі наповнення дохідної частини державного бюджету.

Запроваджені у 2017 році зміни до податкового законодавства значно спростили механізм надання бюджетного відшкодування ПДВ, він став більш прозорим, а після припинення дії спеціального режиму оподаткування у сфері сільського господарства зросли надходження ПДВ до державного бюджету.

Так, суб'єктами господарювання у сільському господарстві зазначених областей у 2016 році забезпечено надходжень податків до державного бюджету у 5,2 і 2,8 рази більше, ніж у 2015 році, питома вага надходжень за результатами господарської діяльності цих платників податків у загальних надходженнях областей зросла до третини.

Разом з тим унаслідок порушення норм податкового законодавства та неефективного адміністрування податків ГУ ДФС у Вінницькій і Хмельницькій областях у частині недотримання суб'єктами спеціального режиму оподаткування ПДВ порядку розподілу сум ПДВ за операціями з продукцією тваринництва, списання податкового боргу, незастосування штрафних санкцій, безпідставного повернення помилково та/або надміру сплачених сум державним бюджетом у періоді, що перевірявся, недоотримано, за розрахунками, 11,6 млн гривень.

Через недостатній контроль ГУ ДФС у Вінницькій і Хмельницькій областях їх підпорядкованими податковими інспекціями при наданні бюджетного відшкодування ПДВ не дотримано норм статті 200 Податкового кодексу України у частині несвоєчасного повідомлення суб'єктів господарювання про рішення щодо їх невідповідності критеріям, що надають право на автоматичне бюджетне відшкодування; недотримання процедури бюджетного відшкодування ПДВ, термінів проведення камеральних і документальних перевірок з бюджетного відшкодування та строків надання до органів Казначейства висновків про відшкодування ПДВ.

Також без належного підтвердження існування і дослідження достатніх доказів, які б свідчили про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу, податковими інспекціями зазначених областей було надано розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платникам податків з ПДВ та податку на прибуток у сумі 6 млн грн, що призвело до несвоєчасного та нерівномірного надходження податків до державного бюджету.

Відсутність ефективної системи контрольно-перевірочної роботи призвела до зменшення відсотка узгодження грошових зобов'язань (на рівні 30 відс.), оскарження матеріалів перевірок у судовому та адміністративному порядку (53,1 і

22,8 відс. відповідно), скасування донарахованих грошових зобов'язань за результатами таких оскаржень (66,4 млн гривень).

Кабінету Міністрів України **за результатами аудиту було надано пропозиції** доручити Мінфіну і Мінагрополітики спільно з ДФС України розглянути питання удосконалення диференціації умов надання бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції.

ДФС рекомендовано забезпечити належну координацію дій територіальних органів ДФС із здійснення дієвих заходів щодо проведення поглибленого аналізу показників діяльності та відпрацювання податкових ризиків суб'єктів господарювання, які використовували спеціальний режим оподаткування податком на додану вартість, застосування штрафних санкцій за несвоєчасну реєстрацію податкових накладних, надання розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу), стягнення та списання податкового боргу, а також прийняття рішень про повернення з державного бюджету помилково та/або надмірно сплачених податків, зборів, платежів; підвищення якості та ефективності контрольно-перевірочної роботи територіальних органів з питань адміністрування податків за результатами діяльності суб'єктів господарювання в сільському господарстві.

РЕАГУВАННЯ:

З метою підвищення результативності, якості та ефективності контрольно-перевірочної роботи та збільшення рівня узгодженості донарахованих сум ДФС запроваджено проведення аналізу матеріалів документальних перевірок, проведених підрозділами аудиту.

ГУ ДФС у Хмельницькій області за результатами контрольно-перевірочних заходів за період жовтень-грудень 2017 року упереджено 14,8 млн грн заявленого до бюджетного відшкодування ПДВ, завершено п'ять планових перевірок сільськогосподарських підприємств, за результатами яких донараховано 2 млн грн (зазначена сума сплачена платниками до бюджету в повному обсязі), до плану-графіку проведення перевірок на 2018 рік включено 38 сільськогосподарських підприємств.

ГУ ДФС у Вінницькій області для посилення контролю за дотриманням чинного законодавства при поверненні коштів з бюджету розроблено алгоритм взаємодії структурних підрозділів ГУ ДФС та ОДПІ. Також за результатами контрольно-перевірочних заходів протягом вересня-листопада 2017 року дл суб'єктів господарювання в сільському господарстві за порушення норм Податкового кодексу застосовано штрафних санкцій на суму 21,9 тис. гривень.

Результати *аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення,*

яке проживає на території зони спостереження, засвідчили, що Міністерством фінансів України, Міністерством енергетики та вугільної промисловості України, Державною фіскальною службою України (Міністерством доходів і зборів України) протягом 2014–2016 років не було створено дієвої системи контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету зазначеного збору.

Справляння збору до державного бюджету не відслідковувалося, пропозиції щодо удосконалення нормативно-правових актів з питань справляння збору не надавалися. Незважаючи на зміни в бюджетному законодавстві стосовно напряму зарахування з 2015 року збору, не було здійснено правового унормування системи контролю за збором та ефективного його адміністрування.

Створений в Україні з 01.01.2015 механізм фінансування заходів щодо соціально-економічної компенсації ризику населення та спрямування, відповідно до статті 29 Бюджетного кодексу України, збору до загального фонду Державного бюджету України (замість спеціального) не забезпечували стовідсоткового розподілу коштів, отриманих від сплати збору на здійснення цих заходів. Субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування таких заходів у 2014–2016 роках становили лише 199,9 млн грн, або 22,9 відс. надходжень збору. Отже, з 2015 року збір втратив своє цільове призначення та мета його запровадження не була досягнута.

Після внесення змін до Закону України від 08.02.95 № 39/95-ВР «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», якими було врегульовано порядок визначення і сплати збору, Кабінетом Міністрів України не приведено у відповідність Порядок справляння збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, затверджений постановою від 19.05.2010 № 352. Як наслідок, цей Порядок залишався чинним, але він не міг застосовуватися як механізм, що визначає систему справляння збору.

Міненерговугіллям не було встановлено дієвого контролю за виконанням показників фінансових планів підприємств – платників збору, що належать до сфери його управління, в частині забезпечення повноти визначення об'єкта обчислення збору, своєчасності його сплати, а також не було налагоджено взаємодії з ДФС (Міндоходів) щодо обміну відповідною інформацією.

Міненерговугілля не подало на розгляд Кабінету Міністрів України пропозицій щодо врегулювання норм статті 3 Закону України «Про поводження з відпрацьованим ядерним паливом щодо розміщення, проектування та будівництва централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива реакторів типу ВВЕР вітчизняних атомних електростанцій» із статтею 12¹ Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку». Як наслідок, державним бюджетом, за розрахунками, недоотримано збору протягом 2014–2015 років і 9 місяців 2016 року у розмірі 44 млн гривень.

Аудит засвідчив, що Мінфіном у періоді, що перевірявся, не було створено дієвого механізму прогнозування збору, що призвело до

необґрунтованих (занижених) розрахунків планових показників на 2014 і 2015 роки та їх перевиконання на 23,6 і 41,7 відс. відповідно.

ДФС України (Міндоходів) не забезпечено ефективного контролю за справами до державного бюджету збору внаслідок його відсутності у переліку загальнодержавних податків і зборів, визначених статтею 9 Податкового кодексу України, та врегулювання на законодавчому рівні адміністрування контролюючими органами неподаткових платежів. Це стало приводом для оскарження правопорушниками застосування до них контролюючими органами норм Податкового кодексу України.

Ураховуючи викладене, було надано рекомендації:

- Кабінету Міністрів України доручити Міненергougілля спільно із Мінфіном та ДФС з метою унормування системи адміністрування збору підготувати узгоджені пропозиції і подати їх на розгляд Кабінету Міністрів України щодо внесення відповідних змін до Податкового і Бюджетного кодексів України, статті 121 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», статті 3 Закону України «Про поводження з відпрацьованим ядерним паливом щодо розміщення, проектування та будівництва централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива реакторів типу ВВЕР вітчизняних атомних електростанцій», а також Порядку справляння збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.05.2010 № 352;

- Мінфіну запропоновано розробити методичку прогнозування надходжень до державного бюджету збору, внести відповідні зміни до Класифікації доходів бюджету і Порядку ведення органами ДФС оперативного обліку податків і зборів, митних та інших платежів до бюджетів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

РЕАГУВАННЯ:

Міненергougіллям наказом від 15.09.2017 № 610 внесено зміни до наказу від 12.01.2017 № 19 «Про контроль справляння надходжень» щодо врегулювання питання здійснення контролю за повнотою обчислення збору та ведення моніторингу сум сплачених платежів, запроваджено щоквартальне звітування державними підприємствами про суми нарахованого та сплаченого збору, забезпечено належну підготовку та надання до Мінфіну прогнозних показників надходжень збору до державного бюджету, а також проведено внутрішній аудит ДП «СхідГЗК».

Для забезпечення належного адміністрування збору ДФС розроблено алгоритм контролю за формою розрахунку збору для проведення автоматизованої камеральної перевірки показників і перенесення сум до інтегрованих карток платників.

До головних управлінь ДФС надіслано лист щодо організації роботи з відпрацювання нез'ясованих сум

платежів збору і своєчасного відображення відповідних сум в інтегрованих картках платників.

Мінфіном повідомлено про розроблення проекту Методичних рекомендацій прогнозування надходжень збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, а наказом від 07.06.2017 № 561 внесено зміни до Класифікації доходів бюджету щодо уточнення назв кодів Класифікації доходів бюджету.

1.3.4. Напрями та сфери використання коштів Державного бюджету України

1.3.4.1. Питання державної безпеки, обороноздатності держави

Рахунковою палатою проведено *аудит виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудитів Міністерства оборони України з питань ефективності використання бюджетних коштів на матеріально-технічне забезпечення, закупівлю і модернізацію озброєння та військової техніки, створення Єдиної автоматизованої системи управління Збройними Силами України*, об'єктами якого були Міністерство оборони України та його структурні підрозділи, Генеральний штаб Збройних Сил України (матеріали аудиту є інформацією з обмеженим доступом, яка має гриф секретності «Цілком таємно» (відповідно до законів України «Про державну таємницю», «Про інформацію» та постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 № 939).

Про результати аудиту було поінформовано Верховну Раду України, Президента України та Секретаря Ради національної безпеки та оборони України. Відомості про результати контрольного заходу у формі рішення Рахункової палати надіслано Кабінету Міністрів України, а рішення та звіт про результати аудиту – Міністерству оборони України для усунення виявлених порушень і недоліків.

РЕАГУВАННЯ:

Кабінет Міністрів України доручив Міноборони, Мінекономрозвитку, Мінфіну, МВС, Мінінфраструктури, відповідно до їх компетенції, опрацювати результати контрольного заходу, вжити невідкладних заходів щодо усунення виявлених порушень та недопущення їх у майбутньому, забезпечити дієвий контроль за використанням бюджетних коштів та притягнення в установленому порядку до відповідальності посадових осіб, діяльність яких призвела до неефективного їх використання.

На виконання доручення Кабінету Міністрів України Міністерством оборони України затверджено План усунення недоліків, інформація про виконання якого буде надаватися Рахунковій палаті у міру його виконання.

Крім того, Міноборони затверджено Концепцію галузевої програми створення Єдиної автоматизованої системи управління Збройними Силами України на період до 2020 року, метою якої є встановлення єдиного бачення щодо напрямів, змісту, порядку, пріоритетності, термінів створення системи на короткострокову та середньострокову перспективу.

Мінекономрозвитку розроблені та затверджені рішенням Кабінету Міністрів України Основні показники мобілізаційного плану національної економіки в особливий період. Проект нормативно-правового акта Кабінету Міністрів України про внесення змін до мобілізаційних завдань (замовлень) на особливий період після погодження з відповідними державними органами та висновку Мін'юсту буде внесено на розгляд Уряду.

Наказом Мінекономрозвитку від 15.09.2017 № 1372, зареєстрованим Мін'юстом 09.10.2017 за № 1236/31104, затверджено Порядок укладання і виконання рамкових угод, який установлює особливості укладання і виконання цих угод.

Мінекономрозвитку розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України, яким передбачено доповнення Порядку планування, формування, розміщення та коригування державного оборонного замовлення Типовим державним контрактом на закупівлю продукції іноземних виробників за державним оборонним замовленням, який подано до Міноборони, Мінфіну, СБУ, НАБУ та ДК «Укроборонпром» на погодження.

На засіданні Рахункової палати було розглянуто результати *аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Службі безпеки України на матеріально-технічне забезпечення*, об'єктом якого була Служба безпеки України та її структурні підрозділи (матеріали аудиту є інформацією з обмеженим доступом, яка має гриф секретності «Цілком таємно» (відповідно до законів України «Про державну таємницю», «Про інформацію» та постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 № 939).

Про результати аудиту поінформовано Верховну Раду України, Президента України, Раду національної безпеки і оборони України. Відомості у формі рішення Рахункової палати надіслано Кабінету Міністрів України, рішення Рахункової палати та звіт про результати аудиту – Службі безпеки України для усунення виявлених порушень і недоліків.

РЕАГУВАННЯ:

На час затвердження Звіту Рахункової палати за 2017 рік термін реагування не настав, питання перебуває на контролі Рахункової палати.

Рахункова палата провела **аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності сил цивільного захисту**, і зробила висновок, що Державна служба України з надзвичайних ситуацій, отримавши в 2016 році – першому півріччі 2017 року з Державного бюджету України на забезпечення діяльності сил цивільного захисту близько 8,4 млрд грн, або 84,7 відс. загальних видатків, у цілому забезпечила їх цільове використання.

Водночас більша частина коштів (7,5 млрд грн) витрачена на підтримання життєдіяльності органів і підрозділів цивільного захисту, і лише 0,9 млрд грн (10,2 відс. загальних видатків) використані на їх розвиток, модернізацію та технічне оснащення. За таких умов рівень технічної оснащеності сил цивільного захисту був вкрай низьким і не відповідав сучасним вимогам, що суттєво вплинуло на їх спроможність своєчасно реагувати на надзвичайні ситуації, пожежі та інші небезпечні події, забезпечувати ефективний захист населення і територій від пожеж і надзвичайних ситуацій.

Через необґрунтовані управлінські рішення, які ухвалювали керівники різного рівня, протягом періоду, що підлягав аудиту, непродуктивно витрачено 51,4 млн грн, з порушенням чинного законодавства – 0,1 млн грн, а також допущені порушення законодавства при управлінні та обліку майна і ресурсів на суму 8,9 млн гривень. Крім того, мало місце неефективне управління бюджетними асигнуваннями на суму 310 млн грн, які понад два місяці не використовувалися.

Не запобігла порушенням при використанні бюджетних коштів існуюча в ДСНС система внутрішнього контролю, внаслідок чого мали місце порушення бухгалтерського обліку та порядку складання бюджетної звітності, що призводило до недостовірності даних та створювало передумови незаконного і неефективного їх використання органами і підрозділами цивільного захисту.

Під час аудиту встановлено, що придбання та розподіл матеріально-технічних ресурсів здійснювалися ДСНС без урахування реальної потреби в них сил цивільного захисту, внаслідок чого в одних підрозділах кількість техніки перевищувала штатну потребу, в інших, навпаки, була недостатньою. Так, із придбаних у 2016 році 111 пожежних автоцистерн 14 одиниць загальною вартістю 49 млн грн були розподілені між органами і підрозділами цивільного захисту понад їх штатну потребу, ще чотири одиниці техніки вартістю 15,1 млн грн передані навчальним закладам, які не відносяться до оперативно-рятувальної служби цивільного захисту і державних аварійно-рятувальних служб та технічне переоснащення яких паспортом бюджетної програми за КПКВК 1006090 не передбачено.

Враховуючи, що згідно зі Стратегією реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.01.2017 № 61-р припинена діяльність Міністерства надзвичайних ситуацій України шляхом реорганізації його в ДСНС та покладання повноважень у сфері формування державної політики, зокрема у сфері цивільного захисту, на МВС, нормативно-правова база, яка

регламентує діяльність ДСНС, потребує додаткового правового врегулювання з урахуванням прийнятих змін.

Результати аудиту також засвідчили, що не завершено реалізації принципової пропозиції Рахункової палати, наданої МВС за результатами попередньої перевірки, щодо внесення на розгляд Уряду проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня». Подальша затримка з його розробленням створює ризики зриву виконання взаємоузгодженого комплексу організаційних і практичних дій (заходів) щодо проведення аварійно-рятувальних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру на державному рівні.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- Міністерству внутрішніх справ України та Державній службі України з надзвичайних ситуацій:

прискорити узгодження із заінтересованими органами проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства з питань цивільного захисту» та проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту» та внести їх на розгляд Уряду;

підготувати та подати на розгляд Уряду пропозиції щодо внесення змін до Дисциплінарного статуту служби цивільного захисту, затвердженого Законом України від 05.03.2009 № 1068, постанов Кабінету Міністрів України від 26.07.94 № 508 «Про заходи щодо виконання Закону України «Про пожежну безпеку», від 23.08.2005 № 795 «Про затвердження опису та зразків форменого одягу і відповідних знаків розрізнення особового складу органів і підрозділів цивільного захисту і норм забезпечення форменим одягом», від 26.10.2011 № 1102 «Деякі питання надання платних послуг підрозділами Міністерства надзвичайних ситуацій», які стосуються діяльності ДСНС;

привести у відповідність із чинним законодавством норми наказу МНС, Мінекономрозвитку та Мінфіну від 03.01.2012 № 1/2/1 «Про затвердження Методики формування вартості платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства надзвичайних ситуацій України» та наказу МНС від 12.12.2012 № 1400 «Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій»;

- Державній службі України з надзвичайних ситуацій:

забезпечити ефективний контроль за виконанням заходів, визначених Стратегією реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.01.2017 № 61-р;

провести суцільну інвентаризацію земельних ділянок органів і підрозділів цивільного захисту та вжити заходів щодо оформлення на них речових прав;

удосконалити систему внутрішнього контролю, в тому числі внутрішнього аудиту, шляхом перегляду структури і чисельності підрозділів внутрішнього аудиту, а також підвищення кваліфікації їх працівників;

за фактом передачі чотирьох автоцистерн загальною вартістю понад 15 млн грн навчальним закладам, які не відносяться до оперативно-рятувальної служби цивільного захисту і державних аварійно-рятувальних служб, що має ознаки нецільового використання бюджетних коштів, провести службове розслідування, за результатами якого поінформувати Рахункову палату у встановленому порядку.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання пропозиції щодо удосконалення нормативно-правової бази, яка регулює діяльність сил цивільного захисту, ДСНС подала на погодження:

- до МВС проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства з питань цивільного захисту» та проект постанови Кабінету Міністрів України «Про деякі питання надання платних послуг підрозділами, організаціями та установами Державної служби з надзвичайних ситуацій та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»;

- до заінтересованих органів державної влади проекти постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня» та «Про внесення змін до Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту».

Крім того, ДСНС розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження описів та зразків форменого одягу і відповідних знаків розрізнення осіб рядового та начальницького складу служби цивільного захисту та норми забезпечення», який погоджено із заінтересованими органами державної влади.

Окремим дорученням органам і підрозділам сил цивільного захисту доручено вжити заходів щодо проведення суцільної інвентаризації земельних ділянок та оформлення на них правовстановлюючої документації.

За результатами службового розслідування за фактом передачі автоцистерн навчальним закладам, які не відносяться до оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та державних аварійно-рятувальних служб, прийнято рішення внести зміни до паспорта бюджетної програми на 2017 рік за КПКВК 1006090 у частині зміни напряму використання бюджетних коштів, а також

передбачити аналогічні зміни в паспорті бюджетної програми на 2018 рік.

З метою вдосконалення системи внутрішнього контролю протягом 2018 року передбачено переглянути структуру та чисельність підрозділів внутрішнього аудиту ДСНС та підвищення кваліфікації їх працівників.

За результатами *аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених територіальним органам з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ*, Рахунковою палатою зроблено висновок, що у складі МВС створена і функціонує цілісна система сервісних центрів МВС, яка спрямована на надання громадянам послуг, пов'язаних із використанням автотранспортних засобів, значна частина яких є сучасними та облаштованими. Розбудова мережі сервісних центрів розпочалася з прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 889, якою були утворені сервісні центри МВС, та ліквідацією наказом МВС від 30.11.2015 № 1532 Департаменту Державної автомобільної інспекції МВС України, Центру безпеки дорожнього руху та автоматизованих систем при МВС, управлінь Державної автомобільної інспекції ГУМВС, УМВС України в Автономній Республіці Крим, областях.

Разом з тим Міністерство після утворення сервісних центрів МВС продовжувало виконувати суто господарські функції пов'язані із закупівлею бланків і номерних знаків, а визначене Урядом завдання розробити законопроект щодо передачі органам місцевого самоврядування повноважень з надання адміністративних послуг з державної реєстрації транспортних засобів та видачі посвідчення водія не виконано. Не приведено у відповідність із Законом України «Про адміністративні послуги» законодавство, що регулювало питання оплати адміністративних послуг, і чинна нормативно-правова база, що регламентувала діяльність сервісних центрів МВС.

Протягом 2016 року та за 9 місяців 2017 року на організацію та забезпечення діяльності сервісних центрів МВС з державного бюджету було спрямовано понад 2 млрд грн, з яких асигнування загального фонду становили 1,1 млрд грн (53,3 відс.), спеціального фонду – 0,9 млрд гривень (46,7 відсотка).

Через відсутність системного підходу до управління фінансовими і матеріальними ресурсами, прорахунки в системі внутрішнього контролю та необґрунтовані управлінські рішення, які ухвалювалися керівниками різного рівня, сервісними центрами МВС протягом періоду, що перевірявся, з недотриманням чинного законодавства витрачено 27,6 млн грн, неефективно – 9,7 млн гривень. Крім того, внаслідок прорахунків у визначенні потреби у видатках на сплату нарахувань на оплату праці, комунальних послуг та енергоносіїв у 2016 році не були освоєні та наприкінці року повернені до державного бюджету 3,7 млн гривень.

У МВС не запроваджено ведення обліку розрахунків і зобов'язань замовників за адміністративними послугами (на це Рахункова палата звертала увагу під час проведення попереднього аудиту у 2015 році), що призвело до несвоєчасного перерахування в дохід місцевих бюджетів коштів у сумі 3,4 млн грн, які надійшли як плата за надані послуги.

Також аудитом встановлено, що на стадії формування сервісних центрів МВС не була обґрунтована потреба в спеціалістах і не проведений аналіз витрат на їх утримання, а керівництвом Головного сервісного центру МВС (далі – ГСЦ МВС) ухвалювались непослідовні, а іноді суперечливі рішення, що призвели до непродуктивних витрат бюджетних коштів.

Керівництвом ГСЦ МВС було прийнято рішення укомплектувати сервісні центри МВС переважно державними службовцями, оскільки розміри посадових окладів у них були вищі, ніж у осіб начальницького складу органів внутрішніх справ колишньої Державтоінспекції МВС України, і до штатів було введено 2214 посад державних службовців та 812 посад працівників. Таке рішення дало змогу призначити на посади державних службовців колишніх осіб начальницького складу та співробітників Державтоінспекції МВС України. При цьому у порушення вимог Закону України від 10.12.2015 № 889 «Про державну службу» такі призначення здійснювалися без проведення конкурсів на зайняття вакантних посад державних службовців.

В подальшому, згідно з наказом МВС від 19.10.2016 № 1097 «Про організаційно-штатні зміни у регіональних сервісних центрах МВС», було скорочено 1238 посад державних службовців та збільшена з 799 до 2054 штатна чисельність працівників. За таких обставин звільнені державні службовці та працівники, які утримувалися за рахунок посад державних службовців, призначалися на посади працівників, а за рішеннями окремих керівників їм виплачувалася вихідна допомога згідно зі статтею 87 Закону № 889 і статтею 44 Кодексу законів про працю. Як встановлено під час аудиту, на виплату вихідної допомоги звільненим і знову прийнятим на роботу 279 особам непродуктивно витрачено понад 3 млн гривень.

Недостатніми виявилися заходи щодо поліпшення якості надання сервісними центрами МВС адміністративних послуг, їх зручності та доступності для населення, а недостатня інформованість громадян про платність або безоплатність послуг, які надаються сервісними центрами МВС, змушувала їх звертатися до комерційних структур, що розташовувалися переважно в приміщеннях сервісних центрів МВС і надавали такі самі послуги, але за плату, зокрема, з укладання договорів-купівлі продажу транспортних засобів, поновлення втрачених або пошкоджених номерних знаків. Як досліджено аудиторами, із 31,4 тис. договорів купівлі-продажу транспортних засобів, за якими РСЦ МВС у Харківській області протягом 9 місяців 2017 року проведено перереєстрацію транспортних засобів, лише 6,8 тис. договорів, або 21,8 відс., складено співробітниками територіальних сервісних центрів МВС, решта 78,2 відс. – суб'єктами господарювання. Такі дії створювали сприятливе підґрунтя для різного роду зловживань при наданні адміністративних послуг. Зокрема, серед скарг, які надійшли до РСЦ МВС в Харківській області, були безпідставна вимога щодо перекладу документів на українську мову з нотаріальним завірненням, за яку заявником сплачено 900 грн; неправомірна вимога щодо сплати 59 грн за інформаційні послуги при переоформленні посвідчення водія на право керування транспортним засобом; пропозиція звернутися до розташованого поруч комісійного магазину для укладання договору купівлі-продажу автомобіля, в результаті чого громадянин додатково сплатив 400 грн тощо.

За результатами контрольного заходу Рахунковою палатою було рекомендовано Міністерству внутрішніх справ України прискорити погодження та надання на розгляд Уряду проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства та визначення переліку адміністративних послуг, що надаються територіальними органами Міністерства внутрішніх справ України», передбачивши в ньому порядок передачі органам місцевого самоврядування повноважень з надання адміністративних послуг із здійснення державної реєстрації транспортних засобів та видачі посвідчення водія, а також внесення змін до законодавчих актів, якими регулюються правові підстави надання сервісними центрами МВС адміністративних послуг, у частині узгодження їх з вимогами Закону України «Про адміністративні послуги».

РЕАГУВАННЯ: На час затвердження Звіту Рахункової палати за 2017 рік термін реагування не настав, питання перебуває на контролі Рахункової палати.

Матеріали *аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Службі зовнішньої розвідки України у II півріччі 2013 року та у 2014–2016 роках*, об'єктами якого були Служба зовнішньої розвідки України та Інститут Служби зовнішньої розвідки України, є інформацією з обмеженим доступом, яка має гриф секретності «Цілком таємно» (відповідно до законів України «Про державну таємницю», «Про інформацію» та постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 № 939).

Про результати аудиту поінформовано Верховну Раду України, Президента України, Прем'єр-міністра України, Секретаря Ради національної безпеки та оборони України, а звіт про результати аудиту надіслано Службі зовнішньої розвідки України для усунення виявлених порушень і недоліків.

РЕАГУВАННЯ: Секретаріатом Кабінету Міністрів України підготовлено та надіслано відповідним міністерствам доручення щодо результатів аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Службі зовнішньої розвідки України на розвідувальну діяльність, яке є інформацією з обмеженим доступом і має гриф секретності «Цілком таємно».

Службою зовнішньої розвідки України надіслано примірник Плану заходів щодо виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту, інформація в якому носить обмежений характер і має гриф «Таємно».

Матеріали *аудиту ефективності використання Адміністрацією Державної прикордонної служби України бюджетних коштів на заходи з інженерно-технічного облаштування кордону*, проведеного у 2017 році, також є інформацією з обмеженим доступом, що має гриф секретності «Таємно».

Про результати контрольного заходу поінформовано Верховну Раду України та Раду національної безпеки і оборони України, відомості про

результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслано Кабінету Міністрів України, рішення Рахункової палати та звіт – об'єктам контролю.

Копії матеріалів аудиту надіслані Національному антикорупційному бюро України та ГСУ СБУ на їх запити.

РЕАГУВАННЯ:

З метою організації ефективної роботи з усунення недоліків розпорядженням Адміністрації Держприкордонслужби від 20.04.2017 № 101 створено робочу групу, а його Головою затверджено План впровадження пропозицій Рахункової палати України за результатами проведеного аудиту.

1.3.4.2. Державна підтримка енергетичного потенціалу, промисловості та виробничої інфраструктури

Розвиток та ефективне функціонування енергетики, промисловості та виробничої інфраструктури є тим фундаментом, на якому базується економічна незалежність держави, з одного боку, а з іншого – це запорука успішної інтеграції України до європейського ринку. Здійснені протягом звітного року Рахунковою палатою аудити виявили цілу низку системних проблем у цій сфері державного регулювання: нагальна потреба у реформуванні галузей та модернізації державних підприємств, необхідність диверсифікації та збільшення власного промислового виробництва і видобутку енергоносіїв, удосконалення нормативно-правової бази, в тому числі для залучення інвестицій, тощо. Кризовий стан цих стратегічно важливих галузей та складна соціально-економічна ситуація в країні обумовлюють необхідність постійного контролю з боку Рахункової палати за ефективністю та законністю використання коштів, спрямованих державою на подолання проблем та досягнення стабільного розвитку галузі.

За результатами здійсненого Рахунковою палатою *аудиту ефективності використання та розпорядження майном Українського державного підприємства «Укрхімтрансміак»* (далі – Укрхімтрансміак) у *2014–2015 роках та за 9 місяців 2016 року* було встановлено, що матеріальні та інші активи використовувалися ним достатньо ефективно. Причому, якщо у 2014 році фінансово-господарську діяльність підприємства аудиторі Рахункової палати визначили як задовільну, протягом 2015 року – як неефективну, то за 9 місяців 2016 року її було оцінено як ефективну: підприємством на користь держави у вигляді податків і зборів було сплачено 1,3 млрд гривень.

За період, що перевірявся, показники дохідності та, відповідно, рентабельності зростали. У структурі доходів підприємства найбільшу частку становив чистий дохід від реалізації продукції. Водночас чинниками зростання переважно були курсова різниця (долар виріс у середньому в 2,1 раза) та надбавка до тарифу на транзит аміаку, оскільки основну частку (в середньому 95,5 відс.) у складі чистого доходу становили саме послуги транзиту аміаку через територію України, сплата за які стягується переважно у доларах США. Разом з тим, як встановлено аудитом, баланс Укрхімтрансміаку у визначений

для перевірки період не був абсолютно ліквідним, але незважаючи на нестабільну динаміку фінансового стану підприємства, чистий фінансовий результат (прибуток) все ж мав тенденцію до зростання, що в цілому характеризувало господарську діяльність Укрхімтрансміаку як ефективну.

Слід зазначити, що нестійкість позитивних тенденцій у господарській діяльності підприємства значним чином була обумовлена відсутністю дієвого контролю з боку Міністерства економічного розвитку і торгівлі України як уповноваженого органу управління. Належної взаємодії уповноваженого органу управління та суб'єкта господарювання практично не було. Крім того, недостатньо обґрунтоване і виважене рішення щодо збільшення надбавки до тарифу за транзит аміаку трубопровідним транспортом через територію України, затверджене наказом Мінекономрозвитку у кінці вересня 2015 року, призвело до ризику виникнення збитків Укрхімтрансміаку на суму 11,5 млн дол. США за судовим позовом контрагента з російської сторони. Російське підприємство виграло суд у частині неправомірності наказу Мінекономрозвитку, що ускладнило стан розрахунків за транзит аміаку і створило загрози погіршення фінансового стану підприємства в цілому.

Мінекономрозвитку практично не здійснювало своїх функцій уповноваженого органу управління, передбачені Законом України «Про управління об'єктами державної власності», проведення щорічних аудиторських перевірок Укрхімтрансміаку не забезпечило, а моніторинг фінансової діяльності, зокрема виконання показників фінансових планів, здійснювався формально. На колегіях Міністерства проблемні питання підприємства взагалі не розглядалися, а заходи щодо поліпшення роботи не вживалися.

Перевіркою виявлені значні порушення у плануванні господарської діяльності підприємства. Зокрема, через організаційну неврегульованість питання передачі Укрхімтрансміаку із сфери управління Мінпромполітики до сфери управління Мінекономрозвитку у 2014–2016 роках діяльність здійснювалася без стратегічного плану. Через численні коригування не були затверджені й фінансові плани на 2014 та 2015 роки, а фінансовий план Укрхімтрансміаку на 2016 рік був затверджений лише 30.11.2016. За відсутності затвердженого фінансового плану законодавством заборонено здійснювати витрати на капітальні інвестиції. При цьому аудитом встановлено: за 9 місяців 2016 року Укрхімтрансміаком здійснено витрати на капітальні інвестиції у сумі 102 тис. грн, які було внормовано шляхом затвердження 30.11.2016 фінплану на 2016 рік. Таким же чином були внормовані і порушення на суму 170 тис. грн в одному зі структурних підрозділів. Одним із наслідків відсутності затвердженого фінансового плану на 2015 рік та несвоєчасного затвердження його у 2016 році стало унеможливлення встановлення насосних агрегатів загальною вартістю близько 55 млн грн та, відповідно, досягнення запланованих результатів використання виділених на це коштів.

Здійснений аудиторами Рахункової палати аналіз стану виконання Галузевої програми розвитку Українського державного підприємства «Укрхімтрансміак» на період 2009–2015 роки зі змінами та доповненнями виявив, що станом на 01.10.2016 її заходи були реалізовані лише на

48,3 відсотка. В цілому у періоді, що перевірявся, напрями, передбачені Галузевою програмою, було профінансовано на загальну суму 522,3 млн грн, що становить 31,2 відс. від загального обсягу на 2009–2015 роки та 9 місяців 2016 року. Згідно із чинною редакцією цієї програми загальні фінансові вкладення в її реалізацію становили 3 млрд 458,4 млн грн, що на 2 млрд 912,3 млн грн, або в 6,3 раза більше, ніж було передбачено першою редакцією. Також останніми змінами строки виконання програми продовжено до 2020 року, відповідно, змінено її назву. Водночас слід зауважити, що з 2014 року відбувалося щорічне зменшення обсягів фінансування Галузевої програми, причому останньою редакцією не передбачено конкретизації та деталізації очікуваного від впровадження її заходів економічного ефекту, а норми «Управління і контроль за виконанням Галузевої програми» взагалі не було прописано, хоча змінами це не передбачалося. Як наслідок, відсутній зовнішній контроль за виконанням Галузевої програми і цільовим використанням виділених для цього у 2014–2016 роках коштів.

Не сприяла ефективній роботі підприємства і неузгодженість з Мінекономрозвитку дій щодо питань кадрової політики та призначення керівного складу підприємства.

За результатами проведеного аудиту було запропоновано:

- Кабінету Міністрів України забезпечити розроблення та затвердження нормативно-правових документів, необхідних для реалізації Закону України від 02.06.2016 № 1405 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо управління об'єктами державної та комунальної власності».

- Міністерству економічного розвитку і торгівлі України:

забезпечити виконання вимог Закону України «Про управління об'єктами державної власності» щодо управління таким стратегічно важливим об'єктом, як Укрхімтрансміак;

включити до плану роботи Управління внутрішнього аудиту Міністерства контрольно-аналітичні заходи щодо Укрхімтрансміаку;

затвердити статут Українського державного підприємства «Укрхімтрансміак», стратегічний план розвитку та інвестиційний план підприємства, а також забезпечити складання та затвердження фінансового плану підприємства у визначені законодавством строки;

доручити Укрхімтрансміаку вжити заходів щодо монтажу та експлуатації обладнання, яке було придбано, перебуває на його складах та не використовується.

- Українському державному підприємству «Укрхімтрансміак»:

при складанні та виконанні фінансових планів підприємства неухильно дотримуватися вимог статті 75 Господарського кодексу України та Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затвердженого наказом Мінекономрозвитку від 02.03.2015 № 205;

вжити заходів щодо усунення виявлених за результатами аудиту недоліків і порушень з притягненням до відповідальності винних осіб.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рішення Рахункової палати Кабінет Міністрів України дав доручення Мінекономрозвитку в частині вжиття заходів щодо усунення виявлених за результатами аудиту недоліків та щодо внесення на розгляд Кабінету Міністрів України узгоджених в установленому порядку пропозицій з питань, що потребують законодавчого врегулювання.

Мінекономрозвитку повідомило про опрацювання проектів фінансових планів державного підприємства «Укрхімтрансміак» на 2017 рік, узгодження проекту нової редакції його статуту, проведення позапланового внутрішнього аудиту відповідності, а також призначення керівника підприємства.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на реструктуризацію вугільної промисловості*, встановлено, що послідовне та цілеспрямоване виконання заходів з реструктуризації вугільної промисловості у 2014–2016 роках не стало пріоритетом у діяльності Міненерговугілля. Обсяги фінансування протягом кожного бюджетного року зменшувалися та перерозподілялися на користь вирішення інших поточних питань діяльності Міненерговугілля. Так, лише у 2015–2016 роках понад 1 млрд грн бюджетних коштів за бюджетною програмою за КПКВК 1101070 перерозподілено Урядом і Міненерговугіллям на виплати заборгованості із заробітної плати шахтарів, оскільки при затвердженні державного бюджету обсяг коштів на зазначені цілі був недостатнім.

Фактичний обсяг бюджетного фінансування заходів з реструктуризації вугільної промисловості у 2014–2016 роках становив лише 22,4 відс. від законодавчо визначених бюджетних призначень. За таких умов темпи виконання робіт за робочими проектами щодо ліквідації вугільних шахт були суттєво уповільнені, відповідно, результативність використання бюджетних коштів зменшувалась. Кошти спеціального фонду держбюджету за КПКВК 1101070 також не стали джерелом фінансування робіт з реструктуризації вугледобувних підприємств: їх обсяг становив лише 4,8 млн грн, при цьому вони не використовувалися на цілі вказаної програми.

Отже, протягом періоду, за який здійснювався аудит, реального реформування вугледобувної галузі не відбулося і мета бюджетної програми – підвищення ефективності функціонування вугільної промисловості – не досягнута.

Цілісна система нормативно-правового та програмного регулювання питань реструктуризації вугільної промисловості не створена. Протягом тривалого часу не розроблено цілого ряду законів, необхідність прийняття яких була визначена у відповідних програмних документах. Зокрема, це стосується проектів законів «Про порядок ліквідації вугледобувних підприємств та соціальний захист вивільнених працівників», «Про оптимізацію видатків на ліквідацію вугледобувних підприємств», «Про державну підтримку вугільної

галузі» тощо. Багато чинних законодавчих норм застарілі. Крім того, не розроблено та не затверджено нової державної програми закриття неперспективних вугільних шахт і розрізів, торфодобувних підприємств і галузевої програми розвитку вугільної промисловості України.

Планування видатків державного бюджету, передбачених на реструктуризацію вугільної промисловості, здійснювалося Міненергівугіллям і Мінфіном недостатньо обґрунтовано та безсистемно. Потреба в коштах державного бюджету на здійснення зазначених заходів у 2014–2016 роках визначалась Мінфіном і Міненергівугіллям в значно менших від фактичної потреби обсягах. Згідно із законами про державний бюджет (із змінами), вона була задоволена лише на 14,7 відс., а наприкінці кожного бюджетного року плановий обсяг фінансування за КПКВК 1101070 коригувався відповідно до вже здійснених видатків.

При цьому слід зазначити, що Міненергівугіллям та одержувачами бюджетних коштів при виконанні заходів з реструктуризації вугільної промисловості з порушенням вимог чинного законодавства використано 477,8 млн грн, у т. ч. не за цільовим призначенням – близько 10 млн грн, заподіяно збитків державному бюджету на суму 24,8 млн грн, 4,1 млн грн витрачено непродуктивно, а 1,9 млн грн – неефективно. Попри обмеженість фінансових ресурсів, через неналежне управління коштами Міненергівугіллям до державного бюджету повернено 47,3 млн гривень.

Значний негативний вплив на й без того проблемну сферу економіки спричинила військова агресія на сході України. Якщо станом на початок 2014 року Міненергівугілля за рахунок коштів державного бюджету фінансувало виконання робіт з ліквідації 84 шахт, то вже наприкінці 2014 року щодо 67 з них таке фінансування було припинене, оскільки вони опинилися на тимчасово окупованій території. З 2015 року здійснювалися роботи з ліквідації 17 шахт, розташованих на підконтрольній українській владі території, а завершене виконання робіт було лише за трьома проектами ліквідації шахт. За рахунок коштів за КПКВК 1101070 фінансувалися також заходи з утримання водовідливних комплексів, будівництво і реконструкція яких передбачені проектами ліквідації шахт. У 2014–2015 роках внаслідок військової агресії 15 із 17 водовідливних комплексів підприємств опинилися на тимчасово непідконтрольній українській владі території. Їх фінансування також було припинено.

Перевіркою таких об'єктів аудиту, як Державне підприємство «Об'єднана Компанія «Укрвуглереструктуризація» та Державне підприємство «Шахта ім. Д. С. Коротченка», виявлено факти, які містять ознаки кримінальних правопорушень, про що поінформовано органи Національної поліції України.

За результатами проведеного аудиту Рахунковою палатою було рекомендовано:

- Кабінету Міністрів України вжити заходів з усунення виявлених недоліків, зокрема, в частині прискорення розроблення та затвердження нормативно-правових актів щодо реструктуризації вугільної галузі, які передбачені оновленою Енергетичною стратегією України на період до 2030 року.

- Міністерству енергетики та вугільної промисловості України:

розробити та подати на затвердження Кабінету Міністрів України зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної та торфодобувної промисловості, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2011 № 236, з метою вирішення питання фінансування витрат на утримання ліквідаційної комісії гірничого підприємства, що ліквідується;

розробити та подати на затвердження Кабінету Міністрів України зміни до Порядку ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.97 № 939;

визначити із залученням фахівців у сфері енергетики, а також представників енергопостачальної організації точні обсяги збитків, завданих державі через несанкціоноване підключення сторонніх споживачів до шахтної енергомережі ДП «Шахта ім. Д. С. Коротченка».

РЕАГУВАННЯ:

Після розгляду інформації Рахункової палати Кабінет Міністрів України доручив Міненерговугілля вжити вичерпних заходів щодо усунення виявлених недоліків і порушень, забезпечити ефективне використання бюджетних коштів та про результати поінформувати Рахункову палату і Кабінет Міністрів України. З питань, що потребують прийняття рішень Уряду, подати пропозиції в установленому порядку.

Постановою Кабінету Міністрів України від 12.04.2017 № 266 внесені зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної та торфодобувної промисловості в частині фінансування відокремлених підрозділів, щодо яких прийнято рішення Кабінету Міністрів України про їх ліквідацію у складі державних вугледобувних підприємств без виділення в окрему юридичну особу.

Міністерством енергетики та вугільної промисловості України також вживаються заходи щодо недопущення порушень бюджетної дисципліни та підвищення контролю за використанням бюджетних коштів за програмою КПКВК 1101070 «Реструктуризація вугільної та торфодобувної промисловості». Правоохоронним органам надана вся необхідна інформація про несанкціоноване підключення сторонніх споживачів до електромережі окремих державних підприємств – об'єктів аудиту.

Слідчим управлінням головного управління Національної поліції у м. Києві повідомлено про передачу за належністю для розгляду та прийняття рішення

відповідно до вимог чинного законодавства, інформації Рахункової палати про виявлені аудитом факти, які мають ознаки кримінальних правопорушень.

Результати **фінансового аудиту Державного спеціалізованого підприємства «Чорнобильська АЕС»** (далі – ДСП ЧАЕС) за 2016 рік засвідчили, що в цілому фінансова та бюджетна звітність за зазначений період забезпечувала надання достовірних даних щодо надходжень і витрат бюджету. Виявлені аудитом недоліки та відхилення, були суттєвими, але невсеохоплюючими, мали обмежений вплив на фінансову і бюджетну звітність підприємства, не викривляли інформації про його загальний фінансовий стан, що дало підстави для надання умовно-позитивного висновку.

У 2016 році ДСП ЧАЕС було одержувачем бюджетних коштів за двома бюджетними програмами: КПКВК 2408040 «Внески України до Чорнобильського фонду «Укриття» та до рахунку ядерної безпеки ЄБРР» і КПКВК 2408120 «Підтримка у безпечному стані енергоблоків та об'єкта «Укриття» та заходи щодо підготовки до зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС».

За звітний період ДСП ЧАЕС з державного бюджету спрямовано 889,7 млн грн, з яких використано 888,4 млн грн, що становить 99,9 відсотка. Видатки спеціального фонду не передбачалися. Крім того, підприємством одержано близько 77 млн грн цільового фінансування з фонду соціального страхування і майже 11 млрд грн за рахунок коштів міжнародної технічної допомоги. Всі суми, як державного цільового фінансування, так і міжнародної технічної допомоги, повною мірою відображені у звітності підприємства, а цільове використання виділених з державного бюджету коштів відповідає вимогам Порядку перерахування внеску України до Чорнобильського фонду «Укриття» а також Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки у безпечному стані енергоблоків та об'єкта «Укриття» і здійснення заходів щодо підготовки до зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС.

За результатами попереднього фінансового аудиту, проведеного Рахунковою палатою у 2015 році щодо фінансової і бюджетної звітності за 2014 рік, ДСП ЧАЕС загалом забезпечено виконання 17 із 18 рекомендацій, наданих Рахунковою палатою, що сприяло покращенню стану бухгалтерського обліку на підприємстві. Однак пропозицію щодо впровадження графіка документообігу та врегулювання порядку ведення аналітичного обліку та кореспонденції рахунків враховано не було, через що у 2016 році допускалися помилки, у тому числі й такі, що впливали на достовірність фінансової звітності.

Як засвідчили результати аудиту, створене ДСП ЧАЕС внутрішнє середовище контролю було достатньо надійним для складання достовірної фінансової і бюджетної звітності та спроможним мінімізувати ризики і сприяти досягненню визначених підприємством цілей. Водночас ведення аналітичного і синтетичного обліку в різних, не пов'язаних між собою в автоматизованому режимі, програмах, а також відсутність на підприємстві затверджених форм журналів і реєстрів аналітичного обліку створили ризики помилок та викривлень в обліку.

Слід також відзначити й виявлені аудитом ризики неефективного функціонування системи внутрішнього контролю. Зокрема, ДСП ЧАЕС не застосовувався ризико-орієнтований підхід до здійснення фінансово-господарської діяльності, що разом з відсутністю комплексної автоматизації бухгалтерського обліку призводило до дублювання окремих процедур і збільшувало ризики допущення помилок.

Також аудитом встановлено окремі випадки порушення ДСП ЧАЕС у 2016 році норм чинного законодавства щодо витрат на службові відрядження в частині розрахунків з підзвітними особами та за одержаними авансами.

За результатами проведеного фінансового аудиту за 2016 рік ДСП ЧАЕС було рекомендовано:

- вжити необхідних заходів щодо забезпечення ефективності внутрішнього контролю та достовірності звітності;

- забезпечити ведення аналітичного і синтетичного обліку в єдиній автоматизованій програмі, яка враховуватиме потреби підприємства та відповідатиме нормативним вимогам ведення бухгалтерського обліку та звітності;

- посилити внутрішній контроль за веденням обліку відповідно до вимог Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, а також принципів облікової політики підприємства;

- посилити контроль за дотриманням вимог постанови Кабінету Міністрів України «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів» та Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон під час складання працівниками підприємства звітів про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, а також за здійсненням відшкодувань за ними.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рішення Рахункової палати Кабінет Міністрів України доручив Міністерству екології та природних ресурсів України та Державному агентству України з управління зоною відчуження вжити заходів щодо реалізації рекомендацій Рахункової палати за результатами фінансового аудиту та надати інформацію про їх виконання Кабінету Міністрів України та Рахунковій палаті.

Міністерство екології та природних ресурсів України, Державне агентство України з управління зоною відчуження та Державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська АЕС» поінформували Рахункову палату, що з метою усунення виявлених недоліків та встановлення ефективного внутрішнього контролю ДСП «ЧАЕС» розроблено та затверджено комплекс заходів з очікуваними термінами виконання з 28.02.2018 по 28.12.2018.

У звітному періоді Рахунковою палатою було здійснено **аудит ефективності управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі публічного акціонерного товариства «Одеський припортовий завод»** (далі – АТ «ОПЗ», товариство) **щодо забезпечення надходжень до державного бюджету за 2015–2016 роки та I півріччя 2017 року.**

АТ «ОПЗ» здійснює свою діяльність з 1974 року і є одним із найбільших підприємств України, які спеціалізуються на виробництві мінеральних добрив, зокрема аміаку та карбаміду. А територіальне розташування його у кінцевій точці аміачного трубопроводу Тольятті – Горлівка – Одеса обумовлює ще один важливий напрям діяльності – перевантаження великих обсягів хімічної продукції, що транспортується через трубопровід. Продукція АТ «ОПЗ» має попит на вітчизняному ринку, але основна її частина, а це понад 85 відс., експортується до більш як 30 країн світу. При цьому товариство на законодавчому рівні включене до переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Разом з тим несприятлива економічна кон'юнктура ринку мінеральних добрив, мінливість ринку основної сировини для виробництва – природного газу, наявність застарілих боргів, а також відсутність єдиної узгодженої державної стратегії управління АТ «ОПЗ» призвели це унікальне підприємство до критичного стану: протягом 2016 року воно фактично наблизилось до банкрутства. Недостатність оборотних коштів призвела до повної зупинки циклу власного виробництва готової продукції. За таких умов реалізація рішення Уряду щодо продажу державного пакета акцій АТ «ОПЗ» вимагає дуже ретельного та виваженого підходу.

Як вже зазначалося, показники фінансово-господарської діяльності товариства за останні роки погіршилися. Обсяги українського експорту аміаку в 2015 році майже повністю забезпечувалися за рахунок продукції товариства, у 2016 році частка його суттєво зменшилася (із 89,5 відс. у 2015 році до 73,4 відс. у 2016 році). Тенденція до послаблення позицій позначилася також і на ринку експорту карбаміду, де частка товариства в загальнодержавному експорті скоротилася із 40,8 до 36,6 відс. відповідно. Як наслідок, дохід від реалізації готової продукції у 2016 році порівняно з 2015 роком зменшився на 53,3 відсотка.

При цьому кредиторська заборгованість зросла на 55,4 відс. і станом на 31.12.2016 перевищувала чистий дохід від реалізації продукції товариства за 2016 рік більш як на 40 відсотків. Якщо найбільшу питому вагу в структурі поточних зобов'язань товариства становила кредиторська заборгованість, то близько 99 відс. самої кредиторської заборгованості була заборгованість перед підприємствами, які здійснювали постачання природного газу для виробничих потреб АТ «ОПЗ» протягом 2013–2016 років.

Аудитом встановлено, що непослідовна фінансова політика Уряду та неефективні управлінські рішення Фонду державного майна України (відповідно до чинного законодавства, був суб'єктом управління АТ «ОПЗ» протягом періоду, що перевірявся) щодо погашення цієї заборгованості за

2,5 роки призвели до зростання поточних зобов'язань перед кредиторами на 68 відс. за рахунок курсових різниць і додаткових нарахувань у вигляді штрафів, компенсаційних виплат і пені. В результаті збитки АТ «ОПЗ» станом на 31.12.2016 порівняно з 2014 роком збільшилися в 14 разів. Зокрема, при показнику валового прибутку за результатами фінансово-господарської діяльності у 2015 році в сумі 1 млрд 483,9 млн грн, через курсові різниці за кредиторською заборгованістю, що були включені до складу витрат АТ «ОПЗ», збиток становив 1 млрд 171,7 млн грн, а визнані штрафні санкції (2 млрд 91,7 млн грн) за судовими рішеннями щодо зазначеної заборгованості – майже 55 відс. збитку за 2016 рік.

Проведений під час аудиту аналіз показників фінансово-господарської діяльності товариства підтвердив критичний рівень фінансового стану АТ «ОПЗ». Коефіцієнт рентабельності продукції за підсумками роботи в 2016 році порівняно з 2015 роком знизився у два рази, а коефіцієнти рентабельності активів та власного капіталу – в 4 рази. Значення та динаміка більшості фінансово-економічних показників вийшли за межі припустимих параметрів, а в окремих випадках були у рази нижчі рекомендованих величин. Така ситуація обумовлена значними обсягами сум зменшення доходу від реалізації готової продукції у 2016 році порівняно з 2015 роком та зростання кредиторської заборгованості.

Водночас аудиторі Рахункової палати дійшли висновку, що Фонд держмайна неповною мірою забезпечив реалізацію корпоративних прав держави як акціонера АТ «ОПЗ» через правління, наглядову раду та ревізійну комісію. Так, недотримання ФДМУ норм Закону України «Про управління об'єктами державної власності» призвело до провадження товариством своєї виробничої діяльності за відсутності затвердженого стратегічного плану розвитку.

Неузгодженість, розрізненість і недосконалість законодавчих норм, які повинні регулювати процес управління належними державі корпоративними правами, а також відсутність скоординованої в межах законодавчого поля взаємодії між Кабінетом Міністрів України, Фондом державного майна України, Мінфіном та Мінекономрозвитку, негативно вплинули на ефективність прийнятих управлінських рішень щодо реалізації корпоративних прав держави та, зокрема, призначенням керівника АТ «ОПЗ».

Законодавча неврегульованість питання взаємодії акціонерних товариств, у статутному капіталі яких є частка держави, з контролюючими органами доходів і зборів обумовлює необхідність внесення змін як до Закону України «Про управління об'єктами державної власності», так і до норм, що регулюють функціонування органів доходів і зборів. Так, не визначені верхня величина нормативу відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, власне алгоритм такого відрахування та строки затвердження базових нормативів відрахування.

Аудитом також встановлено порушення при здійсненні товариством розрахунків з бюджетом. Зокрема, через узгоджені позиції Державної фіскальної служби і АТ «ОПЗ» щодо надходжень до бюджету товариство здійснювало перерахування ненарахованих сум податку на прибуток, що, по суті,

є прихованим авансуванням державного бюджету. При цьому ДФС в порушення положень Податкового кодексу України зволікало з прийняттям рішення щодо повернення товариству помилково та/або надміру сплачених коштів. Таким чином, АТ «ОПЗ» протягом 2011–2016 років було сформовано переплату за рахунок надміру сплачених коштів до державного бюджету з податку на прибуток, яка станом на 31.06.2017 досягла 625,9 млн гривень. При цьому своєчасних заходів для їх повернення, передбачених податковим законодавством, товариством вжито не було, що призвело до втрати коштів у розмірі 355 млн грн (у тому числі 21,2 млн грн авансових внесків, нарахованих на дивіденди) через закінчення терміну позовної давності. Крім того, АТ «ОПЗ» не надано до органів ДФС скориговану фінансову звітність, що є базою для нарахування частини чистого прибутку, яким спрямовується на виплату дивідендів.

За результатами здійсненого аудиту Рахункова палата запропонувала Верховній Раді України розглянути проект Закону України від 10.05.2017 № 6428 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління юридичних осіб, акціонером (засновником, учасником) яких є держава» для прийняття відповідних рішень.

Кабінету Міністрів України було надано пропозицію доручити всім органам державної влади, задіяним у процесі управління належними державі корпоративними правами, розробити проект системного законодавчого акта щодо цілісного регулювання цього процесу та підготувати пропозиції щодо покращення показників фінансово-господарської діяльності АТ «ОПЗ».

Фонду держмайна рекомендовано забезпечити межах чинного законодавства дієву, ефективну взаємодію з органами державної влади. Зокрема, у частині укладання контракту з керівником АТ «ОПЗ»; своєчасного погодження (затвердження) фінансових планів товариства; обрання наглядової ради АТ «ОПЗ» і вжиття заходів щодо посилення контролю за справлянням до державного бюджету дивідендів та/або частини чистого прибутку у визначеному розмірі.

АТ «ОПЗ» запропоновано підготувати заходи щодо усунення порушень, виявлених аудитом, і забезпечити неухильне дотримання положень статті 75 Господарського кодексу України щодо підготовки фінансових планів та виконання затверджених ними показників.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рішення Рахункової палати за результатами аудиту ефективності управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі публічного акціонерного товариства «Одеський припортовий завод» щодо забезпечення надходжень до державного бюджету, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 636-р затверджено фінансовий план АТ «ОПЗ» на 2017 рік.

Фондом державного майна України прийнято рішення про затвердження Положення про принципи формування наглядової ради семи акціонерних товариств, у тому числі АТ «ОПЗ»; наказом ФДМУ затверджено склад

Конкурсної комісії Фонду з проведення конкурсного відбору кандидатів на посаду незалежного члена наглядової ради державного унітарного підприємства та господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відс. акцій (часток) належать державі; повторно подано звернення до Кабінету Міністрів України та комітету з призначення керівників особливо важливих для економіки підприємств при Мінекономрозвитку з проханням утворити при ньому комісії для конкурсного відбору керівників таких товариств, у тому числі АТ «ОПЗ», із наданням кандидатур представників Фонду до їх складів; розроблено та подано до Кабінету Міністрів України проект розпорядження Уряду, яке передбачає реструктуризацію боргу АТ «ОПЗ» перед НАК «Нафтогаз України» за постачання природного газу.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 980-р затверджено фінансовий план АТ «ОПЗ» на 2018 рік.

Разом з тим Мінекономрозвитку, Мін'юст і Мінфін не надали конкретних пропозицій щодо врегулювання питань, пов'язаних з поліпшенням показників фінансово-господарської діяльності АТ «ОПЗ», і затвердження форми розрахунку частини чистого прибутку (доходу), що підлягає сплаті до державного бюджету господарськими товариствами у разі неприйняття ними рішення про сплату дивідендів.

1.3.4.3. Управління державним майном

Питання підвищення уповноваженими органами державної влади ефективності управління об'єктами державної власності набуло актуальності після проведення широкомасштабної приватизації. Загалом Рахунковою палатою проведено 6 контрольно-аналітичних заходів щодо ефективності управління об'єктами державної власності, при цьому два аудити щодо управління Міністерством енергетики та вугільної промисловості України об'єктами державної власності в електроенергетичному комплексі та об'єктами державної власності у сфері транзиту, експорту та імпорту енергоносіїв проведено Рахунковою палатою вперше.

Станом на початок 2017 року у сфері відання 85 органів державного управління перебувало 3,4 тис. суб'єктів господарської діяльності державної форми власності (із 23,9 тис. загальної кількості юридичних осіб, які діють лише на основі державної власності), що володіли державними активами на суму більш як 1,6 трлн гривень.

Результати *аналізу ефективності управління об'єктами державної власності органами державного управління* засвідчили, що існуючий стан управління об'єктами державної власності не відповідав потребам економіки

України та потребував удосконалення. Зазначене зумовлене розпорошеністю функцій управління цими об'єктами між уповноваженими органами державного управління, до сфери управління яких вони належать, а також відсутністю ефективного та скоординованого механізму реалізації повноважень Фондом державного майна України і Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, на яке чинним законодавством покладено завдання щодо формування та реалізації державної політики у цій сфері.

У 2017 році порівняно з 2013 роком кількість міністерств та інших уповноважених державних органів, які, за висновками Мінекономрозвитку, позитивно здійснюють управління підвідомчими об'єктами державної власності, скоротилася з 25 до 23. При цьому кількість економічно активних суб'єктів господарювання за цей період зменшилася на 16,1 відс. (з 2109 до 1770 підприємств), тоді як кількість суб'єктів господарювання, які не здійснювали господарської діяльності, збільшилася на 29,5 відс. (з 1005 до 1301 підприємства). Станом на початок 2017 року з економічно активних суб'єктів були збитковими 28 відсотків.

При цьому Мінекономрозвитку, на яке Законом України «Про управління об'єктами державної власності» покладено проведення моніторингу ефективності здійснення такого управління, щороку відзначало неналежне виконання суб'єктами управління – уповноваженими державними органами покладених завдань з управління об'єктами державної власності, які перебувають у сфері їх відання. Зокрема, за висновками Міністерства, у 2016 році із 85 уповноважених органів позитивно виконували функції з управління лише 23 органи (28,4 відс. їх загальної кількості), а управління 17 органів (21 відс.) було визнано негативним.

Управлінські рішення уповноважених органів щодо підвідомчих об'єктів здебільшого мали формальний характер, особливо щодо створення, реорганізації та ліквідації суб'єктів господарювання державної форми власності.

Окремі з уповноважених органів (Міністерство аграрної політики та продовольства, Міністерство енергетики та вугільної промисловості, Міністерство інфраструктури, Державне агентство лісових ресурсів) подавали Мінекономрозвитку неповні дані щодо результатів господарської діяльності підвідомчих підприємств або не подавали їх взагалі. У результаті діяльність 10,6 відс. загальної кількості господарюючих суб'єктів, які обліковуються у сфері управління відповідних органів, під час моніторингу не оцінювалася.

Констатуючи зростання негативної динаміки основних фінансово-економічних показників діяльності державних підприємств, Мінекономрозвитку як уповноважений державний орган належним чином на це не реагувало, жодних пропозицій Кабінету Міністрів України або уповноваженим органам управління не надавало. Лише у 2015 році Мінекономрозвитку поінформувало Кабінет Міністрів України про неналежне виконання органами функцій управління, але рішень з цього приводу Кабінет Міністрів України не ухвалював.

Аналогічні проблеми у реалізації своїх повноважень мав також інший уповноважений державний орган у сфері управління об'єктами державної

власності – Фонд державного майна України, функції якого на сьогодні зведені фактично до виконання завдань органу приватизації, управління корпоративними правами держави стосовно об'єктів, які перебувають у сфері його управління, а також виконання функцій орендодавця державного майна, здійснення обліку об'єктів державного майна шляхом ведення Єдиного реєстру об'єктів державної власності, оцінки державного майна. При цьому функції уповноважених органів щодо управління підприємствами державного сектору економіки ФДМУ на час завершення аудиту не були передані.

За результатами здійсненого аналізу Рахунковою палатою було рекомендовано Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо:

- посилення відповідальності уповноважених органів державного управління за результати упорядкування об'єктів державної власності, які перебувають у сфері їх відання, а також за ефективність діяльності підвідомчих суб'єктів господарювання;

- надання уповноваженими органами управління Фонду державного майна України повних і достовірних даних про об'єкти державної власності, що перебувають у сфері їх управління, для наповнення та упорядкування Єдиного реєстру об'єктів державної власності;

- вирішення у встановленому порядку питання передачі Фонду від уповноважених органів функцій щодо управління об'єктами державної власності;

- вирішення питання проведення суцільної інвентаризації об'єктів державної власності, які перебувають у сфері управління відповідних державних органів, з метою удосконалення та уточнення даних Єдиного реєстру об'єктів державної власності, ведення якого здійснюється Фондом.

РЕАГУВАННЯ:

На час затвердження Звіту Рахункової палати за 2017 рік термін реагування не настав, питання перебуває на контролі Рахункової палати.

Як засвідчили результати *аудиту ефективності управління Міністерством енергетики та вугільної промисловості України об'єктами державної власності в електроенергетичному комплексі*, чинне законодавство достатньою мірою визначало правові основи господарської діяльності, повноваження уповноважених державних органів управління і суб'єктів управління тощо. Водночас на виконання зобов'язань України перед Європейським Союзом законодавство у сфері електроенергетики змінювалося.

Забезпечення програмних питань розвитку паливно-енергетичного комплексу, зокрема в електроенергетичній галузі, було недостатнім. Програмні документи, необхідність затвердження яких була визначена чинною у час проведення аудиту Енергетичною стратегією України на період до 2030 року, затверджені не були, а саме: Державна цільова програма розвитку магістральних та міждержавних електричних мереж напругою 220–750 кВ; Галузева програма модернізації ліній та підстанцій напругою 220–750 кВ; Галузева програма розвитку електричних мереж напругою 35–110(150) кВ та визначення обсягів реконструкції електричних мереж напругою 0,4–10 кВ; Програма адаптації

нормативно-технічних вимог з експлуатації обладнання об'єктів електроенергетики відповідно до європейських стандартів тощо. Такий стан справ негативно позначався на діяльності підприємств електроенергетичного комплексу. Крім того, такий засіб стимулювання розвитку господарської діяльності підприємств електроенергетичного комплексу, як надання їм податкових пільг саме за галузевою ознакою, державою не застосовувався.

Міненерговугіллям у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року не забезпечено належним чином ефективного управління об'єктами державної власності у електроенергетичному комплексі.

Із сорока шести державних підприємств, установ, організацій і об'єднань, що належали до сфери управління Міненерговугілля, та господарських товариств, щодо яких Міненерговугілля здійснювало управління корпоративними правами держави, на час аудиту господарську діяльність здійснювали менше половини. При цьому частина підприємств саме для електроенергетичного комплексу свою значущість вже втратила. Двадцять два підприємства перебували у стані банкрутства, санації чи припинення діяльності, у більшості випадків цей стан може тривати по декілька років.

Стратегічні плани розвитку Міненерговугілля затвердило лише двом підприємствам – ДП «НЕК «Укренерго» та ПАТ «Укргідроенерго». Решта працюючих суб'єктів господарювання електроенергетичного комплексу здійснювали свою діяльність за відсутності таких планів. Тобто орієнтири розвитку для них Міненерговугіллям не визначалися, відповідно, штучно знижувалася ефективність їх фінансово-господарської діяльності. Фінансово-економічний стан більшості працюючих підприємств був нестабільним, а визначені фінансовими планами показники їх роботи у повному обсязі не досягалися.

Також не забезпечено якісного добору кандидатур на посади керівників підприємств електроенергетичного комплексу, які б на стабільній основі могли ними ефективно управляти. Як наслідок, управління більшістю підприємств здійснюють виконавчі обов'язків керівників підприємств.

Як засвідчили результати аудиту, показники діяльності основного підприємства електроенергетичного комплексу сфери управління Міненерговугілля – ДП «НЕК «Укренерго», були стабільними. У 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року підприємство отримувало прибуток, але водночас збільшило обсяги кредиторської і дебіторської заборгованості. При цьому, якщо кредиторська заборгованість зросла на 16 відс. і станом на 30.06.2017 була 1 млрд 86 млн грн, то дебіторська зросла в 4 рази – до 1 млрд 954,4 млн гривень. Підвищення обсягів дебіторської заборгованості обмежувало обсяги обігових коштів підприємства, ускладнювало його фінансово-економічний стан і потребувало залучення сторонніх фінансових ресурсів.

Незважаючи на те, що за 2015–2016 роки та I півріччя 2017 року встановлений Національною комісією, що здійснювала державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг, тариф за передачу електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами, включаючи плату

за централізоване диспетчерське управління ОЕС України для ДП «НЕК «Укренерго», збільшився у 2,5 раза, фактичний рівень капітальних інвестицій ДП «НЕК «Укренерго» становив лише 58,3 відс. запланованого рівня. Отже, підприємством щороку не виконувалися заходи капітального будівництва в обсягах, передбачених інвестиційними програмами, що призводило до продовження термінів будівництва об'єктів.

У 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року підприємством не було забезпечено належного збереження державного майна. Прямі матеріальні збитки від крадіжок майна підприємства становили 22 млн грн, а загальні матеріальні збитки – 47,4 млн гривень. Залучення для охорони майна приватних охоронних структур виявилось неефективним.

Протягом 2015–2016 років та I півріччя 2017 року підприємством невчасно проводилися заходи з реконструкції та технічного переоснащення окремих об'єктів енергосистеми, а оновлення технологічно необхідних елементів об'єднаних енергосистем України відбувалося повільно.

За результатами обговорення на засіданні та на підставі викладеного Рахункова палата запропонувала:

- Кабінету Міністрів України забезпечити своєчасне затвердження фінансових планів для відповідних підприємств електроенергетичної галузі та контроль за їх виконанням;

- Міністерству енергетики та вугільної промисловості України:

зобов'язати керівників державних підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління Міненерговугілля, а також господарських товариств, щодо яких Міненерговугілля здійснює управління корпоративними правами держави, оновити та подати на погодження до Міненерговугілля розпорядчі документи щодо визначення облікової політики підприємств;

забезпечити своєчасність затвердження фінансових планів підприємствам електроенергетичного комплексу;

опрацювати питання щодо можливості подання підприємствами електроенергетики, ліцензована діяльність яких регулюється шляхом затвердження НКРЕКП тарифу, проектів фінансового плану до 1 вересня року, який передує плановому, з обов'язковим наступним коригуванням показників фінансового плану з урахуванням затвердженого НКРЕКП тарифу на плановий рік;

зобов'язати ДП «НЕК «Укренерго» усунути невідповідність організаційної структури підприємства до його фактичних організаційних складових, забезпечити існуючі структурні одиниці нормативно необхідною кількістю працівників основних виробничих служб, які повинні супроводжувати надійну, безперебійну та безпечну роботу елементів енергосистеми, та здійснювати заходи із охорони і збереження майна; привести планові показники Стратегічних планів розвитку у відповідність із фактичними показниками виконання інвестиційних заходів; зосередити фінансування складових інвестиційних програм у частині проектів нового будівництва, затверджених

Урядом, та об'єктів модернізації з високим ступенем виконання робіт, а також вжити заходів щодо прискорення вирішення питання остаточного погодження відмови від договору з Консорціумом «Південна Енергетична Компанія» про спільну діяльність для відновлення та використання високовольтної електричної мережі

ПЛ-750 кВ «Південноукраїнська АЕС-Ісакча» та забезпечити повернення переданого за договором майна; прискорити належне оформлення відокремленими підрозділами правовстановлюючих документів на земельні ділянки та забезпечити повернення в державну власність ділянок під опорами ліній електропередачі, які передані приватним особам у складі земельних паїв.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати Міненерговугіллям були вжиті такі заходи:

- з метою завершення процедури ліквідації підприємств електроенергетичного комплексу розроблено законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» щодо виключення підприємств ПЕК з переліку об'єктів, що не підлягають приватизації, але можуть бути корпоративізовані», яким передбачається виключення з переліку об'єктів, що не підлягають приватизації, але можуть бути корпоративізовані, таких підприємств електроенергетичного комплексу: філія Державного підприємства «Науково-дослідний інститут енергетики», інститут «Укрдіпарогазочистка, Державне підприємство з впровадження та налагодження електронних вимірювань «Укренергоналадкавимірювання»;

- наказом від 21.07.2017 № 479 було прийнято рішення про ліквідацію Державного підприємства «Спеціалізована база з комплектної поставки електроенергетичного обладнання». Призначено голову ліквідаційної комісії та затверджено план заходів з ліквідації підприємства;

- наказом від 12.09.2017 № 599 був затверджений статут ДП «НЕК «Укренерго» у новій редакції, положення якого не передбачають погодження Міністерством відмови від договорів про спільну діяльність;

- було розроблено проект наказу «Про усунення порушень і недоліків, виявлених Рахунковою палатою під час аудиту ефективності управління Міністерством енергетики та вугільної промисловості України об'єктами державної власності у електроенергетичному комплексі».

Аналогічний стан справ був встановлений і під час *аудиту ефективності управління Міністерством енергетики та вугільної промисловості України об'єктами державної власності у сфері транзиту, експорту та імпорту енергоносіїв.*

На час проведення аудиту діяльність з транзиту, експорту та імпорту енергоносіїв здійснювало тільки ДПЗД «Укрінтеренерго», яке належить до об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації. При цьому слід зазначити, що Міненерговугілля не забезпечило належним чином ефективного управління та контролю за його діяльністю.

Стратегічний план розвитку для ДПЗД «Укрінтеренерго» Міненерговугілля затвердило лише 11.09.2017, тобто орієнтири розвитку цього підприємства протягом майже усього досліджуваного періоду не були визначені. Як наслідок, штучно знижувалася ефективність його фінансово-господарської діяльності.

Фінансові плани ДПЗД «Укрінтеренерго» на 2015 і 2017 роки затверджувались з порушенням термінів, визначених статтею 75 Господарського кодексу України (із затримкою на 58 і 75 днів відповідно).

Загалом діяльність ДПЗД «Укрінтеренерго» прибуткова. Проте обсяги чистого доходу від реалізації продукції протягом періоду, який перевірявся, знижувалися, а визначені фінансовими планами показники діяльності підприємства здебільшого в повному обсязі не досягалися.

Кабінетом Міністрів України і Міненерговугіллям не забезпечено ефективної діяльності щодо розпорядження державним майном і його збереження. Постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.2015 № 271 «Про проведення прозорості та конкурентної приватизації у 2015 році» було передбачено приватизацію єдиного майнового комплексу Калуської ТЕЦ, яка належала до структури ДПЗД «Укрінтеренерго», що суперечить вимогам Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» та частини дев'ятої статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності».

Всупереч вимогам зазначеної статті Закону України «Про управління об'єктами державної власності» Міненерговугілля наказом від 13.07.2016 № 449 «Про створення шляхом виділу ДП «Калуська теплоелектроцентрально-нова» виділило зі складу ДПЗД «Укрінтеренерго» відокремлений підрозділ ВФ «Калуська ТЕЦ» і створило на його базі ДП «Калуська теплоелектроцентрально-нова».

За результатами проведеного аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- розглянути інформацію про результати аудиту на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки;

- Кабінету Міністрів України доручити Міністерству енергетики та вугільної промисловості України і Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг опрацювати питання збільшення обсягів експорту електроенергії з України;

- Міністерству енергетики та вугільної промисловості України провести конкурс і призначити на постійній основі директора ДПЗД «Укрінтеренерго»;

посилити контроль за визначенням надалі організаційної структури ДПЗД «Укрінтеренерго»; забезпечити своєчасність затвердження його фінансових планів та вирішити питання подальшої долі майна, яке у виробничій діяльності підприємства не використовується.

РЕАГУВАННЯ: На час затвердження Звіту Рахункової палати за 2017 рік термін реагування не настав, питання перебуває на контролі Рахункової палати.

Результати *аудиту ефективності управління об'єктами державної власності, належними державі матеріальними та іншими активами у сфері проектування підприємств, що мають фінансові наслідки для державного бюджету*, засвідчили, що в Україні є достатній науково-технічний та організаційний потенціал у сфері проектування виробничих підприємств. Водночас фактичний стан справ щодо використання у 2016 році та за 9 місяців 2017 року державними підприємствами майна, матеріальних ресурсів та інших активів показав, що майно часто використовувалося з порушенням вимог законодавства, також мало місце непродуктивне використання матеріальних та інших активів. Мінекономрозвитку як уповноваженим органом не було забезпечено створення ефективної системи управління та контролю за діяльністю державних підприємств. Результати аудиту підтвердили неналежне виконання Міністерством функцій з управління об'єктами державних підприємств, що провадять діяльність у сфері проектування.

З охоплених аудитом семи державних підприємств лише три державних підприємства (ДП «Український інститут по проектуванню металургійних заводів»), ДП «Державний інститут по проектуванню промислових підприємств» і ДП «Державний інститут по проектуванню підприємств гірничорудної промисловості «Кривбаспроект») реально проводили проектну діяльність. Стан управління їх фінансово-господарською діяльністю засвідчив певні досягнення визначених цілей і завдань, оскільки результати їхньої діяльності були прибутковими.

Однак діяльність інших підприємств була збиткова. Державне підприємство «Державний проектний інститут «Діпроверф» фактично не функціонувало як проектне. Державний проектний інститут по проектуванню підприємств гумової промисловості не здійснював діяльності з 2015 року. Заходи із санації Державного науково-дослідного інституту великогабаритних шин, що тривають уже 13 років, станом на 01.12.2017 не були ефективними.

Формування фінансових ресурсів державними підприємствами, що були охоплені аудитом, для наповнення державного бюджету недостатнє. За результатами аудиту встановлено недоотримання 5,4 млн грн доходів Державним бюджетом України та державними підприємствами. Стан сплати окремими державними підприємствами, що перевірялися, податків, зборів та інших платежів також незадовільний. Станом на 01.10.2017 заборгованість із платежів до бюджету була 5,1 млн гривень.

Задекларована Урядом приватизація проектних інститутів на час проведення аудиту не була розпочата, отже, її мета – підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів для здійснення

структурної перебудови національної економіки – не досягнута. Мінекономрозвитку у 2016–2017 роках не підготувало до продажу жодного державного підприємства, передання функцій з управління цими об'єктами ФДМУ не забезпечено. Крім того, до Переліку об'єктів, що не підлягають приватизації, затвердженого Законом України від 07.07.99 № 847, включено Державний проектний інститут «Діпроверф», який за всіма ознаки не може належати до об'єктів державної власності, що не підлягають приватизації (стаття 5 Закону України від 04.03.92 № 2163 «Про приватизацію державного майна»).

Щорічні інвестиційні плани на 2016 рік, а також інвестиційні плани на середньострокову перспективу (3–5 років) жодному із семи державних підприємств Мінекономрозвитку не затверджувало. У 2017 році лише трьом підприємствам Мінекономрозвитку затвердило щорічні інвестиційні плани, але контроль за їх виконанням не здійснювало.

Міністерство не забезпечило також затвердження стратегічних планів проектних інститутів. Стратегічні плани розвитку семи підприємств, що перевірялися, на 2016 рік Мінекономрозвитку не розробляло та не затверджувало; на 2017 і 2018 роки стратегічні плани розвитку державних унітарних підприємств також не затверджувались.

Про ознаки кримінальних правопорушень, передбачених Кримінальним кодексом України, виявлені на державному підприємстві «Державний проектний інститут «Діпроверф», державному зовнішньоекономічному підприємстві «Укркольорпром» та державному підприємстві «Державний інститут по проектуванню промислових підприємств», було поінформовано Національну поліцію України.

За результатами проведеного аудиту Рахунковою палатою було рекомендовано:

- Кабінету Міністрів України:

зобов'язати ФДМУ та Мінекономрозвитку подати пропозиції щодо внесення змін до Переліку об'єктів державної власності, які не підлягають приватизації, але можуть бути корпоратизовані, у частині виключення з нього ДП «Діпроверф»;

зобов'язати Мінекономрозвитку завершити розроблення Стратегії розвитку промисловості України та подати її на розгляд до Кабінету Міністрів України.

- Міністерству економічного розвитку і торгівлі України:

забезпечити проведення конкурсного відбору керівників державних підприємств «Діпроверф», «Діпропром», «Укркольорпром» із додержанням Порядку проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.09.2008 № 777;

- виконати вимоги постанови Кабінету Міністрів України від 12.05.2015 № 271 щодо підготовки до продажу державних підприємств і передачі функцій з управління зазначеними об'єктами ФДМУ;

- включити до плану проведення внутрішнього аудиту Мінекономрозвитку на 2018 рік контрольні-аналітичні заходи щодо державних підприємств і здійснити їх у встановлені цим планом терміни;

- розглянути питання доцільності існування ДП «Укрғумопроект» і в разі необхідності прийняти рішення про його ліквідацію;

- забезпечити внесення змін до статутів державних підприємств відповідно до вимог чинного законодавства;

- забезпечити складання та затвердження фінансових планів державних підприємств на 2018 рік, затвердження стратегічних планів розвитку та інвестиційних планів підприємств, а також здійснювати контроль за їх виконанням;

- забезпечити виконання плану санації ДП «Інститут шин», враховуючи вимоги Закону України від 14.05.92 № 2343 «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» щодо виконання органом управління повноважень, передбачених планом санації.

РЕАГУВАННЯ:

На час затвердження Звіту Рахункової палати за 2017 рік термін реагування не настав, питання перебуває на контролі Рахункової палати.

Маючи високий судноплавний потенціал для транспортування пасажирів і вантажів, Україна посідає позиції серед країн із найменшою часткою перевезень річками. У 2016 році обсяги перевезень внутрішнім водним транспортом становили менше одного відсотка від усіх перевезень, що свідчить про занепад галузі.

За результатами проведеного *аудиту ефективності використання бюджетних коштів та державного майна на підтримку експлуатаційно-безпечного стану судноплавних шлюзів та внутрішніх водних шляхів* було встановлено, що Міністерство інфраструктури України як уповноважений орган управління не вжило достатніх заходів для забезпечення у 2015–2016 роках та І півріччі 2017 року ефективної роботи державного підприємства водних шляхів «Укрводшлях», яке мало стратегічне значення для економіки і безпеки держави та створене з метою утримання внутрішніх водних шляхів і судноплавних шлюзів, а також для забезпечення безпечних умов судноплавства.

Стратегічні цілі та завдання економічного і соціального розвитку діяльності підприємства на час проведення аудиту не були визначені. Загальна оцінка ефективності управління, проведена відповідно до Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки, затвердженої наказом Мінфіну від 14.02.2006 № 170, за 2015 рік мала незадовільний рівень, а 2016 рік – середній. Фінансовий стан ДП «Укрводшлях» на короткострокову перспективу за показниками ліквідності і платоспроможності можна оцінити як незадовільний. Крім того, коефіцієнти, що характеризують діяльність підприємства, не відображають його реального фінансового стану, оскільки бюджетне фінансування штучно їх поліпшує. За таких умов діяльність ДП «Укрводшлях» як суб'єкта господарювання повністю залежала від бюджетного фінансування.

При цьому слід зазначити, що фінансування діяльності ДП «Укрводшлях» лише за бюджетні кошти є порушенням статті 5 Закону України «Про транспорт», яка передбачає, що утримання шляхів сполучення та інших об'єктів, пов'язаних з обслуговуванням пасажирів і перевезенням вантажів, здійснюється з використанням коштів державного і місцевих бюджетів та підприємств транспорту в порядку, визначеному законодавством. Станом на 01.08.2017 законодавством такого порядку не визначено.

На час аудиту в Україні був відсутній базовий/спеціальний закон, який би регулював використання внутрішніх водних шляхів України, а також питання фінансового забезпечення утримання шлюзів та їх реконструкції.

Законопроект «Про внутрішній водний транспорт» (реєстраційний номер 2475а від 04.08.2015) є спеціальним галузевим законом у сфері внутрішнього водного транспорту і після доопрацювання з 08.06.2017 розглядається Комітетом Верховної Ради України з питань транспорту.

Цим законопроектом на власників гідроелектротехнічних споруд (ГЕС) покладаються витрати з утримання, ремонту і реконструкції шлюзів, а регулювання тарифів на електроенергію, вироблену ГЕС, здійснюватиметься з урахуванням витрат на шлюзи. На думку експертів, покладання на власників ГЕС витрат з функціонування шлюзів буде мати негативні соціально-економічні наслідки для населення через зростання тарифів на електроенергію.

Також, незважаючи на те, що судноплавні шлюзи – стратегічні об'єкти інфраструктури, для гідроенергогенеруючої компанії це непрофільні активи і вони участі у виробництві основної продукції не беруть, є ризики фінансування видатків на утримання, ремонт, реконструкцію і модернізацію шлюзів за залишковим принципом.

Положення про систему управління безпекою судноплавства на морському і річковому транспорті, затверджене наказом Міністерства транспорту України від 20.11.2003 № 904, визначає основні завдання з безпеки судноплавства з посиланням на Державну програму удосконалення функціонування державної системи забезпечення безпеки судноплавства на 2002–2006 роки, термін дії якої завершився ще у 2006 році. Рахункова палата за результатами розгляду попереднього аудиту ще в 2008 році констатувала, що передбачених програмою очікуваних результатів не було досягнуто, однак термін її дії не продовжено.

Також відсутня державна програма розвитку внутрішніх водних шляхів, виконання якої Транспортною стратегією України на період до 2020 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2010 № 2174-р) віднесено до основних пріоритетів розвитку внутрішнього водного транспорту. Її затвердження відхилено через запроваджені Урядом обмеження щодо затвердження державних програм, на реалізацію яких спрямовуються бюджетні кошти.

Повноваження, передбачені Законом України від 21.09.2006 № 185 «Про управління об'єктами державної власності», щодо спрямування, координації, контролю діяльності ДП «Укрводшлях» і забезпечення його ефективної роботи

Мінінфраструктури як уповноважений орган управління здійснювало не в повному обсязі. Розроблення і затвердження стратегічних і інвестиційних планів підприємства Міністерство не забезпечило, а фінансові плани на 2015, 2016, 2017 роки затверджувало з порушенням термінів, визначених частиною другою статті 75 Господарського кодексу України.

Неповною мірою Мінінфраструктури виконувало повноваження щодо виявлення державного майна, яке тимчасово не використовувалося, що призвело до значних нераціональних витрат на утримання такого майна і погіршення фінансово-економічного стану ДП «Укрводшлях». Витрати на утримання технічного флоту, який перебував у простої з різних причин, за 2015, 2016 роки та I квартал 2017 року становили 15,1 млн гривень. Крім того, Мінінфраструктури не виконало покладених на нього повноважень щодо забезпечення оформлення права тимчасового користування на чотири земельні ділянки площею 9,8 га, які були в користуванні підприємства, і створило ризики їх втрати. Також на балансі ДП «Укрводшлях» обліковуються 270 об'єктів нерухомого майна, на 131 з яких (48,5 відс.) не оформлене право власності.

За результатами проведеного аудиту Рахунковою палатою було рекомендовано Мінінфраструктури:

- актуалізувати статут ДП «Укрводшлях» і затвердити стратегію розвитку та інвестиційний план підприємства;

- внести зміни до Положення про систему управління безпекою судноплавства на морському і річковому транспорті, затвердженого наказом Міністерства транспорту України від 20.11.2003 № 904, у частині основних завдань з безпеки судноплавства;

- з метою нормативного врегулювання питань лоцманського проведення суден, яке здійснюється річковою лоцманською службою ДП «Укрводшлях», затвердити умови обов'язкового лоцманського проведення суден і перелік категорій суден, які підлягають обов'язковому проведенню на внутрішніх водних шляхах України, на виконання вимог пункту 1.4 Положення про державних річкових лоцманів, затвердженого наказом Міністерства транспорту України від 14.01.2002 № 11.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рішення Рахункової палати Мінінфраструктури повідомило Рахункову палату, що пунктом 34 Плану заходів з імплементації положень директив та регламентів Європейського Союзу у сфері міжнародного морського та внутрішнього водного транспорту, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.10.2017 № 747, передбачено розроблення та прийняття нормативно-правових актів, зокрема внесення змін до Положення про систему управління безпекою судноплавства на морському і річковому транспорті, затвердженого наказом Мінтрансу від 20.11.2003 № 904, у тому числі в частині основних завдань з безпеки судноплавства. Строк виконання цього пункту Плану заходів – 2018 рік.

Звіт за результатами *аудиту ефективності управління об'єктами державної власності у сфері авіаційної промисловості, що мають фінансові наслідки для державного бюджету*, віднесено до інформації з обмеженим доступом, яка має гриф «Для службового користування».

Про результати аудиту було поінформовано Верховну Раду України, Раду національної безпеки і оборони України, відомості про результати контрольного заходу у формі рішення Рахункової палати надіслано Кабінету Міністрів України та Мінекономрозвитку.

Рішення Рахункової палати і звіт надіслано Державному концерну «Укроборонпром», державним підприємствам «Антонов», «Завод 410 ЦА», Харківському державному авіаційному виробничому підприємству.

За фактами порушень, виявлених на Харківському державному авіаційному виробничому підприємстві, поінформовано Національну поліцію України та Службу безпеки України.

РЕАГУВАННЯ:

Національна поліція України повідомила, що керівництву слідчого управління Головного управління НПУ у Харківській області доручено організувати перевірку наведених фактів виявлених порушень.

Головне слідче управління Служби безпеки України повідомило, що 20.10.2017 було внесено відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань і розпочато досудове розслідування у кримінальному провадженні № 22017000000000392 за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною п'ятою статтею 191 КК України, щодо розтрати службовими особами Харківського державного авіаційного виробничого підприємства майна шляхом зловживання своїм службовим становищем.

На виконання рішення Рахункової палати ДК «Укроборонпром» повідомлено про заплановані та вжиті заходи з метою усунення недоліків і порушень, виявлених за результатами аудиту. ДП «Антонов» надіслано план заходів, ДП «Завод 410 ЦА» повідомлено про вжиття окремих заходів на виконання рекомендацій Рахункової палати.

1.3.4.4. Питання розвитку інфраструктури

Рахунковою палатою у 2017 році вперше було проведено *аудит ефективності використання коштів державного бюджету на загальне керівництво та управління у сфері інфраструктури*, за результатами якого встановлено, що, незважаючи на те, що у 2016 році на забезпечення діяльності Міністерства інфраструктури України використано 43,5 млн грн коштів державного бюджету, Мінінфраструктури не забезпечило належного і повного

виконання окремих завдань і функцій, визначених чинним законодавством України і положенням про Міністерство та задекларованих у меті бюджетної програми «Загальне керівництво та управління у сфері інфраструктури», а отже, і продуктивного та результативного використання бюджетних коштів, які виділялися на забезпечення його функціонування.

На результативності діяльності Мінінфраструктури та ефективності використання коштів державного бюджету негативно позначилася низка факторів організаційного характеру, зокрема відсутність визначених пріоритетів і стратегічних напрямів розвитку галузі інфраструктури, необґрунтоване планування видатків на загальне керівництво та управління у сфері інфраструктури, а також незабезпечення дієвого внутрішнього контролю. Плану роботи на 2016 рік та пріоритетних напрямів розвитку галузі інфраструктури Міністерство не затверджувало. Засідань колегії Мінінфраструктури з питань основної діяльності цього центрального органу виконавчої влади у 2016 році не проводилося.

Мінінфраструктури у 2016 році неналежним чином виконувало покладені завдання з управління об'єктами державної власності, які перебувають у сфері його господарського управління. Із 98 підвідомчих Мінінфраструктури державних підприємств та господарських товариств з державною часткою понад 50 відсотків станом на 01.10.2016 провадили господарську діяльність лише 42,9 відс. їх загальної кількості.

Належної організації та контролю за діяльністю центральних органів виконавчої влади, спрямування і координація яких здійснювалася Кабінетом Міністрів України через Міністра інфраструктури, не здійснювалося. Потреба в коштах державного бюджету на забезпечення виконання Мінінфраструктури покладених завдань та функцій визначалася за відсутності деталізованих економічних розрахунків та за значно завищеними показниками видатків, а визначені паспортом результативні показники бюджетної програми були недосконалими та не дозволяли оцінити ефективність використання бюджетних коштів.

Використання Мінінфраструктури коштів державного бюджету на загальне керівництво та управління у сфері інфраструктури у 2016 році здійснювалося з порушеннями вимог чинного законодавства.

З недотриманням вимог Закону України «Про державну службу» та постанов Кабінету Міністрів України, що визначають умови і порядок оплати праці працівників, на яких не розповсюджується дія законодавства про державну службу та які виконують функції з обслуговування, Мінінфраструктури використано 315,1 тис. грн, також було допущено фінансових порушень на суму 29,9 тис. гривень.

Унаслідок незадовільного фінансового забезпечення потреб поточної діяльності Мінінфраструктури приміщення, у яких розміщувалися його підрозділи, всупереч вимогам статті 2 Закону України «Про джерела фінансування органів державної влади» утримувалися у 2016 році коштом підвідомчого Міністерству ДП «Укрсервіс Мінтрансу». Розрахункові втрати цього підприємства становили близько 15,1 млн гривень. Крім того, за

відсутності укладеного договору Мінінфраструктури продовжувало використовувати майно ДП «Укрсервіс Мінтрансу» вартістю 808 тис. гривень.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо виділення Мінінфраструктури необхідних коштів на оплату послуг ДП «Укрсервіс Мінтрансу» з обслуговування орендованих Міністерством адміністративних приміщень та відшкодування цьому підприємству заборгованості за експлуатаційні послуги, отримані у 2015–2016 роках.

- Мінінфраструктури:

привести Положення про Міністерство інфраструктури України у відповідність із нормами статті 10 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» в частині посади державного секретаря Міністерства;

- розробити та затвердити порядок оплати праці працівників, на яких не розповсюджується дія Закону України «Про державну службу», та працівників, що виконують функції з обслуговування;

- забезпечити обґрунтоване планування видатків на загальне керівництво та управління у сфері інфраструктури, підвищити результативність та продуктивність використання коштів державного бюджету на вказані цілі, забезпечити приведення визначених паспортом напрямів використання коштів за бюджетною програмою «Загальне керівництво та управління у сфері інфраструктури» у відповідність із переліком виконуваних Міністерством функцій, а також удосконалення результативних показників, що характеризують виконання бюджетної програми, посилити дієвість внутрішнього контролю тощо.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати Мінінфраструктури були вжиті заходи щодо приведення положення про Міністерство у відповідність із Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» в частині посади державного секретаря.

Наказами Мінінфраструктури затверджено порядок оплати праці керівних працівників і положення про преміювання державних службовців та інших працівників апарату Міністерства.

Результати *аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на здійснення державного контролю з питань безпеки на транспорті* показали, що Державна служба України з безпеки на транспорті (далі – Укртрансбезпека) як центральний орган виконавчої влади, що реалізував державну політику з питань безпеки на автомобільному транспорті загального користування, міському електричному, залізничному транспорті та у сфері безпеки на морському та річковому транспорті, у 2016 році та впродовж січня-вересня 2017 року в цілому забезпечила виконання покладених на неї повноважень. Фінансові порушення і недоліки були незначними, окремі з них усунуто під час проведення аудиту.

Водночас Укртрансбезпека з об'єктивних причин (через мораторій) не проводила планових перевірок з питань безпеки на автомобільному транспорті та у сфері безпеки на морському та річковому транспорті. Державний нагляд (контроль) на автомобільному транспорті в охопленій аудитором період полягав у проведенні рейдових перевірок (перевірка на дорозі) і здійсненні габаритно-вагового контролю транспортних засобів, на морському і річковому транспорті – у проведенні огляду суден, баз стоянок і навчально-тренувальних закладів.

Нормативно-правове забезпечення діяльності Укртрансбезпеки для повного виконання покладених на неї завдань і функцій у сфері державного нагляду (контролю) на транспорті врегульоване недостатньо, зокрема:

- у порушення вимог Закону України від 05.04.2007 № 877 «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» не затверджено уніфікованих форм актів перевірок додержання суб'єктами господарювання вимог законодавства, норм і стандартів у сфері безпеки на морському та річковому транспорті; законодавчо не визначено підстав для видачі посадовими особами Укртрансбезпеки припису та вичерпного переліку підстав для зупинення господарської діяльності;

- законами України «Про транспорт» і «Про автомобільний транспорт» не визначено повноважень Укртрансбезпеки в частині видачі дозволу на здійснення перевезень пасажирів на міжобласних маршрутах загального користування, тоді як відповідно до статті 5 Закону України від 06.09.2012 № 5203 «Про адміністративні послуги», суб'єкт надання адміністративної послуги та його повноваження встановлюються виключно законами;

- не внесені зміни до нормативних актів у частині управління безпекою руху на автомобільному транспорті з метою приведення їх у відповідність з актами ЄС;

- обмежені повноваження Укртрансбезпеки щодо здійснення державного контролю на маломірних суднах, надані Законом України «Про транспорт», у результаті чого ці небезпечні види плавзасобів залишаються поза контролем Укртрансбезпеки.

Укртрансбезпека не здійснювала покладеного на неї постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 № 106 контролю за справлянням до бюджету плати за проїзд автомобільними дорогами транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, оскільки відповідальність за невнесення плати за проїзд великогабаритних та великовагових транспортних засобів і механізмів примусового її стягнення законодавчо не передбачені. З цих же причин Укртрансбезпека не забезпечувала належного контролю за внесенням перевізниками-нерезидентами платежів за проїзд автомобільними дорогами України, покладеного на неї Положенням про Державну службу України з питань безпеки на транспорті, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 № 103.

Укртрансбезпека через нормативну неврегульованість не виконувала окремих функцій у сфері державного нагляду на морському та річковому транспорті, а також не здійснювала контролю за дотриманням правил забезпечення збереження вантажів на морському та річковому транспорті у зв'язку з їх відсутністю.

За результатами аудиту Рахунковою палатою було рекомендовано розглянути інформацію на профільному комітеті Верховної Ради України та прискорити прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері автомобільного транспорту з метою приведення їх у відповідність з актами Європейського Союзу».

РЕАГУВАННЯ:

Укртрансбезпекою було розроблено План заходів щодо виконання Державною службою України з безпеки на транспорті рішення Рахункової палати від 15.11.2017 № 23-1.

Наказом Мінінфраструктури від 24.11.2017 № 406 затверджена уніфікована форма акта, що складається за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським транспортом, що підлягає ліцензуванню.

За депутатським зверненням народного депутата України Осуховського О. І. Рахунковою палатою було підготовлено *інформацію щодо використання коштів державного бюджету на фінансування автомобільної дороги державного значення М-09 Львів – Рава-Руська на території Жовківського району Львівської області*. Під час перевірки досліджувалася викладена у депутатському запиті інформація про можливу оплату Службою автомобільних доріг у Львівській області частини робіт з капремонту ділянки автодороги М-09 Львів – Рава-Руська завдовжки 583 метри за рахунок коштів, спрямованих на оплату робіт з поточного дрібного ремонту.

Матеріали контрольного заходу засвідчили, що впродовж 2015–2016 років кошти на здійснення ремонту цієї ділянки дороги не виділялись, роботи не виконувались, лише було розроблено проектно-кошторисну документацію на виконання робіт з капітального ремонту автомобільної дороги державного значення М-09 Львів – Рава-Руська на ділянці км 67+200 – км 67+783 (583 метри) Жовківського району Львівської області, за яку Службою автомобільних доріг у Львівській області ТзОВ «Інжиніринговій компанії «ЗахідДорПроект» сплачено 41,3 тис. грн бюджетних коштів.

Проектом передбачено розширення дороги за рахунок влаштування додаткової смуги руху завширшки 3,5 м, завдовжки 106,2 м, захисної смуги 0,25 м і технічного тротуару для технічних працівників і проходу водіїв під час очікування в'їзду на митницю Республіки Польща.

Під час огляду цієї ділянки дороги М-09 було встановлено, що в зоні митного переходу «Рава-Руська» фактично влаштовано додаткову смугу завдовжки 106,2 м, захисну смугу 0,25 м і технічний тротуар.

Служба автомобільних доріг у Львівській області не володіла інформацією, яка підрядна організація і в який час виконала ці роботи.

Викладена у депутатському запиті інформація щодо оплати Службою автомобільних доріг у Львівській області частини робіт з капітального ремонту автодороги М-09 Львів – Рава-Руська на ділянці км 67+200 – км 67+783 у межах оплати ТзОВ «ОНУР Конструктiон Інтернешнл» робіт з поточного дрібного ремонту через ТОВ «АВАКС ПРОФ» не підтвердилась.

Рахунковою палатою проведено *аудит ефективності використання Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації бюджетних коштів на реалізацію у 2016 році Стратегії кібербезпеки України*. Матеріали аудиту є інформацією з обмеженим доступом, що має гриф секретності «Таємно».

Про результати аудиту було поінформовано Верховну Раду України, Кабінет Міністрів України, Раду національної безпеки та оборони України.

1.3.4.5. Забезпечення діяльності та виконання повноважень державними органами

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Національним агентством з питань запобігання корупції* (далі – НАЗК) встановлено, що у 2016 році на забезпечення діяльності НАЗК за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері запобігання корупції» було використано 66,4 млн грн коштів державного бюджету. За бюджетною програмою «Фінансування статутної діяльності політичних партій», головним розпорядником коштів за якою було НАЗК, видатки становили 161,9 млн гривень.

При цьому слід зазначити, що недотримання з боку Міністерства фінансів України визначеного Бюджетним кодексом України порядку складання проекту Державного бюджету України на 2016 рік в частині видатків на керівництво та управління у сфері запобігання корупції та несвоєчасне виконання Кабінетом Міністрів України заходів із започаткування діяльності НАЗК, передбачених Державною програмою щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015–2017 роки, не сприяло належному плануванню видатків на забезпечення діяльності цього агентства, а отже, і результативному та продуктивному використанню коштів державного бюджету, які виділялися у 2016 році на вказані цілі.

Бюджетний запит за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері запобігання корупції» на 2016 рік НАЗК не складався, а передбачені кошторисом показники видатків за окремими напрямками визначалися НАЗК за відсутності належних розрахунків та економічних обґрунтувань необхідності їх проведення.

Це призвело до утворення значної економії фонду оплати праці та суттєвих диспропорцій в умовах оплати праці працівників агентства порівняно із запланованими. При розрахунковій середньомісячній заробітній платі працівників апарату НАЗК на 2016 рік у розмірі 25,5 тис. грн фактична становила 47,6 тис. грн, або в 1,9 раза більше. Середній розмір заробітної плати працівників апарату НАЗК коливався від 10 тис. грн у провідного інспектора до 79 тис. грн у керівника апарату, а через відсутність нормативних обмежень розмір премії коливався залежно від посад працівників від 25–200 відс. посадового окладу в червні до 10–450 відс. у грудні 2016 року.

Як засвідчили результати аудиту, НАЗК не здійснювало спеціальних перевірок стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, в частині наявності відомостей про кандидата на посаду у Єдиному державному реєстрі осіб, що вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, оскільки ведення цього реєстру, дані якого є основою для здійснення таких перевірок, продовжувало здійснювати Міністерство юстиції України. Використання реєстру в його існуючому стані у своїй роботі НАЗК визнано недоцільним, а створення в агентстві власної аналогічної інформаційно-аналітичної системи потребує виділення з державного бюджету близько 1,5 млн гривень.

Вагомим напрямом діяльності НАЗК було визначено проведення повної перевірки достовірності відомостей, зазначених у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Водночас відповідний порядок проведення таких перевірок НАЗК затвердило із значним запізненням – лише у січні 2017 року, через що перевірки декларацій суб'єктів декларування розпочалися тільки у 2017 році. Станом на 15.08.2017 із внесених до цього реєстру 1 млн 265,6 тис. електронних декларацій НАЗК було розпочато 313 повних перевірок щодо достовірності зазначених у деклараціях відомостей, з яких завершено лише 39 перевірок.

Це пов'язано з тим, що прийнятий на баланс НАЗК у липні 2016 року Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування вартістю 1,5 млн грн, який був розроблений за рахунок коштів Програми розвитку ООН в Україні в рамках проекту «Прозорість і доброчесність публічного сектору України», не доопрацьований та не підготовлений для роботи з базами даних інших державних органів з метою звіряння достовірності відомостей поданих декларацій. Реєстр мав значно занижені показники продуктивності, що під час експлуатації системи спричинило численні збої в роботі та потребувало додаткових непродуктивних витрат державного бюджету для їх коригування та усунення помилок у сумі 0,2 млн гривень. За висновками експертів, на створення нової системи електронного декларування необхідно від 8,5 до 12,8 млн дол. США.

Невизначеність у чинному законодавстві конкретних цілей, на які можуть спрямовуватися кошти державного бюджету, що виділяються на державне фінансування статутної діяльності політичних партій в Україні, а також

відсутність затвердженого згідно зі статтею 20 Бюджетного кодексу України порядку використання коштів за бюджетною програмою «Фінансування статутної діяльності політичних партій» унеможливило здійснення НАЗК ефективного контролю за законним та цільовим використанням політичними партіями коштів державного бюджету, як це передбачено вимогами статті 18 Закону України «Про політичні партії в Україні». У результаті з одержаних у 2016 році на фінансування статутної діяльності коштів державного бюджету в сумі 167,6 млн грн політичні партії використали 8,5 млн грн на придбання матеріальних цінностей, які за своїми ознаками не належать до видатків споживання згідно з бюджетною класифікацією.

Звіти політичних партій про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру були недосконалими. Передбачених чинним законодавством санкцій у вигляді зупинення державного фінансування статутної діяльності політичних партій, які відобразили у звітах недостовірні відомості про майно політичної партії, кошти або витрати, НАЗК не застосовувало.

Враховуючи викладене, Рахункова палата рекомендувала:

- Верховній Раді України врахувати результати аудиту під час удосконалення законодавства, яке врегульовує питання державного фінансування статутної діяльності політичних партій в Україні;

- Кабінету Міністрів України вирішити питання подальшого функціонування інформаційно-телекомунікаційної системи «Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування», привести затверджену граничну чисельність працівників апарату НАЗК у відповідність з вимогами Закону України «Про державну службу» та прийняти рішення щодо затвердження порядку використання коштів державного бюджету за бюджетною програмою «Фінансування статутної діяльності політичних партій»;

- Національному агентству з питань запобігання корупції:

вжити заходів щодо належного планування діяльності НАЗК та неухильного виконання визначених планами діяльності заходів;

дотримуватися встановленого порядку планування, складання та виконання кошторису видатків на забезпечення діяльності НАЗК;

удосконалити визначені паспортом бюджетної програми «Керівництво та управління у сфері запобігання корупції» результативні показники, що характеризують її виконання;

переукласти договір з ДП «Українські спеціальні системи» про адміністрування системи електронного декларування в Україні з метою передбачення процедур контролю з боку НАЗК за подальшим супроводженням реєстру та його коригуванням;

удосконалити роботи служби захисту інформації НАЗК;

розробити та подати Кабінету Міністрів України на затвердження проект порядку використання коштів державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичних партій в Україні;

розробити проект змін до Закону України «Про політичні партії в Україні» в частині встановлення напрямів, за якими можливо використання політичними партіями коштів державного бюджету на фінансування їхньої статутної діяльності; удосконалити форми звітів політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру з метою відокремлення звітності про використання коштів державного бюджету на фінансування статутної діяльності, а також підвищити результативність контролю за достовірністю та повнотою даних зазначених звітів.

РЕАГУВАННЯ:

Національне агентство з питань запобігання корупції повідомило про затвердження Плану заходів щодо усунення порушень, встановлених за результатами аудиту, проведеного Рахунковою палатою України, яким, зокрема, передбачено визначення і формалізацію процедур контролю за виконанням робіт з адміністрування інформаційно-телекомунікаційної системи «Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування», впровадження системи проведення логічного та арифметичного контролю декларацій, виконання заходів щодо модернізації програмно-апаратного комплексу цієї системи, удосконалення порядку використання коштів державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичних партій та форми звітів політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру тощо.

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Держсховищем дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України* засвідчили, що Держсховищем не реалізовані в повному обсязі покладені на нього функції щодо здійснення закупівлі, приймання, продажу та обліку дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення та напівдорогоцінного каміння, зарахованих до Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України (далі – Держфонд), а матеріально-технічна база була вкрай обмеженою і не забезпечувала належного збереження цінностей, які надходили до нього.

Міністерством фінансів України як головним розпорядником коштів і відповідальним за формування Держфонду протягом 2014–2016 років не виконано у повному обсязі обов'язків щодо його формування і не забезпечено потреби в бюджетних коштах у необхідних обсягах для його фінансування. Також не була забезпечена додаткова потреба Держсховища в коштах у сумі 16 млн грн на виконання покладених на нього функцій відповідно до Закону України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними».

Крім того, протягом періоду, який перевірявся, Мінфіном були профінансовані лише видатки споживання, а на розвиток, модернізацію та технічне оснащення Держсховища видатки не передбачалися. Видатки на оплату праці та нарахування на неї в цей період були профінансовані в повному обсязі і становили 87,4 відс. від загальних видатків Держсховища. Водночас видатки на формування Держфонду та проведення експертиз дорогоцінного каміння не передбачалися та не фінансувалися.

Аудит засвідчив, що ефективність витрачених на формування Держфонду і функціонування Держсховища коштів державного бюджету в сумі 8,3 млн грн була низькою, оскільки Держфонд у тому вигляді, як це передбачено чинним законодавством, на час проведення аудиту не було сформовано, не створені запаси та резерви дорогоцінних металів для забезпечення поточних і перспективних потреб національної економіки в дорогоцінних металах і дорогоцінному камінні, експертизи для зарахування до Держфонду всіх цінностей, які перейшли у власність держави, проводились несвоєчасно та не в повному обсязі.

Виконання Держсховищем завдань з формування Держфонду здійснювалося не за рахунок бюджетних коштів, а за рахунок цінностей, що були вилучені правоохоронними органами та за рішеннями судів конфісковані у власність держави. Протягом періоду, який перевірявся, цінності Держфонду у вартісному значенні збільшилися на 25,4 млн грн і становили 51,2 млн гривень. Конфісковані цінності, що зараховані до Держфонду, обліковувались на позабалансових рахунках Держсховища і тільки у 2016 році були оприбутковані на балансовому рахунку установи та зараховані до спеціального фонду Державного бюджету України в сумі 49,9 млн гривень.

Крім того, Держсховищем не було забезпечено належного порядку зберігання і зарахування до Держфонду цінностей, отриманих від правоохоронних органів. Станом на 01.01.2017 на відповідальному зберіганні в Держсховищі перебувало 647 посилок з цінностями вартістю близько 24 млн гривень. При цьому 372 такі посилки зберігалися в Держсховищі без здійснення попередньої їх оцінки, що було порушенням вимог Порядку обліку, зберігання і розпорядження дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням, дорогоцінним камінням органогенного утворення та напівдорогоцінним камінням, що переходять у власність держави, затвердженого наказом Мінфіну від 04.11.2004 № 692. Крім того, у непристосованих приміщеннях, не обладнаних сучасними технічними засобами охорони та пожежної безпеки, на тимчасовому відповідальному зберіганні перебувало близько 12 тонн бурштину, отриманого від МВС України та Генеральної прокуратури України.

Також у порушення зазначеного Порядку до складу Держфонду зараховано значну кількість цінностей, які відносяться до категорії «можлива історична цінність». Однак через відсутність бюджетних асигнувань для проведення відповідних експертиз і позиції Мінфіну про недоцільність формування Історичного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України у складі Держфонду створено ризик втрати історичного надбання України та розпорощення його між різними колекціями.

У структурі Мінфіну створено державну установу «Музей коштовного і декоративного каміння», в якому експонувалось 1500 одиниць мінералів та дорогоцінного каміння (оціночна вартість – 29,5 млн грн у цінах 2002 року). Проте на час проведення аудиту ці цінності не були зараховані до Держфонду, а фінансування музею, відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік», передано місцевому бюджету.

За результатами контрольного заходу Рахунковою палатою запропоновано Кабінету Міністрів України зобов'язати Міністерство фінансів України спільно з правоохоронними органами розробити єдиний порядок бухгалтерського обліку цінностей, у тому числі дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, конфіскованих у дохід держави, і порядок їх зарахування до спеціального фонду державного бюджету; доручити Міністерству фінансів України розробити порядок зарахування до Історичного фонду виробів з дорогоцінного металу і дорогоцінного каміння і умови їх експонування; розглянути питання створення єдиного електронного реєстру конфіскованих цінностей у кримінальних справах при Генеральній прокуратурі України.

Міністерству фінансів України рекомендовано спільно з правоохоронними органами провести суцільну звірку цінностей, отриманих Держсховищем від них; вжити заходів щодо зарахування Держсховищем до Держфонду цінностей, за якими прийняті судові рішення; забезпечити створення належних умов збереження цінностей, отриманих Держсховищем; прискорити затвердження оновленого Положення про Держсховище; провести інвентаризацію колекції Музею коштовного і декоративного каміння та розглянути питання зарахування до Держсховища цієї колекції, а також визначити умови її експонування.

Також Рахунковою палатою було прийнято рішення поінформувати Генеральну прокуратуру України, Національну поліцію України, Службу безпеки України та Державну фіскальну службу України про відсутність належного обліку переданих на збереження до Держсховища вилучених матеріальних цінностей і наступної їх конфіскації.

РЕАГУВАННЯ:

Кабінет Міністрів України зобов'язав Мінфін за участю Генеральної прокуратури України та Служби безпеки України забезпечити вжиття заходів для усунення порушень і недоліків, виявлених Рахунковою палатою під час проведення аудиту, та запровадити щоквартальне інформування Уряду та Рахункової палати про результати проведеної роботи, починаючи з липня 2017 року.

Мінфіном і Держсховищем з метою приведення нормативно-правових актів у відповідність із законодавством України розроблено та наказом Мінфіну від 27.03.2017 № 393 затверджено нову редакцію Положення про державну установу «Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України».

Наказом Держсховища затверджено план заходів, спрямованих на усунення виявлених порушень і недоліків,

під час виконання яких з метою проведення суцільної звірки переданого на зберігання арештованого майна та отримання інформації про правовий статус цих цінностей установою розпочато звіряння даних із органами, які зберігають речові докази в установі. Також запроваджено списання з обліку каміння, яке не входить до переліку дорогоцінного.

Рахунковою палатою проводиться постійний моніторинг стану подальшої реалізації державною установою «Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України» наданих рекомендацій.

Результати *аудиту ефективності реалізації Фондом державного майна України* (далі – ФДМУ) *та його регіональними відділеннями повноважень щодо контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу державного майна та виконанням покупцями взятих зобов'язань* показали, що діяльність ФДМУ та його регіональних відділень у 2014–2015 роках та за 9 місяців 2016 року щодо здійснення зазначених повноважень була недостатньо результативною. Кількість договорів купівлі-продажу державного майна, які контролювалися ФДМУ, станом на початок 2016 року зменшилась і становила 739 проти 953 на початок 2014 і 2015 років. При цьому значна частина покупців державного майна виявилася неспроможною вчасно виконати взяті на себе зобов'язання та забезпечити ефективне управління приватизованими об'єктами та їх економічний розвиток. Передбачений Законом України «Про приватизацію державного майна» п'ятирічний строк для виконання зобов'язань, визначених у договорах купівлі-продажу державного майна, ними не дотримано.

Результати аудиту Рахункової палати, проведеного в центральному апараті ФДМУ та десяти його регіональних відділеннях (по Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Запорізькій, Київській, Львівській, Миколаївській, Харківській областях та м. Києву), засвідчили наявність типових порушень, недоліків і проблем у їх діяльності.

Планування і здійснення ФДМУ заходів з контролю за виконанням покупцями умов договорів купівлі-продажу державного майна було недосконалим. Суцільного контролю за виконанням таких договорів не забезпечено.

Діяльність окремих регіональних відділень ФДМУ щодо планування перевірок була незадовільною, здійснювалася невчасно і повний контроль за виконанням покупцями взятих зобов'язань не забезпечувала. Зокрема, регіональними відділеннями по м. Києву і по Запорізькій області більшість графіків перевірок затверджувалася несвоєчасно (після початку звітної періоду); регіональним відділенням по Житомирській області графіки не затверджувалися наказами керівника відділення та не містили відомостей про дату початку і завершення перевірки; регіональними відділеннями по м. Києву та Київській області в порушення вимог чинного законодавства в графіках передбачалася перевірка лише частини договорів, які перебували на контролі.

Регіональним відділенням по Вінницькій області з усієї кількості проведених у 2014–2015 роках і за 9 місяців 2016 року перевірок (171) тільки

три були здійснені з виїздом на місце розташування об'єкта приватизації, решту перевірок проведено лише на підставі отриманих від покупців документів, без виїзду на місце. За таких умов достовірність проведених контрольних заходів була низькою.

В окремих регіональних відділеннях, зокрема по Волинській та Львівській областях, мали місце випадки проведення позапланових перевірок за відсутності підстав, передбачених Порядком контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації державними органами приватизації, затвердженим наказом ФДМУ від 10.05.2012 № 631.

За результатами контрольної діяльності регіональних відділень ФДМУ показник виявлення ними фактів невиконання покупцями окремих умов договорів купівлі-продажу державного майна значно коливався. Зокрема, якщо регіональним відділенням по Харківській області факти невиконання покупцями окремих умов договорів купівлі-продажу встановлювалися майже в кожному другому випадку, по Вінницькій області – у кожному третьому випадку, то по Житомирській та Львівській областях – тільки у 6 відс. випадків, що свідчить про низьку результативність діяльності окремих регіональних відділень ФДМУ. При цьому через несвоєчасне виявлення та фіксування регіональними відділеннями порушень покупцями умов договорів купівлі-продажу втрачалась можливість належного захисту державних інтересів у судовому порядку.

За результатами проведеного аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- Верховній Раді України розглянути результати аудиту на засіданні Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації;

- Кабінету Міністрів України посилити контроль за реалізацією Фондом державного майна України повноважень щодо контролю за виконанням покупцями умов договорів купівлі-продажу державного майна, а також вжиттям ним дієвих заходів захисту державних інтересів при виявленні відповідних недоліків;

- Фонду державного майна України розробити і внести зміни та доповнення до Порядку контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації державними органами приватизації, затвердженого наказом ФДМУ від 10.05.2012 № 631, та до наказу ФДМУ від 09.04.2012 № 472 «Про затвердження форм актів перевірки виконання умов договорів купівлі-продажу»; у договорах купівлі-продажу об'єктів незавершеного будівництва визначати конкретні зобов'язання покупця, терміни їх виконання та способи підтвердження їх виконання.

РЕАГУВАННЯ:

Кабінетом Міністрів України як суб'єктом законодавчої ініціативи було подано на розгляд Верховної Ради України законопроект «Про приватизацію державного і комунального майна», який 18.01.2018 прийнято Верховною Радою України.

Планом діяльності Фонду державного майна України передбачено подання законопроекту «Про оренду

державного та комунального майна» на розгляд Верховної Ради України у I кварталі 2018 року.

Фондом державного майна України затверджено накази від 04.12.2017 № 1827 «Про внесення змін до форм актів перевірки виконання умов договорів купівлі-продажу» (zareєстрований у Міністерстві юстиції України 19.12.2017 за № 1531/31399) і від 04.12.2017 № 1828 «Про внесення змін до Порядку оскарження результатів перевірки виконання умов договору купівлі-продажу у державному органі приватизації» (zareєстрований у Міністерстві юстиції України 14.12.2017 за № 1510/31378).

У звітному періоді було проведено *аудит ефективності управління Національною академією наук України об'єктами державної власності*, матеріали якого є інформацією з обмеженим доступом, що має гриф «Для службового користування».

Рішення Рахункової палати та звіт про результати аудиту надіслано Національній академії наук України як об'єкту контролю. Про результати аудиту поінформовано Верховну Раду України, відомості про результати контрольного заходу у формі рішення Рахункової палати надіслано Кабінету Міністрів України.

РЕАГУВАННЯ:

З метою усунення зауважень Рахункової палати Національною академією наук України спільно з Фондом державного майна України уточнено реєстр корпоративних прав держави в частині відомостей про господарські організації, в статутному капіталі яких є частка установ НАН України; проводиться робота щодо узагальнення даних про балансову вартість усіх земельних ділянок, які обліковуються на балансі організацій НАН України; у 2017 році проведено ліквідаційні процедури шести організацій, які припинили свою діяльність, та внесено відповідні відомості до Єдиного реєстру об'єктів державної власності; виконуються заходи з відновлення функціонування електронної системи обліку майнового комплексу НАН України; актуалізуються дані про розміщення організацій НАН України на площах інших балансоутримувачів, які перебувають у віданні НАН України.

Верховну Раду України та Президента України було поінформовано про результати *аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на забезпечення у 2015–2016 роках Міністерством закордонних справ України функціонування закордонних дипломатичних установ*, матеріали якого є інформацією з обмеженим доступом, що має гриф «Для службового користування».

Рішення Рахункової палати та звіт про результати аудиту надіслано Міністерству закордонних справ України для усунення виявлених порушень і

недоліків, відомості про результати контрольного заходу у формі рішення Рахункової палати – Кабінету Міністрів України.

РЕАГУВАННЯ: Міністерством закордонних справ України з метою врахування висловлених зауважень та пропозицій Рахункової палати розроблено та затверджено наказом від 11.10.2017 № 433 План заходів, спрямованих на реалізацію рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію державної політики з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів*, встановлено, що виконання Державною службою України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів (далі – Держпродспоживслужба) заходів із стабілізації загальної епізоотичної, санітарно-епідемічної та фітосанітарної ситуації в Україні протягом 2016–2017 років відбувалося в складних умовах здійснення реорганізації та фактичного створення нового центрального органу виконавчої влади.

Держпродспоживслужбу утворено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» в порядку реорганізації та ліквідації центральних органів виконавчої влади, зокрема, Державної ветеринарної та фітосанітарної служби, Державної інспекції з питань захисту прав споживачів, Державної санітарно-епідеміологічної служби, Державної пробірної служби та Державної інспекції сільського господарства.

На дату проведення аудиту процес реорганізації зазначених органів завершено не було, а законодавство, яке повинно регулювати питання формування та діяльності новоствореної Держпродспоживслужби, потребувало удосконалення та змін. Зокрема, необхідно внести зміни у частині визначення повноважень відповідних центральних органів до законів України «Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів», «Про ветеринарну медицину», «Про захист прав споживачів», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». Також потребує внесення змін і Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» в частині визначення особливостей здійснення державного нагляду (контролю) у сферах, віднесених до повноважень Держпродспоживслужби. Водночас необхідно усунути ризики внутрівідомчих протиріч у питаннях формування державної політики у сферах повноважень Держпродспоживслужби та забезпечити подальшу оптимізацію (за повноваженнями) системи центральних органів виконавчої влади щодо формування державної політики у сферах таких повноважень.

Аудит засвідчив також необхідність прийняття Кабінетом Міністрів України низки підзаконних актів, спрямованих на удосконалення нормативно-правового, організаційного, фінансового, матеріально-технічного та кадрового забезпечення діяльності Держпродспоживслужби.

Держпродспоживслужбою як розпорядником коштів нижчого рівня та відповідальним виконавцем бюджетних програм із загального обсягу планових

видатків державного бюджету (3 млрд 8,8 млн грн) протягом 2016–2017 років було використано 2 млрд 377,1 млн грн бюджетних коштів.

Використання Держпродспоживслужбою цих коштів забезпечило виконання визначених повноважень, у тому числі з питань лібералізації торгівлі з Європейським Союзом. Разом з тим внаслідок обмеження контрольно-наглядових функцій Держпродспоживслужби протягом 2016–2017 років в Україні зареєстровано найбільшу за останні 15 років кількість спалахів гострих кишкових інфекційних захворювань і найвищу кількість постраждалих, зокрема серед дітей. Крім того, зросла кількість випадків захворювання на ботулізм і отруєння фальсифікованим небезпечним алкоголем.

Результати проведеного аудиту засвідчили ряд недоліків при використанні коштів державного бюджету, зокрема внаслідок неефективного управління з боку Мінагрополітики як головного розпорядника бюджетних коштів та Держпродспоживслужби як виконавця бюджетних програм. За умови відкритих асигнувань за відповідними бюджетними програмами кошти державного бюджету в сумі 10 млн грн як невикористані повернено до державного бюджету.

Через відсутність належного внутрішнього контролю з боку Держпродспоживслужби її територіальними управліннями та окремими установами, що належать до сфери її управління, допущено неефективне використання 3,2 млн грн бюджетних коштів, з недотримання вимог законодавства та нормативно-правових актів витрачено 1,3 млн гривень. Крім того, центральним апаратом Держпродспоживслужби використано 204 млн грн коштів державного бюджету з порушенням вимог, які регламентовані порядками акумулювання, перерозподілу і використання коштів спеціального фонду від власних надходжень та коштів, передбачених на здійснення протиепізодичних заходів.

Заборгованість зі сплати членських внесків до Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин за 2015 і 2016 роки в сумі 4 млн грн у порушення вимог Закону України від 16.07.1999 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» не була відображена в бухгалтерському обліку та в бюджетній звітності.

Враховуючи викладене та зважаючи на необхідність забезпечення належного стану формування і реалізації державної політики у сферах, віднесених до повноважень Держпродспоживслужби, **Рахунковою палатою було запропоновано** розглянути це питання на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин. Про результати аудиту поінформовано також Раду національної безпеки і оборони України.

Державній службі України з питань безпечності харчових продуктів та захисту прав споживачів Рахункова палата запропонувала:

підготувати і внести на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо внесення змін до законів України, які врегульовують питання діяльності Держпродспоживслужби, і проекти нормативних актів, спрямованих на врегулювання питань штатної чисельності державних фітосанітарних

інспекторів та інспекторів регіональних служб державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні і транспорті;

внести зміни до відповідних постанов Кабінету Міністрів України, спрямованих на врегулювання питань реєстрації та зняття з обліку тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин, сільськогосподарської техніки, інших механізмів;

розробити і затвердити уніфіковану форму акта проведення планової (позапланової) перевірки за дотриманням суб'єктами господарювання вимог законодавства у сфері формування, встановлення та застосування державних регульованих цін;

усунути виявлені під час аудиту недоліки і порушення та вжити заходів щодо дотримання норм Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення протиепізоотичних заходів, та переліку послуг спеціалістів ветеринарної медицини, які проводять ветеринарну практику, за здійснення обов'язкових або необхідних протиепізоотичних заходів та розмірів їх оплати, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.04.2008 № 413, при використанні коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення протиепізоотичних заходів, і Порядку акумулювання, перерозподілу та використання коштів спеціального фонду від власних надходжень територіальних органів Держпродспоживслужби та бюджетних установ, що належать до сфери її управління, затвердженого наказом Мінагрополітики від 15.10.2013 № 606, при здійсненні акумулювання, перерозподілу та використання коштів спеціального фонду від власних надходжень територіальних органів Держпродспоживслужби та бюджетних установ, що належать до сфери її управління; дотримання вимог законодавства та нормативно-правових актів при веденні обліку кредиторської заборгованості в центральному апараті Держпродспоживслужби та основних засобів у підвідомчих установах, а також при проведенні капітальних видатків підвідомчими установами тощо.

РЕАГУВАННЯ:

Держпродспоживслужбою розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів», який погоджено Мінагрополітики, Мінфіном та Мінекономрозвитку. Цей проект потребує погодження МОЗ і Нацдержслужби.

З метою внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України, спрямованих на врегулювання питань реєстрації та зняття з обліку тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин, сільськогосподарської техніки, інших механізмів, Держпродспоживслужбою підготовлено та погоджено з Мінагрополітики проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України», який подано на погодження до заінтересованих центральних органів виконавчої влади.

Держпродспоживслужбою розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 № 85», спрямований на врегулювання питань штатної чисельності державних фітосанітарних інспекторів та інспекторів регіональних служб державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні та транспорті, який 28.12.2017 було розглянуто урядовим комітетом і підготовлено до розгляду на засіданні Кабінету Міністрів України.

Крім того, Держпродспоживслужбою розроблено та погоджено з Державною регуляторною службою проект наказу Мінекономрозвитку про затвердження уніфікованої форми акта проведення планової (позапланової) перевірки за дотриманням суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері формування, встановлення та застосування державних регульованих цін. Проект наказу передано на погодження до Мінекономрозвитку.

Рахунковою палатою проведено *аудит управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву*, об'єктами якого були Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Державне агентство резерву України, Український державний науково-дослідний інститут «Ресурс». Матеріали аудиту є інформацією з обмеженим доступом, яка має гриф секретності «Цілком таємно» (відповідно до законів України «Про державну таємницю», «Про інформацію» та постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 № 939).

Про результати аудиту поінформовано Верховну Раду України, Кабінет Міністрів України, Раду національної безпеки та оборони України і Головне управління контролю за безпекою захисту інтересів держави у сфері економічної безпеки Служби безпеки України. Рішення Рахункової палати та звіт про результати аудиту надіслано Мінекономрозвитку і Держрезерву для усунення виявлених порушень і недоліків.

РЕАГУВАННЯ:

Кабінетом Міністрів України затверджено розпорядження від 31.01.2018 № 53-р «Про списання матеріальних цінностей державного резерву з подальшою їх утилізацією».

З метою впровадження ефективної моделі управління системою стратегічних резервів і розроблення нової економічно та науково обґрунтованої номенклатури матеріальних цінностей державного матеріального резерву розроблено та 02.02.2018 подано на розгляд Верховної Ради України законопроекти «Про стратегічні резерви» (реєстр. № 7543) і «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо стратегічних резервів» (реєстр. № 7544).

Державним агентством резерву України опрацьовуються і погоджуються із заінтересованими органами державної влади проекти Концепції реформування системи державного резерву України та інструкцій про порядок і умови поставки, закладення, зберігання і відпуску матеріальних цінностей.

1.3.4.6. Стан державних закупівель

Аналіз стану державних закупівель в Україні засвідчив, що у 2015–2016 роках система державних (публічних) закупівель була неефективною, тобто такою, що не забезпечувала конкурентності на ринках товарів, робіт і послуг та не сприяла законності, ефективності використання державних коштів.

Запровадження у 2016 році електронної системи закупівель «Prozorro» не стало вирішальним чинником у запобіганні незаконному та неефективному використанню державних фінансових ресурсів. Система, яка повинна бути інструментом прозорого та відкритого доступу до закупівель під час проведення замовниками тендерних процедур, об'єктивно не в змозі запобігти незаконному укладенню договорів без застосування законодавства про закупівлю. Головна причина такого стану справ – корупційні ризики, закладені в чинному законодавстві. Про це свідчить аналіз допущених порушень законодавства та використання недосконалих норм законодавства про закупівлі з метою ухилення від дотримання принципів конкурентності на ринках товарів, робіт і послуг. Загалом встановлено правопорушень у цій сфері на 326,3 млн грн, здебільшого це уникання замовниками застосування законодавства про державні (публічні) закупівлі шляхом поділу предмета закупівлі на частини.

Незважаючи на певне удосконалення законодавства у сфері державних (публічних) закупівель, динаміка співвідношення конкурентних і неконкурентних процедур закупівель продовжувала погіршуватися. Неконкурентна процедура закупівлі, як і раніше, становила майже 50 відс. від загальної кількості процедур (як у кількісному, так і у вартісному вимірі).

У 2015 році замовниками всього проведено 103 865 процедур закупівель, з них 55 790 – за конкурентними процедурами (53,7 відс.), 48 075 – за неконкурентними процедурами (переговорна процедура закупівлі), що становить 46 відс. загальної кількості проведених у 2015 році процедур. При цьому за неконкурентною процедурою укладено договорів на 85,7 млрд грн (44 відс. від усіх укладених договорів).

У 2016 році за процедурами відкритих торгів укладено договорів на суму 36,6 млрд грн, а за переговорною процедурою – на 32,8 млрд грн (47 відс. від усіх укладених договорів через систему «Prozorro»). При цьому за нагальною потребою укладається половина всіх договорів, які проводяться за переговорною процедурою, – 16,2 млрд грн (23 відс. від усіх укладених договорів через систему «Prozorro»).

Під час контрольно-аналітичного заходу встановлено, що інформаційно-телекомунікаційна система «Prozorro» юридично оформлена із запізненням –

через 7 місяців після набрання чинності Законом України «Про публічні закупівлі». Можливість проведення процедури конкурентного діалогу відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» в цій електронній системі запроваджено лише з 20.10.2016, тобто через 9 місяців після набрання чинності Законом. На час проведення аудиту укладення договорів за рамковими угодами в системі було технічно неможливо. Інформаційно-телекомунікаційна система «Prozorro» працювала без належним чином оформленої комплексної системи захисту інформації і перебувала в дослідній експлуатації в режимі тестування.

Більше того, фактична передача електронної системи у власність держави в особі Мінекономрозвитку не відбулася. Система передана державному підприємству «Прозорро», яке не є повноважним представником держави, оскільки не належить до жодної гілки влади.

Мінекономрозвитку, незважаючи на реформаторську спрямованість своєї діяльності, не в повному обсязі забезпечувало виконання функцій уповноваженого органу за окремими напрямками сфери державних закупівель, зокрема, щодо авторизації електронних майданчиків; затвердження навчальних програм; підготовки річних звітів; надання роз'яснень у сфері публічних закупівель тощо.

Утворена при Мінекономрозвитку Комісія із забезпечення здійснення авторизації електронних майданчиків, підготовки рішень щодо їх підключення/відключення до/від електронної системи закупівель, усунення технічних збоїв в електронній системі закупівель здійснювала свою діяльність без чітко визначеного регламенту. Зокрема, нормативно не врегульовано порядку роботи Комісії; не здійснювалась письмова та аудіофіксація обговорення питань; відсутні додатки до протоколів її засідань.

На підставі прийнятої Кабінетом Міністрів України постанови від 24.02.2016 № 166, якою затверджено Порядок функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків, плата за авторизацію справляється не до Державного бюджету України, хоча ці послуги мають бюджетну природу, а спрямовувалася на рахунки ДП «Прозорро». Таким чином, лише за п'ять місяців 2016 року Державний бюджет України недоотримав 16,3 млн гривень.

З метою покращення ситуації, що склалася у сфері закупівель Рахунковою палатою за підсумками проведеного аналізу було рекомендовано:

- Кабінету Міністрів України ініціювати внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» у частині мінімізації винятків, які не підпадають під дію Закону, і перегляду підстав для застосування переговорної процедури закупівель; визначити кримінальну відповідальність за незастосування дії законодавства про закупівлю; зупинити практику прийняття рішень, що визначають порядок, механізми, умови проведення державних закупівель, які не передбачені Законом України «Про публічні закупівлі»;

- Міністерству економічного розвитку і торгівлі України під час розроблення нормативних документів враховувати пропозиції Рахункової палати щодо вдосконалення законодавства у сфері державних закупівель: стосовно мінімізації винятків, на які не поширюється дія Закону України «Про публічні закупівлі»; перегляду підстав для застосування неконкурентної процедури закупівлі – переговорної процедури; посилення кваліфікаційних вимог до учасника закупівель у частині фінансової платоспроможності; розробити та затвердити навчальні програми для учасників і замовників державних закупівель; розробити методiku здійснення вибірки, аналізу, спостереження інформації, що включається до звітів про стан закупівель Мінекономрозвитку; забезпечити технічне вдосконалення електронної системи закупівель та оформлення комплексної системи захисту інформації відповідними органами безпеки України; забезпечити належну методологічну допомогу замовникам і надання фахових роз'яснень щодо застосування законодавства у сфері закупівель; вирішити питання передачі права власності веб-порталу уповноваженого органу з питань державних закупівель до Мінекономрозвитку;

- Антимонопольному комітету України оптимізувати роботу департаменту з питань оскаржень рішень у сфері державних закупівель, забезпечивши його достатнім кількісним складом і відповідною оплатою праці; ініціювати внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 291 «Про встановлення розміру плати за подання скарги» у частині збільшення розміру плати за надання учасниками закупівлі скарг до органу оскарження.

РЕАГУВАННЯ:

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України опрацювало рекомендації Рахункової палати та зазначило, що виступає проти встановлення норм, які звужують конкуренцію під час здійснення публічних закупівель; розглянуто питання щодо доцільності внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» в частині встановлення такого кваліфікаційного критерію, як фінансова спроможність; створено інформаційно-навчальний ресурс sinfobox.prozorro.org, на якому у вільному доступі розміщені методологічні матеріали та онлайн-курси з питань публічних закупівель і роботи системи «Prozorro». Крім цього, започатковано безкоштовні онлайн-курси «Публічні закупівлі» на електронній освітній платформі Prometheus (prometheus.org.ua). За результатами проходження тестування слухачі курсу мають можливість безкоштовно отримати сертифікати як базового, так і поглибленого рівня.

Щодо розроблення методики здійснення вибірки, аналізу, спостереження інформації, що включається до звітів про стан закупівель, то затвердження такої методики не передбачено функціями уповноваженого органу відповідно до закону.

Стосовно надання належного забезпечення методологічною допомогою замовників та надання фахових роз'яснень щодо застосування законодавства у сфері закупівель зазначається, що на інформаційному ресурсі уповноваженого органу: me.gov.ua у підрубриці «Публічні закупівлі» рубрики «Діяльність» у підрозділі «Узагальнені відповіді» розміщуються листи уповноваженого органу з актуальних питань у сфері публічних закупівель. Крім того, реалізована можливість пошуку інформації у розділі «Консультації з питань закупівель» щодо питань, на які вже надавалися відповіді, а також отримання безоплатної консультації рекомендаційного характеру з питань закупівель щодо конкретного запитання у розділі «Задати питання».

Щодо передачі права власності веб-порталу уповноваженого органу з питань державних закупівель до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України зазначено, що Мінекономрозвитку є органом управління ДП «Прозорро» та не вбачає за доцільне передачу права власності веб-порталу уповноваженого органу від підпорядкованого державного підприємства до Міністерства.

Також Міністерство економічного розвитку і торгівлі України та ДП «Прозорро» повідомили про те, що підприємством проводяться роботи з переведення інформаційно-телекомунікаційної системи «Prozorro» із серверів платформи Amazon web-services до дата-центру, розташованого на території України. Після завершення робіт з переміщення даних підприємством буде отримано атестат відповідності на комплексну систему захисту інформації, що видається Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України, в установленому законодавством порядку.

Антимонопольним комітетом України проводиться робота з оптимізації діяльності департаменту з питань оскаржень рішень у сфері державних закупівель для забезпечення його достатнім кількісним складом, надіслано лист до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України як уповноваженого органу щодо розгляду питання внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 291 «Про встановлення розміру плати за подання скарги» у частині збільшення розміру плати за подання скарг до органу оскарження.

За результатами *аудиту ефективності здійснення державних закупівель Державною судовою адміністрацією України та її*

територіальними органами встановлено, що за відсутності системи управління ризиками під час здійснення процедур закупівель, укладання договорів, розгляду обґрунтованості вартості товарів, робіт і послуг у калькуляціях контрагентів, оцінки виконання умов укладених договорів, перевірки достовірності включення обсягів і вартості виконаних робіт до актів виконаних робіт у деяких випадках використання бюджетних коштів відбувалося неекономно та непродуктивно.

Через недосконалість внутрішнього контролю в територіальних управліннях Державної судової адміністрації України допущено низку порушень при використанні бюджетних коштів на закупівлю робіт і послуг для забезпечення утримання приміщень та придбання комп'ютерної техніки. Так, з порушенням процедур, визначених законодавством про закупівлю, використано 5,1 млн грн, з порушенням бюджетного законодавства – 2,5 млн грн, неекономно, непродуктивно та нерезультативно – 2,4 млн гривень.

Крім того, Державною судовою адміністрацією України не реалізовані власні повноваження внутрішнього контролю за виконанням фінансових та інвестиційних планів ДП «Інформаційні судові системи» (далі – ДП «ІСС»), додержанням вимог контракту з керівником підприємства, проведенням моніторингу поточної фінансової діяльності, не забезпечено супроводження виконання договорів щодо закупівлі товарів робіт і послуг, укладених з контрагентами.

ДП «ІСС», згідно з умовами окремих договорів, виступало єдиним виконавцем робіт, керуючись нормами статті 39 Закону України від 10.04.2014 № 1197 «Про здійснення державних закупівель» (Закон № 1197), проте фактично підприємство залучало субпідрядні організації, укладаючи з ними прямі договори на виконання робіт, аналогічних тим, які передбачали умови переговорної процедури. Отже, не забезпечувалися основні принципи державних закупівель, визначені статтею 3 Закону № 1197, зокрема добросовісної конкуренції серед учасників і максимальної економії та ефективності.

Потребують також правового врегулювання норми законодавства в частині забезпечення впровадження електронного суду. Діяльність Державної судової адміністрації України була спрямована на здійснення заходів щодо розроблення, супроводження та захисту програмних продуктів, які використовувалися органами судової системи під час виконання своїх функцій протягом 2015 – I кварталу 2017 років, але, як свідчать результати аудиту, внаслідок відсутності відповідних законодавчих підстав поставлена кінцева мета з об'єктивних причин не була досягнута. У результаті непродуктивно використано бюджетні кошти на запровадження підсистеми «Електронний суд» – 7,1 млн грн і нерезультативно використано 6,9 млн грн на закупівлю серверного обладнання, яке на час проведення аудиту за своїм призначенням не використовується.

Комплексна система захисту інформації у Державній судовій адміністрації України не побудована, що не відповідає положенням Закону України від 05.07.1994 № 80 «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних

системах» та Правилам забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2006 № 373, атестат відповідності не отримано, а тому кінцева мета – її впровадження – не досягнута.

Відсутність у Державної судової адміністрації України майнових прав на програмні продукти (підсистеми «Відкриті набори даних», «Електронний суд» і програмне забезпечення Єдиного державного реєстру судових рішень) створила істотні ризики як для безпеки даних, які завантажуються до системи, так і для обліку понесених державою втрат.

З метою вирішення встановлених проблем Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України:

з метою розвитку добросовісної конкуренції та зменшення ризиків непрозорого використання коштів державними підприємствами ініціювати внесення змін до законодавства, що регламентує здійснення публічних закупівель, у частині обов'язковості його застосування державними підприємствами;

доручити Міністерству фінансів України розробити механізм списання кредиторської заборгованості, яка утворилась в установах, що розташовані на окупованій території та/або на території проведення антитерористичної операції, строк позовної давності якої минув;

- Державній судовій адміністрації України:

для управління ризиками неефективного використання бюджетних коштів при здійсненні процедур закупівель визначити чіткі критерії оцінки обґрунтованості вартості та фактичної кількості послуг за договорами із суб'єктами підприємницької діяльності, а також якості їх надання;

забезпечити дотримання Плану дій щодо реалізації положень Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів, схваленого Радою з питань судової реформи;

виконати всі необхідні дії щодо побудови комплексної системи захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційній системі ДСА України з метою виконання вимог Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» і Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах;

ініціювати перед Вищою радою правосуддя під час розроблення та затвердження порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень визначити механізм закріплення за ДСА України права власності на програмне забезпечення реєстру та його базу даних;

забезпечити функціонування системи внутрішнього контролю з урахуванням ідентифікованих цим аудитом ризиків під час використання коштів на закупівлі.

РЕАГУВАННЯ:

Державною судовою адміністрацією України розроблено та затверджено наказом План заходів щодо усунення недоліків і порушень, виявлених за результатами аудиту Рахункової палати, який доведено до відома керівників самостійних структурних підрозділів ДСА України, територіальних управлінь ДСА України, інших установ системи правосуддя, головним розпорядником бюджетних коштів яких є ДСА України, керівників державних підприємств, що належать до сфери управління ДСА України.

Проводиться постійний моніторинг.

1.3.4.7. Функціонування судової системи

Під час проведення загальнодержавної правової реформи все більшого значення набувають питання удосконалення судової системи, підвищення ефективності органів судової влади, відповідності правового забезпечення європейським нормам. Гостра суспільна дискусія щодо практичного оновлення судової системи обумовлює нагальність та актуальність теми її реформування. Причому, з одного боку, зміни повинні спрямовуватись на демократизацію судового управління загалом, розширення гарантованого Конституцією України права на судовий захист і доступ до правосуддя, а з іншого боку – на переосмислення місця та значення державного управління в судовій системі. Тому питання ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення функціонування системи судоустрою та судочинства в Україні, перебувають під постійним контролем Рахункової палати.

Здійснений Рахунковою палатою *аудит ефективності використання Міністерством юстиції України бюджетних коштів, виділених на забезпечення функцій у сфері виконання кримінальних покарань та пробації*, продемонстрував, що реформа пенітенціарної системи України, запроваджена Урядом у 2016 році за ініціативою Міністерства юстиції України, не мала не тільки чіткого плану дій, який би визначав цілі, завдання і пріоритетні напрями, а й належного фінансово-економічного, кримінологічного та соціологічного обґрунтування. Законодавство, що регулює зазначену сферу, потребує актуалізації та узгодження, зокрема в частині змін, які стосуються впроваджуваних в межах реформи заходів.

Як наслідок, зазначені заходи здійснювалися безсистемно, що призводило до розпорошення зусиль, неекономного і непродуктивного витрачання бюджетних коштів. Суттєвих змін у механізмі виконання кримінальних покарань так і не відбулося. Не вирішено питання зменшення до економічно обґрунтованого рівня кількості установ виконання покарань, будівництва нових і переміщення існуючих слідчих ізоляторів та установ виконання покарань за межі міст, підвищення операційної ефективності державних підприємств пенітенціарної служби шляхом створення єдиного виробничого холдингу.

Започаткована у 2016 році реформа системи пробації передбачала забезпечення балансу між безпекою суспільства, запобіганням скоєнню злочинів і реабілітацією правопорушників, що надає можливість кардинально змінити вектор роботи ще на стадії обвинувачення. Однак, незважаючи на те, що реформування системи пробації розпочалося у 2016 році, разом з ліквідацією Державної пенітенціарної служби України, з метою і заходами щодо її впровадження Мін'юст визначився майже через рік, що позначилось на якості та системності дій. Як наслідок – багатофункціональної служби пробації в Україні так і не створено. Практично функціонувала лише наглядова пробація. Досудова пробація перебувала на стадії впровадження, а пенітенціарна – на стадії створення.

Проведена Мін'юстом децентралізація системи кримінально-виконавчої служби в її сучасному стані створила істотні ризики різного тлумачення та розуміння завдань і викликів, які стоять перед пенітенціарною системою, оскільки так і не було визначено структурного підрозділу, який би забезпечував загальне керівництво та координував діяльність органів і установ. Не були своєчасно створені територіальні органи управління Мін'юсту (станом на 01.04.2017 їх укомплектованість не перевищувала 60 відс.), через що ліквідаційні комісії територіальних органів управління ДПтС продовжували функціонувати, що створювало додаткове навантаження на державний бюджет.

Через відсутність системного підходу при реформуванні, прорахунки в здійсненні внутрішнього контролю та необґрунтовані управлінські рішення у 2016 році–I кварталі 2017 року з порушеннями чинного законодавства витрачено близько 1 млн грн, неекономно – близько 5 млн грн і непродуктивно – 11,3 млн гривень. Крім того, Мін'юстом не були освоєні у 2016 році асигнування загального фонду державного бюджету на суму 3,2 млн грн, з яких внаслідок неефективного управління – 1 млн гривень. І це при тому, що за результатами здійсненого аналізу видатки державного бюджету на забезпечення функцій у сфері виконання кримінальних покарань та пробації щороку збільшувалися, а чисельність засуджених внаслідок законодавчих змін останнім часом суттєво скоротилася (майже на 15,5 тис. осіб). У 2016 році видатки загального фонду на зазначені цілі порівняно з 2015 роком збільшились на 17,5 відс., а у 2017 році порівняно з 2016 роком – на 20,8 відсотка.

Із 4,2 млрд грн бюджетних коштів, виділених Мін'юстом у 2016 році – I кварталі 2017 року на сферу виконання кримінальних покарань та пробації, найбільшу питому вагу (98,4 відс.) становили поточні видатки на забезпечення діяльності органів і установ, і лише незначна частина – 1,6 відс. (66,2 млн грн) – була використана на розвиток Державної кримінально-виконавчої служби України. Як наслідок, матеріальна база пенітенціарних закладів залишалася застарілою, з низьким рівнем технічної оснащеності, такою, що не забезпечувала елементарних умов утримання.

Проблемним залишилось питання надання засудженим та ув'язненим якісної медичної допомоги. На якості її надання не найкращим чином позначалися і виявлені аудитом порушення норм чинного законодавства у сфері

ліцензування та акредитації медичних закладів установ пенітенціарної системи: із 133 медичних закладів не акредитовано 90 (67,7 відсотка).

Подальше зволікання з оптимізацією мережі установ виконання покарань створило ризики непродуктивного використання бюджетних коштів у майбутньому, адже більшість колоній напівпорожні, а в деяких на одного засудженого припадало 2–4 особи персоналу.

За результатами проведеного аудиту Рахункова палата запропонувала Кабінету Міністрів України зобов'язати Мін'юст прискорити узгодження із заінтересованими органами розробленого проекту Закону України «Про пенітенціарну систему», а також доручити Міністерству фінансів України при формуванні проекту державного бюджету на наступний рік передбачити Мін'юсту поточні видатки для належного виконання повноважень, у тому числі на проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок та оформлення речових прав на будівлі та споруди.

Міністерству юстиції України було надано ряд пропозицій щодо усунення виявлених аудитом Рахункової палати порушень. Зокрема, запропоновано вжити заходів щодо оптимізації кількості установ виконання покарань шляхом приведення її до економічно обґрунтованого рівня; впровадження повноцінної системи пробації; забезпечення ефективного функціонування системи внутрішнього контролю (аудиту); здійснення всіх заходів на основі системного підходу з належним фінансово-економічним, кримінологічним та соціологічним обґрунтуванням.

РЕАГУВАННЯ:

За інформацією, наданою Міністерством юстиції України, на виконання пропозицій Рахункової палати розроблено та впроваджено ряд заходів. Зокрема, з метою подальшого підвищення ефективності функціонування та розвитку пенітенціарної системи в Україні розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 654-р було схвалено Концепцію реформування (розвитку) пенітенціарної системи України, якою, передбачено:

- удосконалення законодавства, що регламентує діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України;

- оптимізацію структури органів ДКВС, мережі установ виконання покарань та їх підприємств, забезпечення їх ефективного функціонування та прибутковості (рентабельності) виробничої діяльності;

- підвищення ефективності протидії злочинності та забезпечення правопорядку в органах і установах ДКВС;

- приведення умов тримання осіб, узятих під варту, та засуджених у відповідність із вимогами Європейських пенітенціарних правил, забезпечення створення умов тримання, які не порушують гідність людини, а також

недопущення порушень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

З метою запровадження ефективної системи управління кримінально-виконавчою службою постановою Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 709 утворено Адміністрацію кримінально-виконавчої служби України як міжрегіональний територіальний орган Міністерства юстиції України з питань виконання кримінальних покарань.

Крім того, розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 655-р і № 684-р утворено державну установу «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» та державну установу «Центр пробації».

Міністерством юстиції України впроваджено низку заходів щодо усунення виявлених за результатами аудиту порушень і недоліків, серед яких:

- розроблення проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 14.08.2013 № 578», а також проектів наказів Мін'юсту «Про внесення змін до наказу Міністерства юстиції України від 08.06.2012 № 850/5» (щодо організації продовольчого забезпечення) і «Про затвердження змін до наказу Міністерства юстиції України від 03.01.2013 № 26/5» (щодо затвердження Порядку організації виробничої діяльності та залучення засуджених до суспільно корисної праці на підприємствах виправних центрів, виправних і виховних колоній ДКВС);

- підготовка та надання для експертної оцінки консультантам місії Європейського Союзу в Україні проекту Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України;

- прийняття рішення про оптимізацію кількості установ виконання покарань шляхом консервації 12 колоній та репрофілювання однієї.

З метою посилення контролю за ефективністю використання бюджетних коштів міжрегіональним управлінням з питань виконання кримінальних покарань та пробації надіслано для виконання План заходів щодо усунення виявлених за результатами аудиту Рахункової палати порушень та недоліків.

Проведений Рахунковою палатою за 2015 і 2016 роки *фінансовий аудит Верховного Суду України* (далі – ВСУ) виявив окремі факти порушень у бухгалтерському обліку господарських операцій з необоротними активами та

запасами, що мало вплив на правильність відображення фактичного стану справ у звітності. Інші встановлені аудитом на 01.01.2017 порушення і недоліки мали обмежений вплив на фінансову і бюджетну звітність об'єкта аудиту і не викривляли інформації щодо загального фінансового стану ВСУ. За результатами перевірки отримано належні аудиторські докази для надання умовно-позитивного висновку стосовно підтвердження інформації, відображеної у звітності установи.

Слід зауважити, що період, який охоплював аудит, відзначався змінами у законодавчому полі щодо функціонування судової системи держави. Зокрема, згідно із законодавством, з 30.09.2016 Верховний Суд України набув статусу найвищого суду у системі судоустрою України, на відміну від попереднього статусу найвищого судового органу в системі судів загальної юрисдикції. Причому така зміна передбачала ліквідацію Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищого господарського суду України, Вищого адміністративного суду України та створення на їх матеріально-технічній базі Верховного Суду України. Станом на 01.02.2017 визначених законодавством змін у функціонуванні судової системи не відбулось, Верховний Суд України не розпочав своєї роботи як новостворена інституція. Крім того, під час проведення аудиту було виявлено певну нормативну неврегульованість питання функціонування органів судової влади в процесі їх ліквідації, що створило ризики незаконного використання та неналежного обліку державного майна, а також неефективного функціонування органів судової влади в цілому. Не було визначено окремого порядку, який би визначав механізм здійснення заходів, пов'язаних з утворенням, реорганізацією та ліквідацією цих органів.

Аудитом також зафіксовані прогалини в нормативному полі, що значним чином впливали на повноту та достовірність відображення фінансового стану ВСУ у бухгалтерській звітності: при формуванні бюджетного запиту до проекту державного бюджету видатки на оплату праці суддів передбачалися загальною сумою за КЕКВ 2110 «Оплата праці» без зазначення за окремим кодом економічної класифікації видатків на виплату суддівської винагороди, як це передбачено Законом України «Про судоустрій та статус суддів». Водночас Інструкцією щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету цього окремого коду не передбачено.

Бюджетних правопорушень виявлено не було, але мало місце некоректне відображення в обліку та фінансовій звітності вартості комплектуючих на загальну суму 0,4 млн грн і витрат на виготовлення проектно-кошторисної документації в сумі 1,6 млн гривень. Виявлені порушення та викривлення фінансової звітності були суттєвими, але невсеохоплюючими і в цілому не перекручували інформацію про загальний фінансовий стан ВСУ.

Потребувала подальшого удосконалення система внутрішнього контролю в частині обґрунтованого планування потреби в бюджетних коштах; ведення розрахункових операцій, документації та бухгалтерських записів щодо обліку необоротних активів і запасів; розрахунків з підзвітними особами за

відрядженнями; використання спеціального фонду бюджету та коштів на поточні трансферти підприємствам

Слід відзначити, що деякі питання щодо виявлених у процесі перевірки порушень були врегульовані безпосередньо під час аудиту.

За результатами здійсненого Рахунковою палатою аудиту було запропоновано:

- Кабінету Міністрів України:

спільно з Державною судовою адміністрацією України опрацювати питання визначення механізму здійснення заходів, пов'язаних з утворенням, реорганізацією або ліквідацією органів судової влади, з урахуванням повноважень Президента України, ДСА та юридичних осіб органів судової влади, закріплених Конституцією України та Законом України «Про судоустрій і статус суддів»;

привести у відповідність із Законом України «Про судоустрій і статус суддів» вимоги Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету в частині унормування використання окремого коду економічної класифікації видатків виключно для виплати суддівської винагороди;

- Верховному Суду України:

забезпечити використання коштів спеціального фонду державного бюджету України, що надійшли від сплати судового збору відповідно до положень Закону України «Про судовий збір»;

активізувати роботу щодо переходу на банківське розрахунково-касове обслуговування із застосуванням платіжних карток для всіх працівників суду;

привести бухгалтерський облік необоротних активів і запасів у відповідність із вимогами національних стандартів і положень Закону України від 16.07.99 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;

забезпечити ефективний контроль авансових звітів осіб, які перебували у відрядженнях; забезпечити належне функціонування системи внутрішнього контролю, розробити і затвердити план проведення внутрішніх аудитів на 2017 рік.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати правові аспекти ліквідації та утворення судів прописані в Законі України від 03.10.2017 № 2147 «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів».

Верховним Судом України з метою усунення недоліків, виявлених під час проведення аудиту, заплановано ряд заходів із визначенням відповідальних посадових осіб.

Фінансовий аудит Конституційного Суду України (далі – КСУ) **за 2016 рік та перше півріччя 2017 року**, проведений Рахунковою палатою,

бюджетних правопорушень не виявив, а встановлені факти порушень чинного законодавства в цілому не перекручували інформації про загальний фінансовий стан установи. Отримані аудиторські докази стали підставою для надання позитивного висновку.

Слід відзначити, що у періоді, охопленому аудитом, нормативно-правове забезпечення діяльності КСУ зазнало суттєвих змін. Зокрема, до 30.09.2016 порядок організації і діяльності КСУ, процедура розгляду ним справ визначалися Законом України «Про Конституційний Суд України», а з 30.09.2016 визначаються Конституцією України та цим же Законом. Незважаючи на внесення належних змін до Конституції України, відповідних змін не було внесено до головного законодавчого акта в системі конституційного судоустрою і судочинства – Закону України «Про Конституційний Суд України».

Чинна імперативна норма статті 48 Закону України «Про Конституційний Суд України», згідно з якою не допускалося зменшення обсягу видатків на функціонування діяльності КСУ у наступному фінансовому році порівняно із попереднім, не відповідала одному з головних принципів бюджетної системи України – обґрунтованості. Така неврегульованість створила ризики непродуктивного використання бюджетних коштів, їх розпорошення та завищення потреби в них.

Аудит засвідчив, що в окремих випадках КСУ бюджетне планування обсягів потреби в коштах на 2016 і 2017 роки здійснювалося без урахування принципу обґрунтованості витрат, а подекуди і з порушенням вимог нормативних документів, що регламентують основні вимоги до складання та виконання кошторисів бюджетних установ. Зокрема, під час розрахунку суми коштів на суддівську винагороду замість положень чинного законодавства було застосовано положення проекту Закону України «Про Конституційний Суд України», внаслідок чого потребу в коштах у бюджетному запиті на 2017 рік на зазначені цілі завищено на 60,1 млн гривень. Недоліки в роботі управліннь фінансування і бухгалтерського обліку та звітності (включення в обґрунтування розрахунку до проекту кошторису на 2017 рік видатків, не передбачених законодавством) призвели до надмірного планування КСУ коштів на оплату праці у I півріччі 2017 року в сумі 60,3 млн грн, з яких 28,6 млн грн не використані. Крім того, без затвердженої у встановленому порядку проектно-кошторисної документації та, виходячи з показників приблизного попереднього зведеного кошторисного розрахунку, до бюджетного запиту на 2017 рік було включено потребу на капітальний ремонт. Це порушувало не тільки принцип обґрунтованості, а й принципи достовірності і змісту бюджетного запиту. Слід також відзначити, що Мінфіном не здійснено належного аналізу бюджетного запиту, поданого головним розпорядником бюджетних коштів, у частині його відповідності меті, пріоритетності, а також ефективності використання бюджетних коштів.

Аудитом встановлено неповний обсяг виконання (6 з 24) результативних показників, затверджених паспортом бюджетної програми на 2016 рік. Здійснений аналіз переліку цих показників продемонстрував відсутність

показника розгляду конституційних скарг: 39 конституційних скарг, що надійшли у 2016 році, та 64 конституційні скарги за I півріччя 2017 року були зареєстровані, але не розглянуті через відсутність законодавчо визначеної процедури їх розгляду. Опрацювання цих скарг стало можливим тільки з набранням 03.08.2017 чинності Законом України «Про Конституційний Суд України». Накопичення нерозглянутих конституційних скарг призвело до збільшення терміну їх розгляду через велику завантаженість суддів КСУ та створило ризик недосягнення в 2017 році мети бюджетної програми щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина у всіх сферах суспільного та державного життя.

Через незадовільний стан внутрішнього контролю керівництво КСУ не мало повної та неупередженої інформації щодо реального стану речей у частині фінансово-господарської діяльності установи, що унеможливило прийняття своєчасних управлінських рішень для запобігання негативним наслідкам. Безпосередньо під час аудиту за рекомендаціями Рахункової палати **було усунуто ризики незаконних видатків КСУ на загальну суму понад 1 млн грн**, що виникли в результаті неналежного внутрішнього контролю за виконанням робіт з капітального ремонту і облаштування приміщень КСУ та порушення генпідрядником умов договору і статті 193 Господарського кодексу України.

Виявлений під час здійснення аудиту факт відсутності права першого підпису керівника Секретаріату КСУ у картках підписів, які надаються до Казначейства при здійсненні фінансових операцій установи, створив ризики втрати контролю за управлінням бюджетними коштами в разі відсутності Голови КСУ.

Слід зазначити, що КСУ на час проведення аудиту повною мірою не забезпечено дотримання вимог Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», на чому Рахункова палата наголошувала за результатами попереднього аудиту.

За результатами аудиту було рекомендовано:

- звернути увагу Міністерства фінансів України на необхідність дотримання вимог статті 36 Бюджетного кодексу України в частині проведення належного аналізу бюджетного запиту, поданого головним розпорядником бюджетних коштів, на предмет його відповідності меті, пріоритетності, а також ефективності використання бюджетних коштів;

- Конституційному Суду України при підготовці бюджетного запиту дотримуватись вимог чинного законодавства України та принципів, на яких ґрунтується бюджетна система; не допускати в кошторисах не обґрунтованих розрахунками та не передбачених чинним законодавством сум; вжити відповідних заходів для усунення виявлених при здійсненні аудиту недоліків.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати Кабінет Міністрів України дав доручення Міністерству фінансів України, яким зобов'язав його забезпечити вжиття заходів для усунення виявлених недоліків та про результати поінформувати Рахункову палату і Кабінет Міністрів.

Міністерство фінансів України повідомило, що в проекті Державного бюджету України на 2018 рік обсяг видатків за бюджетною програмою 0801010 «Забезпечення конституційної юрисдикції в Україні» скориговано відповідно до чинних норм.

КСУ поінформував Рахункову палату про розгляд Звіту про результати фінансового аудиту Конституційного Суду України, а також про затвердження розпорядженням Голови Конституційного Суду України плану заходів щодо усунення встановлених недоліків.

Безпосередньо під час проведення аудиту на виконання рекомендацій Рахункової палати керівництвом КСУ було визначено посадову особу, що здійснює повноваження з питань внутрішнього аудиту.

У Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, схваленій Указом Президента України від 20.05.2015 № 276, визначено основні напрями реформування, серед яких – підвищення ефективності правосуддя та оптимізація повноважень судів різних юрисдикцій. У рамках зазначеної реформи передбачено ліквідацію Вищого адміністративного суду України (далі – ВАСУ) з покладанням функцій адміністративного судочинства на новий Верховний суд, у складі якого діятиме Касаційний адміністративний суд. Для оцінки ефективності використання ВАСУ бюджетних коштів протягом 2016 року та 9 місяців 2017 року та для врахування результатів перевірки новою юридичною особою, якій буде передано матеріально-технічна база ВАСУ, Рахунковою палатою проведено **аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених на здійснення правосуддя Вищим адміністративним судом України**. Метою аудиторського дослідження також була ідентифікація потенційних ризиків управління бюджетними коштами, організаційного та матеріального забезпечення адміністративного судочинства і безпосередньо здійснення правосуддя в процесі ліквідації ВАСУ як юридичної особи.

Виявлена під час здійснення аудиту законодавча неврегульованість питання забезпечення гарантій та компенсацій для суддів, які переведені на посаду судді до іншого суду такого самого рівня у випадках реорганізації, ліквідації або припинення роботи суду, створила ризики втрати висококваліфікованих кадрів для забезпечення правосуддя. Крім того, встановлено, що вищезазначені конституційні зміни в судовій системі потребували вирішення таких проблемних питань, як відсутність чіткого механізму утворення касаційних судів у складі Верховного суду, структура апарату, реальна потреба в приміщеннях для новоствореного органу тощо, що може призвести до неефективного використання матеріальних, фінансових, людських ресурсів та розпорощення бюджетних коштів.

Перевіркою встановлено, що рекомендації Рахункової палати за попереднім аудитом були опрацьовані ВАСУ із вжиттям відповідних заходів, за винятком пропозицій, вирішення яких не належало безпосередньо до його

компетенції. Зокрема, актуальною залишилася рекомендація Рахункової палати щодо законодавчого врегулювання повноважень органів судової влади в частині управління державним майном, яке забезпечує їх діяльність, оскільки, згідно з чинним законодавством, суди не є суб'єктами управління об'єктами державної власності. З боку ВАСУ в контексті зазначеного було розроблено та надано на розгляд Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про управління об'єктами державної власності» (щодо уточнення суб'єктів управління державної власності).

З огляду на процедуру ліквідації ВАСУ як юридичної особи особливої уваги набули питання збереження його активів та інформації, зокрема підготовки документації для передачі у Верховний Суд або архів, а також здійснення контролю за проведенням та оформленням матеріалів щодо обов'язкової інвентаризації майна. Водночас виявлені аудитом недоліки в системі внутрішнього контролю об'єкта несли загрози неекономного, непродуктивного та незаконного використання бюджетних коштів. Внутрішніми номативними документами не передбачено функцій контролю керівника апарату ВАСУ за діяльністю Державного підприємства «Адмін-Сервіс», створеного з метою надання автотранспортних послуг, послуг з прибирання та підтримання адміністративних будівель ВАСУ в належному технічному, санітарно-гігієнічному стані. Функції контролю за цим підприємством взагалі не закріплені за жодною конкретною посадовою особою. А у положенні про відділ з питань інституційного розвитку управління з питань адміністрування діяльності апарату ВАСУ здійснення контролю за діяльністю підприємства визначено в межах повноважень відділу.

Перевіркою також виявлено відсутність у ВАСУ визначених внутрішнім Порядком планування та проведення аудитів критеріїв відбору об'єктів внутрішнього аудиту, що створило умови для прийняття неефективних управлінських рішень. Через відсутність належного внутрішнього контролю у ВАСУ протягом періоду, що підлягав аудиту, не було призначено відповідального за справний стан теплових установок та мереж. Належним чином не було організовано зберігання запасів та матеріальних цінностей, що може призвести до їх втрати. А відсутність комплексної системи захисту інформації інформаційної системи ВАСУ створила ризики несанкціонованого та неконтрольованого доступу до державних інформаційних ресурсів, їх модифікації, знищення, копіювання і поширення.

Про результати аудиту поінформовано Верховну Раду України, якій запропоновано:

- Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя розглянути на засіданні питання прийняття законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про управління об'єктами державної власності» в частині визначення повноважень органів судової влади щодо управління об'єктами державної власності;

- Кабінету Міністрів України розробити та надати на розгляд Верховній Раді України проекти змін і доповнень до законодавства України у частині

встановлення гарантій і компенсацій для суддів, які переводяться з вищих спеціалізованих судів до інших судів.

РЕАГУВАННЯ:

Слід зазначити, що законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про управління об'єктами державної власності» (щодо уточнення суб'єктів управління державної власності) був поданий на засідання Верховної Ради України 03.05.2015 і зареєстрований за № 2826. Відповідно до постанови Верховної Ради України від 03.10.2017 № 2149, законопроект включений до порядку денного сьомої сесії Верховної Ради України восьмого скликання.

На даний час Вищий адміністративний суд України ліквідовано. Аудитори Рахункової палати проводять постійний моніторинг питання.

1.3.4.8. Фінансування агропромислового комплексу

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на надання державної підтримки агропромислового комплексу*, засвідчили, що, згідно з бюджетними запитами за відповідними бюджетними програмами (КПКВК 2801030; КПКВК 2801180; КПКВК 2801380; КПКВК 2801390; КПКВК 2801400; КПКВК 2801460; КПКВК 2801490; КПКВК 2801540), потреба в коштах на державну підтримку агропромислового комплексу у 2015 році була забезпечена лише на рівні 5,5 відс., а у 2016 – на рівні 4,8 відс. від визначеного в запитах обсягу. Загалом з передбачених Міністерству аграрної політики та продовольства України на надання державної підтримки агропромислового комплексу 924 млн грн (2015 рік – 584,4 млн грн, 2016 – 339,6 млн грн) використано 681,4 млн грн (356,8 і 324,6 млн грн відповідно).

Такий стан фінансового забезпечення однієї з головних бюджетоутворюючих галузей національної економіки, частка якої у зведеному бюджеті країни за останні роки становила у середньому 12 відс., а у товарній структурі експорту – понад третину, був дуже низьким та свідчив про наявність ризиків непослідовного формування та реалізації державної політики у цій сфері. Водночас в країнах ЄС прямі виплати на державну підтримку становлять близько 28 відс. від обсягу випуску продукції в сільському господарстві.

Як наслідок, виробництво сільськогосподарської продукції в Україні мало тенденцію до зниження: обсяг виробництва продукції рослинництва у 2015 році порівняно з 2013 роком зменшився на 2,1 відс., тваринництва – на 4 відсотка.

Кількість зайнятого населення в сільському господарстві у 2015 році порівняно з 2011 роком знизилась на 523,2 тис. осіб (15,4 відс.), а кількість найманих працівників – на 150,7 тис. осіб (21,2 відсотка). Зменшилась також кількість діючих сільськогосподарських підприємств: на початок 2016 року їх загальна кількість порівняно з відповідним періодом 2011 року зменшилася на 11151 од., з яких фермерські господарства становлять 84,5 відс. (9423 од.).

Використання коштів державного бюджету на державну підтримку агропромислового комплексу у 2015–2016 роках відбувалося за відсутності належного внутрішнього контролю як з боку головного їх розпорядника – Мінагрополітики, так і розпорядників нижчого рівня. Проведеним аудитом встановлено, що з восьми бюджетних програм, кошти яких були предметом аудиту, Мінагрополітики протягом цього періоду внутрішній аудит проведено лише за одною бюджетною програмою – КПКВК 2801460, що не сприяло ефективному управлінню бюджетними коштами в сумі 235,6 млн грн, або 34,6 відс. від використаного обсягу, які було повернено до державного бюджету наприкінці 2015 і 2016 років як невикористані. Мали місце випадки використання коштів державного бюджету з недотриманням чинного законодавства – 33,9 млн грн (з яких 55,3 тис. грн – за нецільовим призначенням).

Внаслідок щорічного незабезпечення Мінфіном бюджетних призначень за КПКВК 2801460 «Надання кредитів фермерським господарствам» в обсязі надходжень до спеціального фонду від повернення кредитів на рахунках Мінагрополітики створювалися щорічні залишки коштів (станом на 01.01.2016 – 62,8 млн грн, 01.01.2017 – 64,8 млн грн), які не спрямовувалися Міністерством Українському державному фонду підтримки фермерських господарств та не використовувалися ним для визначених цілей.

Мінагрополітики як об'єктом контролю в порядку реагування на рішення Рахункової палати за результатами попереднього заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) вживалися відповідні заходи реагування, які, зокрема, сприяли удосконаленню законодавства у сфері регулювання державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників.

Міністерство з метою усунення порушень і недоліків, виявлених під час здійснення попереднього заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), вжило заходів щодо **повернення до державного бюджету 336 млн грн бюджетних коштів.**

Проте проведенним аудитом встановлено, що станом на 01.01.2017 за КПКВК 2801180 і КПКВК 2801540 рахувалася кредиторська заборгованість у сумі 229 і 180,3 млн грн відповідно, яка виникла до 01.01.2015. При цьому засідання постійно діючої комісії, створеної при Мінагрополітики для прийняття рішень щодо списання з бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості, строк позовної давності якої минув і яка є безнадійною для погашення, Мінагрополітики у 2015–2016 роках не проводило.

Крім того, проведений аудит також засвідчив, що за КПКВК 2801460 станом на 01.01.2017 обліковувалась прострочена дебіторська заборгованість, яка накопичувалась протягом 22 останніх років і становила майже 34 млн грн, у тому числі 1,6 млн грн – заборгованість фермерських господарств, які ліквідовані за рішеннями суду. Не втрачає актуальності і питання повернення до державного бюджету 132,1 млн грн, наданих у 2010–2011 роках ДП «Спецагролізинг» як безпроцентна позика на закупівлю вітчизняної техніки і обладнання з подальшою їх передачею в лізинг.

Проведений аудит також засвідчив, що на законодавчому рівні питання визначення Бюджетним кодексом щорічного обсягу коштів Державного бюджету України, які будуть у 2017–2021 роках спрямовуватися на державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників України, на рівні не менше 1 відс. від обсягу випуску продукції в сільському господарстві з 01.01.2017 врегульовано (за обсягом випуску продукції в сільському господарстві у 2015 році такий обсяг становив би 5,4 млрд гривень). Водночас аудит засвідчив, що після набрання чинності з 01.01.2017 нормами Податкового кодексу України в частині призупинення дії спеціального режиму оподаткування податком на додану вартість у сфері сільського та лісового господарства, а також рибальства ризику зменшення обсягів державної підтримки (як прямої, так і непрямой) зберігаються і надалі (у 2015 і 2016 роках обсяг непрямой державної підтримки за рахунок спеціального режиму оподаткування податком на додану вартість становив 46 і 13 млрд грн відповідно).

Рахунковою палатою за результатами аудиту рекомендовано вжити таких заходів:

- Кабінету Міністрів України щодо:

розроблення та прийняття Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2021 року з урахуванням змін, внесених до Бюджетного кодексу України в частині визначення щорічного обсягу коштів Державного бюджету України, які будуть у 2017–2021 роках спрямовуватися на державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників України, в розмірі не менше 1 відс. від випуску продукції у сільському господарстві;

забезпечення державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників України видатками Державного бюджету України в обсягах, визначених законодавчими актами;

забезпечення Міністерством фінансів України належного планування бюджетних призначень за КПКВК 2801460 в обсязі надходжень до спеціального фонду від повернення кредитів і з урахуванням залишків;

розроблення та прийняття порядку списання безнадійної дебіторської заборгованості за виданими кредитами.

- Міністерству аграрної політики та продовольства України щодо:

розроблення та внесення на розгляд Кабінету Міністрів України проекту Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2021 року;

вчасного затвердження паспортів бюджетних програм підтримки агропромислового комплексу;

забезпечення формування державного резервного насінневого фонду в запланованих обсягах;

повернення незаконно отриманих коштів у сумі 250 тис. грн;

забезпечення посилення Українським державним фондом підтримки фермерських господарств контролю за виконанням умов договорів про надання фінансової підтримки на поворотній основі;

повернення до державного бюджету 132,1 млн грн, наданих у 2010–2011 роках ДП «Спецагролізинг» як безпроцентна позика на закупівлю вітчизняної техніки і обладнання з подальшою їх передачею в лізинг;

посилення претензійно-позовної роботи та вирішення питання списання безнадійної дебіторської заборгованості;

забезпечення усунення виявлених порушень і недоліків.

РЕАГУВАННЯ:

Постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 502 внесено зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів з метою удосконалення механізму надання державної підтримки суб'єктам господарювання агропромислового комплексу шляхом часткової компенсації відсоткової ставки за залученими у банках кредитами та підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Міністерство аграрної політики та продовольства України здійснює заходи щодо розроблення та подання Кабінету Міністрів України на затвердження Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2021 року.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.02.2018 № 102-р внесено зміни до Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1437.

Мінагрополітики створено комісію з розгляду питань списання кредиторської заборгованості, строк позовної давності якої минув, бюджетних установ, що належать до сфери управління Мінагрополітики, та повідомлено департаменти агропромислового розвитку облдержадміністрацій щодо необхідності підготувати та надати до Міністерства належним чином оформлені матеріали для розгляду на комісії й прийняття рішення щодо доцільності списання поданої кредиторської заборгованості (згідно з наказом Мінагрополітики від 03.04.2017 № 168 «Про порядок списання з обліку кредиторської заборгованості, строк позовної давності якої минув»).

Мінагрополітики розроблено новий план дій з покращення фінансового стану ДП «Спецагролізинг».

Укредержфондом здійснюється претензійно-позовна робота щодо повернення простроченої заборгованості та повернено до державного бюджету кошти, які видані фермерським господарствам як фінансова підтримка на поворотній основі на загальну суму 2 млн 643 тис. гривень.

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на розвиток рибного господарства*, засвідчили, що Державна цільова економічна програма розвитку рибного господарства на 2012–2016 роки (державний замовник – Державне агентство рибного господарства) фактично за більшістю заходів не виконана.

За період дії Державної програми (2012–2016 роки) на виконання її заходів спрямовано лише 91 млн грн, або 3,5 відс. від орієнтовного обсягу фінансування (2,6 млрд грн), передбаченого програмою. При цьому з державного бюджету на виконання заходів Державної програми спрямовано 21 млн грн (1,2 відс. від орієнтовного обсягу (1,7 млрд грн) та з інших джерел – 70 млн грн (7,7 відс. від орієнтовного обсягу (907,3 млн гривень). Як наслідок, у межах 5 завдань, передбачених Державною програмою, виконувалось лише 6 із 27 заходів (за трьома завданнями заходи Державної програми фактично не виконувалися).

Протягом 2015–2016 років з передбачених видатків загального фонду державного бюджету Міністерству аграрної політики та продовольства України, як головному розпоряднику бюджетних коштів, та Державному агентству рибного господарства, як розпоряднику нижчого рівня і виконавцю бюджетних програм, на розвиток рибного господарства виділено 285,7 млн грн (2015 рік – 124,5 млн грн, 2016 рік – 161,2 млн грн), використано 284,4 млн грн (124,1 і 160,3 млн грн відповідно). Разом з тим потреба в коштах була забезпечена у 2015 році на рівні лише 32,1 відс., 2016 року – 35,1 відсотка.

Через незадовільний стан виконання Державної цільової економічної програми розвитку рибного господарства на 2012–2016 роки, недоліки законодавчого, організаційного та фінансового забезпечення відбувався подальший занепад, а не розвиток галузі рибного господарства України і збільшення корупційних проявів у цій сфері.

Аудитом встановлено, що у 2015–2016 роках вилов водних біоресурсів в Україні становив відповідно 88,5 і 88,4 тис. тонн (без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя), тоді як у 2010 році – 218,6 тис. тонн. Зменшилися і обсяги споживання рибної продукції населенням України: у 2015–2016 роках фонд споживання риби та рибних продуктів в Україні становив відповідно 367,2 і 436,3 тис. тонн (2010 рік – 667 тис. тонн), що в розрахунку на 1 особу – відповідно 8,6 і 10,2 кг (2010 рік – 14,5 кг). При цьому аудит засвідчив, що у споживчому кошику української риби лише 2 кг, решта – імпортована продукція.

Проведеним аудитом також встановлено, що з метою забезпечення належної охорони, використання та відтворення водних біоресурсів і регулювання рибальства у системі Держрибагентства протягом 2015–2016 років відбулися значні організаційні зміни (затверджено нову структуру, прийнято рішення про ліквідацію територіальних органів, проводяться заходи зі створення рибоохоронного патруля). Проте ці зміни Держрибагентством здійснювалися без належним чином затвердженої стратегії та плану заходів з її реалізації. Як наслідок, у 2015 році територіальні органи Держрибагентства, як це визначено постановою Уряду, не ліквідовано, що зумовило внесення

відповідних змін до постанови, згідно з якими норму щодо завершення ліквідації територіальних органів до кінця 2015 року виключено. Заходи з ліквідації не завершено і у 2016 році. Станом на 01.01.2017 Держрибагентство здійснювало видатки на утримання 40 територіальних установ.

Протягом 2016 року знизилась і результативна діяльність територіальних органів порівняно з 2015 роком. Аналіз виконання ними завдань засвідчив, що органами рибоохорони у 2016 році за результатами проведених рибоохоронних заходів викрито на 11438 порушень менше (27,7 відс.), ніж у 2015 році, видано 51 припис, що у 7 разів менше, ніж у 2015 році, накладено штрафів на 692,5 тис. грн менше, ніж у 2015 році.

Неналежним залишався і стан внутрішнього контролю як з боку головного розпорядника коштів державного бюджету, так і їх розпорядників нижчого рівня, що призвело до випадків як неефективного використання коштів державного бюджету, так і їх використання з недотриманням вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів.

Законодавче і нормативно-правове забезпечення питань діяльності та державного регулювання в галузі рибного господарства, враховуючи необхідність застосування комплексного підходу до подальшого розвитку рибної галузі, потребувало подальшого удосконалення і внесення певних змін. Зокрема, у зв'язку із завершенням дії Державної цільової економічної програми розвитку рибного господарства на 2012–2016 роки необхідно було підготувати і затвердити відповідний програмний документ на наступні періоди. Для упорядкування процесу реформування рибної галузі слід прийняти стратегію її реформування з визначенням цілей і завдань, а також визначити і затвердити план заходів з її реалізації із зазначенням строків і обсягів фінансування. Внесення змін потребує і Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України», зокрема в частині надання бюджетної дотації сільськогосподарським товаровиробникам рибного господарства.

Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України:

вжити заходів щодо внесення змін до законів України: «Про державну підтримку сільського господарства України» щодо отримання бюджетної дотації сільськогосподарськими товаровиробниками рибного господарства; «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» у частині безпеки мореплавства;

визначити стратегію реформування рибної галузі, а також план заходів з її реалізації;

прийняти відповідний програмний документ на наступні періоди у зв'язку із завершенням дії Державної цільової економічної програми розвитку рибного господарства на 2012–2016 роки;

затвердити Методику розрахунку збитків, які можуть бути заподіяні водним біоресурсам при плануванні та проведенні різних видів робіт на рибогосподарських водних об'єктах, включаючи порядок сплати та використання компенсаційних коштів, Порядку проведення аукціонів з продажу

права на укладання договорів на право спеціального використання водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах), зміни до Порядку здійснення спеціального використання водних біоресурсів у внутрішніх рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах), внутрішніх морських водах, територіальному морі, виключній (морській) економічній зоні та на континентальному шельфі України;

- Мінагрополітики і Держрибагентству:

розробити відповідний програмний документ на наступні періоди у зв'язку із завершенням дії Державної цільової економічної програми розвитку рибного господарства;

розробити пропозиції до законів України «Про державну підтримку сільського господарства України» та «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів»;

розробити та подати на затвердження Кабінету Міністрів України Методику розрахунку збитків, які можуть бути заподіяні водним біоресурсам при плануванні та проведенні різних видів робіт на рибогосподарських водних об'єктах, включаючи порядок сплати та використання компенсаційних коштів;

внести зміни до Порядку здійснення спеціального використання водних біоресурсів у внутрішніх рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах), внутрішніх морських водах, територіальному морі, виключній (морській) економічній зоні та на континентальному шельфі України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 992, у частині надання права користувачам водних біоресурсів набувати та передавати частку добування (вилову) водних біоресурсів;

привести вимоги і правила щодо використання об'єктів тваринного світу, а саме риби та інших водних біологічних ресурсів під час здійснення любительського рибальства, у відповідність із Законом України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», затвердити Правила любительського рибальства;

прискорити завершення процесу ліквідації територіальних органів Держрибагентства;

вжити заходів щодо удосконалення системи внутрішнього контролю.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рішення Рахункової палати проводиться ліквідація територіальних органів Держрибагентства як юридичних осіб та створення територіальних органів як структурних підрозділів Держрибагентства. Станом на 01.11.2017 ліквідовано три територіальні органи як юридичні особи.

З метою подальшого удосконалення законодавчих актів, які забезпечують регулювання у галузі рибного господарства, Держрибагентством розроблено:

- проект Закону України «Про внесення змін до статті 16 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства»;

- проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» щодо безпеки мореплавства, який опрацьовується структурними підрозділами Держрибагентства, після чого в установленому законодавством порядку буде поданий на опрацювання до Мінагрополітики;

- проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики розрахунку збитків, які можуть бути заподіяні водним біоресурсам при плануванні та проведенні різних видів робіт на рибогосподарських водних об'єктах», який опрацьовується Держрибагентством з рибогосподарськими науково-дослідними установами, після чого в установленому законодавством порядку буде поданий на опрацювання до Мінагрополітики;

- проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку здійснення спеціального використання водних біоресурсів у внутрішніх рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах), внутрішніх морських водах, територіальному морі, виключній (морській) економічній зоні та на континентальному шельфі України», який погоджено без зауважень Мінприроди та із зауваженнями Мінфіном і Мінекономрозвитку;

- проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення аукціонів з продажу права на укладення договорів на право спеціального використання водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах)», який погоджено без зауважень Мінприроди та із зауваженнями Мінфіном, Мінекономрозвитку і Антимонопольним комітетом України.

Держрибагентством створено робочу групу з опрацювання проекту Правил любительського рибальства, до якої входять ГО «Громада рибалок України», ГО «Всеукраїнська громада підводних мисливців та рибалок», ГО «Федерація риболовного спорту України» та представники Держрибагентства.

1.3.4.9. Охорона навколишнього середовища, екологічна безпека та запобігання надзвичайним ситуаціям

Рахунковою палатою щороку здійснюються аудити, які безпосередньо пов'язані з проблеми охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки та запобігання надзвичайним ситуаціям.

*Схема Міжнародного біосферного заповідника
«Східні Карпати»*

Зокрема, у 2017 році Рахунковою палатою було проведено **аудит ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на функціонування об'єктів природно-заповідного фонду, що входять до складу Міжнародного біосферного заповідника «Східні Карпати»** (далі – МБЗ СК).

МБЗ СК є першим тристороннім біосферним заповідником у світі, який розміщується на території Республіки Польща, Словацької Республіки та України і з 1998 року включений до Всесвітньої мережі біосферних резерватів у рамках програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера».

МБЗ СК утворюють шість парків, розташованих на території України, Республіки Польща та Словацької Республіки. В Україні це Ужанський національний природний парк (далі – Ужанський НПП) площею 39 159,3 га і регіональний ландшафтний парк «Надсянський» (далі – РЛП «Надсянський») площею 19 428 гектарів. Найбільшою цінністю парків є букові праліси, комплекси букових, ялицево-букових і смереково-ялицево-букових лісів, що зберігаються у гірських масивах.

На функціонування зазначених об'єктів природно-заповідного фонду протягом 2012–2016 років за рахунок коштів державного бюджету використано 23,5 млн грн, з яких 87,6 відс. (20,6 млн грн) становили видатки на оплату праці з нарахуваннями. При цьому слід зазначити, що протягом 2012–2016 років об'єкти природно-заповідного фонду, що входять до складу МБЗ СК, фінансувались із різних джерел: Ужанський НПП – за рахунок Державного бюджету України, РЛП «Надсянський» – з обласного бюджету Львівської області.

Аудитом встановлено, що через неналежний внутрішній контроль одержувачів і розпорядників коштів планування та використання коштів державного бюджету, а також майна об'єктів природно-заповідного фонду здійснювалось в окремих випадках з порушенням законодавства (39,7 тис. грн), неефективно (83,2 тис. грн) та неекономно (14,9 тис. гривень).

Також аудит засвідчив, що охорона територій цих парків здійснювалась частково, що створило ризики неефективного використання природних комплексів, які мають особливу природоохоронну цінність.

Нормативно-правове забезпечення діяльності об'єктів природно-заповідного фонду, що входять до складу МБЗ СК, було неповне, а організаційні засади їх діяльності потребували доопрацювання, оскільки існують ризики небережності їх природно-заповідного фонду.

Зокрема, статтею 9-1 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» передбачено, що спеціальне використання природних ресурсів здійснюється у межах лімітів та на підставі дозволів, затверджених/погоджених територіальними органами центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища. Проте після ліквідації територіальних органів Мінприроди, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2013 № 159, такі дозволи з 2013 року не затверджувалися/погоджувалися, що потребує врегулювання.

Проект організації території, яким керується Ужанський НПП, розроблений не на всю територію парку, а лише на 38,1 відс. (14 904,6 га) його загальної площі, що є недотриманням Положення про Проект організації території природного заповідника та охорони його природних комплексів, затвердженого наказом Мінприроди від 06.07.2005 № 245 (із змінами). При цьому надані ще у 2001 році Ужанському НПП у користування земельні ділянки площею 14 904,6 га не рахуються в бухгалтерському обліку.

РЛП «Надсянський», заснований рішенням Львівської обласної ради від 31.07.1997 № 209, на час проведення аудиту функціонував без затвердженого проекту організації території та порядку його реалізації, які передбачені частиною другою статті 24 Закону України «Про природно-заповідний фонд України».

У порушення вимог частини п'ятої статті 53 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» не передано під охорону з оформленням охоронних зобов'язань 12 870,5 га Ужанського НПП (53,1 відс. площі без вилучення), 11 665 га (60 відс.) РЛП «Надсянський».

Ужанський НПП протягом 2012–2016 років не проводив аналізу реалізації та впровадження проекту організації території парку, передбаченого наказами Мінприроди від 06.07.2005 № 245 і від 21.08.2014 № 273. Як наслідок, планування і виконання природоохоронних заходів в Ужанському НПП не пов'язувалось з його проектом організації території, який має бути головним документом для діяльності на території природно-заповідного фонду.

Враховуючи міжнародний статус МБЗ СК, ефективність його функціонування залежить від співпраці країн на державному рівні, але державними органами України досі не укладена угода про співпрацю.

У проекті організації території, планах роботи Ужанського НПП і РЛП «Надсянський» не передбачені заходи, визначені як завдання МБЗ СК.

Фактично, Ужанський НПП і РЛП «Надсянський» здійснювали діяльність у рамках МБЗ СК на підставі угоди щодо функціонування МБЗ СК від 15.11.2013, укладеної у Лютовиських парках, що утворюють МБЗ СК, та прийнятого на її виконання Рамкового плану роботи.

Водночас Рамковим планом роботи МБЗ СК не визначено календарного графіка та черговості виконання заходів, заплановані заходи не містять критеріїв оцінки виконання та обсягів витрат, що не сприяє ефективному виконанню плану.

Як наслідок, спільна стратегія функціонування МБЗ СК, спільні цілі та заходи, план роботи і необхідний бюджет для функціонування Міжнародного біосферного заповідника «Східні Карпати» не визначені, а пріоритети його ефективного функціонування не досягнуті.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала:

Кабінету Міністрів України прискорити роботу з укладання міжвідомчої угоди про співпрацю між Україною і Республікою Польща та Словацькою Республікою з питань функціонування Міжнародного біосферного заповідника «Східні Карпати».

Міністерству екології та природних ресурсів України і Ужанському національному природному парку в межах їх повноважень:

вжити заходів щодо передачі під охорону з оформленням охоронних зобов'язань 12870,5 га Ужанського НПП і 11665 га РЛП «Надсянський»;

забезпечувати своєчасне затвердження лімітів на використання природних ресурсів для Ужанського НПП або надання обґрунтованої відмови;

провести аналіз реалізації та впровадження проекту організації території Ужанського НПП, як це передбачено наказами Мінприроди від 06.07.2005 № 245 і від 21.08.2014 № 273, і в разі потреби актуалізувати передбачені ним заходи;

здійснювати планування заходів для Ужанського НПП, виходячи з показників затвердженого проекту організації території, у якому враховувати заходи в рамках Міжнародного біосферного заповідника «Східні Карпати» на основі міжурядової угоди;

забезпечити усунення встановлених аудитом порушень і недоліків і недопущення їх у майбутньому;

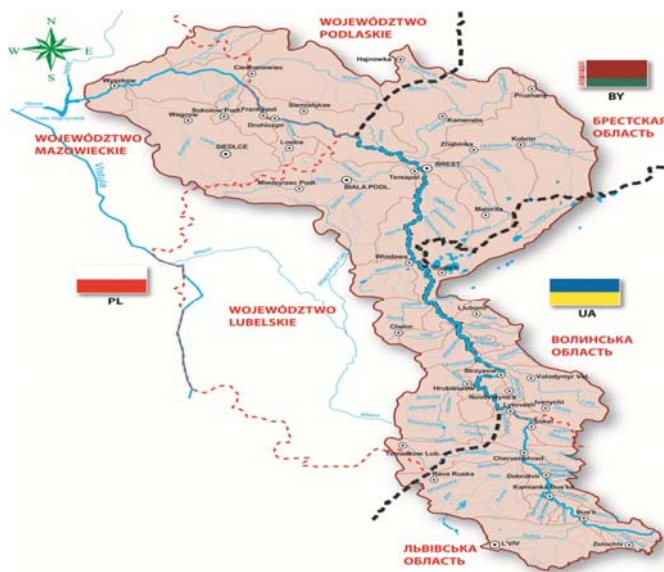
вжити заходів щодо усунення порушення з понадлімітних рубок в Ужанському НПП у 2015–2016 роках і недопущення таких порушень у майбутньому;

звернутися до суду щодо відшкодування з винних осіб збитків від незаконної рубки дерев, які сплачує Ужанський НПП.

РЕАГУВАННЯ:

Перший віце-прем'єр-міністр – Міністр економічного розвитку і торгівлі України С. Кубів дорученням від 25.07.2017 № 28781/1/1-17 зобов'язав Мінприроди, МЗС, Мінфін і Львівську облдержадміністрацію вжити заходів щодо усунення виявлених Рахунковою палатою недоліків.

Директор Ужанського НПП поінформував Рахункову палату про затвердження Плану заходів щодо усунення порушень та недоліків, зазначених у рішенні Рахункової палати від 27.06.2017 № 13-6, із виконанням у 2018–2019 роках. Крім того, надано пояснення щодо порушень та недоліків, які встановлені під час аудиту.

*Водозбірний басейн річки Західний Буг
(джерело: zbbuvr.gov.ua)*

Рахункова палата в рамках діяльності робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, спільно з вищими органами фінансового контролю Республіки Білорусь і Республіки Польща провела **міжнародний координований аудит захисту від забруднення вод басейну річки Західний Буг (аудит виконання рекомендацій)**.

Проведений аудит засвідчив, що відповідальними органами влади країн – учасниць аудиту в рамках транскордонного співробітництва в басейні річки Західний Буг напрацьовано значний обсяг нормативної та методичної документації, необхідної для вдосконалення водної політики, розвитку міжнародної співпраці та вжиття заходів щодо поліпшення екологічного стану вод цього басейну.

Проте через недостатню координацію, тривалість прийняття управлінських рішень і неефективну співпрацю зазначені органи не забезпечили повною мірою виконання рекомендацій, наданих ВОФК за підсумками міжнародного аудиту захисту від забруднення вод басейну річки Західний Буг, завершеного в 2006 році, які залишилися актуальними. Зокрема, не вирішено питання узгодження тристоронніх документів про міжнародну співпрацю з питань експлуатації та охорони водних ресурсів басейну річки Західний Буг, уніфікації і впровадження єдиних систем і програм моніторингу та оцінки якості вод, а також не вирішено окремих питань регламентації практичних заходів у сфері міжнародного співробітництва в рамках басейну.

Отже, чистота вод басейну річки Західний Буг істотно не покращилась, що переважно обумовлено фізичним і моральним зносом очисних споруд водопровідно-каналізаційних систем міст, розташованих у басейні (Львів, Каменка-Бузька, Любомль). Як наслідок – аварійний стан очисних споруд і загрози неконтрольованих скидів забруднених вод.

Головна причина, через яку не досягнуто поліпшення якісного стану вод басейну річки Західний Буг, – несвоєчасне виконання запланованих заходів, спрямованих на екологічне оздоровлення вод басейну ріки, що, у свою чергу, було спричинено дефіцитом фінансових ресурсів.

Виходячи з отриманих висновків міжнародного аудиту та наявних проблем з фінансовим забезпечення природоохоронних заходів в басейні ріки Західний Буг, **ВОФК Республіки Білорусь, Республіки Польща і України рекомендували** відповідним органам своїх держав вжити максимальних зусиль із залучення додаткових джерел їх фінансування.

При цьому такими джерелами можуть стати Програма розвитку ООН Глобального екологічного фонду, Програма транскордонного співробітництва Польща, Білорусь Україна на 2014–2020 роки, а також Національний фонд охорони довкілля і водного господарства Республіки Польща.

РЕАГУВАННЯ:

Підписано Меморандум між Львівською міськрадою, ЛМКП «Львівводоканал» та Національним фондом охорони довкілля і водного господарства Республіки Польща щодо реалізації спільних проектів з модернізації системи відведення та очистки стічних вод (підписання відбулося у місті Львові 5–6 жовтня на Міжнародному екологічному форумі «Вода та Енергія», присвяченому проблемам у сфері питного водопостачання, реформам в екологічному законодавстві, впровадженню новітніх технологій очищення комунальних стічних вод, використанню відходів вторинної сировини, створенню умов для реалізації екологічно сприятливих стратегічних рішень).

Щорічний *аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття»* засвідчив, що впровадження рекомендацій Рахункової палати дало змогу досягти значних результатів у процесі зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему.

У листопаді 2016 року відбулось встановлення в проектне положення Нового безпечного конфайнмента (НБК), а також завершено вивільнення 1, 2 і 3 енергоблоків від відпрацьованого ядерного палива, у тому числі пошкодженого, що надало можливість розпочати демонтаж незатребуваних систем і обладнання та стало важливим етапом для процесу зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації.

Водночас деякі питання залишилися невирішеними на момент проведення у 2017 році контрольного заходу. Зокрема, існуюче сховище СВЯП-1 потребувало вивільнення від відпрацьованого ядерного палива до завершення строку (10 років) його можливої безпечної експлуатації (2027 рік). Для забезпечення цього процесу передбачається переміщення відпрацьованого ядерного палива (далі – ВЯП) до нового сховища СВЯП-2, що потребує понад 8 років (загальна кількість ВЯП – 21 284 од., технологічна можливість їх переміщення – 2 500 од. на рік). Разом з тим завершення робіт зі створення СВЯП-2 з різних причин відтерміновано майже на 14 років та відстало від графіка на термін близько 11 місяців, що може призвести до ризику несвоєчасного вивільнення СВЯП-1.

Потребувало вирішення питання остаточного завершення робіт і введення в експлуатацію заводу з переробки рідких радіоактивних відходів

(ЗПРРВ) та заводу з сортування твердих радіоактивних відходів усіх категорій і переробки низько- та середньоактивних відходів (ЗПТРВ), які тривалий час проходять випробування.

Понад три роки залишаються невідновленими роботи за проектом «Модернізація виробничих потужностей з подрібнення довгомірних відходів на ЧАЕС», які призупинено на початку 2014 року через закінчення терміну дії контракту, при цьому існуючі виробничі потужності не забезпечують виконання всіх завдань, пов'язаних зі звільненням енергоблоків 1, 2 і 3 від спецвиробів.

Державним спеціалізованим підприємством «Чорнобильська АЕС» продовжувалась реалізація II етапу зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС «Остаточне закриття та консервація реакторних установок», який було розпочато у 2015 році. Очікуваний термін його завершення – 2028 рік, що на 6 років пізніше орієнтовного строку (2022 рік), встановленого Загальнодержавною програмою зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему (затверджена Законом України від 15.01.2009 № 886-VI), що свідчить про необхідність внесення відповідних змін до неї.

Запланований внесок України до Чорнобильського фонду «Укриття» на початок 2017 року становив 43,7 млн дол. США, з яких 22 млн дол. США – на демонтаж нестабільних конструкцій об'єкта «Укриття», водночас вказані роботи виведено з Плану здійснення заходів на об'єкті «Укриття», вони виконуватимуться в подальшому українською стороною поза його межами після прийняття НБК в експлуатацію, що вказує на необхідність вирішення питання як щодо обсягу, так і своєчасності здійснення Україною відповідного внеску.

Також потребували вирішення питання щодо активізації діяльності Міжвідомчої комісії з комплексного розв'язання проблем Чорнобильської АЕС та Міжвідомчої робочої групи з координації діяльності регулюючих органів під час видачі ліцензій на виконання робіт на об'єкті «Укриття» та із зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації, а також щодо забезпечення Державним бюджетом України достатнього фінансування робіт на промисловому майданчику Чорнобильської АЕС (рівень забезпеченості становив 49 відсотків).

Загалом фінансова підтримка України з боку світової спільноти в питаннях зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему досягла 2,9 млрд євро та є достатньою для виконання поточних проектів. Водночас необхідність подальшого руху в даному напрямі пов'язана з черговими значними витратами.

Рахунковою палатою рекомендовано Кабінету Міністрів України розглянути питання щодо:

- внесення змін до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему;
- відновлення дієвої роботи Міжвідомчої комісії з комплексного вирішення проблем Чорнобильської АЕС і Міжвідомчої робочої групи з

координації діяльності регулюючих органів під час видачі ліцензій на виконання робіт на об'єкті «Укриття» та із зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації;

- визначення обсягу внеску України до Чорнобильського фонду «Укриття» та забезпечення його своєчасного здійснення;

- всебічного сприяння введенню в експлуатацію інфраструктурних об'єктів, що реалізуються у рамках міжнародної технічної допомоги (НБК, СВЯП-2, ЗПРРВ, ЗПТРВ), а також забезпеченню достатнім фінансовим ресурсом їх функціонування;

- фінансового забезпечення з 2018 року діяльності з демонтажу нестабільних конструкцій об'єкта «Укриття».

РЕАГУВАННЯ:

Кабінетом Міністрів України внесено на розгляд Верховної Ради України законопроект «Про внесення змін до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему» (реєстраційний № 6624 від 22.06.2017), який було підготовлено Міністерством екології та природних ресурсів України разом із Державним агентством України з управління зоною відчуження. Цей законопроект спрямований на визначення законодавчого підґрунтя подальшого розроблення та реалізації комплексу заходів зі зняття з експлуатації блоків Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему.

Міністерством екології та природних ресурсів України забезпечено здійснення остаточних розрахунків за зобов'язаннями України щодо внесків до Рахунку ядерної безпеки (станом на 01.01.2017 сплачено 233,4 млн грн, або 18,2 млн євро) та Чорнобильського фонду «Укриття» (станом на 31.01.2017 сплачено 2,8 млрд грн, або 167,6 млн дол. США, у 2017 році сплачено 41,7 відс. від загального обсягу внеску – майже 1,2 млрд гривень).

Державним агентством України з управління зоною відчуження вжито таких заходів:

- у рамках діяльності із виведення з експлуатації та часткового демонтажу окремих систем і елементів енергоблоків на початок 2018 року остаточно зупинено понад 430 систем і 1 550 одиниць обладнання та елементів, що становить близько 65 відс. усіх існуючих систем і елементів;

- у 2017 році забезпечено завершення робіт щодо посилення й герметизації конструкцій третього і зруйнованого четвертого енергоблоків, до яких примикають торцеві стіни Нового безпечного конфайнмента, а також розпочато демонтаж легкої покрівлі машинного залу енергоблока 4 Чорнобильської АЕС.

Система поводження з побутовими відходами в Україні неефективна, ресурсозатратна та не забезпечувала запобігання негативному впливу відходів на навколишнє природне середовище і здоров'я населення, що не відповідало законодавчо визначеним цілям і напрямам державної політики у цій сфері. Як наслідок, фактично відбувалось засмічення території України побутовими відходами, що може спричинити сміттевий колапс як регіонального, так і державного рівня. Такий висновок зроблено за результатами *аудиту впровадження системи поводження з побутовими відходами та ефективності використання коштів державного бюджету у цій сфері*.

Міністерство екології та природних ресурсів України і Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України протягом 2015–2016 років та I півріччя 2017 року не забезпечили результативного використання та ефективного управління коштами державного бюджету, які спрямовані на реалізацію заходів у сфері поводження з побутовими відходами за бюджетними програмами «Здійснення природоохоронних заходів», «Здійснення заходів щодо реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища» і «Державний фонд регіонального розвитку». Із 24 запланованих заходів головними розпорядниками бюджетних коштів, їх замовниками та виконавцями було виконано 8, частково виконано 6 та не виконано 5 заходів, а отже, реалізовані заходи не мали якісного впливу на вирішення проблем поводження з побутовими відходами та покращення реалізації державної політики у цій сфері. Як наслідок, за трьома бюджетними програмами із затверджених асигнувань на реалізацію заходів і проектів у сфері поводження з побутовими відходами (324,1 млн грн) не використано та повернено до державного бюджету майже 50 відс. видатків (152,3 млн грн), що свідчить про неефективне управління коштами державного бюджету.

Головна причина такого стану – невчасне прийняття управлінських рішень на етапі планування та затвердження відповідних заходів і проектів, а також неякісна підготовка планових документів.

Нормативно-правове забезпечення у сфері поводження з побутовими відходами неповне і неузгоджене. Державна програма поводження з побутовими відходами та порядок надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами не затверджені. Як наслідок, державна політика у цій сфері реалізувалася без визначених мети, очікуваних результатів, програмних засад і належних фінансових та економічних інструментів.

Місцеві органи влади фактично позбавлені повноважень щодо надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, встановлення цін (тарифів) на послуги з перероблення та захоронення побутових відходів, а відповідні підприємства – можливості отримувати від населення законну та економічно обгрунтовану плату за їх надання.

Це не стимулювало органи місцевого самоврядування створювати умови для залучення приватних інвестицій у переробку побутових відходів, а їхня діяльність спрямовувалась на максимальне здешевлення таких послуг шляхом

утворення та розвитку комунальних підприємств і розширення існуючої бази захоронення відходів, зокрема, за рахунок коштів державного бюджету.

При цьому відсутність порядку надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами створювала ризики незабезпечення належного контролю за суб'єктами господарювання, що здійснюють операції у цій сфері, а також ризики ненадання достовірної звітності про поводження з твердими побутовими відходами, яка використовується при підготовці Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні та Національної доповіді про стан техногенної та природної безпеки в Україні.

Вирішенню зазначених проблем сприятиме якнайшвидше прийняття Верховною Радою України законопроектів від 10.12.2015 № 1581-д «Про житлово-комунальні послуги» і від 21.06.2017 № 6602 «Про внесення змін до Закону України «Про відходи» (щодо імплементації вимог директив ЄС у сфері поводження з відходами)», які врегульовують як питання формування тарифів, надання та оплати послуг з перероблення (оброблення) та захоронення побутових відходів, так і видачі дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами.

Аудит засвідчив, що для вирішення наявних проблем у сфері поводження з відходами, у тому числі побутовими, Мінприроди за участю Мінрегіону та міжнародних експертів були розроблені зміни до законодавчих актів України, а також проект Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року.

Однак внаслідок недостатньої координації діяльності органів влади, а також тривалості прийняття управлінських рішень нормативно-правове поле в цій сфері не оновлювалося, а План заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014–2017 роки, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 № 847, вчасно не виконувався.

Враховуючи результати аудиту, Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України:

з метою підвищення ефективності використання бюджетних коштів доручити Мінфіну розробити зміни до Бюджетного кодексу України у частині визначення терміна «загальнодержавні витрати», критеріїв віднесення до них асигнувань державного бюджету та показників ефективності їх використання;

з метою забезпечення стабільності фінансування програм і проектів регіонального розвитку протягом строку їх реалізації доручити Мінфіну та Мінрегіону розглянути питання ініціювання внесення змін до Бюджетного кодексу України та Закону України «Про засади державної регіональної політики» в частині запровадження норм щодо використання коштів державного фонду регіонального розвитку на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку за умови обов'язкового першочергового спрямування коштів фінансової участі органів місцевого самоврядування, на території юрисдикції чи в інтересах яких вони реалізуються;

з метою підвищення ефективності планування та використання бюджетних коштів доручити Мінфіну під час доведення граничних обсягів Мінприроди до проекту Державного бюджету України на відповідний рік та проекту прогнозу державного бюджету на два наступні роки передбачати капітальні видатки за бюджетною програмою «Здійснення природоохоронних заходів» (КПКВК 2401270);

з метою уникнення дублювання функцій внести зміни до положень про Мінрегіон і Мінприроди, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 30.04.2014 № 197 і від 21.01.2015 № 32, у частині конкретизації повноважень з реалізації державної політики у сфері поводження з побутовими відходами;

- Міністерству екології та природних ресурсів України:

прискорити виконання Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014–2017 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 № 847, у частині, що стосується побутових відходів;

ініціювати внесення змін до порядків використання коштів за КПКВК 2401270 і КПКВК 2401500, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 28.02.2011 № 163 і від 17.08.2011 № 877, у частині визначення термінів підготовки та погодження планів природоохоронних заходів;

запровадити механізми внутрішнього контролю Мінприроди за ефективністю використання бюджетних коштів і досягненням планових показників;

- Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України:

внести зміни до Порядку підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 № 196, у частині встановлення контролю за повнотою, достовірністю та своєчасністю розміщення інформації на веб-сайті Мінрегіону;

з метою впровадження сучасних методів і технологій у сферу поводження з побутовими відходами розглянути питання доцільності визначення такого критерію оцінки інвестиційних проектів, передбачених наказом Мінрегіону від 24.04.2014 № 80, як «вплив на навколишнє природне середовище»;

запровадити механізми внутрішнього контролю за повнотою та достовірністю заповнення форми 1-ТПВ «Звіт про поводження з твердими побутовими відходами», зокрема запровадити електронну інформаційну систему моніторингу сфери поводження з побутовими відходами.

РЕАГУВАННЯ:

Прем'єр-міністр України дорученням від 10.10.2017 № 38636/1/1-17 зобов'язав Міністерство фінансів України, Віце-прем'єр-міністра України – Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України і Міністерство екології та природних ресурсів України розглянути рекомендації Рахункової палати відповідно до компетенції і про результати поінформувати Рахункову палату. З питань, що потребують рішення Уряду, подати Кабінету Міністрів України узгоджені пропозиції.

У Верховній Раді України зареєстровано законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про відходи» (щодо імплементації вимог директив ЄС у сфері поводження з відходами)» (реєстр. № 6602). У разі прийняття законопроекту будуть розроблені нормативно-правові акти, якими буде затверджено Порядок надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами та інше.

Підписаний Президентом України Закон України від 09.11.2017 № 2189-VIII «Про житлово-комунальні послуги» вирішує основні актуальні питання у сфері поводження з побутовими відходами, зокрема:

- демонополізацію ринку послуг з перероблення та захоронення побутових відходів шляхом передачі повноважень від Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, органам місцевого самоврядування затверджувати тарифи на послуги з поводження з побутовими відходами, які включають всі операції поводження з ними;

- стимулювання споживачів до роздільного збирання відходів шляхом виключення з плати за послугу поводження з побутовими відходами вартості операцій з поводження з роздільно зібраними (відсортованими) корисними компонентами цих відходів;

- належне надання послуг з вивезення побутових відходів та прозору оплати цих послуг шляхом виведення послуги з поводження з побутовими відходами зі складу послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкової території.

З метою імплементації Директиви 2012/19/ЄС про відходи електричного та електронного обладнання (ВЕЕО) та Директиви 2006/66/ЄС про батареї та акумулятори проектом Twinning «Впровадження системи управління відходами електронного та електричного обладнання

(WEEE) в Україні», бенефіціаром якого є Мінрегіон, розроблено законопроекти «Про батареї, батареї і акумулятори» та «Про відходи електричного та електронного обладнання (ВЕЕО)».

Результати аудиту ефективності використання у 2015–2016 роках коштів державного бюджету, використаних Міністерством екології та природних ресурсів України на державну підтримку заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, засвідчили, що внаслідок невчасних і неузгоджених управлінських рішень Мінприроди та Мінфіну протягом 2015–2016 років не були виконані затверджені плани заходів для реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій у період дії зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, а наявні кошти не використані.

Нормативно-правове визначення механізму використання коштів на державну підтримку заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, який прописаний Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2011 № 348 (далі – Порядок № 348), і Порядком розгляду, схвалення і реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 22.02.2008 № 221 (далі – Порядок № 221), було неповним, містило дублювання функцій задіяних органів, передбачало занадто складний процес відбору проектів і заходів для їх подальшої реалізації. Зокрема, через те, що в порядках № 221 і № 348 не визначено, що заявники проектів є одержувачами відповідних бюджетних коштів та/або балансоутримувачами об'єктів, на яких реалізуються заходи, спрямовані на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, після перерахування головним розпорядником (Мінприроди) бюджетних коштів одержувачу або розпоряднику нижчого рівня контроль за ефективним використанням коштів фактично не здійснювався. Як наслідок, встановлено численні факти порушення протягом 2015 року умов використання коштів, погоджених з японськими компаніями, що призвело до вимоги щодо завчасного повернення Україною 11,2 млн євро, з яких 7,5 млн євро повернено у 2016 році, тобто кошти використано неефективно.

У несприятливих умовах здійснювались планування та реалізація проектів цільових екологічних інвестицій Мінприроди: закінчилися терміни виконання договорів про продаж одиниць (частин) установленної кількості викидів парникових газів, зростав курс національної валюти. Все це потребувало прийняття вчасних і ефективних управлінських рішень усіма задіяними органами державної влади, але управлінські рішення Мінприроди ухвалювало невчасно та в окремих випадках вони були недостатньо обгрунтованими. Як наслідок, неекономно використано 22,5 млн грн бюджетних коштів, не підтверджено фактичного скорочення викидів парникових газів

відповідно до планових обсягів, а також створено ризики додаткового залучення бюджетних коштів для ефективного впровадження окремих реалізованих проектів.

Крім того, аудитом встановлено, що на балансі ДП «Укрекоінвест» і ДП «Держекоінвест» обліковувалось обладнання на загальну суму 232,3 млн грн, придбане протягом 2012–2013 років для реалізації раніше запланованих проектів, але припинених у зв'язку з тимчасовою окупацією території АР Крим та проведенням антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей. У зв'язку з тим, що реалізація зазначених проектів припинена, придбане обладнання не використовувалось, що призвело до кредиторської заборгованості за його зберігання без відповідних бюджетних асигнувань для її погашення у сумі 110,2 тис. грн і майже 1,7 млн дол. США.

Проведений аудит також засвідчив, що внаслідок тривалості прийняття управлінських рішень, обумовлених як зміною складу Кабінету Міністрів України протягом 2015–2016 років, так і зміною керівництва Міністерства, результативність виконання рекомендацій Рахункової палати за підсумками попереднього аудиту (2015 рік) була низькою. Зокрема, Мінприроди не забезпечило технічного обслуговування Національного електронного реєстру антропогенних викидів та абсорбції парникових газів, не виконувало функцій його адміністратора, і з серпня 2015 року реєстр не функціонував.

Крім того, Мінприроди не виконана рекомендація Рахункової палати щодо розроблення законопроекту з питань організації та здійснення моніторингу, звітності, верифікації викидів парникових газів. Все це призвело до невиконання Україною положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої в 2014 році Верховною Радою України, в частині впровадження положень Директиви № 2003/87/ЄС про встановлення схеми торгівлі викидами парникових газів у рамках Співтовариства та внесення змін і доповнень до Директиви № 96/61/ЄС (із змінами і доповненнями, внесеними Директивою № 2004/101/ЄС).

За результатами аудиту Рахунковою палатою було рекомендовано:

- Кабінету Міністрів України:

з метою конкретизації та спрощення порядків використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, і розгляду, схвалення і реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій забезпечити перегляд постанов Кабінету Міністрів України № 348 і № 221 у частині визначення органу, який здійснює оцінку проектів на відповідність додатковим критеріям, визначення порядку фіксації поданих заяв про розгляд проектів (пропозицій) та їх подальший аналіз та оцінку, а також уникнення дублювання функцій Міжвідомчої робочої групи та Мінприроди;

доручити Мінприроди вжити вчасних заходів для повного використання протягом 2017 року залишку коштів, отриманих від продажу Україною частин установленої кількості викидів парникових газів;

з метою відновлення репутації України як надійного партнера забезпечити виконання Угоди про асоціацію з ЄС в частині впровадження положень Директиви № 2003/87/ЄС про встановлення схеми торгівлі викидами парникових газів у рамках Співтовариства та внесення змін і доповнень до Директиви № 96/61/ЄС (із змінами і доповненнями, внесеними Директивою № 2004/101/ЄС);

визначити пріоритети при реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій;

вжити заходів щодо відновлення функціонування Національного електронного реєстру антропогенних викидів та абсорбції парникових газів.

- Міністерству екології та природних ресурсів України:

надалі вживати заходів щодо продовження термінів виконання договорів, укладених з японськими компаніями;

забезпечити перевірку фактів неналежного виконання робіт за рахунок коштів, отриманих від продажу одиниць (частин) установленної кількості викидів парникових газів;

вжити заходів щодо відновлення функціонування Національного електронного реєстру антропогенних викидів та абсорбції парникових газів;

забезпечити здійснення заходів внутрішнього аудиту на ДП «Укрекоінвест» і ДП «Держекоінвест» з метою оцінки стану збереження їх активів;

забезпечити проведення технічної експертизи реалізованих проектів цільових екологічних інвестицій з метою оцінки фактичного скорочення викидів CO₂ внаслідок їх реалізації.

РЕАГУВАННЯ:

Перший віце-прем'єр-міністр – Міністр економічного розвитку і торгівлі України С. Кубів дорученням від 26.07.2017 № 29206/1/1-17 зобов'язав Мінприроди, Мінфін, МЗС і Мін'юст опрацювати матеріали Рахункової палати та вжити заходів щодо усунення виявлених порушень. З питань, що потребують рішення Уряду, подати Кабінету Міністрів узгоджені пропозиції в установленому порядку.

З метою врегулювання проблемних питань Мінприродою розроблено Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством екології та природних ресурсів України та Організацією з розробки нових енергетичних та промислових технологій (Японія), який погоджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.06.2017 № 432-р. Цим Меморандумом також частково враховано позицію української сторони щодо врегулювання проблемних питань виконання Договору продажу ОУК, та у разі повернення Україною коштів незавершених 73 проектів (3,7 млн євро) українська сторона може розраховувати на суттєву знижку в розмірі 100 відс. (45 млн євро) щодо

зменшення суми порушень за невиконання зобов'язань.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.06.2017 № 503-р внесено зміни до плану заходів з імплементації розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Проведення Мінприродою процедури закупівлі послуг для «Забезпечення функціонування Національного реєстру антропогенних викидів та абсорбції парникових газів у 2017 році» (23.05.2017) і укладання договору з переможцем конкурсних торгів від 08.06.2017 № 25/17 дало можливість з 23.06.2017 до 26.06.2017 провести усі операції, необхідні для демонстрації українською стороною виконання своїх зобов'язань за першим періодом дії Кіотського протоколу.

Звіт щодо завершення додаткового періоду для виконання зобов'язань за першим періодом Кіотського протоколу надано Секретаріату Рамкової конвенції ООН про зміну клімату 04.07.2017.

Крім того, Мінприроди:

- укладено додаткові угоди про продовження термінів виконання договорів із японською стороною;

- проведено технічну експертизу проєктів цільових екологічних (зелених) інвестицій, про виявлені порушення повідомлено Генпрокуратуру;

- затверджено План заходів з усунення недоліків, виявлених Рахунковою палатою.

У 2017 році Рахунковою палатою проведено *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на розвиток та функціонування системи протипаводкового захисту*, який засвідчив, що Міністерство екології та природних ресурсів України, Державне агентство водних ресурсів України протягом 2014–2016 років не використали наданих їм повноважень у сфері визначення державної політики з протипаводкового захисту.

У результаті положення про функціональну підсистему протипаводкових заходів єдиної державної системи цивільного захисту не затверджено, Загальнодержавна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року, затверджена Законом України від 24.05.2012 № 4836, не приведена у відповідність із чинним законодавством, методика оцінки ефективності виконання Загальнодержавної програми з урахуванням її специфіки державними

замовниками не розроблялась, а аналіз її виконання не здійснювався, що створило ризики неефективної реалізації державної політики у сфері протипаводкового захисту як на державному, так і територіальному рівні.

Як наслідок, система протипаводкового захисту держави, передбачена Загальнодержавною програмою, не створена, а функціонування створених об'єктів протиповеневого захисту не забезпечена на належному рівні. Через недостатній рівень прогнозованості розвитку повеней, паводків і підтоплення, а також відсутність сучасного, повноцінного та цілісного захисного комплексу аграрний, промисловий і соціальний сектори економіки щороку зазнають значних збитків.

Планування протипаводкових заходів Загальнодержавної програми протягом 2014–2016 років здійснювалось не всіма їх виконавцями та в умовах недостатності бюджетних асигнувань.

Крім того, внаслідок змін бюджетного законодавства, які відбувалися з 2015 року в частині визначення джерел формування дохідної частини бюджетів різних рівнів, Загальнодержавна програма втратила свій головний фінансовий ресурс реалізації і з 2016 року фактично була зупинена. Протягом 2014–2016 років безпосередньо на виконання протипаводкових заходів державним бюджетом було передбачено 126,5 млн грн, або 7 відс. обсягу, визначеного Загальнодержавною програмою (1 млрд 808,1 млн грн), що призвело до невиконання протипаводкових заходів Загальнодержавної програми в планових обсягах.

Водночас Мінприроди і Держводагентство не забезпечили ефективного використання затверджених їм асигнувань державного бюджету. Також аудитом встановлені окремі факти недотримання одержувачами бюджетних коштів вимог затвердженого порядку використання коштів державного бюджету за КПКВК 2407070 на загальну суму 4,1 млн грн, що свідчить про необхідність посилення внутрішнього контролю як Держводагентства, так і Мінприроди як головного розпорядника відповідних коштів державного бюджету.

Такий стан свідчить про незабезпечення державою конституційних прав громадян і створює значні ризики, у тому числі у сфері національної безпеки.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України розглянути можливість запровадження державно-приватного партнерства у сфері протипаводкового захисту, в тому числі шляхом залучення кредитних ресурсів; розглянути внесення змін до Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року з метою приведення її у відповідність із вимогами чинного законодавства; розглянути питання перерозподілу залишку коштів державного фонду охорони навколишнього природного середовища з метою спрямування частини цих коштів на розбудову системи протипаводкового захисту України, надавши їх виконавцям заходів Загальнодержавної програми.

- Міністерству екології та природних ресурсів України і Державному агентству водних ресурсів України в межах їх компетенції:

розробити і затвердити положення про функціональну підсистему протипаводкових заходів єдиної державної системи цивільного захисту, що сприятиме формуванню та реалізації державної політики у цій сфері;

забезпечити розроблення схем комплексного протипаводкового захисту в усіх басейнах річок України, з цією метою активізувати роботу із вчасного виконання Плану імплементації Директиви 2007/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23.10.2007 про оцінку та управління ризиками затоплення на 2016–2017 роки;

забезпечити інвентаризацію наявного комплексу протипаводкових споруд з метою визначення їх експлуатаційного стану, доцільності реконструкції та встановлення пріоритетності використання коштів державного бюджету, спрямованих на протипаводковий захист;

забезпечити внутрішній контроль за використанням коштів державного бюджету з метою недопущення фактів їх використання з порушенням вимог чинного законодавства, зокрема шляхом підготовки та надання рекомендованих листів із найбільш ризикованих питань.

РЕАГУВАННЯ:

Мінприроди з метою забезпечення ефективної реалізації положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Міністерством екології та природних ресурсів України, Державним агентством водних ресурсів України та Державною службою України з надзвичайних ситуацій розроблено зміни до деяких законодавчих актів України щодо впровадження інтегрованих підходів в управління водними ресурсами за басейновим принципом, прийняття яких дозволить забезпечити перехід до європейської моделі комплексного (інтегрованого) управління водними ресурсами в межах районів річкових басейнів (суббасейнів) з використанням екосистемного підходу на основі планів управління річковими басейнами та запровадити європейські моделі оцінки та управління ризиками затоплення на основі багаторічних планів.

Проект наказу Мінприроди «Про затвердження Положення про функціональну підсистему протипаводкових заходів єдиної державної системи цивільного захисту» надіслано на погодження Державному агентству водних ресурсів України листом від 03.11.2017 № 6278/3/11-17.

Розпочато роботу щодо запровадження державно-приватного партнерства у сфері протипаводкового захисту з метою завершення будівництва ряду протипаводкових об'єктів.

У 2017 році Рахунковою палатою було проведено *фінансовий аудит Державної служби геології та надр України* (далі – Держгеонадра), за

результатами якого встановлено, що фінансова та бюджетна звітність у Держгеонадрах станом на 01.01.2017 була складена в усіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи фінансової звітності в рамках звітування згідно з концептуальною основою достовірного подання, сформована з дотриманням вимог, встановлених Порядком складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, затвердженим наказом Мінфіну від 24.01.2012 № 44.

Загальна сума встановлених порушень становила 9,5 млн грн, але ці порушення на суму балансу (форма № 1) суттєво не вплинули, що дало підстави Рахунковій палаті для надання модифікованого (умовно-позитивного) висновку щодо дотримання вимог законодавства при здійсненні витрат і щодо фінансової та бюджетної звітності.

Проведений аудит також засвідчив, що створена в Держгеонадрах система внутрішнього контролю не функціонувала на належному рівні. Превентивному контролю приділялася недостатня увага, а також не надавалися висновки щодо функціонування системи внутрішнього контролю та рекомендації для її удосконалення.

Аудитом проведення інвентаризації активів і зобов'язань та оформлення її результатів засвідчено, що інвентаризація в Держгеонадрах у 2016 році в деяких випадках проводилась із недотриманням вимог чинного законодавства.

Крім того, аудитом встановлено, що у 2016 році організація і ведення бухгалтерського обліку в Держгеонадрах здійснювалися з недотриманням окремих вимог Закону України від 16.07.99 № 996 «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Інструкції про форми меморіальних ордерів бюджетних установ і порядку їх складання, яка затверджена наказом Держказначейства від 27.07.2000 № 68, Порядку застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, затвердженого наказом Мінфіну 26.06.2013 № 611, не враховані Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору, затверджені наказом Мінфіну від 23.01.2015 № 11. Зокрема, облікова політика Держгеонадр не погоджена з Мінприроди, а додаткова система рахунків, яка використовується Держгеонадрами, не затверджена.

За результатами проведеного аудиту Рахункова палата запропонувала:

Міністерству екології та природних ресурсів України вирішити питання використання Державною службою геології та надр України комп'ютерного обладнання вартістю 8 млн грн, придбаного для запровадження автоматизованої системи обліку артезіанських свердловин, яке перебуває на безстроковому відповідальному зберіганні з грудня 2012 року;

Державній службі геології та надр України дотримуватись вимог законодавчо-нормативних актів.

РЕАГУВАННЯ:

Державною службою геології та надр України розроблено та затверджено План заходів виконання рішення Рахункової палати із терміном виконання I квартал 2018 року.

1.3.4.10. Реалізація проектів міжнародних фінансових організацій

При здійсненні *аналізу ефективності використання органами державного управління міжнародної технічної допомоги* (далі – МТД) Рахунковою палатою зроблено висновок, що залучення та реалізація в Україні міжнародної технічної допомоги, розмір якої за останні три роки сягнув більше ніж 5,3 млрд дол. США, не було зорієнтоване на визначені Урядом стратегічні напрями розвитку відповідних галузей соціально-економічного життя країни. Результати реалізації значної кількості проектів не відповідали визначеним пріоритетам соціально-економічного розвитку України. Результативність реалізації проектів МТД та ефективність використання отриманих в рамках цих проектів фінансових та інших ресурсів уповноваженими державними органами не оцінювалися. Належного і повного обліку проектів МТД Міністерство економічного розвитку і торгівлі України як координатор діяльності у сфері залучення та використання міжнародної технічної допомоги не забезпечувало.

Передбаченої затвердженням постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 № 153 Порядком залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги обов'язкової державної реєстрації усіх проектів (програм) МТД, які діють в Україні, Мінекономрозвитку не забезпечувало. Як наслідок, Міністерство не володіло повною і достовірною інформацією про обсяги залученої до України допомоги. Покладений на це міністерство чинним законодавством моніторинг стану реалізації в Україні проектів (програм) МТД фактично не здійснювався та був зведений до накопичення даних бенефіціарів про діючі проекти (програми) відповідно до укладених міжнародних угод.

З 2009 року на створення автоматизованої бази даних для обліку та моніторингу проектів, що реалізуються в Україні з використанням ресурсів міжнародних фінансових організацій та міжнародної технічної допомоги, було витрачено 80 тис. грн з державного бюджету, а також 260 тис. дол. США і 18,1 тис. євро фінансування ПРООН та Європейського Союзу. Однак процес реєстрації та обліку проектів міжнародної технічної допомоги на час завершення аудиту не автоматизовано.

Механізмів оцінки повноти впровадження результатів реалізації проектів (програм) МТД чинне законодавство не передбачало. Результативність реалізації проектів (програм) міжнародної технічної допомоги Мінекономрозвитку оцінювало на підставі повідомлень бенефіціарів, які формально підтверджували завершення виконання проектів і відповідність їх результатів запланованим кількісним та якісним критеріям.

За результатами аналізу рекомендовано:

- Кабінету Міністрів України:

вжити заходів щодо посилення відповідальності Мінекономрозвитку за повноту виконання ним функцій координатора процесу залучення та використання МТД в Україні;

внести зміни до Порядку залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги, які б унеможливили реалізацію в Україні

проектів (програм) МТД без їх обов'язкової реєстрації та оцінки уповноваженим органом ефективності впровадження результатів реалізації цих проектів (програм);

привести окремі положення вказаного Порядку у відповідність із нормами Закону України від 23.03.2000 № 1602 «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України»;

розробити і затвердити у встановленому порядку з 2018 року стратегію залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями;

внести зміни до Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 459, згідно з підпунктом 191 пункту 4 якого Мінекономрозвитку продовжує виконувати функції з ведення єдиного реєстру проектів, що реалізуються в Україні з використанням ресурсів міжнародних фінансових організацій;

- Міністерству економічного розвитку і торгівлі України:

вжити заходів щодо забезпечення належної координації реалізації проектів (програм) міжнародної технічної допомоги, бенефіціаром і реципієнтом за якими є безпосередньо Мінекономрозвитку;

забезпечити належне і повне виконання завдань та функцій координатора залучення і використання в Україні МТД відповідно до вимог Порядку залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги;

удосконалити інформацію про стан реалізації в Україні проектів (програм) міжнародної технічної допомоги, яка подається Кабінету Міністрів України за результатами поточного та заключного моніторингу;

внесення змін до Порядку ведення єдиного реєстру проектів, що реалізуються в Україні з використанням ресурсів міжнародних фінансових організацій та міжнародної технічної допомоги, затвердженого наказом Мінекономрозвитку від 03.12.2012 № 1378, з урахуванням повноважень, переданих Міністерству фінансів України у квітні 2015 року;

удосконалити єдиний реєстр міжнародної технічної допомоги в частині забезпечення повноти і достовірності інформації про зареєстровані проекти (програми) такої допомоги.

РЕАГУВАННЯ:

На час затвердження Звіту Рахункової палати за 2017 рік термін реагування не настав, питання перебуває на контролі Рахункової палати.

У звітному періоді Рахунковою палатою було проведено *аналіз стану залучення та використання позик міжнародних фінансових організацій* (далі – МФО), яким встановлено, що після прийняття у 2015 році Урядом рішення про передачу функцій з формування та реалізації єдиної державної фінансової політики у сфері співробітництва з МФО і координації пов'язаної з цим роботи від Міністерства економічного розвитку і торгівлі України до Міністерства фінансів України робота в цьому напрямі була активізована.

Проте реального поліпшення стану залучення та використання коштів позик МФО не відбулося, про що свідчить низький рівень вибірки коштів проектів МФО і негативна динаміка цього показника протягом 2014–2016 років, а також низький відсоток виконання планових показників використання коштів позик МФО, в тому числі у секторальному розрізі. Незадовільний рівень зазначених показників, у свою чергу, свідчить про недостатню дієвість моніторингу стану реалізації проектів і контролю з боку Мінфіну та відповідальних виконавців проектів МФО.

Урядом були своєчасно прийняті концептуальний і стратегічний документи: Концепція планування, залучення, ефективного використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями та Стратегія залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2013–2016 роки, які схвалені розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 20.10.2011 № 1075-р і від 11.09.2013 № 697-р відповідно, щодо залучення та використання ресурсів МФО на середньостроковий період.

Після затвердження постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2016 № 70 Порядку підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями, Мінфін не забезпечив прийняття актів щодо затвердження порядку ведення реєстру проектів економічного та соціального розвитку України та порядку проведення проектної експертизи. Крім того, оскільки вказаний Порядок не передбачає розроблення стратегічних і програмних документів з питань співробітництва з МФО, то залучення коштів проектів МФО здійснюється за відсутності відповідного документа.

Станом на 01.07.2017 портфель активних інвестиційних проектів МФО на стадії реалізації складався з 33 проектів на загальну суму близько 3 млрд 188 млн дол. США і 4 млрд 893 млн євро. З 2014 до 2016 року залучено 2 млрд 435 млн дол. США і 2 млрд 592 млн євро, у тому числі від Міжнародного банку реконструкції та розвитку – 2 млрд 135 млн дол. США, від Європейського банку реконструкції та розвитку – 300 млн дол. США і 150 млн євро, від Європейського інвестиційного банку (далі – ЄІБ) – 2 млрд 75 млн євро та від Німецької кредитної установи для відбудови (далі – KfW) – 367 млн євро. Найбільші обсяги залучених коштів спрямовувалися в енергетичний, транспортний та житлово-комунальний сектори економіки.

В період, що підлягав аналізу, на стадії підготовки перебувало 32 спільні з МБРР, ЄБРР, ЄІБ і KfW проекти. Проте підготовка проектних документів здійснювалась відповідальними виконавцями та ініціаторами проектів із порушеннями встановлених вимог і недоліками. Крім того, відповідні заходи на підготовчому етапі проектів проводилися із затримками та в неповних обсягах.

Здійснений Рахунковою палатою аналіз динаміки використання коштів МФО у 2014, 2015 і 2016 роках засвідчив систематичне невиконання планових показників у різних секторах економіки (енергетичний – 14 проектів, житлово-

комунального господарства – 6, охорони здоров'я – 1, соціальний – 1 проект) та, відповідно, незадовільний рівень використання цих коштів.

При цьому у 2015 і 2016 роках плановий показник використання коштів МФО суттєво зменшився порівняно з 2014 роком і становив менше половини від запланованого. Зокрема, якщо у 2014 році показник виконання становив 70,5 відс., то у 2015 і 2016 роках – відповідно лише 47,5 і 42, 4 відсотка. Усього за 2014–2016 роки виконання планових показників використання коштів МФО становило 49,4 відс. (для порівняння: 2011 рік – 93 відс., 2012 рік – 78 відс., 2013 рік – 69 відсотків).

Протягом 2014–2016 років було завершено реалізацію дев'яти проектів МФО на суму 1 млрд 380,5 млн дол. США, з них використано 1 млрд 277,49 млн дол. США (92,5 відс.) доступних ресурсів. Анулювання 103,1 млн дол. США, що на час проведення аналізу становило більше 2,5 млрд грн, було результатом незадовільної роботи відповідальних виконавців.

Проблемними питаннями, які негативно впливали на стан вибірки коштів МФО, були відсутність стратегії реформування відповідного сектору економіки, необхідність змін до законодавства, довготривала підготовка тендерної документації, довготривале узгодження відведення земельних ділянок, низька інституційна спроможність відповідального виконавця та бенефіціарів проектів, відсутність коштів для сплати ПДВ, а також незадовільна або неефективна робота відповідальних виконавців (Мінрегіону, Міненерговугілля, Укравтодору, МОЗ, Мінсоцполітики, відповідних органів місцевого самоврядування), Мінфіну, який був координатором діяльності, а в ряді випадків – відповідальним виконавцем або учасником реалізації проектів МФО.

Зважаючи на викладене, Рахункова палата запропонувала:

- Кабінету Міністрів України розглянути питання доцільності розроблення та затвердження стратегії з питань співробітництва з МФО; доручити Мінекономрозвитку визнати таким, що втратив чинність, наказ від 03.12.2012 № 1378 «Про затвердження Порядку ведення єдиного реєстру проектів, що реалізуються в Україні з використанням ресурсів міжнародних фінансових організацій та міжнародної технічної допомоги»; розглянути питання щодо стану співробітництва з МФО з урахуванням проведеного аналізу і виявлених проблемних питань, у тому числі у діяльності відповідальних виконавців; вжити дієвих заходів для реального поліпшення стану реалізації відповідних проектів.

Також запропоновано доручити Мінфіну невідкладно забезпечити розроблення та затвердження порядку ведення реєстру проектів економічного та соціального розвитку України, що підтримуються МФО; спільно з відповідальними виконавцями проектів МФО проаналізувати причини і проблемні питання, що призводять до затримок у підготовці та реалізації спільних проектів економічного та соціального розвитку України, надати пропозиції щодо удосконалення чинних актів законодавства.

- Міністерству фінансів України:

забезпечити ведення реєстру проектів економічного та соціального розвитку України, що підтримуються МФО, а також відкритий доступ до нього;

розглянути за результатами аналізу причин затримок у підготовці та реалізації проектів МФО питання доцільності внесення зміни та/або доповнень до відповідних нормативних актів;

розглянути питання доцільності посилення інституційної спроможності самостійного структурного підрозділу, до повноважень якого належить координація роботи, пов'язаної з ініціюванням, підготовкою та реалізацією проектів економічного та соціального розвитку України, що підтримуються МФО.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати Міністерством фінансів України було визначено механізм створення автоматизованої системи для ведення реєстру, функціональні вимоги щодо його ведення та форму реєстру; підготовлено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» щодо внесення відповідних змін до постанови Кабінету Міністрів України від 05.09.2007 № 1090 «Деякі питання виконання бюджетних програм, спрямованих на реалізацію проектів економічного та соціального розвитку, які підтримуються Міжнародним банком реконструкції та розвитку», Положення про Міністерство фінансів України від 20.08.2014 № 375 і Порядку підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2016 № 70.

На сайті Мінфіну (<https://www.minfin.gov.ua>) розміщено інформацію щодо реалізації проектів економічного та соціального розвитку України, що підтримуються МФО з подальшим щоквартальним поновленням.

Аудит фінансової звітності за 2015 та 2016 роки проекту «Модернізація системи соціальної підтримки населення України», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку», засвідчив, що річні фінансові звіти проекту за 2015 і 2016 роки у всіх суттєвих аспектах достовірно відображають джерела та напрями використання коштів позики за дозволеними статтями витрат. Звітність дає правильне уявлення про стан рахунків проекту.

Проект запроваджений на суму 300 млн дол. США протягом шести років у рамках Угоди про позику між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 09.07.2014 № 8404-UA, яка набрала чинності з 02.10.2014.

За час впровадження проекту (2014–2016 роки) на його реалізацію використано майже 73 млн дол. США, у тому числі 70 млн дол. США позики МБРР спрямовано на фінансування видатків держбюджету з виплат грошової допомоги найменш соціально захищеним верствам населення, а майже 2 млн дол. США – на фінансування запланованих заходів проекту, зокрема на забезпечення діяльності групи управління ним. На кінець 2016 року вибірка коштів з рахунку позики становила понад 24 відсотки.

Станом на 31.12.2016, згідно зі звітністю Мінсоцполітики про виконання проекту, передбачені Угодою показники результативності його реалізації за підсумками понад дворічного терміну впровадження не виконані.

Дані щодо руху коштів на рахунках проекту, відображені в річній фінансовій звітності за 2015 і 2016 роки, у повному обсязі підтверджені відповідними документами банків, у яких відкриті рахунки проекту, та іншими первинними документами бухгалтерського обліку. З урахуванням курсових різниць національної валюти і валюти позики дані фінансової звітності проекту перед МБРР (у частині витрачання коштів позики на фінансування заходів у рамках частин 2 і 3 Проекту), відображені станом на 31.12.2015 і 31.12.2016 за формою «Джерела коштів та їх використання», були реальними.

Використання коштів позики за статтями проекту здійснювалося у 2015–2016 роках відповідно до напрямів, визначених Угодою, з урахуванням додаткових інструкцій (вибірка коштів) щодо зняття коштів позики для реалізації проекту, наданих в. о. директора Світового банку по Україні, Білорусі та Молдові у липні 2014 року.

Відображені в річній фінансовій звітності витрати підтверджені відповідними платіжними документами. Операції з придбання за рахунок коштів позики та оприбуткування за бухгалтерським обліком товарів відображено в повному обсязі.

Аудитом виявлені окремі недоліки під час виконання проекту. Фактичною особливістю проекту було поєднання фінансування його частин, а враховуючи, що на єдиному казначейському рахунку кошти загального фонду державного бюджету не мають цільового призначення, підтвердити їх використання в рамках виконання заходів частини 1 позики на фінансування надання соціальної допомоги найбільш уразливим верствам населення проведеним аудитом не було можливим.

Низький показник використання коштів позики за частинами 2 і 3 проекту пояснюється незадовільним рівнем підготовки до виконання запланованих заходів та їх повільним впровадженням.

За результатами проведеного фінансового аудиту рекомендовано
Міністерству соціальної політики України:

- розглянути за участю Міністерства фінансів України питання врахування при подальшому впровадженні проекту «Модернізація системи соціальної підтримки населення України» вимог пункту 3 статті 15 Бюджетного кодексу України, відповідно до якої кредити (позики), що залучаються державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій

для реалізації інвестиційних проектів, є одним із джерел формування спеціального фонду Державного бюджету України в частині фінансування;

- забезпечити дотримання комітетом з конкурсних торгів проекту керівництв Світового банку щодо планування, організації та проведення закупівель.

РЕАГУВАННЯ:

Мінсоцполітики звернулося до Мінфіну щодо прийняття рішення стосовно удосконалення механізму фінансування частини 1 проекту з метою врегулювання питання дотримання вимог пункту 3 статті 15 Бюджетного кодексу України, відповідно до якого кредити (позики), що залучаються державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів, є одним із джерел формування спеціального фонду Державного бюджету України в частині фінансування.

За інформацією Мінфіну, частиною першою статті 15 Бюджетного кодексу України передбачено, що кошти від зовнішніх запозичень є джерелом фінансування бюджету. Статтею 10 Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» встановлено, що джерелами формування загального фонду у частині фінансування є надходження, визначені частиною першою статті 15 Бюджетного кодексу України. З урахуванням зазначеного переказ коштів позики за частиною 1 проекту здійснюється траншами з рахунку позики на рахунок Державної казначейської служби до загального фонду державного бюджету.

Комітетом з конкурсних торгів проекту було затверджено оновлений план закупівель проекту на 2014–2020 роки, який погоджено зі Світовим банком, а також забезпечено виконання вимог Угоди про позику (проект модернізації системи соціальної підтримки населення) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку щодо звітування Світовому банку про виконання закупівель проекту.

За результатами розгляду цих листів, відповідно до статті 36 Закону України «Про Рахункову палату», стан реалізації заходів на виконання рекомендацій Рахункової палати перебуває на контролі.

1.3.4.11. Соціальні питання

Пріоритетним напрямом контролю за використанням коштів державного бюджету за весь час діяльності Рахункової палати були і залишаються соціальні питання. За цим напрямом аудиторами встановлено, що з **порушенням чинного**

законодавства загалом використано 432 млн грн бюджетних коштів, неефективно – 501 млн гривень.

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на заходи із соціальної підтримки учасників антитерористичної операції* засвідчили, що упродовж 2016 року та 9 місяців 2017 року Міністерство соціальної політики України як головний розпорядник бюджетних коштів, Державна служба України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції як відповідальний виконавець (далі – Служба АТО), органи соціального захисту населення як розпорядники коштів нижчого рівня бюджетної програми за КПКВК 2505150 не забезпечили повного використання коштів на здійснення заходів із соціальної підтримки учасників АТО та ефективного управління такими коштами.

У 2016 році на здійснення заходів з психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації учасників АТО, забезпечення постраждалих учасників АТО санаторно-курортним лікуванням було затверджено бюджетних призначень зі змінами у сумі 100,8 млн грн, використано 86,7 млн грн (86,1 відсотка). Внаслідок недостатнього контролю Мінсоцполітики і Служби АТО за ефективним управлінням бюджетними коштами, прорахунків Служби і органів соціального захисту населення при здійсненні цих заходів 14 млн грн не були використані та наприкінці року повернені до державного бюджету.

За 9 місяців 2017 року із 107,6 млн грн бюджетних призначень на рік використано лише 28,4 відс. коштів: на заходи із санаторно-курортного лікування – 22,7 відс.; соціальної та професійної адаптації – 40,9 відотків. Фактично не було здійснено заходів із психологічної реабілітації учасників АТО.

Зазначене пов'язано із довготривалим формуванням Мінсоцполітики нормативної бази з питань соціальної підтримки учасників АТО, організаційними прорахунками Служби АТО та органів соціального захисту при здійсненні закупівель послуг, неефективними управлінськими рішеннями цих органів на всіх етапах виконання заходів.

Так, новий Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів із психологічної реабілітації учасників АТО у умовах децентралізації видатків затверджено лише в липні 2017 року. Тільки у грудні Мінсоцполітики подало на розгляд Уряду проект Порядку проведення психологічної реабілітації учасників АТО, що унеможливило надання у 2017 році таких послуг за рахунок коштів державного бюджету. У зв'язку з цим обсяги передбачених за КПКВК 2505150 на 2017 рік бюджетних призначень на здійснення заходів з психологічної реабілітації станом на 01.10.2017 було зменшено з 50 до 21,9 млн грн, при цьому використано лише 2,3 млн гривень.

Таким чином, незважаючи на законодавчо визначену обов'язковість проходження учасниками АТО психологічної реабілітації, у 2017 році рівень їх забезпечення цією послугою становив лише 0,1 відс. від кількості учасників АТО, внесених до Єдиного реєстру учасників антитерористичної операції (далі – Реєстр АТО). А надання центрами соціально-психологічної реабілітації населення психологічної допомоги учасникам АТО було обмежено лише двома

регіонами (чотири центри – у Київській та один – у Житомирській області), що не дало можливості отримати такі послуги учасниками АТО в інших регіонах.

Процес створення самого Реєстру АТО тривав більше трьох років. Фактично він містив лише відомості про осіб, які мають статус учасника бойових дій, дані щодо кількості інвалідів та учасників війни були відсутні, а формування даних щодо забезпечення учасників АТО житлом, санаторно-курортним лікуванням, психологічною реабілітацією тощо Службою АТО не здійснювалося через зволікання нею та Мінсоцполітики із внесенням змін до Порядку ведення єдиного Реєстру учасників антитерористичної операції (далі – Порядок ведення Реєстру АТО).

Внаслідок довготривалого погодження заінтересованими органами проекту змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на забезпечення постраждалих учасників АТО санаторно-курортним лікуванням укладання тристоронніх договорів органами соціального захисту населення на надання таких послуг розпочалося тільки з червня 2017 року. При цьому обсяги бюджетних призначень для забезпечення постраждалих учасників АТО санаторно-курортним лікуванням Мінсоцполітики за погодженням Мінфіну було збільшено з 22,5 млн грн до 50,5 млн грн (у 2,2 раза) за рахунок невикористаних коштів на заходи із психологічної реабілітації. Станом на 01.10.2017 органами соціального захисту населення укладено договорів на загальну суму 28,1 млн грн та використано 11,5 млн грн, що становило лише 22,7 відс. бюджетних призначень зі змінами, тобто, враховуючи збільшені завдання, був ризик невикористання в повному обсязі цих коштів.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України та Мінсоцполітики вжити заходів щодо затвердження Державної цільової програми з фізичної, медичної, психологічної реабілітації і соціальної та професійної реадaptaції учасників антитерористичної операції на період до 2022 року; затвердження Порядку проведення психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції; усунення недоліків у сфері соціального захисту учасників АТО.

- Мінсоцполітики та Службі АТО вжити заходів щодо:

недопущення зволікання з розробленням та погодженням проектів нормативно-правових актів з питань соціального захисту учасників АТО;

удосконалення Порядку ведення Реєстру АТО та його формування відповідно до чинного законодавства;

встановлення у Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на забезпечення постраждалих учасників антитерористичної операції санаторно-курортним лікуванням (постанова Кабінету Міністрів України від 31.03.2015 № 200) обов'язковості виконання вимог пункту 4 Переліку базових послуг щодо психологічної допомоги, які входять до вартості путівки (наказ Мінсоцполітики від 24.05.2017 № 868);

забезпечення дієвого контролю за ефективним виконанням бюджетної програми за КПКВК 2505150; спрямування коштів за напрямками бюджетної

програми відповідно до визначеної потреби; недопущення на кінець бюджетного року залишків коштів на реєстраційних рахунках розпорядників коштів нижчого рівня.

РЕАГУВАННЯ:

На час затвердження Звіту Рахункової палати за 2017 рік термін реагування не настав, питання перебуває на контролі Рахункової палати.

Постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1057 затверджений Порядок проведення психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції.

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених для забезпечення житлом осіб, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції та/або у забезпеченні її проведення і втратили функціональні можливості нижніх кінцівок*, засвідчили, що Мінсоцполітики як головний розпорядник бюджетних коштів та Служба АТО як відповідальний виконавець запровадженої з 2015 року бюджетної програми за КПКВК 2505140 «Забезпечення житлом осіб, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції та/або у забезпеченні її проведення і втратили функціональні можливості нижніх кінцівок», незважаючи на її соціальну значущість та повну фінансову забезпеченість, у 2015–2016 роках не здійснили повного та належного використання фінансових ресурсів, спрямованих на виконання програми, не володіли відомостями про учасників АТО, які втратили функціональні можливості нижніх кінцівок та потребували забезпечення житлом, не врегулювали нормативно-правового забезпечення у цій сфері. А визначення розпорядниками коштів нижчого рівня структурних підрозділів обласних і Київської міської держадміністрацій, за відсутності інституційного підпорядкування їх Мінсоцполітики та Службі АТО та належних координуючих механізмів, унеможливило ефективне управління бюджетними коштами та створення дієвої системи внутрішнього контролю за їх використанням.

Як наслідок, передбачені на 2015–2016 роки у державному бюджеті щорічні бюджетні призначення у сумі 63,9 млн грн в кінці 2015 року були скорочені майже вдвічі, 2016 року – на 30 відс., що засвідчило некоректність і необґрунтованість показників бюджетної програми. При цьому в 2015 році фактично було забезпечено житлом 48 осіб (при запланованих 51) – 29,3 млн грн, у 2016 році – 53 особи (при запланованих 57) – 40,8 млн гривень.

Аудитом встановлено, що чинне житлове законодавство як в цілому, так і в частині забезпечення житлом учасників АТО містило недоліки та правові прогалини. Зокрема, Житловим кодексом УРСР (зі змінами) не встановлено норми загальної площі на одну особу, яка повинна застосовуватися при забезпеченні її житловим приміщенням, що спричинило низку недоліків під час планування та розподілу бюджетних коштів для забезпечення житлом учасників АТО. Житлове законодавство не врегульовувало норми щодо заборони придбання за рахунок бюджетних коштів житла за місцем реєстрації особам, які мають у приватній власності житлові приміщення в інших населених пунктах,

що створило умови для маніпулювання з придбанням житла та неефективного використання коштів.

Відсутність інформації про потребу в забезпеченні житлом учасників антитерористичної операції в Реєстрі АТО ускладнила планування видатків на цю мету. Водночас відповідні зміни до Порядку ведення Реєстру АТО ініційовані Службою АТО лише у квітні 2016 року і на дату аудиту не внесені.

Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для забезпечення житлом осіб, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції та/або у забезпеченні її проведення і втратили функціональні можливості нижніх кінцівок, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 407 (далі – Порядок № 407), не було визначено поняття «втрата функціональних можливостей нижніх кінцівок», що ускладнило процедуру визначення осіб, на яких поширюється дія Порядку і створило нерівні умови для забезпечення учасників АТО житлом.

Відсутність єдиної державної цільової програми з питань соціального захисту учасників АТО призвела до дублювання бюджетних програм за цим напрямом. Так, для Мінсоцполітики у 2015–2016 роках було затверджено дві бюджетні програми щодо забезпечення житлом учасників АТО та членів їх сімей за КПКВК 2505140 і КПКВК 2511120, які з 2017 року об'єднані в одну за КПКВК 2511120.

Мінфін, Мінсоцполітики і Служба АТО у 2015–2016 роках не забезпечили належного планування коштів за бюджетною програмою 2505140, обсяги потреби ґрунтувалися на недостовірних кількісних і вартісних показниках та були завищені відповідно на 50 і 30 відс. і, як зазначено вище, майже половина бюджетних призначень за цією програмою була перерозподілена під час її виконання між іншими бюджетними програмами.

Виділені розпорядникам коштів нижчого рівня асигнування затримувались до восьми місяців і в значних обсягах на їх рахунках через неналежну організацію роботи із придбання житла та малоефективний (внаслідок відсутності важелів впливу) контроль Служби АТО. Окремі з розпорядників несвоєчасно надавали або взагалі не надавали Службі підтвердні документи щодо використання бюджетних коштів на придбання житла учасникам АТО, а надана інформація в деяких випадках була недостовірною, що впливало на своєчасність та обґрунтованість прийнятих рішень.

Аудитом встановлено використання бюджетних коштів за бюджетною програмою 2505140 з порушенням законодавства в сумі 32,2 млн грн, перевитрати бюджетних коштів на суму 224,4 тис. грн та неефективне управління коштами, що спричинило повернення до бюджету наприкінці 2015 року 3,3 млн грн асигнувань, 2016 року – 4,5 млн гривень.

Для усунення встановлених недоліків та порушень Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо удосконалення норм Житлового кодексу у частині врегулювання норми загальної площі житла на одну особу при забезпеченні громадян житловим приміщенням; врахування при

забезпеченні житлом в одному населеному пункті його наявності у приватній власності в іншому населеному пункті; розгляду питання прийняття державної цільової програми із соціального захисту учасників АТО; разом з Мінсоцполітики визначити на законодавчому рівні поняття «втрата функціональних можливостей нижніх кінцівок»;

- Мінсоцполітики вжити заходів щодо посилення відповідальності учасників виконання бюджетної програми за КПКВК 2511120; удосконалення системи внутрішнього контролю за забезпеченням учасників АТО та членів їх сімей житлом на всіх рівнях управління;

- Службі АТО подати на розгляд Мінсоцполітики пропозиції щодо удосконалення норм Порядку ведення Реєстру АТО в частині внесення до Реєстру відомостей про всіх учасників АТО; визначити перелік органів, уповноважених надавати Службі АТО інформацію про потребу учасників АТО в соціальному захисті; передбачити належну відповідальність і контроль за наповненням Реєстру АТО тощо.

РЕАГУВАННЯ:

Мінсоцполітики повідомило, що, враховуючи зауваження Рахункової палати та зважаючи на випадки відмови учасників АТО від придбання житла за рахунок призначень за КПКВК 2505140 на користь отримання грошової компенсації за КПКВК 2511120, з метою ефективного використання коштів у 2017 році було об'єднано ці бюджетні програми і передбачено видатки за КПКВК 2511120 в розмірі 329,8 млн гривень.

Постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 № 719 (із змінами, внесеними 21.02.2017) «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей» (далі – Постанова № 719) передбачено, зокрема, забезпечення житлом осіб, які втратили функціональні можливості нижніх кінцівок, інвалідність яких настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в АТО.

Службою АТО на виконання Постанови № 719 розроблено проект змін до Порядку ведення Реєстру АТО з урахуванням нових додатків щодо отримання інформації про осіб зі статусами інваліда війни, члена сім'ї загиблого, учасника війни, а також надання інформації про потребу та забезпечення житлом, земельними ділянками, технічними та іншими засобами реабілітації, послугами із санаторно-курортного лікування, психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації (проект наказу надано на погодження Мінсоцполітики).

З метою усунення недоліків, виявлених Рахунковою палатою, Службою АТО отримані пояснення від

Волинської, Львівської та Тернопільської ОДА щодо порушень Порядку № 407.

Головним управлінням Національної поліції у Львівській області проводиться досудове розслідування у кримінальному провадженні за фактом вчинення шахрайства у великих розмірах (частина третя статті 190 Кримінального кодексу України), матеріали Рахункової палати долучені до справи.

За результатами *аудиту ефективності реалізації державних програм і заходів у сфері професійної реабілітації та зайнятості осіб з інвалідністю* Рахункова палата зробила висновок, що Міністерством соціальної політики України не реалізовано проголошеної Урядом політики працевлаштування осіб з інвалідністю.

Незважаючи на стабільні джерела фінансування створення робочих місць для осіб з інвалідністю за Державною цільовою програмою «Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів» на період до 2020 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2012 № 706, фактичні обсяги видатків безпосередньо на цю мету та оплату навчання таких осіб у загальній структурі були не лише низькими, а й стабільно зменшувалися.

У 2016 році видатки на цю мету становили лише 34,6 млн грн (12 відс. фактичних надходжень до спеціального фонду у 2016 році), у I кварталі 2017 року – 679,8 тис. грн (0,8 відсотка). Таким чином, з кожної тисячі гривень надходжень адміністративно-господарських санкцій (далі – АГС), сплачених підприємствами до Фонду соціального захисту інвалідів (далі – Фонд) на створення робочих місць для осіб з інвалідністю, використано лише 85,7 грн, на оплату їх навчання – 34,7 грн, що, враховуючи високозатратність створення одного робочого місця (в середньому 337,7 тис. грн), критично недостатньо для досягнення основної мети.

Це, зокрема, пояснюється тим, що головним розпорядником коштів всупереч завданням Державної цільової програми не було визначено обов'язкової частини коштів, що мала спрямовуватися для досягнення головної мети програми – збільшення чисельності осіб з інвалідністю, які провадять трудову діяльність.

За таких умов у 2015 році на 46,1 тис. безробітних осіб з інвалідністю, які перебували на обліку в державній службі зайнятості, створено за рахунок коштів Фонду лише 342 робочих місця (0,7 відс. від загальної кількості таких осіб), у 2016 році – 357 робочих місць (0,8 відсотка). При цьому видатки на технічне переоснащення виробництва та на створення санітарно-гігієнічних умов згідно з індивідуальною програмою реабілітації інваліда, незважаючи на щорічне збільшення їх обсягів, практично не впливали на рівень працевлаштування осіб з інвалідністю. Звірка з даними Пенсійного фонду України показала, що в окремих випадках працевлаштовані на спеціально створених за рахунок коштів Фонду робочих місцях особи з інвалідністю через короткий термін звільнялися, що призводило до непродуктивного використання бюджетних коштів.

Недосконалість організаційно-правової системи працевлаштування осіб з інвалідністю не мотивувала роботодавців до створення для них робочих місць, а відсутність важелів впливу державних органів у разі невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів та належних механізмів контролю за використанням коштів Фонду негативно позначалась на наповненні спеціального фонду та ефективному використанні його ресурсів.

Через невжиття Мінсоцполітики і Фондом достатніх заходів на виконання висновків і пропозицій Рахункової палати за результатами попереднього аудиту щодо законодавчого удосконалення механізму створення робочих місць, сплати сум АГС і пені та напрямів використання цих коштів майже всі рекомендації Рахункової палати не виконані. Як наслідок, не розв'язано проблем наповнення спеціального фонду державного бюджету та низки питань, пов'язаних із використанням цих коштів.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала Верховній Раді України прискорити розгляд законопроектів щодо удосконалення системи працевлаштування осіб з інвалідністю.

Кабінету Міністрів України та Мінсоцполітики вжити заходів щодо включення Фонду інвалідів до переліку установ, які, згідно із Законом України від «Про судовий збір», звільняються від сплати судового збору за позовами до роботодавців за несплату АГС; встановлення у Порядку реєстрації підприємств, установ, організацій та фізичних осіб, що використовують найману працю (постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 70) механізму зняття з обліку роботодавців у разі ліквідації таких підприємств; забезпечення приведення Порядку проведення перевірки підприємств, установ, організацій та фізичних осіб, що використовують найману працю (постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 70) у відповідність зі статтею 19 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» у частині визначення Державної служби України з питань праці органом контролю;

Мінсоцполітики вжити заходів щодо визначення обов'язкової частини сум АГС, що мають бути спрямовані на заходи зі створення робочих місць для осіб з інвалідністю; перегляду законодавчо визначених напрямів використання сум АГС з метою їх оптимізації та спрямування на заходи сприяння працевлаштуванню осіб з інвалідністю; забезпечення взаємодії з Пенсійним фондом України в частині функціонування Єдиного інформаційного автоматизованого банку даних Фонду соціального захисту інвалідів щодо реєстрації роботодавців та даних про зайнятість і працевлаштування інвалідів і Централізованого банку даних з проблем інвалідності.

Фонду соціального захисту інвалідів вжити заходів, зокрема, щодо передбачення у формі звіту про зайнятість та працевлаштування інвалідів, що є додатком до договору про надання фінансової допомоги на безповоротній основі, режиму роботи (повний або неповний робочий час); виключення із Методичних рекомендацій щодо визначення плану створення робочих місць для працевлаштування інвалідів (наказ Фонду від 23.09.2015 № 102), положень щодо зменшення показників плану на наступний рік у разі його невиконання у звітному році; розроблення методичних рекомендацій щодо визначення

відділеннями Фонду потреби в розрізі напрямів використання сум АГС, а також методики розрахунку результативних показників бюджетної програми за цими напрямами.

Крім того, Фонду під контролем Мінсоцполітики провести службове розслідування стосовно наявності обладнання, придбаного підприємством «Системні рішення» за рахунок коштів фінансової допомоги, та працевлаштування на створених робочих місцях осіб з інвалідністю, про результати якого у місячний термін повідомити Рахункову палату (за наявності підстав передати матеріали до правоохоронних органів).

РЕАГУВАННЯ:

Інформацію про результати аудиту ефективності реалізації державних програм і заходів у сфері професійної реабілітації та зайнятості осіб з інвалідністю розглянуто 08.11.2017 на засіданні Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю.

У Верховній Раді України зареєстровані законопроекти, ініційовані Мінсоцполітики, а саме № 4578 від 04.05.2016 щодо доповнення статті 188-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення та статті 19 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» положеннями щодо встановлення адміністративної відповідальності за недодержання роботодавцями порядку їх реєстрації у відділеннях Фонду соціального захисту інвалідів та несвочасне подання до цих відділень звітів про зайнятість та працевлаштування осіб з інвалідністю; № 2042а від 08.06.2015 (прийнятий у першому читанні) та № 4586 від 04.05.2016, якими передбачено забезпечення фінансування державних реабілітаційних установ, підпорядкованих Мінсоцполітики, із загального фонду державного бюджету; № 4598 від 06.05.2016 щодо внесення змін до статей 19, 20 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» в частині покладення на Держпраці функції контролю за розрахунком і сплатою АГС та пені до відділень Фонду інвалідів за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю.

Підготовлено законопроект, яким вносяться зміни, зокрема, до Закону України «Про судовий збір» у частині звільнення Фонду та його територіальних відділень від сплати судового збору.

Фонд соціального захисту інвалідів затвердив План заходів про усунення порушень та недоліків, виявлених аудитом.

Наказом Фонду соціального захисту інвалідів від 31.10.2017 № 68 «Про виконання рішень Рахункової

палати» визначено посадових осіб, відповідальних за кожний напрям використання бюджетних коштів на реалізацію державних програм і заходів у сфері професійної реабілітації та зайнятості осіб з інвалідністю.

Вінницьким обласним відділенням Фонду проведено перевірку цільового використання коштів державного бюджету, наданих на технічне переоснащення виробництва підприємству «Системні рішення», якою встановлено, що підприємством дотримано умови договору від 18.11.2016 і придбане обладнання фактично наявне.

На постійному контролі Рахункової палати перебувають питання соціального захисту найбільш вразливих соціальних категорій – дітей. У звітному році Рахункова палата провела **аудит ефективності використання коштів державного бюджету на заходи із оздоровлення та відпочинку дітей, які потребують особливої уваги та підтримки**, який засвідчив, що у 2016 році та I півріччі 2017 року Урядом, Мінсоцполітики, іншими суб'єктами системи оздоровлення та відпочинку дітей вживались певні заходи щодо збільшення чисельності дітей, охоплених соціальними послугами. Проте, як і раніше, суттєвих позитивних змін у цій сфері досягти не вдалося. Основною формою оздоровлення та відпочинку дітей залишилося надання послуг у таборах з денним перебуванням (67 відс. оздоровлених дітей), яке не гарантувало їх повну якість.

У 2017 році порівняно з попереднім роком видатки державного бюджету на забезпечення оздоровлення дітей, які потребують особливої уваги та підтримки в дитячих таборах «Міжнародний дитячий центр «Артек» і «Український дитячий центр «Молода гвардія», та санаторно-курортне лікування дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана із Чорнобильською катастрофою, збільшились з 94,7 до 158,9 млн грн (майже на 40 відсотків). Це дало можливість Мінсоцполітики у 2017 році передбачити оздоровлення 21,4 тис. дітей досліджуваної категорії проти 15,5 тис. дітей, фактично оздоровлених у 2016 році. За I півріччя 2017 року послуги з оздоровлення надано 9,2 тис. таких дітей.

Водночас через недостатній контроль з боку Мінсоцполітики із виділених з державного бюджету на вказані цілі 253,6 млн грн було використано з порушенням чинного законодавства 17,8 млн грн, неефективно – 1 млн гривень. Як головний розпорядник бюджетних коштів Міністерство не забезпечило обґрунтованого планування видатків на суму 1 млн грн та ефективного управління 19,8 млн грн бюджетними коштами.

Недотримання вимог нормативно-правових актів у зазначеній сфері, прорахунки та організаційні недоліки Мінсоцполітики, органів соціального захисту і надавачів послуг на всіх етапах організації оздоровлення дітей не сприяли якісному та повному наданню цих послуг. У 2016 році послуги із санаторно-курортного лікування отримали 85,4 відс. дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана із Чорнобильською катастрофою і які потребували лікування, а 52 дитини-інваліда (9 відс. поданих заяв) зовсім були позбавлені

права на санаторно-курортне лікування. Водночас через неналежну організацію закупівлі оздоровчих послуг для цієї категорії дітей протягом 2016 року було перерозподілено на інші напрями 14 млн грн бюджетних коштів, виділених на вказані цілі, а наприкінці 2016 року до державного бюджету повернено як невикористані ще 3 млн гривень.

Нормативно-правова база щодо організації заходів з оздоровлення та відпочинку дітей містила окремі прогалини, зокрема, Урядом не затверджена державна програма оздоровлення та відпочинку дітей, як того вимагає Закон України «Про оздоровлення та відпочинок дітей». Потребували перегляду Типове положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку і типові штатні нормативи цих закладів, які затверджено ще в 2009 році.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо затвердження державної програми оздоровлення і відпочинку дітей; проаналізувати проблеми, пов'язані із наданням найбільш вразливим категоріям дітей якісних і повноцінних послуг з оздоровлення за рахунок коштів державного бюджету та отриманням грошової компенсації в розмірі середньої вартості санаторно-курортної путівки у разі відмови батьків дітей-інвалідів від санаторно-курортного лікування.

- Мінсоцполітики вжити заходів щодо:

забезпечення міжвідомчої координації заходів, які здійснюються центральними і місцевими органами виконавчої влади щодо організації оздоровлення і відпочинку дітей, та контролю за наданням оздоровчих послуг;

обґрунтованості планування видатків, спрямованих на: оздоровлення та відпочинок дітей, які потребують особливої уваги та підтримки і належного контролю за ефективним і законним їх використанням на всіх рівнях управління;

дотримання вимог Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для організації оздоровлення і відпочинку дітей, які потребують особливої уваги та підтримки, в дитячих центрах «Артек» і «Молода гвардія», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2011 № 227, у частині визначення квоти надання путівок дітям безоплатно або з частковою оплатою, затвердження розподілу путівок до цих центрів у розрізі адміністративно-територіальних одиниць на рік;

видання наказів про організацію тематичних змін у період, достатній для здійснення підбору дітей відповідних пільгових категорій та вчасного проїзду організованих груп дітей до центрів;

належного ведення Реєстру дитячих закладів до початку функціонування Державного реєстру майнових об'єктів оздоровлення та відпочинку дітей;

удосконалення норм Порядку проведення державної атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку і присвоєння їм відповідних категорій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2009 № 426, у частині посилення контролю за виконанням регіональних планів атестації дитячих закладів.

РЕАГУВАННЯ:

Мінсоцполітики заплановано розроблення у 2018 році проекту Державної цільової програми з оздоровлення та відпочинку дітей.

Міністерством утворено центральний міжвідомчий оперативний штаб з координування організації і проведення оздоровлення та відпочинку дітей за участю представників центральних органів виконавчої влади, оновлений склад якого затверджено наказом від 24.10.2017 № 1680.

Мінсоцполітики розроблено та подано на розгляд Уряду проекти постанов Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для організації оздоровлення і відпочинку дітей, які потребують особливої уваги та підтримки, в дитячих центрах «Артек» і «Молода гвардія», «Про внесення змін до Порядку направлення дітей до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку за рахунок коштів державного бюджету»; розроблено та передбачено подання на розгляд Уряду проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку проведення державної атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку і присвоєння їм відповідних категорій» щодо термінів проведення державної атестації для новостворених і тих, що відновили свою роботу, закладів оздоровлення та відпочинку дітей.

Для здійснення контролю та координації заходів з проведення державної атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку у 2017 році розпочато другий етап проведення атестації дитячих закладів регіональними атестаційними комісіями. Проведено державну атестацію 76 із 572 таких закладів.

МДЦ «Артек» за новим місцезнаходженням наказом МОЗ від 12.10.2017 № 1252 «Про ліцензування медичної практики» включено до переліку ліцензіатів.

Мінсоцполітики надіслано листи до обласних, Київської міської держадміністрацій щодо підтвердження правомірності видачі путівок до МДЦ «Артек» та УДЦ «Молода гвардія», а також щодо відшкодування завданих державному бюджету збитків і притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності в разі допущення порушень.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету на безоплатне харчування дітей, потерпілих від Чорнобильської катастрофи, встановлено, що Мінсоцполітики як головний розпорядник коштів державного бюджету, виділених на безоплатне харчування дітей,

потерпілих від Чорнобильської катастрофи, на територіях радіоактивного забруднення, та органи соціального захисту населення як розпорядники нижчого рівня у 2016 році та січні-травні 2017 року не забезпечили ефективного використання коштів та належної організації комплексу заходів із надання цієї послуги. Зазначене призвело до порушення гарантованого Законом України від 28.02.1991 № 796 «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Закон № 796) права таких дітей на безоплатне харчування.

Запроваджена Урядом децентралізація функцій з організації харчування потерпілих дітей з метою їх удосконалення і, зокрема, передача з 2015 року функцій із закупівлі послуг безоплатного харчування місцевим органам влади не дала позитивного результату. Через неналежну організацію і контроль з боку Мінсоцполітики, департаментів соціального захисту населення восьми облдержадміністрацій за забезпеченням харчування потерпілих дітей, незадовільну організацію органами соціального захисту населення районного рівня закупівлі послуг з харчування не забезпечено безперервного харчування таких дітей, а у березні-травні як 2016, так і 2017 року його взагалі припинено.

У 2016 році було надано послуг з безоплатного харчування в обсязі 5732,9 тис. діто-днів (40,2 відс. запланованого обсягу), проведено компенсаційні виплати батькам 83,7 тис. потерпілих дітей, що у 4,5 раза перевищило показник, передбачений паспортом бюджетної програми 2501200. Аналогічна ситуація з організацією закупівель послуг із харчування для потерпілих дітей була і в березні-травні 2017 року, внаслідок чого не забезпечено харчуванням 84 тис. дітей.

При цьому механізм гарантованого Законом № 796 права потерпілих дітей на забезпечення, відповідно до фізіологічних норм, продуктами харчування, а також харчовими додатками, які сприяють виведенню радіонуклідів з організму, був недосконалим і не забезпечував Норм харчування дітей у дошкільних та шкільних закладах, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.1992 № 258 (далі – Норми харчування), оскільки єдиним критерієм торгів із закупівлі послуг харчування, була їх найнижча вартість.

Сума виплати грошової компенсації батькам потерпілих дітей замість безоплатного харчування (180–190 грн на місяць, 9,5 грн на день) не змінювалась шість років і була втричі меншою за вартість харчування у навчальних закладах на місяць, не забезпечувала Норм харчування. Збільшення розмірів грошової компенсації вдвічі з квітня 2017 року також не вирішило проблеми.

Через незабезпечення харчуванням потерпілих дітей передбачені Мінсоцполітики у бюджеті кошти на цю мету не були використані та у 2016 році перерозподілені шляхом їх зменшення на 221 млн грн (на 54,7 відс.) і збільшення на 60,5 млн грн обсягу видатків на виплату грошової компенсації батькам потерпілих дітей, що на 95,2 відс. перевищило початково затверджений їх обсяг.

Незважаючи на здійснені перерозподіли і зменшення обсягу бюджетних призначень, на кінець 2016 року нерозподілений Мінсоцполітики між розпорядниками коштів нижчого рівня їх залишок становив 6,5 млн грн, а залишок неосвоєних місцевими органами соціального захисту коштів за напрямом – 8 млн грн, що свідчить про неефективне управління бюджетними коштами як їх головним розпорядником, так і розпорядниками нижчого рівня.

За відсутності належного контролю з боку Мінсоцполітики, регіональних та місцевих органів соціального захисту окремими організаторами харчування були допущені порушення в організації харчування потерпілих дітей деяких районів Житомирської області: не забезпечено збалансованого та повноцінного харчування учнів згідно з Нормами харчування, а також додержання вимог санітарного законодавства щодо матеріально-технічного стану харчоблоків, шкільних їдалень.

Крім того, за останні роки нормативно-правове забезпечення безоплатним харчуванням потерпілих дітей зазнало суттєвих змін. Однак неузгодженість норм Закону № 796 з іншими законодавчими та нормативно-правовими актами створила правові колізії та призвела до неоднозначності трактування цих норм. Як наслідок, були обмежені права потерпілих дітей. Актуальним залишився перегляд Норм харчування, затверджених ще 15 років тому.

З метою вирішення виявлених проблем Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України і Мінсоцполітики вжити заходів щодо:

надання потерпілим дітям гарантованого Законом № 796 права на забезпечення, відповідно до фізіологічних норм, продуктами харчування, а також харчовими додатками, які сприяють виведенню радіонуклідів з організму; удосконалення механізму такого забезпечення з метою належного його застосування протягом усього навчального року; перегляду Норм харчування дітей з метою їх актуалізації;

приведення Закону № 796 у відповідність із нормами Сімейного кодексу України у частині визначення ознак належності дітей до потерпілих від Чорнобильської катастрофи, Закону України «Про загальну середню освіту» щодо переліку загальноосвітніх навчальних закладів, учні яких мають право на безоплатне харчування та грошову компенсацію;

врегулювання норм Закону № 796 і Закону України від 27.02.1991 № 791 «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» у частині визначення територій радіоактивного забруднення, де має здійснюватись безоплатне харчування потерпілих дітей;

внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23.07.1991 № 106 щодо визначення переліку населених пунктів, віднесених до зон радіоактивного забруднення;

- Мінсоцполітики:

затвердити обґрунтовану методику визначення потреби в коштах державного бюджету на виплату грошової компенсації та харчування потерпілих дітей, визначення вартості одного діто-дня харчування;

забезпечити обґрунтоване, на підставі пропозицій розпорядників коштів нижчого рівня, планування видатків за відповідним напрямом бюджетної програми за КПКВК 2501200, ефективне управління такими коштами та дієвий контроль за їх використанням;

внести до нормативних довідників Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги (далі – ЄДАРП) позиції щодо пільги потерпілим дітям у частині надання безоплатного харчування.

РЕАГУВАННЯ:

Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи на засіданні 05.09.2017 розглянув результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на безоплатне харчування дітей, потерпілих від Чорнобильської катастрофи, що надані Рахунковою палатою, та прийняв відповідне рішення.

Кабінет Міністрів України доручив Мінсоцполітики (скликання), Мінприроди, МОЗ, МОН, головам облдержадміністрацій вжити заходів щодо усунення виявлених недоліків.

Мінсоцполітики затверджено План заходів щодо виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту.

Мінсоцполітики також передбачено внесення до ЄДАРП інформації про дітей, потерпілих від Чорнобильської катастрофи, які користуються пільгами з безоплатного харчування відповідно до Закону № 796. Протягом IV кварталу 2017 року та 2018 року для забезпечення контролю та надання методичної допомоги з питань організації безоплатного харчування потерпілих дітей заплановано здійснення моніторингових візитів до структурних підрозділів з питань соціального захисту населення обласних, районних, районних у м. Києві держадміністрацій.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за принципом «гроші ходять за дитиною»*, зроблено висновок, що в Україні в основному створено правові засади та організаційно-інституційну інфраструктуру для соціального захисту дітей вказаних категорій. У 2016 році Урядом і Мінсоцполітики забезпечувалось виконання Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на

період до 2020 року щодо створення умов для розвитку і виховання дітей у сім'ях або в умовах, наближених до сімейних.

Індикатором досягнення очікуваного результату стало збільшення кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, охоплених сімейними формами виховання. За 2012–2016 роки їх чисельність зросла з 80,8 відс. до 91,5 відс., з них дітей, влаштованих до дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей, – з 12,7 відс. до 18,8 відсотка.

Затверджені на такі цілі обсяги субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам за останні п'ять років зросли у 1,7 раза – з 381,8 млн грн до 656,2 млн грн, що у 2016 році дало можливість здійснювати щомісяця виплати державної соціальної допомоги в середньому на 12,5 тис. дітей і виплачувати грошове забезпечення 4,7 тис. батькам-вихователям та прийомним батькам.

Водночас у 2016 році Мінфіном, Мінсоцполітики, розпорядниками коштів місцевих бюджетів не було забезпечено обґрунтованого планування коштів державного бюджету на вказану мету, а також ефективного управління ними. Зазначене зумовило зменшення та перерозподіл протягом бюджетного року обсягів субвенції на суму 113,4 млн гривень. При цьому асигнування у сумі 58,6 млн грн взагалі не були відкриті. Як наслідок, на визначені цілі не використано 172 млн грн субвенції, або майже чверті бюджетних призначень.

Крім того, система повноважень учасників процесу влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї, супроводження та контроль за умовами їх утримання і виховання, організації виплати соціальної допомоги через інституційні неузгодженості була складною і розгалуженою, містила організаційні ризики. Жодним нормативно-правовим документом не було передбачено порядку обміну інформацією між відповідними органами у справах дітей у разі отримання ними інформації про зміну місця проживання сім'ї, зміну форми влаштування дітей, не унормовано проведення уповноваженим органом перевірки із територіальним органом Пенсійного фонду стосовно отримання одержувачами допомоги пенсій на дітей-вихованців чи прийомних дітей, що негативно вплинуло на їх соціальний захист і створило ризики неекономного використання бюджетних коштів.

Отже, неналежний контроль за станом нарахування та виплати соціальної допомоги і грошового забезпечення як з боку Мінсоцполітики, так і розпорядників коштів місцевих бюджетів, відсутність взаємодії між задіяними у цьому процесі органами, їх організаційні прорахунки негативно позначились на законності, своєчасності та повноті виплати соціальної допомоги і грошового забезпечення та призвели до використання коштів із порушенням вимог чинного законодавства – більше як 25 млн грн, у т. ч. було встановлено факти зайвих виплат соціальної допомоги – 0,5 млн грн та її недоотримання – 45,3 тис. гривень.

Мінсоцполітики не забезпечило належної організації та координації робіт щодо створення комплексної системи захисту інформації ЄІАС «Діти», її функціонування в регіонах і ведення банку даних.

Нормативно-правова база, що регулювала питання у досліджуваній сфері, здебільшого була сформована, проте низка проблем потребувала розв'язання та законодавчого врегулювання, на чому наголошувала Рахункова палата ще за результатами попереднього аудиту.

Актуальним залишилося внесення змін до Сімейного кодексу щодо визначення кількості осіб, які мають право створювати дитячий будинок сімейного типу. Не врегульоване і питання захисту житлових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, зокрема дітей, які є внутрішньо переміщеними особами, щодо зарахування їх на квартирний і соціальний квартирний облік за місцем їх перебування. Потребує прискорення затвердження порядку надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів тощо.

За результатами розгляду цього питання Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України удосконалити нормативно-правове забезпечення питань соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за принципом «гроші ходять за дитиною»;

- Міністерству соціальної політики України вжити заходів щодо:

удосконалення існуючого механізму фінансового забезпечення соціального захисту таких дітей за принципом «гроші ходять за дитиною» та розроблення методики визначення потреби в коштах субвенції, в т.ч. встановлення єдиного підходу до визначення регіонами прогнозних показників контингенту одержувачів соціальної допомоги та грошового забезпечення;

удосконалення форми та наповнення даними інформації про призначення соціальної допомоги та грошового забезпечення чи припинення їх виплати, передбаченої пунктом 7 Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 81;

організаційно-методичного забезпечення уповноважених органів з питань соціального захисту населення, координації та взаємодії цих органів і служб у справах дітей з метою поліпшення соціального захисту дітей за принципом «гроші ходять за дитиною»;

затвердження стандарту соціального супроводу сімей, у яких виховуються усиновлені, прийомні діти, діти-вихованці та діти, які перебувають під опікою; державного стандарту надання послуг з улаштування до сімейних форм виховання.

РЕАГУВАННЯ:

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету розглянув інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту та доручив Кабінету Міністрів України опрацювати її, вжити заходів з усунення виявлених порушень і недопущення їх надалі.

Мінсоцполітики подано на розгляд Кабінету Міністрів України законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення діяльності стосовно соціального захисту дітей», яким передбачено внесення змін до статті 256⁵ Сімейного кодексу щодо унормування кількості осіб, які мають право створювати дитячий будинок сімейного типу. Законопроект зареєстровано у Верховній Раді України за № 7217 від 20.10.2017.

Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 05.04.2017 № 268 «Про затвердження Порядку надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів». З метою удосконалення механізму надання такого статусу, зокрема розширення категорії дітей, які мають право його отримання, Мінсоцполітики розроблено проект постанови «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 і від 05 квітня 2017 р. № 268».

Міністерством з метою удосконалення існуючого механізму фінансового забезпечення соціального захисту дітей за принципом «гроші ходять за дитиною» розроблено та опрацьовується проект постанови Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною» у частині здійснення уповноваженим органом перевірки (верифікації) із територіальним органом Пенсійного фонду України; взаємоінформування між службою у справах дітей, центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, уповноваженим органом у разі отримання ними інформації про зміну місця проживання сім'ї, зміну форми влаштування дітей.

Триває робота із приведення постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.1994 № 226 «Про поліпшення виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування» у відповідність із вимогами Закону України від 01.07.2014 № 1556 «Про вищу освіту» у зв'язку з вилученням норм щодо вступу дітей таких категорій до вищих навчальних закладів поза конкурсом.

Згідно з наказом Мінсоцполітики від 14.04.2017 № 626, до Переліку соціальних послуг, що надаються

особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть їх самостійно подолати, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 03.09.2012 № 537, включено таку послугу, як соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування.

Наказом Мінсоцполітики від 11.08.2017 № 1307 затверджено Державний стандарт соціального супроводу сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування.

Не залишилися поза увагою Рахункової палати і питання забезпечення молоді житлом. Як засвідчив *аналіз ефективності реалізації Державної програми забезпечення молоді житлом на 2013–2017 роки*, реалізація Державної програми відбувалася в умовах постійного її недофінансування. Станом на 01.07.2017 за рахунок всіх джерел її наповнення виконано лише на 10,6 відс. програми. За коштами державного бюджету, які визначені основним джерелом фінансування Державної програми (57,9 відс.), вона була виконана тільки на 3,2 відс., місцевих бюджетів (31,6 відс.) – на 16,7 відс., за іншими джерелами (10,5 відс.) – на 33,2 відсотка. Як наслідок, очікуваних результатів її виконання не було досягнуто: житлом замість 16755 молодих сімей забезпечена лише 1271 сім'я (7,6 відсотка).

При цьому з 2015 року припинено виділення з державного бюджету коштів за бюджетною програмою «Надання пільгового довгострокового державного кредиту молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла». Фінансування видатків на цю мету місцевими бюджетами було забезпечено передусім за рахунок активності лише чотирьох областей (Миколаївської, Харківської, Запорізької та Полтавської), а використання коштів статутного капіталу Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» (далі – Фонд) на умовах, наближених до комерційних (14,1 відс. річних), забезпечило виконання Державної програми за недержавними джерелами на третину. Однак такі кредити отримувала здебільшого платоспроможна молодь, при цьому незалежно від терміну реєстрації у Фонді будівництва, рейтингу, місця та терміну перебування на квартирному обліку і фактичного місця проживання.

Все це вказує на неефективність запровадженого механізму реалізації Державної програми. Крім фінансових і організаційних складових, Державна програма не виконувалась через збільшення вартості житла, банкрутство забудовників і ліквідацію банків, втрати у зв'язку з цим та внаслідок тимчасової окупації АР Крим і проведення військової операції на сході України коштів Фонду та позичальників.

Фондом як виконавцем завдань і заходів Державної програми, через відсутність відповідного контролю з боку Мінрегіону як її замовника та координатора впродовж усього терміну реалізації програми, не забезпечено повною мірою належного відбору об'єктів житлового будівництва, взаємодії із забудовниками і комерційними банками, що призвело до неодноразового

перенесення термінів введення житла в експлуатацію, зростання обсягів простроченої заборгованості за кредитами і, як наслідок – тривалого відстрочення забезпечення житлом позичальників і неефективного управління інвестованими ресурсами, у т. ч. бюджетними коштами.

Не виконані рекомендації парламентських слухань про становище молоді в Україні на тему «Ціннісні орієнтації сучасної української молоді», затверджені постановою Верховної Ради України від 23.02.2017 № 1908, у частині схвалення змін до Державного бюджету України на 2017 рік щодо забезпечення фінансування бюджетної програми «Надання пільгового довгострокового державного кредиту молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла» згідно з обсягами, визначеними Державною програмою, та продовження її дії на наступні роки.

Через неналежне реагування на рекомендації Рахункової палати за результатами попереднього аудиту нормативно-правова база забезпечення реалізації Державної програми в частині механізму забезпечення молоді житлом залишалася недосконалою. Як наслідок, ряд питань Фонд був змушений врегулювати внутрішніми нормативними актами, а підготовлені ним і Мінрегіоном проекти відповідних нормативних актів Урядом не затверджені.

З метою поліпшення стану справ Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України вжити заходів для прискорення прийняття проектів постанов щодо внесення змін до Положення про порядок надання пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.05.2001 № 584, у частині удосконалення його норм; до Порядку надання кредитів позичальникам Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1231, у частині списання заборгованості позичальників, що не покривається за рахунок активів забудовника після визнання його в установленому порядку банкрутом, і Фонду перед державним бюджетом;

- Кабінету Міністрів України та Мінрегіону разом з Фондом будівництва вжити заходів щодо:

перегляду механізму реалізації Державної програми забезпечення молоді житлом на 2013–2017 роки з метою підвищення ефективності програми у разі продовження її дії;

урегулювання у Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для збільшення статутного капіталу Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» з подальшим спрямуванням на виконання Державної програми забезпечення молоді житлом на 2013–2017 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 № 488) умов надання кредитів за рахунок коштів статутного капіталу та механізму звітування про їх використання (в т.ч. і коштів від повернення кредитів) і виключення невластивого напряму витрачання коштів статутного капіталу Фонду;

визначення у Статуті Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2000 № 1604, поняття «кредитний комітет» і його повноважень;

прийняття рішення про остаточний розмір статутного капіталу Фонду та його доформування за рахунок наявних ресурсів;

- Мінрегіону та Фонду вжити заходів щодо обґрунтованого планування показників за КПКВК 2751380, 2751360, 2751420 і ефективного управління виділеними асигнуваннями; завершення добудови проблемних об'єктів; обґрунтованого відбору житлових об'єктів для включення їх до переліку об'єктів житлового будівництва, у які можуть спрямовуватись кредитні ресурси Фонду; посилення внутрішнього контролю за діяльністю регіональних управлінь Фонду та Іпотечного центру Фонду в м. Києві та Київській області, зокрема в частині формування показників внутрішньої та бюджетної звітності.

РЕАГУВАННЯ:

Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» у плані заходів щодо врахування пропозицій Рахункової палати передбачила, зокрема:

підготувати та подати на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції до постанови Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 № 488 щодо врегулювання умов надання кредитів за рахунок коштів статутного капіталу та механізму звітування про їх використання, а також до постанови від 26.10.2000 № 1604 щодо визначення у Статуті Держмолодьжитла поняття «кредитний комітет» і його повноважень, остаточного розміру статутного капіталу;

підготувати звернення до Мінрегіону щодо врахування при складанні запиту за КПКВК 2751370 обсягу коштів для переходу на новий програмний продукт з метою виконання Указу Президента України від 15.05.2017 № 133/2017;

удосконалити внутрішні нормативні акти щодо критеріїв відбору об'єктів житлового будівництва, на будівництво (реконструкцію) житла у які можуть спрямовуватися кредитні ресурси Держмолодьжитла.

В умовах започаткування пенсійної реформи Рахункова палата провела **аналіз причин утворення дефіциту бюджету Пенсійного фонду та його покриття за рахунок коштів державного бюджету**, яким встановлено, що зміни у законодавстві у 2015–2016 роках та вжиті Урядом заходи щодо їх виконання, спрямовані на збільшення легального фонду оплати праці, намітили деякі позитивні тенденції у вирішенні проблеми дефіциту бюджету Пенсійного фонду України (далі – ПФУ) у майбутньому. Заходи законодавчого характеру із зменшення видаткової частини бюджету ПФУ шляхом призупинення осучаснення пенсій, скорочення їх розмірів або припинення пенсійних виплат для окремих категорій громадян ситуативно зменшували навантаження на

бюджет Пенсійного фонду, але вирішального значення для його збалансування не мали.

Як наслідок, у 2016 році збалансованість бюджету ПФУ була досягнута за рахунок збільшення асигнувань із державного бюджету. Реальний розмір дефіциту бюджету ПФУ з урахуванням сум непогашених позик минулих років упродовж зазначеного року зріс з 82,2 млрд грн (з них 31,8 млрд грн – дефіцит 2015 року) до 133,7 млрд грн (з них 85,6 млрд грн – дефіцит 2016 року).

У 2016 році вперше за останні 12 років, за даними звіту ПФУ, при виконанні його бюджету кошти єдиного казначейського рахунку (далі – ЄКР) на покриття тимчасових касових розривів не залучалися, але це було досягнуто тільки за рахунок спрямування у грудні 2015 року коштів державного бюджету для забезпечення виплат пенсій частині пенсіонерів за січень 2016 року в обсязі 14 млрд грн (згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 24.12.2015 № 1081), а також збільшення у 2016 році проти 2015 року на 53,9 млрд грн бюджетних призначень за КПКВК 2506080 «Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду» для покриття дефіциту бюджету ПФУ. У 2017 році знову було розпочато застосування коштів ЄКР на покриття тимчасових касових розривів.

Зменшення у 2016 році майже вдвічі розміру єдиного соціального внеску (далі – ЄСВ) – до 22 відс. і скасування його утримань із заробітної плати (доходу) застрахованих осіб, проведене з метою легалізації тіньової зайнятості та заробітної плати, призвело до недоотримання бюджетом ПФУ, за його розрахунками, 96,4 млрд грн, у т.ч. 18,7 млрд грн внаслідок скасування утримань із заробітної плати.

Серед інших причин дефіциту бюджету ПФУ був низький рівень заробітної плати, значне скорочення кількості застрахованих осіб і страхувальників, щорічне здійснення невластивих видатків, передбачених законодавством (50,4 млрд грн), і зростання боргів із сплати ЄСВ та інших платежів до ПФУ (станом на 01.01.2017 – 18,6 млрд гривень).

Водночас формування і виконання бюджету ПФУ у 2016 році здійснювалося з певними прорахунками у плануванні як дохідної, так і видаткової його частини, що призвели до накопичення обсягів невикористаних асигнувань, які дали можливість уникнути залучення позик на покриття касових розривів. Так, віднесення коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності в сумі 1,5 млрд грн до складу доходів бюджету ПФУ згідно із законом про Державний бюджет України на 2016 рік, завищення у складі бюджетних призначень за КПКВК 2506080 сум ЄСВ, сплаченого державою за деякі категорії застрахованих осіб, на 778,5 млн грн і перевищення через прорахунки в чисельності планових видатків на виплату пенсій, надбавок і підвищень, призначених за різними пенсійним програмами, над фактичними на 3,1 млрд грн дало можливість частково знівелювати обсяги дефіциту бюджету ПФУ у 2016 році та сприяло накопиченню, починаючи з лютого, значних обсягів невикористаних асигнувань, які у грудні 2016 року становили

8 млрд 972,9 млн грн і були частково використані на фінансування виплати пенсій за січень 2017 року.

Процес перетворення ПФУ в самоврядну, самоокупну організацію через нерозв'язання проблем, пов'язаних із залежністю виконання його бюджету від коштів державного бюджету, внаслідок прийняття Закону України від 08.07.2011 № 3668 «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» було відстрочено на невизначений час. Так, протягом 2014–2016 років у структурі надходжень бюджету Пенсійного фонду частка коштів державного бюджету зростає з 31,3 до 56,1 відсотка.

Отже, рівень пенсійного забезпечення громадян значною мірою залежав від коштів державного бюджету, виділених на покриття реального дефіциту бюджету ПФУ. Станом на 01.01.2017 понад 51,5 відс. пенсіонерів в Україні отримували пенсію у розмірі нижче 1500 грн при середньому розмірі – 1828 гривень. Серед причин зазначеного – призупинення у 2014–2016 роках дії статті 42 Закону України № 1058 «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі – Закон № 1058) у частині здійснення перерахунку раніше призначених пенсій у зв'язку із зростанням заробітної плати, з якої сплачено страхові внески, та непроведення з 2008 року осучаснення пенсій.

Крім того, нормативно-правова та організаційна система пенсійного забезпечення внаслідок неприйняття закону про призначення всіх пенсій, у тому числі спеціальних, на загальних підставах містила певні правові прогалини та недоліки, що негативно вплинуло на стан формування та виконання бюджету ПФУ. Нормативно-правова база у досліджуваній сфері залишалась складною і керувалась десятками законодавчих і нормативно-правових актів, а через окремі організаційні недоліки у роботі залучених до процесу формування і виконання бюджету ПФУ органів (зокрема, Міністерства фінансів України і Державної фіскальної служби України) не вирішено питання зі списання позик минулих років. Передача, починаючи з 01.10.2013, виконання функцій з адміністрування ЄСВ від Пенсійного фонду до ДФС зумовила певне погіршення платіжної дисципліни страхувальників із його сплати, зменшення обсягу надходження ЄСВ та появу проблем при плануванні його обсягів.

За результатами проведеного аналізу Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України і Мінсоцполітики разом з Пенсійним фондом вжити заходів щодо удосконалення положень таких законодавчих та нормативних актів:

приведення у відповідність із статтею 17 Закону України № 2262 «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (далі – Закон № 2262) пункту 1 Порядку обчислення вислуги років, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.92 № 393, у частині зарахування до вислуги років для призначення пенсії служби військових будівельників у військово-будівельних загонах (частинах) та часу перебування на практичній льотній підготовці призваних на військову службу осіб, які навчалися на офіцерів запасу льотної складу у навчальних організаціях Товариства сприяння обороні України;

визначення у статті 30 Закону № 2262 форм навчання (денне, заочне, вечірнє відділення, аспірантура) і типів навчальних закладів, навчання в яких дає право на пенсію у разі втрати годувальника;

узгодження частини першої статті 87 Бюджетного кодексу України щодо компенсації за рахунок коштів державного бюджету дефіциту ПФУ лише у зв'язку з перерахуванням страхових внесків до накопичувальної системи із статтею 113 Закону № 1058 у частині спрямування коштів державного бюджету на покриття дефіциту ПФУ незалежно від запровадження накопичувальної системи;

врегулювання права громадян України на отримання пенсії в разі виїзду на постійне місце проживання до країн, з якими Україною не укладено міжнародних договорів у сфері пенсійного забезпечення;

приведення законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування у відповідність із Законом України від 23.09.1999 № 1105 «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (у ред. від 28.12.2014 № 77) у зв'язку з утворенням Фонду соціального страхування України;

визначення в Законі № 1105 джерел сплати страхових внесків за осіб, які отримують щомісячні страхові виплати відповідно до цього Закону і згідно зі статтею 11 Закону № 1058 підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню.

Крім того, необхідно вжити заходів щодо звільнення бюджету ПФУ від невластивих виплат; врегулювання питання погашення позик минулих років, що надавалися за рахунок коштів ЄКР; розгляду питання удосконалення процесу адміністрування ЄСВ.

РЕАГУВАННЯ:

На засіданні підкомітету Верховної Ради України з питань державного фінансового контролю та діяльності Рахункової палати Комітету Верховної Ради України з питань бюджету щодо погодження змін до бюджету Пенсійного фонду України на 2017 рік, яке відбулося 19.12.2017, порушувалось питання відсутності впливу збільшення фактичних доходів Пенсійного фонду на обсяги дефіциту його бюджету, розрахункова сума якого на 2017 рік (71,4 млрд грн) не змінилася.

Мінсоцполітики повідомило, що з метою зменшення дефіциту бюджету Пенсійного фонду прийнято Закон України від 03.10.2017 № 2148 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій», яким врегульовано норми, що потребували удосконалення, зокрема, в частині визначення у статті 30 Закону № 2262 форм навчання і типів навчальних закладів, навчання в яких дає право на пенсію у разі втрати годувальника; узгодження підпункту «ж» пункту 9 частини першої статті 87 Бюджетного кодексу України щодо компенсації за рахунок коштів державного бюджету дефіциту ПФУ лише у зв'язку з перерахуванням страхових внесків до накопичувальної системи із статтею 113 Закону

№ 1058 у частині спрямування коштів державного бюджету на покриття загального дефіциту ПФУ за КПКВК 2506080 незалежно від причин його утворення.

Наказом Пенсійного фонду України від 23.06.2017 № 129 затверджено План заходів стосовно реалізації висновків і пропозицій Рахункової палати за результатами аналізу.

На виконання пункту 6 цього Плану прийнята постанова Кабінету Міністрів України від 19.07.2017 № 531 «Про внесення змін до бюджету Пенсійного фонду України на 2017 рік», відповідно до якої у 2017 році на компенсацію роботодавцю частини фактичних витрат, пов'язаних зі сплатою єдиного внеску, передбачені кошти державного бюджету в сумі 1,4 млрд грн; на виконання пункту 8 щомісяця складається та погоджується Мінсоцполітики прогностичний графік поденного фінансування виплати пенсій і видатків на утримання апарату ПФУ.

1.3.4.12. Охорона здоров'я

Питання законності та ефективності використання бюджетних коштів, виділених на охорону здоров'я, щороку перевіряються аудитором Рахункової палати. За звітний період за цим напрямом аудитором встановлено, що з порушенням чинного законодавства використано 455,3 млн грн коштів державного бюджету, неефективно – 118,4 млн гривень.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету на здійснення заходів Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012–2016 роки (далі – Програма) засвідчив, що Міністерство охорони здоров'я України не забезпечило належного виконання заходів Програми та досягнення запланованих результатів. Майже 82 відс. заходів Програми, дія якої закінчилася, станом на 01.01.2017 реалізовані частково або не виконані взагалі. При цьому слід зазначити, що всього на виконання Програми було спрямовано понад 3,2 млрд грн, з них 2,1 млрд грн – бюджетні кошти і 1,1 млрд грн – міжнародна допомога.

Мета Програми у частині зниження рівня захворюваності на поєднану інфекцію (туберкульоз/ВІЛ-інфекція/СНІД) і темпів поширення мультирезистентного туберкульозу не досягнута. Наявна в Україні епідемія туберкульозу як 22 роки тому, так і донині становить загрозу національній безпеці.

Заходи, які вживалися МОЗ для запобігання поширенню цього захворювання, були недостатніми. Національна стратегія інформаційної кампанії з питань протидії захворюванню на туберкульоз МОЗ не затверджена. Робота з інформування населення щодо профілактики цього захворювання проведена МОЗ і обл(міськ)держадміністраціями на неналежному рівні. Обізнаність щодо симптомів туберкульозу серед внутрішньо переміщених осіб і

учасників АТО, за даними дослідження міжнародної громадської організації, проведеного в 2016 році у м. Києві, була недостатня.

Незважаючи на те, що термін дії Програми закінчився 01.01.2017, МОЗ не вжило відповідних заходів для затвердження концепції і розроблення проекту нової загальнодержавної програми протидії захворюванню на туберкульоз.

Міністерство не організувало раціонального використання лікарських засобів, закуплених за кошти державного бюджету 2011–2014 років, для надання медичної допомоги хворим на туберкульоз. Як наслідок, термін придатності наявних у лікувальних закладах протитуберкульозних препаратів на суму 1,3 млн грн закінчився. Крім того, утилізація цих препаратів потребувала додаткових коштів. Таким чином державі фактично нанесено збитки на вказану суму, а хворі не отримали необхідного лікування.

Договір МОЗ із спеціалізованою організацією Програма розвитку ООН в Україні (ПРООН) на закупівлю лікарських засобів для лікування хворих на туберкульоз, тестів і витратних матеріалів для його діагностики укладено лише у грудні 2015 року. Як наслідок, ці матеріальні цінності у 2015 році за кошти державного бюджету не закуплені. Аналогічно у 2016 році МОЗ відповідний договір з ПРООН уклало лише наприкінці року. У результаті на час проведення аудиту лікарські засоби для лікування туберкульозу і виробу медичного призначення для його діагностики за кошти державного бюджету 2016 року на суму 229,1 млн грн не були закуплені.

Міністерством охорони здоров'я не налагоджено дієвої співпраці з ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України», яка є відповідальною за використання міжнародної допомоги, і закладами охорони здоров'я та не здійснено моніторингу рівня забезпечення закладів охорони здоров'я лікарськими засобами для лікування хворих на туберкульоз відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виконання програм та здійснення централізованих заходів з охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 № 298. У результаті через закінчення терміну придатності втрачено також лікарських засобів на суму 3,4 млн грн, придбаних за рахунок коштів Глобального фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом і малярією та отриманих як гуманітарна допомога від Глобального лікарського фонду.

З метою покращення ситуації Рахунковою палатою за підсумками проведеного аудиту було рекомендовано:

- Кабінету Міністрів України розробити і подати на розгляд Верховної Ради України нову загальнодержавну цільову програму протидії захворюванню на туберкульоз;

- Міністерству охорони здоров'я України затвердити порядок проведення хіміопротекції туберкульозу для дітей, інфікованих мікобактеріями туберкульозу; прискорити розроблення та затвердження уніфікованого клінічного протоколу первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги дітям, хворим на туберкульоз, і національних стандартів з лабораторної діагностики туберкульозу; вжити

заходів щодо перегляду умов договорів, укладених з ПРООН, передбачивши відповідальність за порушення термінів постачання лікарських засобів і виробів медичного призначення для виконання національних програм у галузі охорони здоров'я; забезпечити своєчасне визначення спеціалізованих організацій, які будуть здійснювати закупівлі лікарських засобів та виробів медичного призначення, і прозорість цього процесу; забезпечити дієвий контроль за ефективним використанням лікарських засобів для лікування туберкульозу.

РЕАГУВАННЯ:

За результатами розгляду на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я 20.06.2017 звіту Рахункової палати прийнято рішення вважати виконання заходів Загальнодержавної цільової програми та роботу МОЗ за цим напрямом незадовільними.

На засіданні Комітету з програмних питань Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу, що відбулося 08.06.2017, розглянуто питання реалізації у 2016 році Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012–2016 роки та стан підготовки проекту Загальнодержавної програми на 2017–2021 роки.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.03.2017 № 248-р схвалено Стратегію забезпечення сталої відповіді на епідемії туберкульозу та ВІЛ-інфекції на період до 2020 року та розроблено план заходів щодо її реалізації.

Міністерством охорони здоров'я України розпочато роботу над плановим переглядом чинних протоколів лікування хворих на туберкульоз, у тому числі в частині надання медичної допомоги дітям, хворим на туберкульоз, та адаптацією міжнародних рекомендацій до контексту країни. Питання порядку проведення хіміопрофілактики серед дітей буде включено до вказаних документів.

Налагоджено систему моніторингу залишків та використання лікарських засобів і виробів медичного призначення в розрізі регіонів України на щомісячній основі з подальшим прийняттям управлінських рішень для забезпечення безперервності лікування хворих на туберкульоз. Удосконалено Методику розрахунку протитуберкульозних препаратів відповідно до міжнародних рекомендацій, чинного законодавства України. Забезпечено безперервність лікування хворих на туберкульоз в умовах вкрай нерегулярних поставок протитуберкульозних препаратів за кошти державного бюджету.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням

спеціалізованих організацій за бюджетною програмою «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру», засвідчили, що використання коштів Державного бюджету України у 2015–2016 роках на закупівлю лікарських засобів та медичних виробів із залученням міжнародних спеціалізованих організацій здійснювалося в цілому більш економно порівняно з попереднім періодом, коли закупівлі проводило Міністерство охорони здоров'я України самостійно. Порівняння однакових обсягів і номенклатури таких закупівель свідчить, що загальна економія коштів державного бюджету в цей період становила, за розрахунками, 373,6 млн грн, або близько 39 відс. від вартості перевірених закупівель.

Водночас мета Закону України від 19.03.2015 № 269 «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення своєчасного доступу пацієнтів до необхідних лікарських засобів та медичних виробів шляхом здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі» у частині забезпечення своєчасного доступу пацієнтів до необхідних лікарських засобів і медичних виробів не досягнута. На відміну від діючого до 2015 року порядку оплати, відповідно до чинного Закону № 269, термін від моменту оплати до поставки становив понад 20 місяців.

Залучення міжнародних спеціалізованих організацій до закупівель не позбавило Міністерство невластивих йому функцій: МОЗ залишилося в системі публічних закупівель, які не стали прозорими, ризики корупційних дій не усунені. Це зумовлено тим, що МОЗ не було забезпечено відповідної організації процедурних питань таких закупівель. Допускалися випадки неналежного оформлення укладених договорів та порушення їх умов, несвоєчасного інформування міжнародних спеціалізованих організацій про прийняті Міністерством рішення, порушень власних розпорядчих актів. У ряді випадків незадовільна робота посадових осіб МОЗ призводила до затягування термінів закупівель, прийняття ними необґрунтованих рішень, несвоєчасного розподілу отриманих за результатами закупівель матеріальних цінностей.

Вибір міжнародних спеціалізованих організацій здійснювався МОЗ за відсутності механізму застосування визначених Кабінетом Міністрів України критеріїв відбору, порядку його проведення і був сконцентрований на організаціях, визначених законами України від 10.04.2014 № 1197 «Про здійснення державних закупівель» і від 25.12.2015 № 922 «Про публічні закупівлі», та виключав можливість участі в закупівлях вітчизняних організацій. У результаті міжнародні спеціалізовані організації вибиралися в ручному режимі, що призводило до помилок при здійсненні вибору і не сприяло запобіганню ризикам корупції при прийнятті таких рішень.

Міністерство не розробило і не затвердило розпорядчого документа з регламентації порядку визначення і затвердження необхідної номенклатури лікарських засобів і медичних виробів для їх закупівель міжнародними спеціалізованими організаціями. Не були визначені строки її розгляду і затвердження відповідними робочими та експертно-технічними групами. Також не передбачена відповідальність членів цих груп за прийняті рішення. Нечітко

розмежовані повноваження груп, через що мало місце дублювання функцій, прийняття у ряді випадків необґрунтованих рішень і затягування процесу погодження закупівель необхідних лікарських засобів і медичних виробів від півроку до року і більше. У результаті кошти державного бюджету, перераховані для закупівлі лікарських засобів і медичних виробів міжнародним спеціалізованим організаціям, протягом тривалого часу не використовувалися і залишалися на їх рахунках.

Внаслідок безгосподарності МОЗ на рахунках міжнародних спеціалізованих організацій ПРООН і ЮНІСЕФ залишилися кошти державного бюджету 2015 року в сумі 93,6 млн грн, або 6,5 відс. від загального обсягу перерахованих ним коштів. Кошти в сумі 4,6 млн грн упродовж 12 місяців не були витрачені на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів та повернені МОЗ наприкінці 2016 року і, як наслідок, перераховані до держбюджету. Загалом 98,2 млн грн бюджетних коштів від 12 до 20 місяців перебувало на рахунках міжнародних спеціалізованих організацій і не використовувалося за призначенням.

Міністерство при укладанні договорів з міжнародними спеціалізованими організаціями не забезпечило захисту інтересів української сторони. Зокрема, не було передбачено відповідальності за несвоєчасну поставку товару, за поставку товару неналежної якості та кількості. Також у договорах не передбачено механізмів для вирішення спорів між сторонами у закупівельному процесі під українською юрисдикцією. Умови договорів фактично унеможлилювали контроль за використанням коштів Державного бюджету України.

За результатами проведеного аудиту **Рахункова палата рекомендувала:**

- Кабінету Міністрів України визначити механізм вибору міжнародних спеціалізованих організацій відповідно до критеріїв, встановлених постановою Кабінету Міністрів України від 22.07.2015 № 622 «Деякі питання здійснення державних закупівель лікарських засобів та медичних виробів із залученням спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі»; розробити механізм визначення державних підприємств МОЗ для здійснення супроводу державних закупівель із залученням міжнародних спеціалізованих організацій;

- Міністерству охорони здоров'я України опрацювати питання внесення змін до чинних розпорядчих актів, які регулюють діяльність робочих груп з питань профільного супроводу державних закупівель; припинити практику закупівлі лікарських засобів з обмеженим терміном придатності; розробити і затвердити порядок використання залишків лікарських засобів і медичних виробів, закуплених за рахунок бюджетних коштів у попередніх роках, для надання медичної допомоги у розрізі інших захворювань у поточному році; забезпечити своєчасне погодження кошторисів витрат на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів, наданих міжнародними спеціалізованими організаціями; розробити і затвердити розпорядчий документ з визначенням терміну, впродовж якого здійснюється розподіл поставлених міжнародними спеціалізованими організаціями лікарських засобів і медичних виробів, та забезпечити його виконання; забезпечити дієвий контроль за ефективним використанням лікарських засобів і медичних виробів; вжити заходів щодо

запобігання фактам псування лікарських засобів і медичних виробів через недотримання температурних умов при їх транспортуванні та недопущення їх надалі.

РЕАГУВАННЯ:

Результати аудиту розглянуто Комітетом Верховної Ради України з питань охорони здоров'я на засіданні 16.01.2018. Заслухавши інформацію Рахункової палати та інформацію МОЗ України про заходи, що вживаються для усунення виявлених недоліків та порушень, народні депутати прийняли рішення звернутися до Голови Верховної Ради України з проханням включити до порядку денного пленарного засідання сьомої сесії Верховної Ради України восьмого скликання 18.01.2018 розгляд законопроекту про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення здійснення закупівель лікарських засобів та медичних виробів (реєстр. № 6367 від 13.04.2017), яким передбачено скасування процедури державних закупівель лікарських засобів і медичних виробів із залученням спеціалізованих організацій.

Міністерство охорони здоров'я України поінформувало, що до проекту пану заходів внесено пропозицію стосовно перегляду Положення про групи експертів та фахівців, що залучаються до роботи Постійної робочої групи МОЗ України з питань профільного супроводу державних закупівель. Передбачено встановлення відповідальності експертів щодо здійснення моніторингу, аналізу при підготовці номенклатури лікарських засобів, виробів медичного призначення, медичної техніки та інших товарів, робіт і послуг з посиланням на протоколи та стандарти надання медичної допомоги за різними нозологіями, що ґрунтуються на доказовій базі.

До умов договорів, які укладені МОЗ із спеціалізованими організаціями, несено зміни. Зокрема, у договорі з ПРООН передбачено, що ця організація розпочинає діяльність з організації закупівлі лікарських засобів та медичних виробів за кожним із напрямів після підписання договору обома сторонами (відповідно до договору 2016 року ця діяльність розпочиналася після сплати МОЗ коштів). З усіма обраними спеціалізованими організаціями вдалося дійти спільної згоди щодо включення до угоди зобов'язань очікуваних графіків поставок.

Покращено умови договору (угоди) в частині постачання товару. Так, у договорі ПРООН прописано, що у разі неможливості ПРООН закупити товар із зазначеним в договорі терміном придатності спеціалізована організація звертається до МОЗ з пропозицією закупити товар з іншим терміном придатності. При цьому ПРООН забезпечує

надання гарантії від постачальника щодо заміни невикористаного до завершення терміну придатності товару на аналогічний з достатнім терміном придатності. Змінами до угоди з КРАУН виключено умову, відповідно до якої закупівля товару з іншим терміном придатності можлива лише за письмового погодження з МОЗ.

За результатами *аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених закладам охорони здоров'я Державної прикордонної служби України*, зроблено висновок, що використання у 2015–2016 роках і I півріччі 2017 року клінічним госпіталем і клінічним санаторієм «Аркадія» Державної прикордонної служби України 91,5 млн грн виділених бюджетних коштів дало можливість надати медичну допомогу 6244 та оздоровити 8884 військовослужбовців, працівників, пенсіонерів Держприкордонслужби та членів їхніх сімей.

Із зазначеної суми на поточне утримання цих установ спрямовано 89,4 млн грн (97,7 відс.) і лише 2,1 млн грн (2,3 відс.) витрачені на оновлення наявного медичного обладнання. Як наслідок, більшість проблем матеріально-технічного забезпечення відомчих закладів охорони здоров'я не були вирішені. Через відсутність сучасного медичного обладнання, застарілість і майже стовідсоткову його зношеність не здійснювалось автономне комплексне медичне дослідження військовослужбовців, профілактика тяжких захворювань, рівень санаторно-курортного лікування не підвищився. У результаті клінічний госпіталь Державної прикордонної служби України вимушений був спрямовувати 0,6 млн грн бюджетних коштів на оплату діагностичного обстеження та лікування військовослужбовців Державної прикордонної служби України в інших закладах охорони здоров'я.

Потребували удосконалення та узгодження окремі нормативно-правові акти. Зокрема, не приведено у відповідність із Законом України від 05.10.2000 № 2017-III «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» положення Державного класифікатора соціальних стандартів та нормативів, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 17.06.2002 № 293.

Не визначений Кабінетом Міністрів України порядок формування, встановлення та затвердження державних соціальних стандартів і нормативів.

Потребувало узгодження поняття «члени сім'ї», яким надано право користуватися пільгами під час медичного обслуговування у закладах охорони здоров'я, визначене Бюджетним кодексом України від 08.07.2010 № 2456-VI, Законом України від 20.12.1991 № 2011-XII «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», Інструкцією про порядок надання медичної допомоги у закладах охорони здоров'я Державної прикордонної служби України, затвердженою наказом Адміністрації Державної прикордонної служби України від 11.12.2012 № 1065, і Інструкцією про організацію санаторно-курортного забезпечення у Державній прикордонній службі України, затвердженою наказом Адміністрації Державної прикордонної служби від 21.06.2011 № 444.

Не приведено у відповідність із Законом України від 02.03.2015 № 222-VII «Про ліцензування видів господарської діяльності» Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2011 № 49.

Стратегія розвитку Державної прикордонної служби України не містила конкретних найменувань індикаторів з медичного забезпечення, реабілітації та санаторно-курортного лікування особового складу Державної прикордонної служби України.

Для покращення ситуації Рахункова палата вважала за доцільне рекомендувати:

- Кабінету Міністрів України доручити Міністерству соціальної політики України розробити, відповідно до статті 5 Закону України від 05.10.2000 № 2017-III «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», Порядок формування, встановлення та затвердження державних соціальних стандартів і нормативів; привести у відповідність із зазначеним Законом положення Державного класифікатора соціальних стандартів і нормативів;

- Міністерству охорони здоров'я України привести у відповідність із Законом України від 02.03.2015 № 222-VII «Про ліцензування видів господарської діяльності» Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з медичної практики;

- Міністерству внутрішніх справ України ініціювати узгодження у законодавчих та нормативних документах поняття «члени сім'ї», яким надано право користуватися пільгами під час медичного обслуговування у відомчих закладах охорони здоров'я;

- Адміністрації Державної прикордонної служби України ініціювати перед Міністерством внутрішніх справ України внесення змін до Стратегії розвитку Державної прикордонної служби України, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.11.2015 № 1189-р, у частині визначення конкретних найменувань індикаторів з медичного забезпечення, реабілітації та санаторно-курортного лікування особового складу Державної прикордонної служби України. Крім того, необхідно привести у відповідність із вимогами наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.09.1998 № 273 (у редакції від 16.06.2011 № 355) норми Статуту клінічного санаторію «Аркадія» Державної прикордонної служби України в частині його статусу.

РЕАГУВАННЯ:

Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики за результатами розгляду інформації Рахункової палати поінформував, що на виконання доручення Голови Верховної Ради України А. В. Парубія інформацію Рахункової палати буде розглянуто на засіданні Комітету за участю представника від Рахункової палати.

Адміністрація Держприкордонслужби повідомила, що результати аудиту розглянуті 30.01.2018 на засіданні Колегії, затверджено План усунення недоліків. Розпорядженням Адміністрації Держприкордонслужби від

26.01.2018 № Т/61-650 «Щодо результатів аудиту» до керівників закладів охорони здоров'я Держприкордонслужби надіслано вимоги щодо усунення недоліків.

Проводиться робота з доопрацювання пропозицій змін до Стратегії розвитку Держприкордонслужби, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.11.2015 № 1189-р, у частині найменувань індикаторів з медичного забезпечення, реабілітації та санаторно-курортного лікування особового складу Держприкордонслужби.

Крім того, на виконання пропозицій Рахункової палати наказом Адміністрації Держприкордонслужби від 25.01.2018 № 60 Статут клінічного госпіталю Держприкордонслужби від 26.12.2006 і Статут санаторію «Аркадія» Держприкордонслужби від 18.03.2009 визнано такими, що втратили чинність.

1.3.4.13. Наука, освіта, культура і спорт

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на науково-організаційну і наукову діяльність Національної академії педагогічних наук України* (далі – НАПН) та *забезпечення підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти* НАПН протягом 2015–2016 років, незважаючи на зменшення обсягів державного фінансування на 30 відс., у цілому забезпечила виконання статутних завдань у частині організації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти. Водночас, з боку окремих установ, підпорядкованих академії, мали місце факти порушення вимог чинного законодавства і відомчих розпорядчих документів.

Зменшення фінансування НАПН України у 2015–2016 роках призвело до скорочення штатної чисельності її наукових працівників на 819 штатних одиниць та переведення окремих категорій працівників на 0,75, 0,5 та 0,25 ставки, ліквідації у 2016 році відокремленого структурного підрозділу Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, припинення виконання восьми науково-дослідних робіт (далі – НДР), неможливості розпочати виконання 13 НДР. Ураховуючи відсутність суттєвих надходжень до спецфонду, подальше скорочення видатків матиме негативні наслідки: неможливість виконання академією основних завдань, спрямованих на випереджувальний розвиток галузі освіти, педагогічних і психологічних наук.

Аудит засвідчив, що протягом 2015–2016 років президія і відділення НАПН України недостатньо сприяли впровадженню наукових результатів та не забезпечили проведення моніторингу ефективності такого впровадження. Як наслідок, академія не володіла даними щодо розповсюдження і використання

навчальної, наукової, методичної та іншої продукції, створеної підпорядкованими науковими установами.

Незважаючи на наявність угоди про співробітництво НАПН України і МОН, впровадження в практику створених наукових результатів у сфері педагогіки і психології закладами освіти здійснювалось безконтрольно. Механізм визначення ефективності впровадження результатів досліджень у частині досягнення соціальних ефектів був відсутній.

У зв'язку з обмеженням фінансування випуск друкованої продукції за рахунок бюджетних коштів президією НАПН України не здійснювався. В електронній бібліотеці НАПН України та на сайтах установ розміщено лише половину створеної за результатами наукових досліджень продукції.

НАПН України як державний замовник з підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти визначила його виконавцем Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти» (далі – Університет). Проте належного виконання ним функцій не було забезпечено. Моніторинг потреби у підвищенні кваліфікації фахівців вищих навчальних закладів, професійно-технічних навчальних закладів, загальноосвітніх, позашкільних закладів освіти, методичних установ, органів управління освітою не здійснювався. Ініціювання щодо внесення змін до показників державного замовлення з підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти здійснювалось після фактичного прийому і випуску осіб.

Крім того, протягом 2015–2016 років Університет виконував невластиві для академії функції – підготовку бакалаврів і магістрів. При цьому керівництво Університету не забезпечило належної системи організації освітнього процесу: у 2015 і 2016 роках конкурс на вступ до Університету практично був відсутній, зарахування на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» і «магістр» становило відповідно 45,3 і 36,3 відс. затверджених ліцензійних обсягів.

Керівництвом НАПН України не було вжито належних управлінських рішень щодо обліку, збереження та ефективного використання державного нерухомого майна.

Аудитом встановлена невідповідність фактичних орендованих площ і мети оренди даним, вказаним у договорах. Це призвело до втрати у 2015–2016 роках 610,2 тис. грн доходів і неможливості спрямування цих коштів на ремонт та модернізацію державного майна.

У результаті прийняття президією НАПН України неефективних управлінських рішень щодо здачі в оренду нежитлової будівлі у центрі м. Києва на вул. Б. Хмельницького, 10, загальною площею 2290 кв. м, створено ризики її відчуження. Також не вирішено питання оформлення академією права користування земельною ділянкою площею 0,28 га за адресою м. Київ, вул. Січових Стрільців, 52-а, 52-д, що може призвести до втрати цієї ділянки.

За результатами розгляду на засіданні Рахункової палати було рекомендовано:

- Кабінету Міністрів України прискорити створення Національного фонду досліджень України; розроблення і затвердження Порядку проведення державної атестації наукових установ, Порядку формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, Порядку проведення конкурсного відбору наукових і науково-технічних робіт;

- Національній академії педагогічних наук України:

підготувати і подати на затвердження Кабінету Міністрів України зміни до Переліку установ, організацій, закладів, що віднесені до відання Національної академії педагогічних наук України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2013 № 878, у частині уточнення кількості установ і закладів, що віднесені до сфери управління академії, і у подальшому своєчасно подавати зміни до цього переліку;

внести зміни до Статуту НАПН України в частині можливості позбавлення статусу дійсного члена (академіка), члена-кореспондента та іноземного члена, визначивши конкретні випадки і підстави;

забезпечити належний контроль за періодичним звітуванням дійсних членів і членів-кореспондентів за свою наукову діяльність;

розробити механізм здійснення моніторингу ефективності впровадження створених за рахунок бюджетних коштів результатів наукових досліджень, конкретизувати критерії вимірювання ступеня досягнення соціальних ефектів внаслідок використання результатів наукових досліджень;

при визначенні кошторисних призначень на оплату комунальних послуг та енергоносіїв підвідомчим науковим установам забезпечити врахування об'єктивної потреби у коштах кожної установи;

забезпечити належний контроль за ефективним використанням бюджетних коштів і державного майна, у тому числі наданого в оренду;

провести суцільну інвентаризацію нерухомого майна (земельних ділянок, будівель, приміщень) НАПН України і розробити план заходів щодо його ефективного використання, в тому числі житлового фонду наукових установ;

привести договори оренди нерухомого майна у відповідність із фактичними площами, зайнятими орендарями, і здійснюваною діяльністю;

вжити дієвих заходів щодо унеможливлення відчуження у майбутньому нежитлової будівлі за адресою: м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 10;

- Державному вищому навчальному закладу «Університет менеджменту освіти»:

забезпечити приведення кількості науково-педагогічних працівників та їх навчального навантаження для організації навчального процесу у відповідність із нормами чинного законодавства;

привести у відповідність із вимогами чинного законодавства власні нормативні документи, які регламентують порядок організації навчального процесу, і забезпечити їх безумовне виконання;

забезпечити проведення моніторингу потреби у підвищенні кваліфікації працівників ВНЗ, ПТНЗ, загальноосвітніх, позашкільних закладів освіти, методичних установ, органів управління освітою в Україні, які мають право на підвищення кваліфікації за державним замовленням;

встановити вартість платної освітньої послуги з підготовки іноземних громадян до вступу у ВНЗ на підставі економічно обґрунтованих витрат, пов'язаних з її наданням, у національній валюті України;

привести укладені договори про надання освітніх послуг у відповідність із формою типового договору, затвердженою Кабінетом Міністрів України;

у контрактах про надання освітньої послуги з довузівської підготовки іноземних громадян передбачити термін підготовки і відповідальність за невиконання умов контракту;

забезпечити економічне обґрунтування вартості послуг і робіт, що виконуються за угодами цивільно-правового характеру, та припинити практику укладання таких договорів на послуги і роботи, виконання яких передбачено функціональними обов'язками працівників Університету;

забезпечити відшкодування безпідставно нарахованих та виплачених коштів на виплату заробітної плати і вирішити питання щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

РЕАГУВАННЯ:

Результати аудиту було розглянуто на засіданні президії НАПН 25.05.2017 за участю представників Рахункової палати.

З метою виконання пропозицій Рахункової палати Національною академією педагогічних наук України:

- внесено зміни до структури апарату президії НАПН України і введено посаду головного внутрішнього аудитора до складу керівництва;

- розроблено і затверджено орієнтовну форму індивідуального структурованого звіту про результати діяльності дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАПН;

- здійснено перерозподіл бюджетних призначень загального фонду бюджету за КПКВК 6551030 шляхом зменшення видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв Інституту спеціальної педагогіки та збільшено видатки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих та Інституту проблем виховання пропорційно площі, що перебуває на балансі цих установ;

- проведено суцільну інвентаризацію нерухомого майна (земельних ділянок, будівель, приміщень) станом на 01.09.2017 та розглянуто її результати на засіданні президії НАПН України 15.11.2017; затверджено заходи НАПН

України щодо ефективного використання нерухомого майна (земельних ділянок, будівель, приміщень чи їх частин).

Інститутом педагогіки НАПН України і ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» приведено договори оренди нерухомого майна у відповідність із фактичними площами, які зайняті орендарями, та здійснюваною діяльністю.

Інститутом педагогіки НАПН України 31.07.2017 укладено додаткову угоду з ТОВ «Апарт-готель «АРІСТООС», яка унеможливить відчуження у майбутньому нежитлової будівлі за адресою: м. Київ, вул. Б.Хмельницького, 10.

Університетом припинено практику укладення договорів цивільно-правового характеру на роботи та послуги, виконання яких передбачено функціональними обов'язками працівників Університету; унормовано і затверджено навчальне навантаження науково-педагогічних працівників; встановлено студентам-іноземцям вартість платної послуги з підготовки іноземних громадян до вступу у ВНЗ та здобування відповідного ступеня вищої освіти у національній валюті; притягнуто до відповідальності винних осіб Університету за виявлені порушення при використанні коштів державного бюджету, виділених на виплату заробітної плати; визначено потребу у підвищенні кваліфікації працівників, які мають право на підвищення кваліфікації за державним замовленням на 2018 рік та 2019–2020 роки.

Проведеним *аудитом ефективності використання коштів державного бюджету на наукову і організаційну діяльність президії Національної академії аграрних наук України* (далі – НААН, Академія) встановлено, що протягом 2015–2017 років кошти для НААН за загальним фондом державного бюджету у запланованих обсягах не виділялися, а видатки за бюджетною програмою за КПКВК 6591020 щороку зменшувалися. Затверджені на ці роки видатки НААН за загальним фондом забезпечували лише потребу Академії на виплату заробітної плати з нарахуваннями та довічної плати за звання дійсного члена (академіка) і члена-кореспондента. Як наслідок, оплата комунальних послуг та зміцнення матеріально-технічної бази Академії здійснювалися за рахунок коштів спеціального фонду, основним джерелом наповнення якого була благодійна допомога її організацій. Тобто належне утримання переданих Академії об'єктів державної власності фактично забезпечувалося за рахунок коштів підприємств і організацій, що перебувають у її віданні. Зазначене не сприяло розвитку їх виробничої і наукової бази.

Аудит засвідчив також низку проблем нормативно-правового характеру, що потребують врегулювання. Зокрема, порядок формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що

фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, і порядок проведення конкурсного відбору наукових і науково-технічних робіт Кабінетом Міністрів України не розроблені і не затверджені. Також Урядом не затверджений порядок створення, реорганізації та ліквідації державних наукових установ (організацій, підприємств), що перебувають у віданні національних галузевих академій наук.

Норми статті 18 Закону України від 16.01.2016 № 848 «Про наукову і науково-технічну діяльність» (далі – Закон 848) і статті 4 Закону України від 07.02.2002 № 3065 «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» (далі – Закон 3065) не узгоджені між собою в частині затвердження статутів національних галузевих академій. Також не узгоджені між собою норми статті 5 Закону 3065 і статті 13 Бюджетного кодексу України щодо віднесення надходжень від реалізації нерухомого майна, що перебуває на балансі бюджетних установ, до власних надходжень бюджетних установ.

Існуюча система управління майном НААН не забезпечувала належного контролю за ефективним його використанням і розпорядженням організаціями, які перебувають у віданні Академії. Щорічні інвентаризації державного нерухомого майна організаціями, що перебувають у віданні НААН, не проводились. Як наслідок, дані щодо кількості, вартості і площі наявного майна в організаціях, що перебувають у віданні НААН, неповні.

Науковими установами, підприємствами і організаціями, що перебувають у віданні НААН, не було забезпечено своєчасної державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. За останні шість років зазначену реєстрацію проведено 111 організаціями Академії (52 відс.) з 214 балансоутримувачів, якими в повному обсязі зареєстровано лише 17,1 відс. об'єктів нерухомого майна.

Правовстановлюючі документи на земельні ділянки переважної більшості організацій НААН потребували переоформлення. Окремими організаціями не забезпечено належного обліку і проведення експертної оцінки земельних ділянок. Як наслідок, 78 організаціями НААН не забезпечено належного відображення у бухгалтерському обліку земельних ділянок або право користування ними, що не сприяло достовірності оцінки вартості майнового комплексу НААН.

Академією не забезпечено належного аналізу укладених її організаціями інвестиційних договорів на будівництво житлових будинків/житлових комплексів на території їх землекористування. Не проведено об'єктивної оцінки внесків у ході укладання договорів про спільну діяльність. Як наслідок, наявна в Академії інформація про стан виконання таких договорів у частині зроблених внесків, понесених витрат сторін та отриманих результатів була неповною.

Зважаючи на викладене, Рахункова палата запропонувала Кабінету Міністрів України:

- внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо узгодження норм статті 5 Закону 3065 і статті 13 Бюджетного кодексу України у частині віднесення надходжень від реалізації нерухомого майна, що перебуває на

балансі бюджетних установ, до власних надходжень бюджетних установ; внести зміни до Закону 3065 з метою узгодження норми статті 4 цього Закону зі статтею 18 Закону 848 у частині затвердження статутів національних галузевих академій;

- зобов'язати НААН підготувати та подати на затвердження Кабінету Міністрів України актуалізований Перелік установ, організацій та підприємств, які перебувають у віданні Національної академії аграрних наук України;

- прискорити розроблення і затвердження порядку формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, і порядку проведення конкурсного відбору наукових і науково-технічних робіт, як цього вимагають статті 48 і 58 Закону 848 відповідно;

- затвердити порядок створення, реорганізації та ліквідації державних наукових установ (організацій, підприємств), що перебувають у віданні національних галузевих академій наук, як того вимагає стаття 18 Закону 848;

- зобов'язати Мінфін при складанні проекту державного бюджету на 2018 рік та наступні роки враховувати капітальні видатки на забезпечення потреб Національної академії аграрних наук України в оновленні основних фондів.

Національній академії аграрних наук України рекомендовано провести суцільну інвентаризацію нерухомого майна НААН (у тому числі земельних ділянок) і розробити план заходів щодо його ефективного використання; вжити заходів щодо ліквідації юридичних осіб – державних підприємств НААН, які припинили свою діяльність, але не здійснили ліквідаційні процедури у встановленому порядку; підготувати і подати на затвердження Кабінету Міністрів України перелік установ, організацій та підприємств, що перебувають у віданні Національної академії аграрних наук України, здійснювати контроль за своєчасним внесенням до нього змін; зобов'язати організації Академії забезпечити належний контроль за кількісним обліком землі на підставі документальних підтверджень щодо права користування земельними ділянками; з метою забезпечення контролю за ефективним використанням державного майна (у тому числі наданого в оренду) запровадити на підприємствах, що перебувають у віданні НААН, електронну систему обліку об'єктів майнового комплексу НААН; внести зміни до Статуту НААН у частині визначення порядку позбавлення статусу дійсного члена (академіка), члена-кореспондента, іноземного члена, вказавши конкретні випадки і підстави; забезпечити належний контроль за періодичним звітуванням дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів за свою наукову діяльність.

РЕАГУВАННЯ:

Національна академія аграрних наук України повідомила про заходи з усунення виявлених під час проведення аудиту порушень та недоліків, затверджені постановою президії НААН від 14.02.2018 № 3, і прийняття наказу НААН від 01.02.2018 № 45 «Про проведення робіт з інвентаризації нерухомого майна та земельних ділянок, оформлення права власності на об'єкти нерухомості та права користування земельними ділянками».

Затверджені заходи, зокрема, передбачають:

- запровадження електронної системи обліку об'єктів майнового комплексу НААН;

- до 01.03.2018 проведення суцільної інвентаризації нерухомого майна (у т. ч. земельних ділянок); приведення договорів оренди нерухомого майна у відповідність із фактичними площами, зайнятими орендарями, і діяльністю, що здійснюється; вжиття заходів щодо обов'язкового страхування орендованого майна на користь орендодавця на строк оренди та на вартість майна, визначену експертним шляхом;

- до 15.03.2018 уточнення реєстру корпоративних прав держави в частині відомостей про господарські організації, в статутному капіталі яких є частка установ та підприємств НААН;

- до 01.04.2018 складання переліку державного майна на підставі даних інвентаризаційних описів з використанням автоматизованої системи «Юридичні особи» відповідно до класифікаторів, затверджених Фондом державного майна України;

- до 01.07.2018 здійснення заходів щодо ліквідації юридичних осіб НААН, які припинили свою діяльність, але не здійснили ліквідаційні процедури у встановленому порядку;

- до 01.01.2019 оформлення правовстановлюючих документів на усі земельні ділянки та об'єкти нерухомого майна, державну реєстрацію права постійного користування земельними ділянками та речових прав на нерухоме майно.

Звіти про проведену роботу з усунення порушень і недоліків, а також заходи щодо недопущення їх в подальшому мають бути подані до президії НААН у місячний термін.

Також НААН зобов'язала керівників установ, підприємств та організацій, що належать до сфери управління НААН, розірвати наявні договори спільної діяльності, внеском у яких є право використання земельних ділянок; забезпечити контроль за відображенням у бухгалтерському обліку балансової вартості усіх земельних ділянок.

Стан реалізації цих заходів перебуває на постійному контролі Рахункової палати.

Результати *аудиту ефективності використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Національної академії мистецтв України* (далі – НАМ України, Академія) засвідчили, що Академія не забезпечила належного визначення найважливіших наукових проблем, найбільш перспективних завдань, всебічного впровадження результатів наукових досліджень. Управлінські рішення, які приймалися НАМ України за результатами розгляду проблемних питань, не були спрямовані на ефективний розвиток фундаментальних досліджень у цій сфері, а зосереджувалися на узагальненні та здійсненні аналізу напрямів сучасного мистецтва. Впровадження результатів наукових досліджень відбувалося на рівні участі наукових працівників у конференціях, семінарах, публікацій у фахових журналах, наукових збірниках, випуску монографій тощо.

Через відсутність координації діяльності Академії з МОН і Мінкультури не досягнуто поглиблення якості та змісту наукових досліджень і мистецької освіти. Взаємодія з МОН і Мінкультури фактично відсутня. Управлінські рішення щодо координаційної діяльності з профільними міністерствами приймалися, але не виконувалися. Як наслідок, програма спільної діяльності Мінкультури та НАМ України не розроблялася і не затверджувалася. Не здійснювалося оновлення галузевої законодавчої бази. Порядки про співпрацю та спільні накази НАМ України з Мінкультури і МОН не укладалися.

Національна рада України з питань розвитку науки і технологій, передбачена статтею 20 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність», не створена. Як наслідок, на час завершення аудиту був відсутній орган зовнішнього оцінювання наукової діяльності Академії.

Академією не забезпечено розміщення інформації про обсяги державного замовлення в Єдиній державній електронній базі з питань освіти, тобто на рівні країни відсутня інформація про обсяги підготовки наукових кадрів у сфері мистецтвознавства, державним замовником яких є НАМ України.

У порушення вимог пункту 16 Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.1999 № 309, НАМ України не вжито заходів щодо захисту дисертаційних досліджень аспірантами, що навчалися в Інституті проблем сучасного мистецтва за державним замовленням у 2014–2016 роках. Із 14 аспірантів захистився лише один. Решта навіть не подавала своїх дисертаційних досліджень до спеціалізованої вченої ради.

Академією не вжито достатніх заходів щодо отримання власних надходжень бюджетних установ, що належать до сфери її управління. Фактично Академія самоусунулася від залучення додаткових джерел доходів, зокрема від планування надходжень до спеціального фонду наукових установ.

НАМ України не забезпечено виконання частини третьої статті 26 Бюджетного кодексу України щодо організації внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту як в апараті президії, так і в наукових установах сфери її управління. Окремий структурний підрозділ внутрішнього аудиту відсутній. У результаті внутрішні перевірки діяльності Академії у 2014–2016 роках не здійснювалися.

**За результатами проведеного аудиту Рахунковою палатою
рекомендовано:**

- Кабінету Міністрів України:

ініціювати внесення змін до Закону України від 11.07.2001 № 2623 «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» та Порядку формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1084, у частині державного замовлення на наукову і науково-технічну продукцію;

привести у відповідність із вимогами чинного законодавства Типове положення з планування обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт та Порядок проведення державної атестації науково-дослідних установ;

забезпечити розроблення МОН спільно з галузевими академіями наук порядку проведення конкурсного відбору наукових і науково-технічних робіт та його затвердження;

доручити МОН посилити контроль за формуванням, виконанням і впровадженням НАМ України результатів фундаментальних досліджень у сферу культурології та мистецтвознавства;

- Національній академії мистецтв України:

забезпечити дотримання її науковими установами вимог Положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт у частині визначення потреби в коштах на фундаментальні дослідження не за статтями видатків на утримання установи, а за витратами, що включаються до собівартості НДР;

вжити заходів щодо залучення до спеціального фонду наукових установ власних надходжень відповідно до Переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними науковими установами;

забезпечити розміщення Інститутом проблем сучасного мистецтва інформації про обсяги державного замовлення на підготовку наукових кадрів у сфері мистецтвознавства в Єдиній державній електронній базі з питань освіти;

вжити заходів щодо запровадження постійного моніторингу стану використання результатів завершених фундаментальних наукових досліджень.

РЕАГУВАННЯ:

Результати аудиту 12.07.2017 були розглянуті на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності.

З метою усунення зауважень Рахункової палати НАМ України у 2017 році здійснено ряд заходів, зокрема:

- запроваджено проведення конкурсного відбору тем наукових досліджень на основі експертизи Наукової ради відповідно до порядку, затвердженого постановою президії НАМ України від 21.02.2017 № 2/19-09;

- затверджено склад Наукової ради Інституту проблем сучасного мистецтва;

- відкрито спеціальний рахунок Інституту проблем сучасного мистецтва для надходження коштів від надання платних послуг;

- внесено до Єдиної державної електронної бази з питань освіти обсяги державного замовлення на підготовку наукових кадрів у сфері мистецтвознавства (за результатами прийому в аспірантуру у 2017 році);

- затверджено нову структуру Інституту проблем сучасного мистецтва та положення про відділи.

Інститутом культурології 22.08.2017 укладено договір оренди приміщення з регіональним відділенням Фонду державного майна України терміном на два роки і 11 місяців.

Здійсненим у звітному році *аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України для надання музичної освіти*, встановлено, що у 2015–2016 роках цілеспрямоване та послідовне виконання заходів із надання музичної освіти не було реальним пріоритетом у діяльності Мінкультури. Також мали місце факти використання коштів державного бюджету із порушенням чинного законодавства та непродуктивно. Загалом протягом цього періоду Мінкультури та вищими навчальними закладами із порушенням чинного законодавства використано 21,6 млн грн, непродуктивно – 32,4 млн гривень.

Виділене бюджетне фінансування забезпечувало тільки поточні видатки на утримання спеціалізованих музичних шкіл-інтернатів і вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку за спеціальністю «Музичне мистецтво». Понад 80 відс. коштів загального фонду за вказаними бюджетними програмами спрямовано на оплату праці з нарахуваннями. Видатки розвитку становили лише 1,5 відсотка. Як наслідок, недостатність фінансування призвела до занепаду матеріально-технічної бази навчальних закладів (понад 90 відс. наявних музичних інструментів морально та фізично застаріли і не придатні до використання), а одним із основних джерел забезпечення функціонування музичних шкіл залишалися благодійні внески.

Чинне законодавство в цілому забезпечувало здійснення Мінкультури діяльності у сфері надання музичної освіти. Проте специфіка підготовки науково-педагогічних кадрів у цій сфері в повному обсязі не врегульована. Зокрема, не узгоджено зміст частин третьої та п'ятої статті 47 Закону України «Про освіту» щодо підготовки асистентів-стажистів.

Крім того, Кабінетом Міністрів України в порушення вимог пункту 24 частини першої статті 13 зазначеного Закону за два роки не розроблено порядку і методики визначення нормативів матеріально-технічного і фінансового забезпечення ВНЗ. Отже, Міністерством освіти і науки України ці нормативи не визначені і не затверджені. Усупереч вимогам статті 10 Закону стандарти вищої освіти за кожною спеціальністю Міністерством також не затверджені.

Державне замовлення на підготовку фахівців і науково-педагогічних кадрів для сфери культури і мистецтва за спеціальністю «Музичне мистецтво» у 2015–2016 роках (КПКВК 1801060) визначалося Мінкультури без урахування середньострокового прогнозу потреби у таких фахівцях. Зазначений прогноз потреби Мінекономрозвитку не склався і до Мінкультури не доводився.

Аудитом встановлено, що із 26 аспірантів і 4 докторантів, підготовлених у 2015 році ВНЗ за напрямом «Музичне мистецтво» за державним замовленням, захистили дисертації лише 7 аспірантів. Не захищено жодної докторської дисертації, що свідчить про неефективну роботу як аспірантури, так і докторантури при ВНЗ Мінкультури, при цьому кошти на їх підготовку (за розрахунками, 2,8 млн грн) використано непродуктивно.

Мінкультури не приділяло належної уваги друкованим нотним виданням кінця XVII – початку XX століття, які зберігаються в бібліотечних фондах ВНЗ: у бібліотеках були відсутні охоронна та протипожежна сигналізація, системи кондиціонування, у результаті не було дотримано температурно-вологісного режиму, що створило ризики неналежного зберігання нотних видань. Крім того, ці видання обліковувалися за вартістю від однієї до тридцяти п'яти гривень, тобто оцінені практично за вартістю макулатури, що може призвести до втрати національної музичної культурної спадщини.

Рішення Мінкультури щодо управління державним майном спеціалізованих музичних шкіл-інтернатів та вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку за спеціальністю «Музичне мистецтво», були неефективними і не забезпечили його належного зберігання і використання.

Кабінетом Міністрів України та Мінкультури не було вжито належних заходів щодо виконання рекомендацій Рахункової палати, зроблених за результатами попередніх контрольних заходів. Як наслідок, проблемні питання, пов'язані з наданням музичної освіти, не вирішені.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України доручити:

Міністерству економічного розвитку і торгівлі України як уповноваженому органу з питань формування державного замовлення здійснювати постійний контроль за обсягами державного замовлення на стадії його формування, розміщення та виконання;

Міністерству освіти і науки України спільно з Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Міністерством фінансів України розробити порядок розрахунку вартості підготовки за державним замовленням одного фахівця, аспіранта, докторанта, слухача за освітньо-кваліфікаційним рівнем, науковим ступенем, спеціальністю, напрямом підготовки, галуззю знань та формою навчання на плановий рік;

Міністерству освіти і науки України та Міністерству культури України прискорити затвердження галузевих стандартів за спеціальністю «Музичне мистецтво» з метою застосування єдиних підходів до надання музичними навчальними закладами якісної освіти у цій сфері;

Міністерству освіти і науки України спільно з Міністерством культури України розробити нормативи матеріально-технічного, фінансового та іншого забезпечення вищих навчальних закладів;

Міністерству культури України надати пропозиції щодо перегляду змісту постанови Кабінету Міністрів України від 10.07.98 № 1058 «Про передачу нерухомого майна творчим спілкам» у частині розміщення обласних організацій Національної спілки композиторів України;

- Міністерству культури України:

запровадити дієвий контроль за дотриманням вимог чинного законодавства України при плануванні та використанні коштів державного бюджету в музичних навчальних закладах, що належать до сфери управління Міністерства;

спільно з Міністерством освіти і науки України розробити пропозиції для узгодження змісту частин третьої та п'ятої статті 47 Закону України «Про освіту» щодо підготовки асистентів-стажистів і подати їх на розгляд Кабінету Міністрів України;

припинити практику прийому та випуску фахівців, підготовлених коштом державного бюджету, понад державне замовлення;

підвищити контроль за ефективним використанням державного майна, яке передане в оперативне управління навчальним закладам сфери управління Міністерства;

забезпечити належні умови проживання студентів у гуртожитках ВНЗ сфери управління Міністерства культури, зокрема і Національної музичної академії імені П. І. Чайковського;

забезпечити належне збереження бібліотечних фондів ВНЗ, провести їх інвентаризацію та оцінку, особливо видань кінця XVII – початку XX століття.

РЕАГУВАННЯ:

Міністерство освіти і науки України в межах повноважень повідомило Рахункову палату про вжиті заходи, зокрема:

- затверджено Заходи щодо усунення навчальними закладами сфери управління Мінкультури порушень, виявлених Рахунковою палатою за результатами вказаного аудиту МОН;

- Національною музичною академією України імені П. І. Чайковського переведено на контрактну форму навчання докторанта, зарахованого у 2015 році понад обсяги державного замовлення, а також здійснено переміщення частини фондів з книгосховища, розташованого у підвалі, до нового приміщення, облаштованого спеціальними стелажми для зберігання нотної літератури з дотриманням санітарно-гігієнічних норм;

- Одеською національною музичною академією імені А. В. Нежданової придбано та встановлено прилади

вимірювання вологості повітря та температурного режиму у книгосховищі бібліотеки; встановлено протипожежні вогнегасники в приміщенні бібліотеки; створено комісію з організації функціонування студентського навчально-оздоровчого табору «Романтика» в літній період;

- Харківським національним університетом мистецтв імені І. П. Котляревського у 2017 році закінчено проведення інвентаризації загального фонду бібліотеки, у тому числі фонду старовинних і рідкісних видань та розпочато їх переоцінку;

- Львівською національною музичною академією імені М. В. Лисенка започатковано дотримання нормативів проживання студентів (не менше 6 кв. м на одну особу) у студентському гуртожитку академії.

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на розвиток кінематографії та управління об'єктами державної власності у цій сфері*, засвідчили, що незважаючи на позитивні зміни, що відбулися у сфері кінематографії за останні три роки (збільшення кількості фільмів, що створюються та виходять в прокат за державної підтримки, визнання українських фільмів на міжнародних конкурсах і фестивалях), державна політика у цій сфері Міністерством культури України належним чином не формувалася і не реалізовувалась. З 2015 року внаслідок неналежного контролю з боку Мінкультури не подано на затвердження Національної стратегії розвитку кіногалузі на 2015–2020 роки. У результаті шляхи розвитку галузі не визначені, управління здійснювалось в ручному режимі.

Із завершених у 2015–2016 роках і I півріччі 2017 року 54 фільмів, з яких 13 повнометражні, на широкий екран до українського глядача вийшло дев'ять. Як наслідок, не досягається головна мета створення національних фільмів – формування духовних цінностей українського народу шляхом залучення громадян України до національного кіномистецтва. Лише один кінотеатр «Ліра» у місті Києві постійно демонструє фільми українського виробництва, тоді як в Україні функціонує 189 кінотеатрів, з яких 46 розташовані у Києві. Така кількість кінотеатрів не задовольняла потребу населення в кінопослугах.

Усупереч вимогам статті 22 Закону України «Про кінематографію» жодним суб'єктом кінематографії у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року не дотримано 30-відсоткової, а з березня 2017 року – 15-відсоткової квоти демонстрування національних фільмів. У результаті ринок кіно- і телепродукції на 95 відс. заповнено іноземною продукцією, що призводить до втрати значних коштів вітчизняною кінематографією.

Загальний обсяг фінансування сфери кінематографії у 2015–2016 роках і I півріччі 2017 року за двома бюджетними програмами (КПКВК 1806030 і 1806050) становив 510,8 млн гривень. Протягом цього періоду Мінкультури та Держкіно нерезультативно використали 38,2 млн грн, неекономно – 4,1 млн грн, непродуктивно – 29,8 млн грн, нераціонально – 26,5 млн гривень. Через

відсутність ефективних управлінських рішень до державного бюджету протягом 2015–2016 років повернено 11,2 млн гривень.

Формування державної політики у сфері кінематографії та управління об'єктами державної власності щодо збереження майна належним чином Міністерством не здійснювалося. За відсутності належного контролю з боку Мінкультури створено ризики втрати державного майна як у вигляді земельних ділянок, так і будівель. Державними підприємствами сфери кінематографії не оформлено правоустановчих документів на 179 із 217 об'єктів нерухомого майна. З одинадцяти земельних ділянок загальною площею 29,83 га право постійного користування оформлено лише на три земельні ділянки площею 2,55 гектара. Усупереч статті 13 Закону України «Про оцінку земель» експертна грошова оцінка земельних ділянок жодною кіностудією не проводилася.

Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України доручити Міністерству культури України подати на затвердження Кабінету Міністрів України Національну стратегію розвитку кіногалузі до 2020 року, а Міністерству фінансів України розглянути питання віднесення видатків на створення національних фільмів до видатків розвитку.

- Міністерству культури України:

вжити заходів щодо ефективного використання державного майна, що перебуває у сфері управління Міністерства;

сприяти оформленню у стислі терміни правоустановчих документів на нерухоме майно, у тому числі на земельні ділянки;

доручити Держкіно привести Положення про посвідчення національного фільму та порядок його видачі, затверджене наказом Держкіно від 07.12.2011 № 46, у відповідність із вимогами Закону України «Про ратифікацію Європейської конвенції про спільне кінематографічне виробництво»;

відновити в обліку надану ТОВ «210 добрих справ» поворотну фінансову допомогу на створення повнометражного мультиплікаційного фільму «210 добрих справ» у сумі 11,2 млн грн;

забезпечити розроблення форми звіту про використання коштів, спрямованих на виробництво національних фільмів, у розрізі джерел (коштів державного бюджету й інвестора);

забезпечити застосування в процесі створення національних фільмів Методичних рекомендацій з обліку об'єктів сценічно-постановочних засобів на підприємствах кіновиробництва, затверджених наказом Міністерства культури і туризму України від 02.11.2007 № 1381/0/16-07, у частині обліку і збереження сценічно-постановочних засобів та реквізиту, що залишилися після завершення виробництва фільму, створеного за державної підтримки;

вирішити питання доцільності продовження семи кінопроектів, виробництво яких призупинено і на які з державного бюджету вже спрямовано 38,2 млн гривень.

РЕАГУВАННЯ:

На час затвердження Звіту Рахункової палати за 2017 рік термін реагування не настав, питання перебуває на контролі Рахункової палати.

У звітному році Рахунковою палатою здійснено *аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на підготовку військових фахівців у вищих навчальних закладах, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів*, матеріали якого є інформацією з обмеженим доступом, що має гриф секретності «Таємно». Об'єктами аудиту були Міністерство оборони України та його структурні підрозділи, Генеральний штаб Збройних Сил України, Національний університет оборони України ім. І. Черняховського, Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Житомирський військовий інститут ім. С. П. Корольова, Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації, Національна академія Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Інститут Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія», кафедра військової підготовки Національного авіаційного університету.

Про результати аудиту було поінформовано Верховну Раду України, Президента України, Кабінет Міністрів України, а рішення та звіт надіслано Міністерству оборони України для усунення виявлених порушень і недоліків.

РЕАГУВАННЯ:

Перший віце-прем'єр-міністр України Кубів С. І. доручив Міноборони, МОН і Мінфіну опрацювати результати аудиту та вжити необхідних заходів реагування.

Міністерство оборони України повідомило Кабінет Міністрів України та Рахункову палату про те, що з метою виконання рекомендацій Рахункової палати підготовлено і затверджено План усунення порушень та недоліків, яким передбачено проведення конкретних заходів щодо недопущення порушень у майбутньому, визначено відповідальних виконавців, співвиконавців та органи, з якими вони взаємодіють, а також терміни виконання цих заходів.

З метою законного використання бюджетних коштів на підготовку кадрів для Збройних Сил України Міноборони надані пропозиції МОН щодо внесення змін до Положення про військові навчальні підрозділи вищих навчальних закладів, затвердженого наказом МОН та Міноборони від 18.08.2013 № 1190/560. Наказом МОН від 12.12.2017 № 1607 створена робоча група з розроблення та затвердження Положення про військові структурні підрозділи закладів вищої освіти.

На кінець звітного року частина рекомендацій Рахункової палати Міністерством оборони України вже виконана, зокрема:

- опрацьовано та надано пропозиції до Міністерства фінансів України щодо механізму та порядку фінансування підготовки військових фахівців для інших центральних органів виконавчої влади України;

- розроблено Правила розрахунку орієнтовної середньої вартості підготовки курсантів, слухачів ад'юнктів та докторантів;

- надіслано лист на адресу Президента України з клопотанням щодо можливого повернення будівель, переданих до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ;

- вжито заходів щодо усунення ризиків зловживань і неефективного використання бюджетних коштів шляхом внесення змін до завдань і заходів з виконання Антикорупційної програми Міноборони на 2015–2017 роки;

- запроваджено систему дієвого контролю за використанням бюджетних коштів шляхом розгляду вищим органом управління та аудиторським органом проектів господарських договорів на предмет законності та ефективності їх використання;

- затверджено нову структуру підпорядкованості вищими військовими навчальними закладами, військовими навчальними підрозділами закладів вищої освіти та військовими ліцеями та розподіл основних завдань і функцій між структурними підрозділами Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, іншими органами військового управління з питань управління військовою освітою;

- розроблено, погоджено та подано на затвердження до МОН проекти стандартів вищої освіти за певними спеціальностями для підготовки військових фахівців за ступенями вищої освіти «бакалавр» та «магістр» тощо;

- внесено зміни до структури Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка в частині включення Лінгвістичного науково-дослідного центру як управління до складу Науково-дослідного центру інституту; встановлено, що організація усного та письмового перекладів документів міжнародної діяльності має проводитись новоствореним управлінням виключно за рішенням керівництва Міноборони;

- проведено розширене засідання секції Воєнно-наукової ради Міністерства оборони України за воєнно-теоретичною проблематикою на базі Воєнно-наукового управління Генерального штабу Збройних Сил України, проаналізовано тематику і доцільність проведення науково-

дослідних робіт з урахуванням дійсної актуальності та сучасного стану розвитку Збройних Сил України в умовах антитерористичної операції, здійснено експертизу проекту Зведеного річного плану наукової і науково-технічної діяльності на 2018 рік;

- прийнято рішення Воєнно-науковою радою про необхідність удосконалення системи обліку наукової продукції, створення єдиної бази обліку, у тому числі бухгалтерського.

Проведеним **аудитом ефективності використання бюджетних коштів, виділених Військовій академії (м. Одеса)**, встановлено, що використані академією бюджетні кошти в сумі 407,6 млн грн у цілому забезпечили виконання плану з прийому на навчання за держзамовленням 1124 осіб. Водночас кошти у сумі 1,6 млн грн було використано нерезультативно внаслідок відрахування з Військової академії 147 осіб, з яких 128 осіб відраховано через невиконання вимог навчальних планів і порушення дисципліни.

Незважаючи на те, що обсяги державного замовлення на прийом курсантів до Військової академії за останні три роки зросли майже удвічі, державний контракт між Військовою академією та Міністерством оборони України на підготовку фахівців на 2014 рік не укладався, а державні контракти на 2015 і 2016 роки були укладені вже після початку навчального року, що свідчить про недотримання процедури і термінів формування та реалізації державного замовлення на підготовку військових фахівців з боку Міністерства економічного розвитку і торгівлі України як відповідального за це органу.

У Військовій академії була відсутня дієва система внутрішнього контролю. Як наслідок, у 2014–2016 роках допущено низку недоліків і порушень при плануванні та використанні бюджетних коштів. Зокрема, із порушенням термінів подання до органів державної казначейської служби документів на реєстрацію бюджетних зобов'язань витрачено 0,8 млн грн; з недотриманням вимог статті 30 Закону України «Про здійснення державних закупівель» використано 3,1 млн гривень.

Неефективні управлінські рішення з боку керівництва Військової академії призвели до придбання матеріальних цінностей (круглий ліс, деревообробні верстати) вартістю 1 млн грн, які на час проведення аудиту не використовувалися.

Через зволікання Міноборони з прийняттям ефективних управлінських рішень на рахунках Військової академії щороку акумулювались значні залишки коштів, які надходили до спеціального фонду від плати за надані послуги: станом на 01.01.2015 – 1,8 млн грн, на 01.01.2016 – 1,1 млн грн, на 01.01.2017 – 4,4 млн гривень.

Не проведено дооцінки земельних ділянок, що перебувають в користуванні Військової академії, загальною площею 3171,1 га; ділянки військового містечка ЧМР-3 – 4,36 га та ділянки військового містечка ЧМР-4 –

3136,3; при цьому управління об'єктами нерухомості здійснювалося неефективно. Як наслідок, створено ризик втрати державного майна, а невиконання орендарями умов договорів оренди майна зумовило невідшкодування податку на землю.

Аудитом встановлено, що нормативно-правове забезпечення освітньої діяльності в цілому достатнє для забезпечення підготовки Військовою академією фахівців, проте окремі нормативно-правові акти потребують удосконалення та узгодження. Зокрема, не врегульовано змісту статті 24 Закону України «Про вищу освіту» із статтею 2 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» у частині визначення нормативного акта, який має регулювати суспільні відносини у сфері ліцензування видів господарської діяльності, визначати виключний перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, встановлювати уніфікований порядок їх ліцензування. Не приведено у відповідність із вимогами Закону України від 01.07.2014 № 1556 «Про вищу освіту» норми Закону України від 23.05.1991 № 1060 «Про освіту» в частині зміни плати за навчання.

Зважаючи на викладене, Рахункова палата поінформувала Верховну Раду України про результати аудиту і рекомендувала прискорити розгляд проекту Закону України «Про освіту» за № 3491-д та доручити профільним комітетам розглянути питання доцільності врегулювання в законодавчому порядку існуючих неузгодженостей у законодавчому забезпеченні освітньої діяльності.

Рахункова палата також запропонувала Кабінету Міністрів України розробити за участю центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сфері освіти, у тому числі підготовки військових фахівців, законопроект щодо узгодження положень статті 24 Закону України «Про вищу освіту» та статей 2 і 13 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» у частині уніфікації порядку ліцензування видів господарської діяльності та визначення органу, уповноваженого затверджувати форму та зміст ліцензії на провадження освітньої діяльності; а також щодо визначення в Законі України «Про військовий обов'язок і військову службу» переліку витрат, що підлягають відшкодуванню, з урахуванням понесених витрат на заробітну плату і грошове забезпечення викладацького складу та іншого персоналу навчального закладу, задіяного у наданні освітніх послуг. Крім того, рекомендовано розробити методичку для розрахунку вартості підготовки курсантів та слухачів вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів; затвердити Методичку нормативного фінансування вищих навчальних закладів; зобов'язати Міністерство економічного розвитку і торгівлі України посилити контроль за формуванням та реалізацією державного замовлення на підготовку фахівців.

Рахунковою палатою запропоновано Міністерству оборони України забезпечити проведення дооцінки земельних ділянок, що є в користуванні Військової академії (м. Одеса); Військовій академії (м. Одеса) вжити заходів щодо усунення виявлених аудитом недоліків і порушень та притягнення винних осіб до відповідальності; встановити дієвий внутрішній контроль за дотриманням законодавства при плануванні і використанні бюджетних коштів.

РЕАГУВАННЯ:

З метою виконання пропозицій Рахункової палати та забезпечення реалізації доручення Прем'єр-міністра України Міністерством оборони України:

- розроблено та затверджено план з усунення недоліків і порушень, виявлених аудитом;

- проводиться службове розслідування, за результатами якого будуть вжиті заходи дисциплінарного впливу до винних посадових осіб;

- здійснюються заходи з удосконалення механізму визначення переліку витрат, що підлягають відшкодуванню, з урахуванням понесених витрат на заробітну плату і грошове забезпечення викладацького складу та іншого персоналу навчального закладу, задіяного у наданні освітніх послуг;

- розглядається питання забезпечення фінансовими ресурсами проведення комплексу заходів із землевпорядкування військових містечок, на яких розташовані фонди Військової академії (м. Одеса).

Одночасно академією проводиться претензійно-позовна робота та інші заходи з примусового виконання судових рішень з метою відшкодування витрат у сумі 1,6 млн грн.; придбано необхідні витратні матеріали для забезпечення роботи деревообробних верстатів за призначенням; збудовано шість бліндажів з круглого лісу і вжито заходів щодо їх облаштування.

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству молоді та спорту України на підготовку резерву і складу національних команд та забезпечення їх участі у міжнародних змаганнях*, засвідчили, що Міністерство у 2016 році і за 9 місяців 2017 року не забезпечило ефективного і законного використання коштів державного бюджету, виділених на підготовку резерву і складу національних команд та забезпечення їх участі у міжнародних змаганнях. Також не забезпечено своєчасності та повноти прийняття управлінських рішень у цій сфері. Було втрачено контроль за використанням коштів державного бюджету установами і підприємствами, що належать до сфери управління Мінмолодьспорту.

Міністерство не створило належних умов для ефективного управління об'єктами державної власності для підготовки спортсменів національних збірних команд. Більшість спортивних споруд державних підприємств, які належать до сфери його управління, не відповідали визначеним міжнародними федераціями для проведення міжнародних змагань стандартам і не залучалася до проведення спортивних заходів. Як наслідок, результати виступів вітчизняних спортсменів на міжнародних спортивних змаганнях погіршувалися.

Досягнення національних збірних команд з року в рік знижувалися, що не сприяло підвищенню авторитету України на міжнародній спортивній арені.

При відносно сформованій нормативно-правовій базі у сфері підготовки резерву і складу національних збірних команд і забезпечення їх участі в міжнародних змаганнях окремі питання законодавчо і нормативно не врегульовані. Так, Мінмолодьспортом всупереч Закону України «Про фізичну культуру і спорт» не встановлено порядку відбору обдарованих дітей та молоді для занять певним видом спорту і створення умов для розвитку їх здібностей. Не визначено також порядку обліку використання спортивних споруд з метою належного моніторингу їхньої завантаженості і обсягу наданих послуг. Встановлений Мінмолодьспортом Порядок складання календарних планів фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів не узгоджується з вимогами Закону України «Про фізичну культуру і спорт». У результаті планові витрати в Єдиному календарному плані фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів України на 2017 рік були визначені в розрізі окремих видів спорту, а не спортивних заходів.

Мінмолодьспортом не забезпечено належного виконання повноважень у частині здійснення контролю за виконанням Єдиного календарного плану, який є головним документом, що визначає організаційні і фінансові питання проведення спортивних заходів. Фактично Міністерство реалізувало свої повноваження лише в частині спортивних змагань, які проводилися виключно із залученням коштів державного бюджету. Як наслідок, Міністерство не володіло інформацією про стан виконання у 2016 році та протягом 9 місяців 2017 року 1789 і 1322 заходів з олімпійських видів спорту (54 і 48 відс.) та 1616 і 1160 заходів з неолімпійських видів спорту (79 і 78 відс.) відповідно.

Міністерство, розпочавши реформу в галузі фізичної культури і спорту, зокрема запровадивши експеримент з передачі окремих його повноважень національним спортивним федераціям України, не забезпечило об'єктивності вибору національних спортивних федерацій для участі в експерименті. Цей вибір здійснювався за відсутності відповідного механізму його проведення та обґрунтувань. Контроль і всебічний аналіз виконання обраними для участі в експерименті федераціями повноважень у частині організації і реалізації спортивних заходів не проводився. Національними спортивними федераціями не виконані зобов'язання з підвищення рівня підготовки спортсменів відповідних видів спорту і поліпшення їх спортивних досягнень.

Мінмолодьспортом неповною мірою вживалися заходи щодо поліпшення роботи державних підприємств сфери його управління, яким надано статус баз олімпійської підготовки. Міністерство не затвердило стратегічних планів державних підприємств, що є недотриманням вимог статті 6 Закону України «Про управління об'єктами державної власності».

Мінмолодьспортом не забезпечено належного виконання покладених на нього функцій з управління державним майном. Зокрема, Міністерством прийняте рішення про передачу державного майна ДП «Спортивний комплекс «Атлет» до ДП «Національний спортивний комплекс «Олімпійський», яке мало значну суму заборгованості за виконані роботи з підготовки до фінальної

частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу і на майно та кошти якого накладено арешт. Отже, створено ризики відчуження державного майна в судовому порядку.

Через нерегульованість земельно-майнових питань на ДП «Ворохтянська високогірська навчально-спортивна база «Заросляк» створено ризики втрати його об'єктів, які побудовані на земельних ділянках, що йому не належать. Крім того, цим підприємством за рахунок коштів фінансової підтримки з державного бюджету оплачено будівельно-монтажні роботи, які фактично не були виконані, таким чином, нанесено збитки державі на суму 0,1 млн гривень.

Внаслідок відсутності належних рішень Кабінету Міністрів України та Мінмолодьспорту щодо завершення будівництва і введення в експлуатацію II черги стадіону «Арена Львів» створено ризики припинення його функціонування взагалі. Державні підприємства за відсутності контролю Міністерства відшкодовують за власний рахунок витрати за надані орендарям комунальні послуги і сплачують податок на землю. Як наслідок, вони стають збитковими.

Заходи, які вживалися Мінмолодьспортом з метою погашення боргів спортивних об'єктів, були несвоєчасними та недостатніми, що не сприяло вирішенню Урядом цього питання. На момент проведення аудиту боргові зобов'язання за позиками ДП «Національний спортивний комплекс «Олімпійський», ДП «Арена Львів» і ДП «Спортивний комплекс «Атлет», які утворилися ще під час підготовки до проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, становили 3 млрд 237,5 млн гривень.

Позики були отримані у період, коли державні підприємства належали до сфери управління Національного агентства з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та реалізації інфраструктурних проектів. Разом з тим Національним агентством і Мінфіном у 2010–2013 роках не виконані доручення Кабінету Міністрів України і не вирішені питання погашення за рахунок коштів державного бюджету позик і видатків, пов'язаних з обслуговуванням позик. У результаті із цими боргами державні підприємства передані до сфери управління Мінмолодьспорту.

Рахункова палата під час своїх попередніх аудитів з питань підготовки до фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу неодноразово наголошувала на численних порушеннях при використанні коштів на його проведення, а відсутність стратегії подальшої експлуатації підготовлених до цього спортивного заходу об'єктів створювала ризики неефективного їх функціонування відразу після проведення чемпіонату. Проте питання погашення заборгованості станом на 01.12.2017 залишилося невирішеним. Фінансову відповідальність за неефективно і незаконно витрачені бюджетні кошти на підготовку до чемпіонату несуть державні підприємства, які не в змозі самотужки погасити заборгованість. Таким чином, бездіяльність Кабінету Міністрів України і Мінмолодьспорту із зазначеного питання створила ризики припинення функціонування цих об'єктів державної власності.

За результатами аудиту Рахунковою палатою запропоновано:

- Кабінету Міністрів України прискорити затвердження порядку погашення заборгованості за запозиченнями, залученими під державні гарантії з метою підготовки спортивних об'єктів для проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу; визначити джерела фінансування робіт для завершення II черги будівництва стадіону «Арена Львів»; доручити Міністерству молоді та спорту України подати проект змін до переліку закладів фізичної культури і спорту, яким надається статус бази олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки, у частині виключення з нього об'єктів, що не відповідають вимогам для надання такого статусу;

- Міністерству молоді та спорту України встановити порядок відбору обдарованих дітей та молоді для занять певним видом спорту та створення умов для розвитку їх здібностей; розробити порядок обліку використання спортивних споруд; забезпечити належний контроль за виконанням Єдиного календарного плану фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів; розробити і подати Кабінету Міністрів України проект змін до переліку закладів фізичної культури і спорту, яким надається статус бази олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки, у частині виключення з нього об'єктів, що не відповідають вимогам для надання такого статусу; забезпечити максимальне залучення для проведення змагань і навчально-тренувальних зборів наявних баз олімпійської підготовки; провести інвентаризацію виконаних будівельно-монтажних робіт і встановленого обладнання в межах II черги будівництва стадіону «Арена Львів»; припинити практику передачі державного майна державним підприємствам, щодо яких винесені судові рішення про арешт майна і рахунків; створити систему внутрішнього контролю за використанням коштів держбюджету та забезпечити її належне функціонування; дотримуватися вимог законодавства при здійсненні публічних закупівель; вжити заходів для притягнення до відповідальності осіб, з вини яких допущені вказані порушення.

РЕАГУВАННЯ: На час затвердження Звіту Рахункової палати за 2017 рік термін реагування не настав, питання перебуває на контролі Рахункової палати.

1.3.4.14. Взаємовідносини Державного бюджету України з місцевими бюджетами та використання бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток територій

Концептуальні засади реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади були схвалені Кабінетом Міністрів України у квітні 2014 року. Станом на початок 2017 року в Україні було створено 366 об'єднаних територіальних громад, до складу яких увійшло більш як 4,6 тис. населених пунктів.

З 2016 року Кабінетом Міністрів України, Мінрегіоном і Мінфіном запроваджено надання з державного бюджету місцевим бюджетам субвенції на

формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад, яка стала одним з дієвих механізмів для об'єднання територіальних громад (далі – ОТГ), підвищення рівня надання ними суспільних послуг.

У 2016 році на цю мету для 159 ОТГ (1,4 млн жителів) спрямовано 1 млрд грн, у 2017 році було передбачено спрямувати для 366 громад (3,1 млн жителів) 1,5 млрд гривень. За рахунок цих коштів реалізовано 1328 проектів із будівництва, реконструкції, капітального ремонту доріг, мостів, переходів (31 відс.), будівель закладів освіти і охорони здоров'я (30 відс.) та інших об'єктів у сфері культури, спорту, житлово-комунального господарства, що забезпечило підвищення якісного рівня умов проживання мешканців, навчання, транспортного і пішохідного сполучення, одержання адміністративних послуг.

Водночас проведені Рахунковою палатою аудити з питань реформи місцевого самоврядування та територіальної влади засвідчили ряд правових прогалин. Згідно із затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні передусім необхідно внести необхідні зміни до Конституції України в частині утворення виконавчих органів обласних і районних рад і розподілу повноважень між ними. Має бути прийнята нова редакція Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», а також закони України «Про місцеві органи виконавчої влади», «Про префектів», «Про адміністративно-територіальний устрій України» та інші.

Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 № 214 Методика формування спроможних територіальних громад не передбачає чітких критеріїв щодо площі, кількості населення, наявності об'єктів, установ та закладів, призначених для надання гарантованих державою послуг, достатності кадрових ресурсів та фінансового забезпечення, яким має відповідати ОТГ для визнання її спроможною. У результаті при визнанні ОТГ спроможними не оцінюється їх здатність забезпечувати виконання повноважень фінансовими ресурсами, наявність і стан у громадах об'єктів інфраструктури для надання гарантованих державою послуг, рівень кадрового забезпечення.

Нормативно-правове та організаційне забезпечення планування і використання коштів субвенції на формування інфраструктури ОТГ було недостатньо узгодженим у частині планування потреби в коштах субвенції та напряму використання коштів, що мали забезпечити територіальну згуртованість громади.

Крім того, внаслідок законодавчого неврегулювання засад визначення потреби громад у типовій інфраструктурі і, відповідно, обрахунку загальних обсягів субвенції створено ризики незабезпечення стабільного необхідного рівня державної підтримки розвитку інфраструктури громад, що об'єднуються в різні роки.

Під час *аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад* було встановлено, що протягом 2016 року Мінфіном, Мінрегіоном та місцевими радами ОТГ забезпечено освоєння 944,7 млн грн субвенції (94,5 відс. від затверджених бюджетних призначень), що

було досить високим рівнем для першого року реалізації бюджетної програми. Не освоєно та повернено до держбюджету загалом 55,3 млн грн, з них внаслідок прийняття неефективних управлінських рішень ОТГ, що були об'єктами аудиту, – 13 млн гривень.

Через зволікання виконавчих органів місцевих рад з формуванням проектів, недосконалість проектів, відсутність фінансування з місцевих бюджетів, затримку з оформленням кошторисної документації, проведенням процедур закупівлі, недостатній контроль за виконанням робіт у встановлені терміни 77 проектів, які повинні були виконані у 2016 році, у 21 ОТГ семи областей (Дніпропетровській, Запорізькій, Луганській, Одеській, Полтавській, Тернопільській та Хмельницькій) не завершено. Переважно не реалізовано проектів із капітального ремонту, реконструкції та будівництва закладів освіти та доріг (більше 50 відсотків).

Низкою сільських, селищних та міських рад об'єднаних територіальних громад, які були об'єктами аудиту і у 2016 році використали 266 млн грн субвенції, неповною мірою забезпечено належний внутрішній контроль за використанням коштів. Як наслідок, за результатами аудиту встановлено, що з порушенням норм законодавства використано 20 млн грн (у т. ч. на оплату фактично невиконаних робіт – 4 млн грн) та неефективно – 56,4 млн грн, зокрема на придбання майна, здійснення робіт з ремонту (будівництва, реконструкції) будівель, які певний час за призначенням не використовувалися, що є однією з причин недосягнення мети використання бюджетних коштів за рядом проектів.

Під час аудиту об'єктами контролю за участю Мінрегіону вжито заходів щодо усунення наслідків порушень на загальну суму 12,8 млн гривень.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України з метою збереження і забезпечення стабільного рівня державної підтримки об'єднаних територіальних громад розглянути питання про можливість збільшення в установленому порядку протягом 2017 року обсягів бюджетних призначень за субвенцією з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад;

- Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України провести роботу серед голів селищних, сільських, міських рад об'єднаних територіальних громад для посилення фінансової дисципліни щодо використання коштів субвенції та повноти реалізації проектів і введення об'єктів в експлуатацію;

- Дніпропетровській, Луганській, Одеській, Полтавській, Тернопільській, Хмельницькій, Чернігівській обласним державним адміністраціям рекомендувати виконавчим органам сільських, селищних, міських рад відповідних об'єднаних територіальних громад вжити заходів щодо усунення недоліків і порушень, виявлених за результатами аудиту та недопущення їх надалі.

За фактами безпідставної оплати робіт з будівництва, реконструкції і капітального ремонту, що мають ознаки кримінального або адміністративного правопорушення, виявленими під час аудиту на об'єктах Глобинської міської, Омельницької, Недогарківської, Піщанської сільських рад, територіальним управлінням Рахункової палати по Харківській, Сумській та Полтавській областях (у м. Харків) поінформовано Головне управління Національної поліції в Полтавській області; на об'єктах Дунаєвської міської, Летичівської та Черноострівської селищних, Гуменецької сільської рад територіальним управлінням Рахункової палати по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Хмельницькій та Чернівецькій областях (у м. Вінниця) поінформовано прокуратуру Хмельницької області; матеріали аудиту по Черноострівській селищній раді передані Управлінню Служби безпеки України у Хмельницькій області.

РЕАГУВАННЯ:

На засіданні Комітету Верховної Ради України з питань бюджету 02.10.2017 розглянуто питання «Міжбюджетні трансферти та інші питання формування місцевих бюджетів», під час якого підтримано пропозицію Рахункової палати щодо необхідності збільшення в державному бюджеті на 2018 рік обсягу видатків місцевим бюджетам за субвенцією для формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад.

Постановою Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 № 410 затверджені зміни до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури ОТГ, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 16.03.2016 № 200, згідно з якими використання субвенції в частині інших об'єктів, які є важливими для забезпечення територіальної згуртованості громади, конкретизовано: тільки на об'єкти комунальної форми власності.

Перший віце-прем'єр-міністр України – Міністр економічного розвитку і торгівлі України Кубів С.І. дав доручення Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерству фінансів України, головам облдержадміністрацій розглянути та вжити відповідних заходів реагування і поінформувати Рахункову палату, Кабінет Міністрів України.

Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України:

- разом із обласними держадміністраціями проведено семінари та відеонаради на тему «Актуальні питання підготовки проектів, що фінансуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку та субвенції на розвиток інфраструктури ОТГ», під час яких наголошено на зауваженнях щодо невчасності надання висновків обласними

держадміністраціями та щодо забезпечення внутрішнього контролю органами місцевого самоврядування за використанням коштів субвенції;

- за участю заступників голів облдержадміністрацій проведено круглий стіл «Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: досягнення і нові завдання», під час якого були обговорені допущені недоліки при наданні висновків на проектні заявки на проекти, що реалізовані за рахунок коштів субвенції на формування інфраструктури ОТГ.

За результатами аудиту об'єктами контролю за участю Мінрегіону вжито заходів щодо усунення наслідків порушень на загальну суму 16,1 млн грн: відшкодовано і повернено до держбюджету безпідставно сплачених коштів за фактично невиконані роботи і поставлені товари на суму 0,1 млн грн; підрядниками виконано роботи, за які отримано кошти субвенції на суму 4,5 млн грн; відображено в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності вартість придбаних активів, дебіторську заборгованість за оплаченими матеріальними цінностями і будівельними роботами на суму 5,4 млн грн; вжито інших заходів (отримано декларації про введення об'єктів в експлуатацію, відновлено виконання робіт, відкориговано акти виконаних робіт та інше) на суму 5,9 млн грн; оприбутковано вартість основних фондів, які прийнято в експлуатацію, та передано документи в адміністративний суд м. Києва щодо отримання від постачальника техніки, за яку здійснено оплату, але не отримано її, на суму 82,7 тис. гривень.

За результатами перевірки фактів здійснення КЗ «Новомиколаївська загальноосвітня школа» за рахунок субвенції оплати невиконаних підрядною організацією ТОВ «БК «Укрінбуд» ремонтно-будівельних робіт слідчим управлінням Національної поліції в Дніпропетровській області відкрито кримінальне провадження.

Управлінням Служби безпеки України у Хмельницькій області матеріали аудиту в Чорноострівській селищній ОТГ Хмельницького району Хмельницької області передано прокуратурі Хмельницької області для прийняття рішення.

Прокуратурою Хмельницької області за фактом внесення до актів приймання виконаних робіт недостовірних відомостей про виконані ТОВ «Трансбудсервіс» роботи за проектом «Створення сортувального цеху твердих побутових відходів», які фактично не були виконані, Кам'янець-Подільською місцевою прокуратурою до Єдиного реєстру

досудових розслідувань внесено відомості за ознаками кримінального правопорушення.

За фактами внесення посадовими особами Летичівської селищної ради до актів приймання робіт та довідок про вартість виконаних будівельних робіт завідомо недостовірних відомостей про обсяг фактично виконаних робіт за проектами «Капітальний ремонт вул. Калініна в смт Летичів Хмельницької області», «Капітальний ремонт вул. П. Лумумби від вул. Войтова до містка в смт Летичів Хмельницької області» та «Капітальний ремонт вул. Ламаної в с. Грушківці Летичівського району Хмельницької області», внесених до ЄРДР за ознаками кримінального правопорушення, здійснюється досудове слідство ВП ГУНП у Хмельницькій області.

Результати *аналізу використання коштів державного бюджету на здійснення виконавчої влади у Житомирській та Хмельницькій областях та надання гарантованих державою соціальних послуг в умовах функціонування об'єднаних територіальних громад* засвідчили, що найбільш динамічно процеси створення ОТГ у 2015–2016 роках відбувалися на території Житомирської та Хмельницької областей, де утворено 32 і 26 ОТГ відповідно.

Охоплені аналізом ОТГ одержали повноваження на організацію та надання гарантованих державою послуг у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та здійснення видатків з місцевих бюджетів на цю мету на рівні міст обласного значення і районів. Надані у 2016 році з державного бюджету кошти субвенції на розвиток їх інфраструктури в обсязі 257,8 млн грн дали змогу поліпшити стан навчальних закладів, вуличного освітлення, доріг і вулиць, забезпечення мешканців громад послугами у сфері житлово-комунального господарства, побутового обслуговування тощо.

Недосконалість нормативно-правового забезпечення процесу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади не сприяла належному і повному виконанню владних повноважень на місцях, оскільки на законодавчому рівні повноваження між місцевою виконавчою владою і ОТГ не розмежовані. Це створило ризики дублювання повноважень з надання населенню гарантованих державою послуг і передумови для виникнення непорозумінь між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування різного рівня з надання цих послуг.

На територіях районів, усі громади яких були об'єднані, продовжували утримуватися за рахунок коштів державного бюджету відповідні підрозділи районних державних адміністрацій: з питань праці, соціального захисту, освіти, охорони здоров'я тощо. Впродовж 2016 року та I півріччя 2017 року на утримання цих підрозділів на території районів Житомирської та Хмельницької областей використано 7,9 млн грн коштів державного бюджету. Разом з тим у містах обласного значення, де принципи організації самоврядування поширені і на новостворені ОТГ, витрати на такі цілі здійснювались за рахунок міських бюджетів. Належне упорядкування чисельності працівників місцевих державних

адміністрацій вказаних областей дало б можливість тільки у 2016 році скоротити видатки на їх утримання на 35,4 млн гривень.

Аналіз засвідчив, що під час утворення ОТГ на територіях Житомирської та Хмельницької областей Кабінет Міністрів України не забезпечував належного контролю за дотриманням вимог Методики формування спроможних територіальних громад. З метою прискорення встановлення міжбюджетних відносин між державним бюджетом і бюджетами утворюваних територіальних громад і надання їм повноважень на отримання до місцевих бюджетів доходів і здійснення видатків на рівні міст обласного значення та районів перспективні плани формування територій громад коригувалися за фактом утворення громад, не досліджувалося питання відповідності адміністративних центрів вимогам доступності, зокрема для надання невідкладної медичної та пожежної допомоги.

Як наслідок, повноваження щодо отримання до місцевих бюджетів доходів та здійснення видатків на рівні міст обласного значення та районів надавалися нечисленним ОТГ з нерозвинутою інфраструктурою та недостатніми кадровими ресурсами, які були не здатні забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері охорони здоров'я, соціального захисту, громадської та пожежної безпеки тощо. Фактично з отриманих повноважень щодо надання гарантованих державою послуг більшість утворених ОТГ переважно забезпечували лише послуги із здобуття загальної середньої освіти. Отже, реформування місцевого самоврядування звелось до укрупнення місцевих рад з передачею на їх утримання загальноосвітніх навчальних закладів, розташованих на їх території.

Незважаючи на те, що Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні передбачалося утворення ОТГ, здатних самостійно забезпечити фінансовими ресурсами виконання своїх повноважень, показник податкоспроможності бюджетів 80 відс. утворених ОТГ виявився нижчим порівняно з аналогічним середнім показником усіх зведених бюджетів міст обласного значення, районів і об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом.

Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо:

ініціювання внесення змін до законів України «Про адміністративні послуги», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» і «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» у частині прирівняння місцевих рад об'єднаних територіальних громад до міських (міст обласного значення) рад за повноваженнями щодо організації надання відповідних послуг;

оптимізації граничної чисельності працівників райдержадміністрацій (з одночасним відповідним скороченням асигнувань на їх утримання) з урахуванням утворення ОТГ, територія яких повністю або понад половину охоплює територію району;

- Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України вжити заходів щодо:

розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України пропозицій щодо внесення змін до Методики формування спроможних територіальних громад у частині встановлення критеріїв їх спроможності;

забезпечення надалі внесення пропозицій щодо визнання спроможними виключно об'єднаних територіальних громад, що відповідатимуть критеріям спроможності та перспективним планам формування територій громад;

розроблення рекомендацій щодо орієнтовної структури та штатної чисельності виконавчих органів об'єднаних територіальних громад;

- Житомирській і Хмельницькій обласним державним адміністраціям вжити заходів щодо скорочення працівників цих органів та усунути недоліки і порушення, виявлені під час контрольного заходу та притягнути винних посадових осіб до відповідальності.

РЕАГУВАННЯ: На час затвердження Звіту Рахункової палати за 2017 рік термін реагування не настав, питання перебуває на контролі Рахункової палати.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на відновлення і розвиток інфраструктури Донецької області*, встановлено, що в умовах особливого стану на Донбасі, коли низка населених пунктів Донецької області розміщена в зоні бойових дій, органами виконавчої влади як на центральному, так і на регіональному рівні за рахунок коштів, виділених у 2015–2016 роках з державного бюджету на відновлення і розвиток інфраструктури окремих територій Донецької області (745,7 млн грн), забезпечено відбудову значної частини першочергових об'єктів життєзабезпечення населених пунктів, підконтрольних українській владі, які зазнали руйнувань під час проведення бойових дій, та реалізовано ряд інвестиційних проектів і заходів розвитку.

Водночас через недоліки у прийнятті управлінських рішень Кабінетом Міністрів України, Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерством фінансів України та Донецькою обласною військово-цивільною адміністрацією мета використання коштів державного бюджету, спрямованих у зазначений період на виконання робіт із будівництва, реконструкції та ремонту об'єктів соціальної та іншої інфраструктури на окремих територіях Донецької області, не була досягнута повною мірою. Так, за трьома бюджетними програмами розвитку не використано 211,1 млн грн відкритих асигнувань (понад 28 відсотків). Як наслідок, не виконано в повному обсязі запланованих робіт і не введено в експлуатацію в установлені терміни 154 пускові об'єкти (40 відс. від запланованих).

Головними причинами, через які не використано і повернено відповідними розпорядниками у Донецькій області кошти до державного бюджету, у 2015–2016 роках були довготривала і неналежна підготовка і затвердження переліків відповідних проектів і заходів, планування у розписі і виділення близько половини від обсягу асигнувань в останні місяці бюджетного

року (листопад-грудень), а також початок фінансування робіт за 4 – 6 місяців до його завершення.

Замовниками робіт, розпорядниками коштів державного бюджету відповідних територій Донецької області через відсутність системи належного внутрішнього контролю за використанням бюджетних коштів у 2015–2016 роках з порушенням законодавства використано 35,1 млн грн, у тому числі за відсутності підтвердних документів на оплату фактично невиконаних робіт і невстановленого обладнання – 7,5 млн грн; неефективно використано 22,6 млн гривень.

Під час контрольних заходів на вимогу фахівців Рахункової палати розпорядники та одержувачі коштів усунули наслідки виявлених фінансових порушень на суму 3,6 млн грн, у тому числі відшкодовано (повернено неправомірно витрачені) 2 млн гривень.

За результатами аудиту Рахунковою палатою було рекомендовано:

- Кабінету Міністрів України розглянути питання поновлення субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на відновлення (будівництво, капітальний ремонт, реконструкцію) інфраструктури у Донецькій та Луганській областях (діяла у 2015 році), передбачивши в ній закріплення повноважень щодо затвердження переліку об'єктів і заходів, які можуть реалізуватися за рахунок цієї субвенції, виключно за обласними військово-цивільними адміністраціями, що підвищить оперативність та обґрунтованість їх затвердження, посилить відповідальність місцевих органів влади області за їх реалізацію;

- Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України:

забезпечити своєчасний відбір, формування пропозицій щодо інвестиційних програм (проектів), які фінансуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, а також своєчасне подання їх до Кабінету Міністрів України для затвердження відповідних територій Донецької області;

спільно з Донецькою обласною військово-цивільною адміністрацією забезпечити функціонування ефективної системи внутрішнього контролю з метою недопущення фактів незаконного, неефективного управління та використання бюджетних коштів;

- Донецькій обласній військово-цивільній адміністрації вжити заходів щодо невідкладного завершення робіт на відповідних об'єктах, які визначено пусковими у 2016 році, і введення їх в експлуатацію та усунення порушень, допущених розпорядниками коштів при використанні бюджетних коштів, а також забезпечення функціонування ефективної системи внутрішнього контролю.

РЕАГУВАННЯ:

Мінрегіон підтримав рекомендації Рахункової палати стосовно необхідності поновлення субвенції на відновлення (будівництво, капітальний ремонт, реконструкцію) інфраструктури у Донецькій та Луганській областях.

Стосовно поновлення субвенції Мінфіном зазначено, що, згідно зі статтею 7 Закону України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей», для впровадження сталого соціально-економічного розвитку окремих районів Донецької та Луганської областей передбачено затвердження Кабінетом Міністрів України державної цільової програми із визначенням заходів, завдань і показників, спрямованих на створення умов для комплексного та збалансованого територіального розвитку, відновлення виробничого та експортного потенціалу тощо.

Донецька обласна військово-цивільна адміністрація, згідно з рішенням колегії облдержадміністрації, надала головам райдержадміністрацій, міським головам, головам об'єднаних територіальних громад і керівникам структурних підрозділів облдержадміністрації доручення:

- утворити комісії на рівні міст і районів з перевірки проектно-кошторисної документації, що подається на розгляд регіональної комісії з проведення оцінки та попереднього конкурсного відбору інвестиційних програм і проектів;

- провести перевірку проектно-кошторисної документації, наданої облдержадміністрації та її структурним підрозділам, щодо включення всіх необхідних обсягів робіт і відповідності їх діючим нормам;

- вирішити питання виділення коштів співфінансування для прискорення проведення процедур закупівель;

- посилити контроль за витрачанням бюджетних коштів, забезпечити дотримання законодавства при проведенні процедур закупівлі робіт, освоєнні коштів.

За результатами *аналізу стану реалізації рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання у 2015 році коштів державного бюджету, спрямованих місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури окремих територій*, встановлено, що Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерством фінансів України і низкою обласних державних адміністрацій з метою реалізації рішення Рахункової палати від 16.06.2016 №12-6 і виконання доручення Кабінету Міністрів України від 09.08.2016 № 25754/2/1-6 за результатами проведеного аудиту ефективності у 2016–2017 роках вжито низку заходів щодо удосконалення управління цими коштами, забезпечено усунення наслідків значної частини виявлених порушень і недоліків.

Зокрема, з метою виконання пропозицій Рахункової палати підготовлено і постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 № 766 затверджено зміни до Порядку підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку. Згідно із цими змінами створюються умови для зменшення обсягів незавершеного будівництва за рахунок спрямування асигнувань на перехідні пускові об'єкти. За інформацією Мінрегіону, з урахуванням рекомендацій Рахункової палати та на виконання Плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік підготовлено для розгляду на засіданні Кабінету Міністрів України два законопроекти, реалізація положень яких підвищить ефективність використання коштів фонду регіонального розвитку (далі – фонд).

Завдяки вжитим Дніпропетровською, Луганською, Львівською, Полтавською, Чернівецькою та Чернігівською обласними держадміністраціями, їх відповідними структурними підрозділами заходам забезпечено відшкодування об'єктами аудиту втрат від допущених порушень під час використання коштів фонду і субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій (далі – субвенція розвитку) на загальну суму 66,5 млн грн (88 відс. від виявлених), мінімізовано наслідки неефективного використання коштів (20,1 млн грн, або 86 відс.) та усунуто наслідки процедурних порушень (22,9 млн грн, або 55 відсотків). Завершено ремонтно-будівельні роботи на 103 пускових об'єктах 2015 року, що становить 70 відс. від незавершених об'єктів станом на 01.01.2016, із яких в експлуатацію введено 93 об'єкти.

Однак, незважаючи на таке дієве реагування, внутрішній контроль з боку Мінрегіону і місцевих органів влади за виконанням бюджетних програм і використанням коштів на інвестиційні проекти, спрямованих місцевим бюджетам, на час проведення аналізу був ще недостатнім і потребував вдосконалення.

Свідченням недосконалого контролю є продовження практики неефективного управління коштами фонду і субвенції розвитку та повернення їх значної частини до державного бюджету наприкінці 2016 року як невикористаних, незавершених з 2015 року ремонтно-будівельних робіт на третині пускових об'єктів, повторне допущення на цих об'єктах порушень законодавства в частині використання коштів державного бюджету.

За певних позитивних змін у 2016 році бюджетна програма за коштами фонду виконана на 90 відсотків. При цьому внаслідок нерівномірного фінансування протягом року – фактичного відкриття майже 50 відс. асигнувань у листопаді-грудні 2016 року, а також через недоліки з боку місцевих органів влади у формуванні і затвердженні переліків об'єктів і заходів, проектно-кошторисної документації, визначенні виконавців робіт не було освоєно і до державного бюджету повернено загалом 305,5 млн грн (у 2015 році – 512,7 млн гривень).

За коштами субвенції розвитку при збільшенні бюджетних призначень проти 2015 року з 0,5 млрд грн до 3,3 млрд грн показник виконання бюджетної

програми у 2016 році становив 86 відсотків. Неповне освоєння обсягів фінансування призвело до повернення до державного бюджету 465,1 млн грн субвенції розвитку.

Вибірковою перевіркою у шести областях законності та ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих у 2016–2017 роках на виконання ремонтно-будівельних робіт на 15 перехідних об'єктах інфраструктури, не завершених у 2015 році, встановлено, що з порушенням законодавства використано 31,3 млн грн коштів фонду та субвенції розвитку, неефективно – 27,4 млн гривень. Одна з причин цього – слабкий внутрішній контроль.

Зокрема, у Львівській області встановлено фінансових порушень на суму 17,4 млн грн, Чернігівській – 7,1 млн грн, Полтавській – 4,2 млн грн, Луганській – на 2,6 млн гривень. Значні обсяги неефективного використання коштів державного бюджету виявлено в Чернігівській області – 10,1 млн грн, Дніпропетровській – 9,1 млн грн, Львівській – 5,5 млн грн, Чернівецькій – 2 млн гривень.

Недієвість і слабкість внутрішнього контролю за використанням коштів державного бюджету, спрямованих місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури окремих територій, з боку відповідних місцевих органів влади засвідчили також результати контрольних заходів, проведених в окремих регіонах за зверненнями народних депутатів і правоохоронних органів.

Так, перевіркою, проведеною в Макарівському районі Київської області (за зверненням народного депутата України Войцицької В. М.), встановлено, що наприкінці грудня 2016 року чотирма сільськими радами за рахунок коштів субвенції розвитку сплачено загалом 4,6 млн грн за нібито виконані у 2016 році роботи з капітального ремонту дорожнього покриття місцевих доріг і вулиць, з них Андріївською сільрадою – 2054,8 тис. грн, Колонщинською – 1275,5 тис. грн, Небелицькою – 1114,9 тис. грн, Ясногородською – 192,0 тис. гривень. Фактично роботи виконані у першому кварталі 2017 року, що свідчить про незаконне і приховане кредитування бюджетними коштами підрядної організації.

Перевіркою, проведеною у Чернігівській області (за зверненням Головного управління Національної поліції у Чернігівській області), встановлено факт оплати управлінням капітального будівництва Чернігівської міської ради у 2015 році за рахунок коштів фонду робіт з реконструкції нежитлової будівлі на вул. Коцюбинського, 50а, м. Чернігів, для улаштування дитячого дошкільного закладу, частина якої (2292,4 м²) є власністю ПАТ «Укртелеком» і орендується управлінням освіти Чернігівської міськради.

З огляду на можливість розірвання чи непролонгації договору оренди на новий однорічний термін за ініціативою орендодавця є великий ризик втрати орендарем в особі управління освіти Чернігівської міської ради права на користування майном ПАТ «Укртелеком», на поліпшення якого уже витрачено, за розрахунками, 6,7 млн грн коштів державного бюджету. Необхідність уточнення договору оренди призвела до призупинення робіт на об'єкті,

збільшення його кошторисної вартості в 1,6 раза. Крім того, втрачається можливість одержання ефекту від використання майже 8 млн грн бюджетних коштів на реконструкцію всієї нежитлової будівлі.

За результатами викладеного Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України:

прискорити розгляд розроблених Мінрегіоном проектів законів України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо удосконалення механізму фінансування регіонального розвитку» та «Про внесення змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики» з питань використання коштів державного фонду регіонального розвитку;

вжити заходів щодо недопущення випадків виділення за загальним фондом державного бюджету і розподілу між регіонами обсягів інвестиційних субвенцій та коштів державного фонду регіонального розвитку в останній місяць бюджетного року, що не сприяє їх освоєнню, виконанню бюджетних програм, створює умови для повернення коштів до державного бюджету як невикористаних, прийняття і оплати невиконаних будівельних робіт, які фактично виконуються в наступному бюджетному році;

- Дніпропетровській, Луганській, Львівській, Полтавській, Чернівецькій і Чернігівській обласним держадміністраціям розглянути результати аналізу за участю представника відповідного територіального управління Рахункової палати на засіданні колегії або розширеній нараді і вжити додаткових заходів щодо підвищення ефективності управління коштами державного бюджету на фінансування інвестиційних проектів, усунення причин і наслідків виявлених порушень фінансової дисципліни, забезпечити організацію системного, дієвого внутрішнього контролю за діяльністю відповідних структурних підрозділів облдержадміністрацій та місцевих органів влади.

РЕАГУВАННЯ:

Прем'єр-міністр України на рішення Рахункової палати дав доручення від 27.12.2017 № 48566/1/1-17 Мінрегіону, Мінфіну вжити заходів щодо усунення виявлених недоліків та недопущення їх у подальшому.

Пропозиція Рахункової палати щодо недопущення випадків виділення коштів за інвестиційними субвенціями та коштами державного фонду регіонального розвитку (далі – ДФРР) в останній місяць року у 2018 році знайшла своє відображення при складанні показників помісячного розпису асигнувань ДФРР на 2018 рік, яким заплановано 92,5 відс. загального обсягу асигнувань на березень-жовтень поточного року; а виділення асигнувань за спеціальним фондом затверджено на лютий-вересень поточного року.

Результати аналізу розглянуто на колегіях Львівської, Полтавської і Чернігівської облдержадміністрацій, за підсумками розгляду прийнято рішення врахувати результати аналізу при реалізації інвестиційних проектів, посилити систему внутрішнього контролю.

Крім того, Полтавською облдержадміністрацією повідомлено, що підрядній організації ТОВ «Будгазконсалтинг» надіслано лист щодо виявлених під час огляду працівниками Рахункової палати недоліків за проектом «Капітальний ремонт даху Лубенської спеціалізованої школи I-III ступенів № 6» і необхідність їх термінового усунення. Тривають відповідні роботи.

Дніпропетровська облдержадміністрація повідомила, що майже всі виявлені під час контрольного заходу зауваження і недоліки були опрацьовані та усунені розпорядниками коштів, у яких проводився аналіз, крім двох проектів: «Водоочисні споруди, с. Голубівка Новомосковського району – реконструкція» (через коригування проекту) і «Будівля відділення медико-соціальної реабілітації інвалідів, стаціонарного відділення тимчасового перебування, нічного перебування територіального центру соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян, м. Павлоград – реконструкція» (у зв'язку з приєднанням до 31.12.2018 електроустановок об'єкта до схеми зовнішнього електропостачання та підключення до електричних мереж згідно з умовами договору з ПАТ «ДТЕК Дніпрообленерго»).

Чернівецькою облдержадміністрацією поінформовано, що тендерним комітетом управління капітального будівництва облдержадміністрації здійснено всі передбачені Законом України «Про публічні закупівлі» процедури щодо закупівлі робіт. Виділені кошти державного фонду регіонального розвитку у сумі 5754,2 тис. грн у повному обсязі освоєні до кінця року. Питання, порушені у пункті 4 рішення Рахункової палати, будуть розглянуті за участі представника територіального управління Рахункової палати на розширеній нараді облдержадміністрації.

Результати *аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу* засвідчили, що спрямування Міністерством фінансів України (головний розпорядник коштів) за координації з Міністерством соціальної політики України у 2015–2016 роках та використання місцевими органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу (далі – субвенція) у сумі відповідно 1,1 млрд грн і 2,3 млрд грн забезпечило у цілому реалізацію прав відповідних категорій громадян на отримання ними раз на рік таких пільг і субсидій, встановлених чинним законодавством.

Прийняття Урядом протягом 2015 і 2016 років ряду змін до відповідних нормативних актів, зокрема щодо врахування середньомісячного сукупного доходу сім'ї, встановлення права вибору на отримання пільг або субсидій, дало можливість спростити і оптимізувати порядок та механізм призначення і надання пільг та субсидій, забезпечити спрямування коштів державного бюджету на підтримку найбільш соціально вразливих верств населення. За рахунок коштів субвенції відповідні пільги у 2015 році отримали грошовими коштами 434 тис. громадян, субсидії – 528 тис. домогосподарств, у 2016 році пільги отримали 333 тис. громадян, субсидії – 855 тис. домогосподарств.

Водночас у Дніпропетровській, Рівненській, Сумській областях за 2015–2016 роки встановлено фактів перерахування місцевими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування коштів субвенції з недотриманням затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2002 № 256 Порядку фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення за рахунок субвенцій з державного бюджету (термінів і першочерговості перерахування) на суму 17 млн грн (у Рівненській області – 16,7 млн грн, Сумській області – 0,3 млн грн) та неефективного управління такими коштами (через необхідність повернення їх до державного бюджету внаслідок затримок у нарахуванні і виплаті) на суму 82,9 тис. гривень. Крім того, у Сумській області виявлено факти викривлення бюджетної звітності (не відображено суми наявної простроченої кредиторської заборгованості) на загальну суму 4 млн гривень.

Аудитом також встановлено, що нормативно-правове і організаційне забезпечення надання пільг і призначення субсидій на придбання твердого та рідкого побутового палива і скрапленого газу мало ряд неузгодженостей та недоліків і потребувало удосконалення для повного та своєчасного забезпечення прав громадян.

Зокрема, не мали науково-економічного обґрунтування мінімальні норми забезпечення населення твердим паливом для надання пільг та житлових субсидій; нормативні документи не визначали граничних строків призначення пільг і субсидій з відповідним повідомленням про це громадян, термінів їх виплати; після прийняття нових законодавчих норм та втрати чинності окремих законодавчих актів, які регулюють надання пільг і субсидій, не внесено змін до низки інших пов'язаних з ними нормативно-правових актів.

Для усунення встановлених недоліків та порушень Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України доручити Мінфіну, Мінсоцполітики прискорити підготовку та подання в установленому порядку змін до:

Бюджетного кодексу України з метою приведення його статей 89, 102 у відповідність із чинними нормами Гірничого закону України, врахування втрати чинності з 07.11.2015 Законом України «Про міліцію» і прийняття нового Закону України «Про прокуратуру»;

Порядку фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення за рахунок

субвенцій з державного бюджету з метою приведення категорій пільговиків у відповідність із статтями 43 і 48 Гірничого закону України;

- Міністерству соціальної політики України підготувати та внести на розгляд Кабінету Міністрів України зміни до Порядку надання пільг на придбання твердого палива і скрапленого газу за рахунок субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 №77, у частині встановлення чітких термінів призначення пільг;

- Міністерству юстиції України, Міністерству соціальної політики України удосконалити механізм оперативної передачі інформації про померлих пільговиків відділами реєстрації актів цивільного стану (за місцем їх смерті) підрозділам соціального захисту за місцем їх фактичної реєстрації та отримання пільг;

- Міністерству фінансів України прискорити подання на розгляд Кабінету Міністрів України проектів законодавчих актів щодо внесення відповідних змін до Бюджетного кодексу України та взяти участь у розробленні Мінсоцполітики методики і правил обрахунку обсягу субвенції відповідно до вимог статті 7 Бюджетного кодексу України.

РЕАГУВАННЯ:

Міністерство фінансів України поінформувало, що для врегулювання порушених Рахунковою палатою питань внесення змін до статей 89 і 102 Бюджетного кодексу України з метою приведення у відповідність із чинними нормами Гірничого закону України підготовлено законопроект, яким передбачається виключити із цих статей Бюджетного кодексу України окремі пільгові категорії громадян. Зазначений законопроект «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо пільг окремим категоріям громадян» (реєстр. № 6668 від 05.07.2017) Комітет Верховної Ради України з питань бюджету розглянув 15.11.2017 на засіданні. За результатами розгляду було ухвалено рішення рекомендувати Верховній Раді України після розгляду в першому читанні прийняти законопроект за основу та в цілому. Станом на 31.12.2017 ці зміни до Бюджетного кодексу України не внесені.

Постановою Кабінету Міністрів України від 21.06.2017 № 426 внесено зміни до Порядку фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення за рахунок субвенцій з державного бюджету, згідно з якими виключено можливість проведення розрахунків щодо надання компенсації особам, які, відповідно до статей 43 і 48 Гірничого закону України, мають право на безоплатне отримання вугілля на побутові потреби, але проживають у будинках, що мають центральне опалення.

Постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2017 № 765 внесено зміни до пунктів 5 і 8 Порядку надання пільг на придбання твердого палива і скрапленого газу за рахунок субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 77) у частині встановлення терміну складання сільськими, селищними радами списку осіб, які отримують пільгу; звіряння управліннями соціального захисту зазначеного списку з інформацією, внесеною до ЄДАРП; встановлення терміну інформування уповноваженим органом особи про призначення (непризначення) пільги на придбання твердого палива і скрапленого газу.

Щодо забезпечення контролю за поверненням неправомірно виплачених коштів субсидій до державного бюджету Мінсоцполітики доручило регіональним структурним підрозділам з питань соціального захисту населення забезпечити контроль за поверненням неправомірно виплачених коштів субсидій до державного бюджету.

Мін'юстом внесено пропозицію щодо врегулювання питання обміну інформацією про померлих пільговиків на центральному рівні, що можливо тільки після централізації баз даних і побудови єдиного інформаційного середовища.

Міненерговугілля повідомило, що в разі надходження відповідних проектів нормативно-правових актів стосовно визначення науково обґрунтованих норм забезпечення населення твердим паливом і скрапленим газом воно візьме участь в їх опрацюванні в установленому порядку.

За результатами *аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження*, встановлено, що Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Волинською, Дніпропетровською, Запорізькою, Миколаївською, Рівненською, Херсонською, Хмельницькою обласними державними адміністраціями та відповідними місцевими органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування у 2015–2016 роках забезпечено загалом виконання бюджетної програми за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження. Із затверджених у державному бюджеті асигнувань у сумі 108,7 млн грн і 115,9 млн грн використано 94 відс. і 84 відс. коштів субвенції відповідно, що сприяло поліпшенню якісного стану низки об'єктів спеціальної соціальної інфраструктури у зонах спостереження чотирьох діючих атомних електростанцій.

Водночас через відсутність належного внутрішнього контролю з боку відповідних розпорядників коштів субвенції на місцях у 2015–2016 роках допущено низку порушень законодавства та неефективне використання коштів субвенції на загальну суму 5,6 млн гривень. Встановлено факти заподіяння шкоди (збитків) на 2 млн грн через оплату невиконаних робіт та зайвої сплати коштів субвенції. Також встановлено факти процедурних порушень законодавства з питань здійснення закупівель, фінансування капітального будівництва, ведення бухгалтерського обліку тощо на загальну суму 15,3 млн гривень.

Під час проведення аудиту забезпечено відшкодування незаконних видатків за субвенцією на суму 255,9 тис. грн (у Дніпропетровській області – 107,7 тис. грн, Хмельницькій – 148,2 тис. гривень).

Крім того, після вжиття заходів за результатами аудиту ТзОВ «Інвестиційно-будівельна компанія «Регіон» надало начальнику управління освіти (Вараська міська рада Рівненської області) гарантійний лист від 02.06.2017 №01/06, у якому зазначалося, що в рахунок відшкодування понесених замовником витрат на усунення недоліків (дефектів) підрядна організація зобов'язується виконати інші роботи на об'єкті на суму 116,9 тис. грн власним коштом.

Прийняття Закону України від 28.12.2014 № 79-VII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» у частині внесення змін до статті 29 Бюджетного кодексу України щодо зарахування цільового збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення до загального фонду державного бюджету призвело до можливості планування та затвердження в законах про держбюджет на 2015–2017 роки видатків субвенції в обсягах, менших за планові обсяги надходжень коштів цільового збору, а також повернення коштів субвенції наприкінці року до державного бюджету.

Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України внести в установленому порядку законопроекти щодо збільшення на 2017 рік обсягів субвенції до рівня планових надходжень цільового збору; внесення змін до частини другої статті 29 Бюджетного кодексу України стосовно зарахування збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, до спецфонду державного бюджету;

- Міністерству охорони здоров'я України вжити додаткових заходів щодо виконання вимог статті 8 Закону України «Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання» стосовно затвердження Регламенту проведення йодної профілактики населення у разі загрози радіаційно-ядерних аварій на атомних електростанціях або їх виникнення;

- Державній службі України з надзвичайних ситуацій надати інформацію Мінрегіону щодо стану фактичної потреби та рівня забезпечення населення у зонах спостереження діючих атомних електростанцій засобами колективного захисту (захисні споруди) комунальної форми власності для визначення необхідних обсягів їх фінансування за рахунок коштів субвенції;

- Волинській, Дніпропетровській, Запорізькій, Рівненській та Хмельницькій обласним держадміністраціям вжити заходів щодо усунення порушень і недоліків, допущених при використанні субвенції, та забезпечення функціонування належної системи внутрішнього контролю, передбачати повне фінансування потреб для приведення захисних споруд у готовність до використання за призначенням, а також забезпечити населення необхідним запасом препаратів стабільного йоду в режимі цілодобової доступності та відповідного навчання.

РЕАГУВАННЯ:

Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи на засіданні 14.11.2017 розглянув результати аудиту та підтримав пропозиції Рахункової палати.

Мінрегіон підтримав пропозиції Рахункової палати щодо необхідності спрямування утриманого до бюджету збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, в повному обсязі для формування джерела відповідної субвенції.

Разом з тим не є прийнятною позиція Мінфіну, що збір на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, зараховується до загального фонду державного бюджету (стаття 29 Бюджетного кодексу України), тобто такі кошти, на думку Мінфіну, не мають цільового призначення. При цьому Мінфін зазначив, що відповідні зміни щодо зарахування коштів збору до загального фонду держбюджету (раніше зараховувався до спеціального фонду) були внесені Законом України від 28.12.2014 № 79-VII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» з урахуванням рекомендацій Міжнародного валютного фонду, однією з яких було суттєве зменшення частки спеціального фонду в доходах бюджету.

ДСНС на виконання рекомендацій надіслала Мінрегіону інформацію про фактичний стан захисних споруд, засобів оповіщення про загрозу небезпеки у зонах спостереження АЕС, а також підтримала пропозицію Рахункової палати щодо суттєвого покращення стану фінансування заходів з будівництва та ремонту захисних споруд, закупівлі засобів індивідуального захисту органів дихання та препаратів стабільного йоду за рахунок відповідної субвенції.

На виконання пропозиції Рахункової палати стосовно затвердження Регламенту проведення йодної профілактики населення у разі загрози радіаційно-ядерних аварій на атомних електростанціях або їх виникнення МОЗом розроблено проект

такого Регламенту, який погоджується в установленому порядку із зацікавленими органами виконавчої влади.

Дніпропетровською облдержадміністрацією видано наказ про усунення порушень і недоліків, виявлених Рахунковою палатою, та заходи щодо їх запобігання. Крім того, за результатом проведеної претензійно-позовної роботи до Господарського суду Дніпропетровської області подано позовну заяву до відповідача ПП «Стройконтракт» про відшкодування збитків у розмірі майже 1,5 млн грн, виявлених територіальним управлінням Рахункової палати у м. Дніпро під час проведення аудиту на об'єкті «Встановлення станції приготування та дозування розчину флокулянту на НФС в м. Марганець, II підйом. Технічне переоснащення».

Запорізька облдержадміністрація дала доручення щодо посилення системи внутрішнього контролю, забезпечення своєчасного подання для затвердження переліків об'єктів фінансування та неухильного дотримання вимог чинного законодавства. Що стосується зауважень щодо пріоритетів спрямування субвенції до переліку об'єктів фінансування у поточному році, то включено заходи з проведення капітального ремонту 4-х протирадіаційних укріплень.

Відділом освіти Маневицької райдержадміністрації (Волинська область) виконано додаткові роботи на суму 276,6 тис. грн на об'єкті «Реконструкція приміщення НВК «Маневицька загальноосвітня школа I–III ступенів № 2 гімназія ім. А. П. Бринського в смт Маневичі Маневицького району», у тому числі роботи на суму 111,1 тис. грн, що не були виконані, але прийняті за актом виконаних робіт за грудень 2016 року, і підготовлено клопотання до Маневицької районної ради щодо виділення додаткових коштів на виготовлення проектно-кошторисної документації для цього об'єкта, зокрема щодо придбання насосів для викачування каналізаційних відходів з протирадіаційного укриття № 07276.

Рівненською облдержадміністрацією здійснюються заходи щодо усунення виявлених порушень на захисних спорудах цивільного захисту м. Острога та Острозького району.

Хмельницька обласна держадміністрація врахує рекомендації та зауваження при використанні коштів субвенції в наступних роках, особливо щодо передбачення коштів на проведення капітального та поточного ремонтів захисних споруд, а також забезпечення необхідним запасом препаратів стабільного йоду в режимі цілодобової доступності та відповідного навчання.

Аудит ефективності використання коштів медичної субвенції, спрямованих на забезпечення лікування хворих на ниркову недостатність методом гемодіалізу, засвідчив, що запровадження Кабінетом Міністрів України, починаючи з 2016 року, у складі формули розподілу медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам окремо цільових видатків на лікування хворих на хронічну ниркову недостатність методом гемодіалізу створило умови і дало можливість певною мірою упорядкувати та підвищити рівень забезпечення відділень нефрології та діалізу комунальних медичних закладів відповідними медикаментами та витратними матеріалами для безкоштовного щотижневого лікування хворих.

Водночас основними недоліками системи лікування хворих на хронічну ниркову недостатність методом гемодіалізу був ускладнений доступ хворих до цієї процедури через недостатню сформованість системи надання їм медичної допомоги; недосконалість інструментів формування потреби в цільових коштах; неурегульованість процедур закупівлі медичних послуг з гемодіалізу та відсутність належного контролю за плануванням і використанням коштів, медикаментів і витратних матеріалів.

Жодним нормативно-правовим актом Кабінету Міністрів України і МОЗ не передбачено, за яким окремим розрахунком має визначатися обсяг цільових коштів для лікування хворих на хронічну ниркову недостатність методом гемодіалізу. У результаті розрахунок потреби в цільових коштах здійснювався МОЗ на 2016 і 2017 роки, виходячи з меж граничних обсягів видатків медичної субвенції, доведених Мінфіном.

Не підготовлено методичних рекомендацій щодо формування предмета закупівлі (витратні матеріали, комплекти чи медичні послуги), що не сприяло виробленню єдиних підходів до проведення процедур закупівлі всіма учасниками ринку. У результаті проблеми із проведенням закупівель для гемодіалізу залишилися невирішеними, що спричинило значну кількість скарг на такі процедури і факти їх призупинення.

Відсутність нової моделі закупівлі товару «медична послуга» з наданням можливості хворим вільно вибирати надавачів послуг з гемодіалізу зумовила залежність медичних закладів, які отримують гемодіалізне обладнання «штучна нирка» безкоштовно або в тимчасове користування, від постачальників витратних матеріалів, що сумісні виключно із цими апаратами. За таких умов лікарні змушені закуповувати витратні матеріали, які підходять саме до цього обладнання. У результаті складова конкуренції та економного використання коштів фактично була відсутня.

Як наслідок, середня вартість однієї процедури гемодіалізу лише за вартістю витратних матеріалів суттєво коливалася в розрізі регіонів: у 2015 році – від 1,2 тис. грн до 1,9 тис. грн; у 2016 році – від 1,1 тис. грн до 2,5 тис. грн, а також залежала від установленої в закладі марки апарата (B/Braun, Fresenius (Німеччина), Gambro (Швеція, Італія), Nipro (Японія)).

Внаслідок недостатньо ефективної системи внутрішнього контролю керівники департаментів (управлінь) охорони здоров'я окремих облдержадміністрацій та комунальних медичних закладів не запобігли фактам

непродуктивного, неекономного та з порушенням законодавства використання коштів медичної субвенції. Так, у п'яти областях, де здійснювався аудит, встановлені факти непродуктивного (4,2 млн грн), неекономного (31 тис. грн) використання у 2016 році коштів медичної субвенції, порушення процедур державних закупівель, правил укладання договорів, складання інвентаризаційних описів та списання медикаментів і витратних матеріалів (на суму понад 25 млн гривень).

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України:

подати на розгляд Верховної Ради України проект змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я, в яких передбачити поняття «медична послуга»;

з метою надання можливості вільного вибору хворими надавачів послуг з гемодіалізу розробити та затвердити порядок визначення вартості медичних послуг та порядок відшкодування таких послуг з державного та/або місцевих бюджетів;

- Міністерству охорони здоров'я України спільно з Антимонопольним комітетом України розробити методичні рекомендації щодо особливостей формування предмета закупівель (витратні матеріали, комплекти, медичні послуги) для уніфікації та стандартизації проведення процедур закупівель для гемодіалізу усіма учасниками ринку;

- Вінницькій, Дніпропетровській, Львівській, Полтавській та Черкаській облдержадміністраціям вжити заходів щодо усунення недоліків і порушень, виявлених за результатами аудиту, та недопускати їх надалі.

РЕАГУВАННЯ:

Інформацію Рахункової палати про результати аудиту 20.06.2017 розглянуто на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я. За результатами розгляду Комітет вирішив звернутися до Кабінету Міністрів України з пропозицією уточнити засади забезпечення лікування хворих на ниркову недостатність методом гемодіалізу з огляду на концепцію медичної реформи; надіслати лист до Генеральної прокуратури України стосовно правової оцінки вартості придбання витратних матеріалів та утворення некомплектного їх залишку.

Прем'єр-міністр України дав доручення Міністерству охорони здоров'я України, Міністерству фінансів України, Антимонопольному комітету України, Національній академії медичних наук України, обласним державним адміністраціям, вжити необхідних заходів та про результати поінформувати Рахункову палату і Кабінет Міністрів України.

З метою встановлення дійсних обставин, що створюють умови для можливої неефективної конкуренції на ринках витратних матеріалів для гемодіалізу, а також,

враховуючи той факт, що протягом тривалого часу до Антимонопольному комітету України надходили численні звернення, зокрема від народних депутатів України, Генеральної прокуратури України, громадських організацій стосовно проблемних питань, пов'язаних з організацією надання медичної допомоги хворим на хронічну ниркову недостатність V стадії, що, на думку заявників, може призводити до неефективного використання державних коштів, затягування та призупинення на час розгляду скарг процедур закупівель витратних матеріалів для гемодіалізу, оскарження документації та результатів конкурсних торгів, унаслідок чого виникають затримки з наданням хворим на ХНН V стадії необхідної їм медичної допомоги методами гемодіалізу, Антимонопольним комітетом України встановлено для Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства економічного розвитку і торгівлі України Рекомендації про здійснення заходів, спрямованих на розвиток конкуренції, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

Вінницькою обласною клінічною лікарнею ім. М. І. Пирогова доукомплектовано розкомплектований залишок витратних матеріалів на суму майже 3,3 млн грн, який неможливо було використати за призначенням; виправлено у звіті про використання медикаментів недоліки про списанні медикаменти без відповідного документального підтвердження на суму 129,6 тис. гривень.

Львівською обласною клінічною лікарнею використано в повному обсязі медикаменти на суму 31 тис. грн, які були придбані з низьким терміном придатності, та таблетовану сіль «Екстра» у кількості 4975 кг на суму 37,8 тис. грн, яка зберігалася у постачальника і не була поставлена до медичного закладу.

Аудитом ефективності управління майном професійно-технічних навчальних закладів державної форми власності встановлено, що управління майном професійно-технічних навчальних закладів державної форми власності, які з 2016 року передано на фінансування з місцевих бюджетів, було розбалансованим і неефективним через розпорошення відповідальності за його утримання, використання та модернізацію між центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. У зв'язку з цим оновлення навчальних приміщень, виробничих майстерень та гуртожитків професійно-технічних навчальних закладів, багато з яких останні десять років і так перебували у вкрай незадовільному стані, фактично припинилося.

Протягом 2016–2017 років дії МОН, Мінекономрозвитку, інших центральних органів виконавчої влади, облдержадміністрацій, Київської міськдержадміністрації, обласних рад з виконання ними вимог статті 27 Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» у частині передачі з державної в комунальну власність закладів професійно-технічної освіти були

нескоординованими і недостатніми. Як наслідок, станом на вересень 2017 року жоден із 783 закладів професійно-технічної освіти залишковою балансовою вартістю майна 3,5 млрд грн до комунальної власності не передано.

У деяких охоплених аудитом закладах знос основних будівель (навчальних корпусів, гуртожитків) становить 80–100 відс., тобто окремі приміщення взагалі не придатні для навчання і проживання дітей. Незважаючи на це, упродовж тривалого часу ні в державному, ні в місцевих бюджетах не передбачалися відповідні капітальні видатки на їх реконструкцію чи капітальний ремонт. Очікування передачі у власність органів місцевого самоврядування майна, використання якого потребуватиме значних капітальних вкладень, призводить до незацікавленості обласних рад брати на себе такий тягар, давати зобов'язання не приватизовувати це майно та використовувати його виключно за цільовим призначенням.

Попри суттєве збільшення у 2016 році обсягів фінансування з державного бюджету місцевих бюджетів на розвиток інфраструктури регіонів (6,8 млрд грн), місцеві бюджети практично не здійснювали реконструкції, капітального ремонту приміщень ПТНЗ та придбання для них основних засобів (видатки місцевих бюджетів на цю мету становили лише 0,1 відсотка).

Передбачені наприкінці 2016 року в держбюджеті 50 млн грн субвенції на реалізацію пілотного проекту щодо модернізації та оновлення матеріально-технічної бази ПТНЗ і фактичне спрямування цих коштів Казначейством у регіони 16 грудня зумовило неосвоєння 9,7 млн гривень. При цьому керівниками окремих перевірених навчальних закладів допущено у 2016 році незаконні видатки на суму 325,3 тис. грн, неефективні видатки становили 1,2 млн гривень.

Мінфін не забезпечив обґрунтованого визначення для ряду областей обсягу освітньої субвенції на оплату праці з нарахуваннями викладачів ПТНЗ, які мають навантаження з предметів згідно з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти. У результаті в окремих випадках доведені обсяги асигнувань за освітньою субвенцією перевищують потребу в цих коштах у 2–6 разів.

Через недостатню фінансову дисципліну керівниками низки ПТНЗ, що були об'єктами аудиту, допущено у 2017 році безпідставні видатки за рахунок освітньої субвенції на загальну суму 967,4 тис. грн, що переважно зумовлено виплатою в порушення вимог законодавства за рахунок цих коштів заробітної плати викладачам ПТНЗ, які не викладають предмети із повної загальної середньої освіти.

З метою поліпшення стану справ Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України затвердити поетапний план дій передачі з державної у комунальну власність закладів професійно-технічної освіти державної форми власності та оптимізації їх мережі;

- Міністерству освіти і науки України:

розробити та довести до департаментів (управлінь) освіти і науки облдержадміністрацій, Київської міськдержадміністрації формалізовані критерії

відбору дефіцитних професій з урахуванням об'єктивної потреби регіонів у робітниках відповідних професій; рекомендації з відбору закладів професійно-технічної освіти для створення сучасних навчально-практичних центрів за галузевим спрямуванням з урахуванням атестаційного рівня, наявності та стану матеріально-технічної бази, ліцензій на надання освітніх послуг за відповідними професіями, рівня кадрового забезпечення таких закладів; очікувану кількість випускників за дефіцитними професіями;

вжити заходів щодо використання за призначенням обладнання, придбаного Хустським професійним ліцеєм за рахунок субвенції на модернізацію та оновлення матеріально-технічної бази на загальну суму 628,5 тис. грн, ДПТНЗ «Лисичанський професійний гірничо-промисловий ліцей» – на 428,5 тис. грн;

спільно з Мінфіном проаналізувати факти перевищення обсягу виділених коштів освітньої субвенції над фактичною потребою закладів професійно-технічної освіти у видатках на оплату праці з нарахуваннями викладачів, які викладають предмети згідно з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти, внести необхідні зміни до розпису державного бюджету на 2017 рік і врахувати зазначене при формуванні проекту державного бюджету на 2018 рік;

- Вінницькій обласній державній адміністрації забезпечити усунення ДНЗ «Заболотненське вище професійне училище № 31 ім. Д. К. Заболотного» порушення в частині виплати за рахунок освітньої субвенції заробітної плати працівникам, які не викладають предмети повної загальної середньої освіти, на загальну суму 240,8 тис. грн; ДНЗ «Вище професійне училище № 7 м. Вінниці» – на 93,6 тис. грн; ДНЗ «Вище професійне училище сфери послуг» – 59,3 тис. грн;

- Дніпропетровській обласній державній адміністрації забезпечити усунення Ордена «Знак Пошани» вищим професійним училищем № 75 у повному обсязі порушення в частині виплати за рахунок освітньої субвенції заробітної плати викладачам, які не викладають предмети повної загальної середньої освіти, на загальну суму 487 тис. гривень.

РЕАГУВАННЯ:

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на засіданні 02.10.2017 розглянув питання «Міжбюджетні трансферти та інші питання формування місцевих бюджетів», під час якого підтримано пропозицію щодо необхідності передбачення в проекті закону про держбюджет на 2018 рік норми щодо передачі в комунальну власність закладів професійно-технічної освіти.

На засіданні Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти 06.12.2017 розглянуто результати аудиту та рекомендовано Кабінету Міністрів України передбачити у держбюджеті виділення коштів для оцінки вартості майна державних закладів освіти і здійснення процедури реєстрації ними прав власності; продовжити практику цільового фінансування для модернізації

матеріально-технічної бази ПТНЗ; МОН – налагодити належний облік державного майна і забезпечити його збереження та модернізацію; облдержадміністраціям і обласним радам – передбачати у відповідних місцевих бюджетах видатки на оновлення матеріально-технічної бази ПТНЗ.

Кабінетом Міністрів України затверджено розпорядження від 25.10.2017 № 831-р «Питання управління державними закладами професійної (професійно-технічної) освіти, підпорядкованими Міністерству освіти і науки», відповідно до якого передані з центрального на місцевий рівень окремі повноваження щодо управління державними закладами професійно-технічної освіти.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 996-р затверджено Перелік цілісних майнових комплексів державних професійно-технічних навчальних закладів, що передаються у спільну власність територіальних громад Київської області.

МОН видано наказ від 02.11.2017 № 1439 «Про затвердження додаткових заходів щодо забезпечення ефективності управління майном закладів професійної (професійно-технічної) освіти», яким заплановано розробити та запровадити рекомендації щодо визначення закладів професійної (професійно-технічної) освіти для створення навчально-практичних центрів за галузевим спрямуванням та найбільш дефіцитних на ринку праці професій, а також розмежування переліку обладнання для створення навчально-практичних центрів на основне та додаткове із зазначенням кількості за кожною одиницею. Також цим наказом дано доручення департаментам (управлінням) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій опрацювати питання виділення коштів з місцевих бюджетів на оновлення матеріально-технічної бази закладів професійно-технічної освіти; вжити заходів щодо завершення оформлення цими закладами правостановлюючих документів на нерухоме майно та земельні ділянки.

За результатами аудиту об'єктами контролю вжито заходів щодо усунення наслідків порушень на загальну суму понад 31,1 млн грн: утримано з працівників незаконно нараховану і виплачену заробітну плату та компенсовано видатки субвенції за рахунок коштів місцевих бюджетів на суму 741,6 тис. грн; усунуто процедурні порушення в частині ведення бухгалтерського обліку на суму 30,5 млн гривень.

Крім того, Закарпатською обласною радою виділено понад 1,3 млн грн на проведення капітального ремонту приміщень для встановлення придбаного обладнання вартістю 628,5 тис. грн, яке більше п'яти місяців перебувало в упакованому вигляді та не використовувалося за призначенням у зв'язку з відсутністю приміщень. Лисичанським професійним гірничо-промисловим ліцеєм отримано ліцензію на надання освітніх послуг за професією «Сантехнік», що створило умови для використання за призначенням придбаного обладнання на суму 428,5 млн грн, яке понад п'ять місяців не використовувалося за призначенням.

За результатами *аудиту ефективності використання освітньої субвенції, спрямованої спеціальним загальноосвітнім навчальним закладам для дітей, які потребують корекції фізичного чи розумового розвитку*, встановлено, що використання у 2016 році та за 9 місяців 2017 року 2,6 і 1,3 млрд грн освітньої субвенції з державного бюджету на функціонування 330 комунальних спеціальних навчальних закладів дало можливість забезпечити їх поточну потребу у видатках на оплату праці педагогів і придбання окремих товарів, предметів для надання навчально-виховних та корекційно-реабілітаційних послуг 40 тис. дітей з вадами розвитку.

Однак повною мірою очікуваного соціального ефекту не досягнуто, оскільки матеріально-технічна база спецзакладів залишалася обмеженою, заклади не укомплектовані в достатньому обсязі засобами корекції та реабілітації, спеціальними підручниками і навчальними посібниками, наявні приміщення більшості з них, що збудовані на початку минулого століття, не відповідають встановленим санітарним нормам. Як наслідок, зростають ризики недотримання стандартів навчання та реабілітації вихованців таких закладів.

Головні причини цього – недостатня увага з боку Міністерства освіти і науки України, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування до питань фінансового забезпечення видатків спецзакладів, моніторингу інформації про їхній матеріально-технічний стан, прийняття рішень щодо реформування (скорочення) таких закладів без урахування наявних соціальних і фінансових ризиків неможливості надання дітям з вадами розвитку освітніх і реабілітаційних послуг в інших загальноосвітніх закладах.

Прийнята Кабінетом Міністрів України постанова від 26.10.2016 № 753 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 року № 585 «Про встановлення строку навчання у загальноосвітніх навчальних закладах для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку» і Національна стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки містять окремі положення, що створюють ризики незабезпечення прав дітей з вадами розвитку на освіту при переході від шкіл-інтернатів до інклюзивної освіти та не узгоджуються з нормами нового Закону України від 05.09.2017 № 2145 «Про освіту».

Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 № 753 містить заходи щодо припинення з 01.09.2017 набору учнів до підготовчих і перших класів спецзакладів для дітей із затримкою психічного розвитку та рекомендації органам місцевого самоврядування перетворити до 2022 року ці заклади в інші типи навчальних закладів системи освіти.

Національна стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 526-р, містить очікування щодо скорочення щороку на 5 відс. кількості спеціальних шкіл і на 10 відс. кількості в них дітей.

У результаті реалізації цих документів діти зі зниженим слухом і зором, глухі і сліпі, з порушенням опорно-рухового апарату, із затримкою психічного розвитку, з тяжкими порушеннями мовлення та розумово відсталі мають бути повністю інтегровані в загальноосвітні школи.

Водночас передбачені заходи щодо поступового скорочення і фактичного припинення функціонування спеціальних шкіл-інтернатів містять суттєві ризики недотримання прав дітей з вадами розвитку на одержання якісних навчальних, виховних, корекційних, реабілітаційних послуг, адже для досягнення мети реформування спецзакладів необхідно значно збільшити витрати з державного бюджету при переході від старої до нової системи освіти дітей з вадами розвитку (за розрахунками аудиторів, видатки на оплату послуг з надання корекційно-розвиткових занять і придбання спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку для дітей з вадами розвитку, які будуть здобувати освіту в загальноосвітніх школах, становитимуть на рік більше 1 млрд гривень.)

Крім того, існує потреба у значних капітальних видатках для створення умов з безперешкодного доступу дітей з вадами опорно-рухового апарату (зокрема тих, що пересуваються на візках) і дітей з порушенням зору до шкіл (придбання спеціальних шкільних автобусів для підвезення дітей, встановлення пандусів, реконструкція туалетних та умивальних кімнат, навчальних кабінетів).

Враховуючи наведене, Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України:

привести заходи постанови Кабінету Міністрів України «Про встановлення строку навчання у загальноосвітніх навчальних закладах для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку» та Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки у відповідність із вимогами Закону України від 05.09.2017 № 2145 «Про освіту» в частині припинення функціонування спеціальних шкіл-інтернатів для дітей з вадами розвитку лише після вирішення в установленому порядку питання здобуття учнями (вихованцями) освіти та/або отримання відповідних соціальних послуг за місцем їхнього проживання (реєстрації) чи місцем проживання (реєстрації) їхніх батьків;

- Міністерству освіти і науки України:

розробити і подати на затвердження до Кабінету Міністрів України поетапний план дій з реформування спеціальних шкіл-інтернатів для дітей з вадами розвитку;

спільно з обласними та Київською міською держадміністраціями провести за підсумками I півріччя 2018 року обстеження в спеціальних загальноосвітніх школах (школах-інтернатах) для дітей, які потребують корекції фізичного чи розумового розвитку, навчально-реабілітаційних центрах щодо дотримання ними нормативів харчування дітей, забезпечення навчальними посібниками, засобами корекції і реабілітації та врахувати ці результати при формуванні потреби в коштах на утримання таких установ.

РЕАГУВАННЯ:

Віце-прем'єр-міністр України – Міністр економічного розвитку і торгівлі України дав доручення Міністерству освіти і науки України, Міністерству фінансів України, Міністерству соціальної політики України, обласним та Київській міській держадміністраціям розглянути результати аудиту, вжити необхідних заходів та про результати поінформувати Рахункову палату і Кабінет Міністрів України.

Міністерством освіти і науки України передбачено спрямувати у 2018 році за бюджетною програмою 2201170 «Здійснення методичного та матеріально-технічного забезпечення діяльності навчальних закладів» кошти в сумі 23,6 млн грн на видання підручників і посібників для учнів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів. Підготовлено і направлено на погодження до заінтересованих органів виконавчої влади проект наказу «Про затвердження Типових штатних нормативів навчально-реабілітаційних центрів». Також взято зобов'язання забезпечити до початку 2018/2019 навчального року щорічний збір статистичної звітності про стан матеріально-технічної бази спеціальних закладів освіти, навчально-реабілітаційних центрів.

Департаментами освіти і науки Донецької, Закарпатської, Київської, Одеської, Полтавської облдержадміністрацій взято зобов'язання провести обстеження спеціальних закладів освіти та навчально-реабілітаційних центрів щодо дотримання ними норм харчування, зміцнення навчально-матеріальної бази, зокрема, забезпечення учнів навчальними посібниками, засобами корекції та реабілітації.

**1.3.5. Результати перевірок виконання кошторису витрат
Національного банку України, аналізів звітів Фонду державного майна
України та Антимонопольного комітету України**

Відповідно до Закону України «Про Рахункову палату», у звітному році були проведені перевірка виконання кошторису Національного банку України, аналіз звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України.

За результатами розгляду рішенням Рахункової палати від 27.09.2017 № 19-1 Звіту про результати *перевірки виконання кошторису Національного банку України за 2016 рік* присвоєно гриф «Для службового користування».

РЕАГУВАННЯ:

З метою усунення недоліків, виявлених під час перевірки Рахунковою палатою, розпорядженням НБУ від 30.10.2017 № 794-р затверджено план заходів щодо виконання рекомендацій Рахункової палати.

Проведений відповідно до Закону України «Про Рахункову палату» *аналіз звіту Фонду державного майна України за 2016 рік* засвідчив, що наведена у звіті інформація в цілому висвітлює результати здійснення Фондом повноважень, визначених Законом України від 09.12.2011 № 4107 «Про Фонд державного майна України», у частині, що впливає на виконання державного бюджету; містить детальні дані щодо проведеної роботи у сфері приватизації та наводить конкретні фінансові результати приватизації. Однак відсутність інформації про загальний обсяг заборгованості з орендної плати станом на 01.01.2016 за весь період орендних відносин, про загальний обсяг заборгованості за нарахованими за весь період штрафними санкціями ускладнює системну оцінку здійснення Фондом повноважень. Крім того, критерії оцінки стану виконання функцій і повноважень Фонду, що застосовані ним у звіті: рівень забезпечення виконання встановлених законом про державний бюджет завдань із надходження коштів від приватизації державного майна, від оренди державного майна, а також інформація про стан перерахування до бюджету дивідендів не дають можливості повністю оцінити стан виконання всіх повноважень Фонду.

За даними звіту Фонду державного майна України, до Державного бюджету України від приватизації об'єктів державної власності у 2016 році надійшло 187,5 млн гривень. Планове завдання з надходження коштів від приватизації об'єктів державної власності до державного бюджету в сумі 17 млрд 100 млн грн Фондом виконане лише на 1,1 відсотка.

Міністерствами та відомствами функції з управління майном підприємств, що визначені до приватизації, до Фонду державного майна України та його регіональних відділень своєчасно не передавались, що унеможливило своєчасну підготовку об'єктів до продажу. Із 154 об'єктів, що були визначені до приватизації, у 2016 році Фонду передано функції з управління лише 14 об'єктами.

За користування державним майном у 2016 році до державного бюджету надійшло 1 млрд 28,6 млн гривень. Завдання, визначене Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік», у частині надходжень орендної плати виконане на 167,3 відсотка. Водночас органами приватизації у 2016 році недоотримано 194,7 млн грн від оренди державного майна, розташованого на тимчасово окупованій території АР Крим та м. Севастополя, а також у Донецькій і Луганській областях.

За результатами аналізу звіту Фонду державного майна України встановлено, що до державного бюджету впродовж 2016 року перераховано 1 млрд 249,5 млн грн частини чистого прибутку і дивідендів, нарахованих на

акції (частки, паї) господарських товариств, які є у державній власності, та 0,4 млн грн пені за несвоєчасно сплачені дивіденди. При цьому плановий результативний показник з надходження дивідендів за 2016 рік, який був визначений паспортом бюджетної програми за КПКВК 6611010 «Керівництво та управління у сфері державного майна», перевиконано більш як у шість разів, що свідчить про його заниження і необґрунтованість.

Достовірне прогнозування надходження дивідендів до держбюджету унеможливлене відсутністю погоджених фінансових планів підприємств. На 2016 рік Фондом державного майна України було погоджено фінансові плани 65 підприємствам, тобто лише половині господарських товариств, у яких Фонд має контрольний пакет акцій.

За результатами аналізу Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України сприяти прискоренню розгляду проектів законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо спрощення процесу приватизації)», «Про оренду державного та комунального майна» (нова редакція);

- Фонду державного майна України забезпечити у повному обсязі погодження фінансових планів та здійснення аналізу результатів фінансово-господарської діяльності господарських товариств, у яких Фонд має контрольний пакет акцій; забезпечити, відповідно до чинного законодавства, у повному обсязі застосування заходів впливу до недобросовісних покупців державного майна; визначити повний перелік критеріїв оцінки, достатніх для аналізу та оцінки стану виконання всіх повноважень Фонду, визначених Законом України «Про Фонд державного майна України».

РЕАГУВАННЯ:

З метою усунення недоліків, виявлених під час перевірки Рахунковою палатою, наказом Фонду державного майна України від 19.07.2017 №11152 затверджено Заходи Фонду щодо врахування пропозицій та рекомендацій Рахункової палати за результатами аналізу звіту Фонду державного майна за 2016 рік.

З метою виконання рекомендації Рахункової палати щодо розгляду проектів законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо спрощення процесу приватизації)», «Про оренду державного та комунального майна (нова редакція)» ФДМУ надав доопрацьовані законопроекти Мінекономрозвитку, Мінфіну, Мінінфраструктури, Мінмолодьспорту та Мін'юсту на погодження.

Стосовно внесення змін до переліку державних підприємств, що не підлягають приватизації (та акціонерних товариств, державні пакети акцій яких не підлягають приватизації, після оптимізації кількості таких товариств), ФДМУ поінформував, що відповідальним виконавцем за формуванням зазначеного переліку визначено

Мінекономрозвитку. Протягом 2017 року до ФДМУ проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» на опрацювання не надходив.

Щодо своєчасної передачі міністерствами і відомствами органам приватизації об'єктів, визначених до приватизації на відповідний період, Фондом державного майна України після проведення чергової наради станом на 05.07.2017 передано 14 об'єктів із 148.

Результати *аналізу звіту Антимонопольного комітету України за 2016 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету*, засвідчили, що АМКУ, фіксуючи об'єктивну ситуацію на ринках, не завжди належним чином розв'язував існуючі на них проблеми. Зокрема, необхідними були системні дії та співпраця Антимонопольного комітету України й органів влади, спрямовані на усунення причинно-наслідкових зв'язків, які стримують належний розвиток конкуренції на ринках України.

Антимонопольний комітет України, згідно з визначеною законодавством компетенцією, мав забезпечити відсутність штучно створених обмежень входу нових підприємств на такі ринки, а також аналіз регуляторних бар'єрів з метою недопущення зловживання ринковою владою вказаними суб'єктами та спотворення конкуренції на ринку. Належне здійснення повноважень щодо контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, передбачених Законом України «Про Антимонопольний комітет України», мало забезпечити підвищення рівня розвитку ефективного конкурентного середовища та вдосконалення правил конкуренції.

Для більш ефективного впливу на ситуацію на ринку енергетики України та сприяння посиленню конкуренції і залученню на ринок більш прогресивних технологій АМКУ необхідно постійно здійснювати поглиблений аналіз ситуації, що складається в межах цього ринку. За результатами такого аналізу Антимонопольний комітет України повинен забезпечувати здійснення державного контролю за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції у сфері природних монополій, зокрема за дотриманням його вимог під час регулювання цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій. Результатом такої роботи Антимонопольного комітету повинно стати поліпшення ситуації на ринку енергетики, що, відповідно, надасть можливість споживачам самостійно визначатись з вибором послуг на цьому ринку.

Для більш ефективного виконання повноважень АМКУ у сфері боротьби з порушеннями у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, концентрації, монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання необхідно класифікувати учасників ринку шляхом визнання їх монопольного (домінуючого) становища при послідовному системному вивченні Антимонопольним комітетом питання щодо ролі структурних показників ринку (частки ринку чи підприємств) під час визначення цього становища та вивчення економічного аналізу ситуації на ринку і негативного впливу на чесну

конкуренцію та споживачів. Дії АМКУ у цій сфері не забезпечували належних результатів, які б могли змінити ситуацію, не змушували суб'єктів підприємництва зменшувати роздрібні ціни, через що не відчувалося поліпшення ситуації на ринках.

Відсутність єдиної позиції Антимонопольного комітету України щодо всіх учасників ринку не сприяло забезпеченню конкурентного середовища в Україні. АМКУ, висвітлюючи основні тенденції розвитку ринків, як правило, залишав поза увагою особливості, що існували на окремих галузевих ринках і мали значний вплив на загальний рівень конкуренції. У звіті не вказано кількості монополізованих ринків, не надано динаміки їх розвитку, не проаналізовано причин виникнення монопольного становища на окремо взятих ринках.

З метою запобігання монополізації товарних ринків, зловживанню монопольним (домінуючим) становищем, обмеженню конкуренції органи Антимонопольного комітету України повинні здійснювати державний контроль за концентрацією суб'єктів господарювання, зокрема на ринку фінансових та банківських послуг. Концентрація фінансового ринку може призвести до того, що банки залучатимуть депозити населення за заниженими ставками, встановлюючи монопольно високі тарифи на свої послуги, в тому числі кредитні. Повноваження АМКУ у цій сфері у звіті не відображені.

Окремі напрями функціонування банківської системи залишилися поза увагою Антимонопольного комітету України. Встановлення депозитних і кредитних відсоткових ставок банками для усіх суб'єктів господарювання мало здійснюватись за єдиним економічно обґрунтованим принципом, без встановлення додаткових переваг окремим суб'єктам господарювання та дискримінаційних умов для певних галузей економіки, а також забезпечувати рівний доступ суб'єктів господарювання до фінансових ресурсів.

Незважаючи на те, що, відповідно до законодавства, одним із рішень, що приймаються Антимонопольним комітетом України за результатами розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, був примусовий поділ суб'єкта господарювання, що займав монопольне (домінуюче) становище на ринку, АМКУ таких заходів взагалі не застосовував. Не розроблено механізму (процедури) примусового поділу монополіста для застосування його на практиці з урахуванням специфіки ринків і можливих наслідків після процедури поділу.

Як впливає зі звіту, Антимонопольний комітет України використовував свої дискреційні повноваження щодо застосування штрафних санкцій за порушення у вигляді зловживань монопольним становищем. Водночас АМКУ повинен був забезпечити застосування штрафних санкцій до суб'єктів господарювання, які б мали стримуючий ефект щодо вчинення порушень конкурентного законодавства, та керуватися задекларованими АМКУ принципами пропорційності, недискримінаційності та розумності. Застосування АМКУ незначних штрафних санкцій до суб'єктів господарювання, що зловживали монопольним становищем, не повинно створювати підґрунтя для мінімізації їх відповідальності. Аналіз засвідчив різні підходи

Антимонопольного комітету України до визначення розміру доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) при визначенні розміру штрафу за порушення законодавства про захист економічної конкуренції; розмір накладених штрафів був доволі низьким для великих суб'єктів господарювання.

Аналіз звіту засвідчив нагальну проблему фактичної сплати до державного бюджету штрафів за вчинення правопорушення. Забезпечення примусового виконання рішень АМКУ щодо стягнення штрафів, накладених його органами за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, потребує комплексного підходу та внесення відповідних змін до законодавства.

З метою покращення ситуації за результатами аналізу Рахункова палата рекомендувала Антимонопольному комітету України;

- посилити контроль за монополізованими ринками та забезпечити належні заходи реагування в разі порушення законодавства про захист економічної конкуренції на цих ринках та за діяльністю підприємств, що вже займають монопольне становище;

- вжити заходів щодо запобігання зловживанням ними своїм становищем та подальшого зменшення рівня монополізації економіки; у повному обсязі застосовувати до порушників санкції, передбачені Законом України «Про захист економічної конкуренції»;

- ініціювати розроблення та затвердження порядку примусового поділу суб'єкта господарювання, що займає монопольне положення на ринку;

- ініціювати через суб'єкта законодавчої ініціативи внесення змін до законодавства в частині визначення порядку примусового стягнення штрафів, накладених органами Антимонопольного комітету України, за порушення законодавства про захист економічної конкуренції;

- для формування однозначних позицій, забезпечення прозорості АМКУ при накладенні штрафу змінити підходи до викладення мотивувальної частини рішення при розрахунку остаточної суми санкції;

- здійснити структурне реформування територіальних відділень АМКУ з метою підвищення ефективності захисту економічної конкуренції на ринках.

РЕАГУВАННЯ:

З метою посилення контролю за монополізованими ринками, діяльністю підприємств, що вже займають монопольне становище, та забезпечення належних заходів реагування в разі порушення законодавства про захист економічної конкуренції Антимонопольний комітет України приділяє постійну увагу запобіганню, виявленню та припиненню таких порушень. Лише за січень-травень 2017 року припинено 391 зловживання монопольним (домінуючим) становищем.

Для забезпечення своєчасної сплати штрафів, накладених на порушників законодавства про захист економічної конкуренції, органи АМКУ протягом 2016 року

у 33 випадках зверталися до суду з позовами. АМКУ розроблено законопроект про внесення змін до деяких законів з метою вдосконалення порядку виконання рішень органів Антимонопольного комітету України.

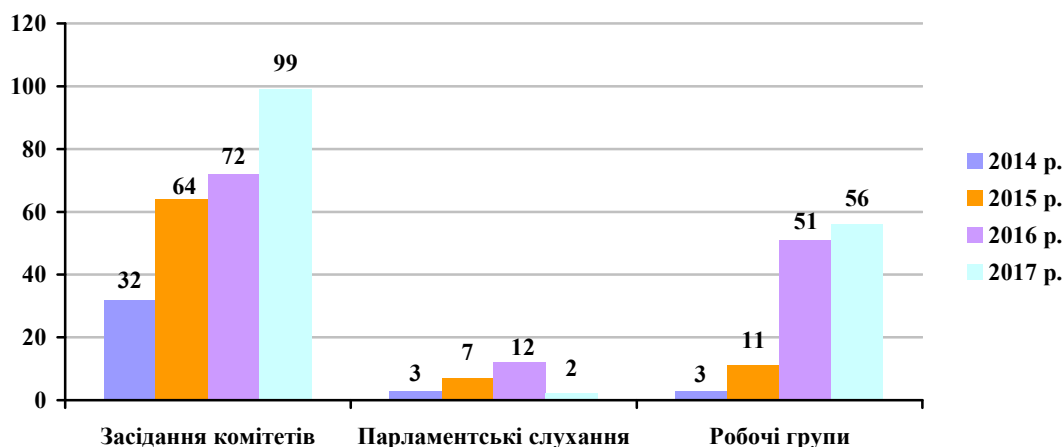
АМКУ здійснюється робота з Мінюстом щодо узгодження внутрішніх нормативних документів із законодавством про примусове виконання рішень.

Станом на червень 2017 року АМКУ розроблено декілька варіантів концепції структурного реформування його територіальних відділень, з яких буде обрано оптимальний.

2. ВЗАЄМОДІЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ З ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ УКРАЇНИ, КАБІНЕТОМ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ, ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ТА СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ НИМИ ЗАКОНОДАВЧИХ І НОРМАТИВНИХ ПРОПОЗИЦІЙ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

У звітному році значно активізувалася **співпраця Рахункової палати з Верховною Радою України та її комітетами**. Представники Рахункової палати взяли участь у 99 засіданнях її комітетів, на яких було розглянуто 35 питань за результатами контрольних заходів, здійснених Рахунковою палатою, двох парламентських слуханнях та 56 засіданнях робочих груп (діаграма 8). Розгляд і обговорення комітетами Верховної Ради України результатів проведених заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) та реагування на рішення Рахункової палати сприяли реалізації наданих Рахунковою палатою рекомендацій об'єктами контролю, насамперед органами виконавчої влади.

Діаграма 8. Динаміка участі представників Рахункової палати у засіданнях комітетів Верховної Ради України у 2014–2017 роках

Упродовж 2017 року Рахункова палата плідно співпрацювала з **Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету**, надаючи звіти, висновки та інформації, що були використані при проведенні оцінки показників державного та місцевих бюджетів на стадії їх формування та виконання. Крім того, уповноважені представники Рахункової палати взяли участь у 36 засіданнях Комітету, у 40 засіданнях підкомітету з питань державного фінансового контролю та діяльності Рахункової палати та у 47 засіданнях робочих груп при підготовці проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік».

На засіданні 16.05.2017 Комітет розглянув Висновки Рахункової палати про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік». Матеріали Рахункової палати використано Комітетом при підготовці постанови

Верховної Ради України «Про звіт про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік», якою пропонувалося доручити Кабінету Міністрів України проаналізувати Висновки про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік», вжити заходів щодо недопущення порушень бюджетного законодавства у 2017 році та наступних бюджетних періодах і реалізації відповідних пропозицій Рахункової палати.

Комітет 21 та 22 червня 2017 року розглядав Висновок Рахункової палати про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2017 рік у першому кварталі. За підсумками розгляду Комітет прийняв рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо забезпечення належного виконання державного бюджету у 2017 році й опрацювати пропозиції Рахункової палати щодо можливості їх врахування.

На засіданні 21.06.2017 Комітет розглянув Звіт Рахункової палати за 2016 рік. За результатами розгляду зазначеного питання Комітетом надано Рахунковій палаті ряд рекомендацій щодо покращення її діяльності, зокрема рекомендовано оприлюднити на офіційному веб-сайті Рахункової палати діючий Регламент Рахункової палати; здійснювати розміщення на офіційному веб-сайті Рахункової палати інформації про діяльність Рахункової палати, крім інформації з обмеженим доступом, у повному обсязі; завчасно інформувати Комітет про засідання Рахункової палати з метою надання народним депутатам України можливості бути присутніми на цих засіданнях; переглянути форми та методи розповсюдження інформації про діяльність Рахункової палати в засобах масової інформації тощо.

На засіданні 20.09.2017 Комітет розглянув Висновок Рахункової палати про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2017 рік у першому півріччі. За результатами розгляду прийнято рішення Висновок взяти до відома і рекомендувати Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо забезпечення належного виконання державного бюджету в 2017 році й опрацювати пропозиції Рахункової палати щодо можливості їх врахування.

Комітет 6 та 7 грудня 2017 року розглядав Висновок Рахункової палати про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2017 рік у січні-вересні. За результатами розгляду прийнято рішення Висновок Рахункової палати взяти до відома та рекомендувати Кабінету Міністрів України:

- вжити заходів для забезпечення додаткових надходжень державного бюджету, включаючи зменшення податкової заборгованості, з метою належного виконання державного бюджету у 2017 році;

- терміново здійснити розподіл субвенції місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості, і резерву коштів освітньої субвенції, а також завершити розподіл субвенцій місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій між місцевими бюджетами, на реалізацію проектів у рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України, залишку резерву медичної субвенції та коштів державного фонду регіонального розвитку;

- звернути увагу головних розпорядників коштів державного бюджету на необхідність при виконанні бюджетних програм до завершення 2017 року врегулювати питання погашення кредиторської і дебіторської бюджетної заборгованості та дотримання фінансової дисципліни;

- надати інформацію про стан виконання пункту 17 розділу «Прикінцеві положення» Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік»;

- подати Комітету Верховної Ради України з питань бюджету інформацію про врахування вищезазначених рекомендацій, включаючи пропозиції Рахункової палати, наведені у її Висновку про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2017 рік у січні-вересні.

На засіданні **Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи**, яке відбулося 22.02.2017, розглянуто ряд питань за результатами контрольних заходів Рахункової палати:

- лист Рахункової палати щодо результатів фінансового аудиту Державної екологічної інспекції України та її територіальних органів у 2015 році, за результатами розгляду якого рекомендовано Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо своєчасного і повного забезпечення прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу з метою реалізації державної політики із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, а також надано ряд рекомендацій Міністерству екології та природних ресурсів України, Міністерству фінансів України та Державній екологічній інспекції України;

- лист Рахункової палати щодо аудиту ефективності використання бюджетних коштів на ведення лісового і мисливського господарства, охорону і захист лісів в лісовому фонді та розпорядження об'єктами державної власності, які належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України. За результатами розгляду рекомендовано Кабінету Міністрів України, Міністерству аграрної політики та продовольства України, Державному агентству лісових ресурсів України, Міністерству екології та природних ресурсів України розглянути питання необхідності утворення незалежної робочої групи із спеціалістів у сфері лісового господарства та юристів з метою аналізу лісового законодавства, проектів законів та нормативних актів цієї сфери; удосконалити чинне законодавство з питань організації належного державного контролю за охороною, використанням та відтворенням лісів; здійснити аналіз законопроектів, що перебувають на розгляді у Верховній Раді України, на предмет виявлення законодавчих протиріч, подвійного тлумачення, суперечностей з іншими нормативними актами та підготовки єдиних відповідних змін; запровадити єдину державну систему електронного обліку деревини; зберегти мораторій на експорт лісо- та пиломатеріалів у необробленому вигляді; покращити організаційне забезпечення у сфері лісового господарства; створити окремий структурний орган «Державна лісова охорона» у підпорядкуванні Держлісагентства;

- лист Рахункової палати щодо аудиту ефективності справляння та дієвості контролю за надходженням плати за користування надрами за видобування нафти, за результатами розгляду якого прийнято рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо забезпечення належного фінансування Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року та геологічної галузі; Держгеонадрам разом з Мінприроди – щодо прискорення розроблення актів удосконалення законодавства, необхідних для забезпечення розвитку надрокористування, геологічної галузі та надходжень плати за користування надрами до Державного бюджету України;

- лист Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на санаторно-курортне лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. За результатами розгляду прийнято рішення, яким рекомендовано Кабінету Міністрів України та Міністерству соціальної політики України вжити заходів щодо удосконалення нормативно-правової бази у сфері санаторно-курортного лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та приведення її у відповідність із вимогами чинного законодавства; забезпечити контроль за належним управлінням бюджетними коштами, освоєнням у повному обсязі асигнувань, виділених на санаторно-курортне лікування постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи громадян;

- лист Рахункової палати щодо результатів аудиту використання коштів державного бюджету на функціонування Державного геологічного центру України. За результатами обговорення Комітет вирішив рекомендувати Мінфіну розглянути на засіданні Колегії висновки Рахункової палати, поінформувати Верховну Раду України, Мінприроди та Держгеонадра про результати виконання ДГЦУ науково-дослідної роботи «Дослідження доцільності та підстав запровадження в Україні на базі вітчизняного законодавства старательського видобутку природного каміння» та надати для використання в роботі копію повного тексту звіту про неї, в тому числі в електронній формі. ДГЦУ разом з Мінфіном рекомендовано вжити заходів щодо прискорення розроблення актів удосконалення законодавства, необхідних для забезпечення ефективності управління бюджетними ресурсами на виконання передбачених законодавством завдань і функцій ДГЦУ, координації та контролю за використанням бюджетних коштів на наукову діяльність Центру та встановлення реальних результативних показників, які забезпечать об'єктивну оцінку діяльності ДГЦУ.

22 березня 2017 року Комітет розглянув лист Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на виконання робіт у сфері поводження з радіоактивними відходами неядерного циклу, будівництво пускового комплексу «Вектор» та експлуатацію його об'єктів. За результатами обговорення Комітет вирішив рекомендувати Міністерству екології та природних ресурсів України, Державному агентству України з управління зоною відчуження та Державному спеціалізованому підприємству «Чорнобильська АЕС» усунути виявлені

аудитом порушення та недоліки і не допускати їх у майбутньому; забезпечити виконання рекомендацій Рахункової палати; прискорити затвердження нормативно-правових актів у сфері поводження з радіоактивними відходами; визначити подальші завдання та заходи, які планується реалізувати у сфері поводження з радіоактивними відходами після 2017 року.

На засіданні, яке відбулося 11.07.2017, Комітет розглянув лист Рахункової палати щодо результатів аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття». Надано ряд рекомендацій Кабінету Міністрів України, Міністерству екології та природних ресурсів України, Державному агентству України з управління зоною відчуження та Державному спеціалізованому підприємству «Чорнобильська АЕС», зокрема, усунути виявлені аудитом порушення та недоліки і не допускати їх у майбутньому; забезпечити виконання рекомендацій Рахункової палати; внести пропозиції щодо усунення причин, які можуть впливати на затримку введення в експлуатацію об'єктів інфраструктури, що будуються в рамках міжнародної технічної допомоги.

5 вересня 2017 року Комітет розглянув лист Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання у 2015–2016 роках коштів державного бюджету, використаних Міністерством екології та природних ресурсів України на державну підтримку заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, і лист Рахункової палати про результати міжнародного координованого аудиту використання коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф та захист від забруднення вод басейну річки Західний Буг. За результатами розгляду Кабінету Міністрів України та Мінприроди рекомендовано вжити заходів щодо виправлення виявлених недоліків та при підготовці проекту Державного бюджету України на 2018 рік передбачити належне фінансування заходів з охорони та відтворення водних ресурсів, передусім на транскордонних водних об'єктах в обсягах, передбачених Загальнодержавною цільовою програмою розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року; прискорити прийняття Угоди щодо створення Міжнародної комісії з питань використання та охорони басейну річки Західний Буг; сприяти залученню національних та міжнародних інвестицій для вирішення питань розвитку басейну річки Західний Буг та проблем збереження довкілля у його межах.

На цьому ж засіданні було заслухано інформацію Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на безоплатне харчування дітей, потерпілих від Чорнобильської катастрофи. За результатами розгляду Комітет вирішив рекомендувати Кабінету Міністрів України та Мінсоцполітики проаналізувати проблеми у сфері безоплатного харчування дітей, потерпілих від Чорнобильської катастрофи, та усунути виявлені аудитом порушення і недоліки, не допускати їх у майбутньому; удосконалити механізм і нормативно-правове забезпечення у сфері безоплатного харчування дітей, потерпілих від Чорнобильської катастрофи; визначити подальші завдання та заходи, які планується реалізувати для забезпечення безоплатного харчування.

На засіданні 03.10.2017 Комітет розглянув:

- лист Рахункової палати щодо аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на функціонування об'єктів природно-заповідного фонду, що входять до складу Міжнародного біосферного заповідника «Східні Карпати». За результатами розгляду Комітет рекомендував Кабінету Міністрів України прискорити роботу з укладання міжвідомчої угоди про співпрацю між Україною і Республікою Польща та Словацькою Республікою з питань функціонування Міжнародного біосферного заповідника «Східні Карпати», Міністерству екології та природних ресурсів України – усунути виявлені аудитом порушення та недоліки, не допускати їх у майбутньому;

- лист Рахункової палати щодо результатів фінансового аудиту Державної служби геології та надр України. За результатами розгляду Комітет прийняв рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України прискорити проведення конкурсу на посаду Голови та інших керівників Держгеонадр; звернути увагу Мінприроди та Держгеонадр на необхідність вжиття заходів щодо поліпшення системи внутрішнього контролю, а також обліку необоротних активів Держгеонадр та рекомендувати Держгеонадрам прискорити розроблення і прийняття відповідних нормативно-правових актів. Також було вирішено запросити Міністра екології та природних ресурсів і керівника Держгеонадр на засідання Комітету з доповіддю про роботу Держгеонадр.

Ряд питань за результатами контрольних заходів Рахункової палати було розглянуто на засіданні Комітету 14.11.2017:

- щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на забезпечення діяльності сил цивільного захисту. За результатами розгляду Комітет рекомендував Кабінету Міністрів України та ДСНС забезпечити виконання рекомендацій Рахункової палати; проаналізувати проблеми у сфері діяльності сил цивільного захисту та усунути виявлені аудитом порушення та недоліки, не допускати їх у майбутньому; удосконалити механізм і нормативно-правове забезпечення питань реагування на надзвичайні ситуації державного рівня; визначити подальші завдання та заходи, які планується реалізувати для забезпечення ефективної діяльності сил цивільного захисту;

- щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на заходи із оздоровлення та відпочинку дітей, які потребують особливої уваги та підтримки. За результатами розгляду рекомендовано Кабінету Міністрів України та Міністерству соціальної політики України вжити заходів щодо розроблення та затвердження Державної цільової програми оздоровлення і відпочинку дітей; забезпечити контроль за належним управлінням бюджетними коштами, освоєнням у повному обсязі асигнувань, виділених на санаторно-курортне лікування потерпілих від Чорнобильської катастрофи дітей-інвалідів, не допускати їх перерозподілу на інші бюджетні програми;

- щодо результатів аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження. Комітетом підтримано пропозиції Рахункової палати і рекомендовано Кабінету Міністрів України з метою виконання Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» внести в установленому порядку законопроекти щодо збільшення обсягів субвенції до рівня планових надходжень цільового збору та внесення змін до частини другої статті 29 Бюджетного кодексу України щодо зарахування збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, до спеціального фонду державного бюджету.

Комітет Верховної Ради України з питань охорони здоров'я на своєму засіданні 07.06.2017 розглянув інформацію Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на 2017 рік, виділених Міністерству охорони здоров'я України на фінансову підтримку Товариства Червоного Хреста України. За результатами розгляду ухвалено рішення звернутися до Міністерства охорони здоров'я України з проханням надати копії розпорядчих документів, на підставі яких передбачені у 2017 році Товариству Червоного Хреста України видатки державного бюджету в сумі 106,9 млн грн переспрямовано на напрям використання бюджетних коштів «Виконання завдань (проектів) з інформатизації».

На засіданні 20.06.2017 Комітетом розглянуто:

- Звіт Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на здійснення заходів Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012–2016 роки. За результатами розгляду ухвалено рішення про визнання роботи Міністерства охорони здоров'я України за цим напрямом та виконання Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012–2016 роки незадовільними;

- Звіт Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів медичної субвенції, спрямованих на забезпечення лікування хворих на ниркову недостатність методом гемодіалізу. Комітетом вирішено звернутись до Кабінету Міністрів України з пропозицією уточнити засади забезпечення лікування хворих на ниркову недостатність методом гемодіалізу з огляду на концепцію медичної реформи та надіслати лист до Генеральної прокуратури України щодо правової оцінки вартості придбання витратних матеріалів та утворення некомплектного їх залишку.

На засіданні Комітету 05.09.2017 зазначалося про необхідність розгляду результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру». На засіданні ухвалено рішення про заслуховування результатів цього аудиту після надходження звіту. Повторно результати цього аудиту

планувалося розглянути на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я 05.12.2017, але через відсутність кворуму питання не розглядалося. Результати аудиту розглянуто Комітетом на засіданні 16.01.2018. Заслухавши інформацію Рахункової палати та інформацію МОЗ про заходи, що вживаються для усунення виявлених недоліків і порушень, народні депутати ухвалили рішення звернутися до Голови Верховної Ради України з проханням включити до порядку денного пленарного засідання сьомої сесії Верховної Ради України восьмого скликання 18.01.2018 розгляд законопроекту про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення здійснення закупівель лікарських засобів і медичних виробів (реєстр. № 6367 від 13.04.2017), яким передбачено скасування процедури державних закупівель лікарських засобів і медичних виробів із залученням спеціалізованих організацій.

Комітет Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму на своєму засіданні 21.06.2017 розглянув такі питання, що перевіряла Рахункова палата:

- про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за принципом «гроші ходять за дитиною». За результатами розгляду рекомендовано Верховній Раді України розглянути та прийняти в цілому проекти законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту житлових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа» (реєстр. № 5045) і «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення належного рівня соціального захисту родин з дітьми та встановлення справедливих соціальних гарантій дітям» (реєстр. № 6063-д); Кабінету Міністрів України – подати до Верховної Ради України проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України стосовно вдосконалення діяльності щодо соціального захисту дітей та внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2017 № 268 «Про затвердження порядку надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів» у частині розширення переліку дітей, які мають право на статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, і спрощення процедури надання такого статусу;

- про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству освіти і науки України на фізичну і спортивну підготовку учнівської та студентської молоді. За результатами розгляду рекомендовано Кабінету Міністрів України доручити Міністерству освіти і науки України провести облік спортивних споруд та забезпечити їх внесення до Єдиного електронного реєстру спортивних споруд України; вжити заходів щодо збільшення фінансування на організацію спортивних заходів для учнівської та студентської молоді. Рекомендовано Національній поліції України взяти на особистий контроль та забезпечити належне розслідування численних порушень законодавства України посадовими особами Міністерства освіти і науки України, зазначених у інформації Рахункової палати;

- про результати аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям. Комітетом надано ряд рекомендацій Кабінету Міністрів України, зокрема доручити Мінсоцполітики посилити контроль за дотриманням органами соціального захисту населення вимог законодавства щодо призначення державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, проводити обстеження матеріально-побутових умов сімей та перевірки достовірності відомостей про доходи.

Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення на засіданні 18.01.2017 заслухав інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту проекту «Модернізація соціальної підтримки населення України», що підтримується коштами Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Ухвалено рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України заслухати на засіданні Уряду питання стану виконання цього проекту, доручити Міністерству соціальної політики України вжити заходів щодо реформування дитячих інтернатних закладів, запровадити ефективну систему моніторингу та оцінювання результатів проекту, провести інвентаризацію та аналіз стану закупівель і використання обладнання, придбаного в рамках проекту «Модернізація соціальної підтримки населення України», тощо.

На засіданні 01.11.2017 **Комітет Верховної Ради України у закордонних справах** розглянув інформацію Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на забезпечення у 2015–2016 роках Міністерством закордонних справ України функціонування закордонних дипломатичних установ України. Прийнято рішення результати аудиту та стан реагування Міністерства закордонних справ України на рішення та пропозиції Рахункової палати розглядати в закритому режимі, оскільки матеріалам аудиту було присвоєно гриф «Для службового користування».

Комітет Верховної Ради України з питань культури і духовності на своєму засіданні 12.07.2017 розглянув інформацію Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Національної академії мистецтв України. Результати аудиту Рахункової палати взято до відома та рекомендовано вжити заходів щодо усунення порушень, встановлених аудитом.

На засіданні **Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти**, яке відбулося 06.12.2017, розглянуто лист Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності управління майном професійно-технічних навчальних закладів державної форми власності. За результатами розгляду вирішено рекомендувати Кабінету Міністрів України передбачити у держбюджеті виділення коштів для оцінки вартості майна державних закладів освіти і здійснення процедури реєстрації ними прав власності; продовжити практику цільового фінансування для модернізації матеріально-технічної бази ПТНЗ; МОН – налагодити належний облік державного майна і забезпечити його збереження та модернізацію; облдержадміністраціям і обласним радам –

передбачати у відповідних місцевих бюджетах видатки на оновлення матеріально-технічної бази ПТНЗ.

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя на засіданні 16.11.2017 заслухав інформацію Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Національним агентством з питань запобігання корупції. За результатами розгляду Комітет прийняв рішення інформацію Рахункової палати взяти до відома.

На засіданні 18.01.2017 **Комітет Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики** розглянув інформацію Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству інформаційної політики на забезпечення інформаційного суверенітету України та функціонування державних інформаційних ресурсів. Комітет взяв до уваги інформацію Рахункової палати та рекомендував Міністерству виконати рекомендації Рахункової палати щодо врегулювання проблемних питань.

Комітет Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин на своєму засіданні 14.11.2017 розглянув інформацію про результати проведеного Рахунковою палатою аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на розвиток рибного господарства у 2015–2016 роках. За результатами розгляду вирішено інформацію Рахункової палати взяти до відома та рекомендувати Міністерству аграрної політики та продовольства України і Державному агентству рибного господарства України посилити контроль за ефективним використанням коштів за бюджетними програмами; вжити належних заходів щодо усунення виявлених недоліків та недопущення їх у подальшій роботі; забезпечити прискорення розроблення та прийняття необхідних проектів законодавчих і нормативно-правових актів, спрямованих на розвиток рибного господарства.

8 грудня 2017 року **Комітет Верховної Ради України у справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю** розглянув інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності реалізації державних програм і заходів у сфері професійної реабілітації та зайнятості осіб з інвалідністю. За результатами засідання ухвалено рішення продовжити розгляд питання на наступному засіданні.

Крім того, впродовж року фахівці Рахункової палати брали участь у парламентських слуханнях на теми: «Медична освіта в Україні: погляд у майбутнє» і «Пріоритетність додержання страхових засад при реформуванні пенсійної системи».

Пропозиції Рахункової палати за результатами заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), проведених у 2017 році, було враховано Верховною Радою України при підготовці та прийнятті законів і постанов.

11 липня 2017 року Верховною Радою України прийнято **Закони України № 2124-VIII** «Про внесення змін до статті 4 Закону України «Про поводження з радіоактивними відходами» і **№ 2125-VIII** «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо удосконалення механізму фінансового забезпечення поводження з радіоактивними відходами», що враховує пропозиції Рахункової палати щодо визначення сталих джерел фінансування заходів з поводження з радіоактивними відходами, надані за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на виконання робіт у сфері поводження з радіоактивними відходами неядерного циклу, будівництво пускового комплексу «Вектор» та експлуатацію його об'єктів.

У **Законі України від 13.07.2017 № 2137-VIII** «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» передбачено збільшення річного обсягу субвенції на надання пільг і житлових субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг на 14,1 млрд грн, або 30 відс., що враховує Висновки Рахункової палати щодо виконання закону про Державний бюджет України на 2017 рік у першому кварталі.

Прийнято **Закон України від 03.10.2017 № 2147-VIII** «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» з урахуванням пропозицій Рахункової палати за результатами фінансового аудиту Верховного Суду України в частині врегулювання правових аспектів ліквідації та утворення судів.

Законом України від 03.10.2017 № 2148-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» внесено зміни до законів України «Про нотаріат» і «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» в частині запровадження подання нотаріусами інформації про стан і вартість посвідчених договорів для здійснення контролю за сплатою збору на письмову вимогу Пенсійного фонду України, на чому наголошувала Рахункова палата у Звіті про результати аудиту ефективності виконання повноважень державними органами влади в частині повноти та своєчасності надходження збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій.

Висновки Рахункової палати щодо виконання закону про Державний бюджет України на 2017 рік у січні-вересні враховано в **Законі України від 09.11.2017 № 2191-VIII** «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік», яким збільшено річний обсяг субвенції на надання пільг і житлових субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг на 7,6 млрд грн, або 12,5 відсотка.

9 листопада 2017 року Верховною Радою України прийнято **Закон України № 2189-VIII** «Про житлово-комунальні послуги», на якнайшвидшому прийнятті якого наполягала Рахункова палата за результатами аудиту впровадження системи поводження з побутовими відходами та ефективності використання коштів державного бюджету у цій сфері. Цей Закон вирішує основні актуальні питання у сфері поводження з побутовими відходами, а саме:

демонополізації ринку послуг з перероблення та захоронення побутових відходів; стимулювання споживачів до роздільного збирання відходів; належного надання послуг з вивезення побутових відходів та прозорої оплати цих послуг.

У Законі України від 07.12.2017 № 2245-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році» враховано пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності виконання органами Державної фіскальної служби України повноважень у сфері державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства та внесено зміни, спрямовані на обмеження кількості ввезень на митну територію України товарів, сумарна вартість яких не перевищує еквівалент 150 євро, без сплати податку на додану вартість. Зазначені норми наберуть чинності з 1 січня 2019 року.

У Законі України від 07.12.2017 № 2246-VIII «Про Державний бюджет України на 2018 рік» враховано окремі пропозиції Рахункової палати, сформульовані у Висновках щодо проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік», зокрема щодо:

- збільшення обсягу податку на прибуток підприємств;
- перерозподілу видатків бюджету і надання кредитів з бюджету між бюджетними програмами головних розпорядників коштів державного бюджету з уточненням обсягів відповідних кредитів (позик) на 2018 рік у межах загального обсягу кредитів (позик), залучених державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів;
- виключення норми законопроекту про застосування абзацу восьмого пункту 14 розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про державну службу» в частині встановлення стимулюючої виплати для окремих посад державної служби.

Пропозиції Рахункової палати щодо удосконалення законодавчих та інших нормативно-правових актів, спрямованих на створення цілісної системи поводження з радіоактивними відходами, надані за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на виконання робіт у сфері поводження з радіоактивними відходами неядерного циклу, будівництво пускового комплексу «Вектор» та експлуатацію його об'єктів, враховано в **проекті Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань поводження з радіоактивними відходами»** (реєстр. № 6089 від 15.02.2017).

З урахуванням пропозицій Рахункової палати, наданих за результатами аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття» розроблено **проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Загальнодержавну програму зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему»** (реєстр. № 6624 від 22.06.2017).

Пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за принципом «гроші ходять за дитиною» враховано при розробленні **проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення діяльності стосовно соціального захисту дітей»** (реєстр. № 7217 від 20.10.2017), яким передбачено внесення змін до статті 256⁵ Сімейного кодексу у частині унормування кількості осіб, які мають право створювати дитячий будинок сімейного типу.

Розроблено **проект Закону України «Про пенітенціарну систему»** (реєстр. № 7337 від 24.11.2017), в якому враховані пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання Міністерством юстиції України бюджетних коштів, виділених на забезпечення функцій у сфері виконання кримінальних покарань та пробації. Зокрема, пропонується визначити центральний орган виконавчої влади, що забезпечуватиме формування та реалізовуватиме державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробації (Міністерство юстиції) у пенітенціарній системі, а також визначити такими, що втратили чинність, закони України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» та «Про чисельність Державної кримінально-виконавчої служби України».

З метою підвищення ефективності використання коштів державного фонду регіонального розвитку та на виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання у 2015 році коштів державного бюджету, спрямованих місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури окремих територій, розроблено **законопроекти «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо з удосконалення механізму фінансування регіонального розвитку»** (реєстр. № 7447 від 26.12.2017) та **«Про внесення змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики»** (реєстр. № 7446 від 26.12.2017).

З метою впровадження ефективної моделі управління системою стратегічних резервів і розроблення нової економічно та науково обґрунтованої номенклатури матеріальних цінностей державного матеріального резерву розроблено та 02.02.2018 подано на розгляд Верховної Ради України **законопроекти «Про стратегічні резерви»** (реєстр. № 7543) та **«Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо стратегічних резервів»** (реєстр. № 7544), що враховують результати аудиту управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву.

Ряд пропозицій Рахункової палати, наданих у Висновках щодо проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік», включено до Бюджетних висновків Верховної Ради України, затверджених **постановою Верховної Ради України від 14.11.2017 № 2209** «Про висновки та пропозиції до проекту Закону України про Державний бюджет України на 2018 рік».

Окремі рекомендації Рахункової палати, зроблені за результатами проведених заходів державного зовнішнього фінансового контролю

(аудиту), знайшли відображення у рішеннях Кабінету Міністрів України, спрямованих на удосконалення державної фінансової та бюджетної політики, поліпшення якості життя населення, зокрема:

- **постановою від 21.02.2017 № 119** «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей» передбачено забезпечення житлом осіб, які втратили функціональні можливості нижніх кінцівок, інвалідність яких настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в АТО, що відповідає пропозиціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених для забезпечення житлом осіб, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції та/або у забезпеченні її проведення і втратили функціональні можливості нижніх кінцівок;

- **постановою від 29.03.2017 № 192** внесено зміни до Порядку стягнення готівки, яка належить платникові податків, у рахунок погашення його податкового боргу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 № 1244, якими передбачено запровадження механізму стягнення контролюючими органами готівкових коштів з метою погашення податкового боргу без звернення до суду, що враховує результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади по забезпеченню погашення податкового боргу та попередження його зростання;

- **постановою від 05.04.2017 № 268** затверджено Порядок надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за принципом «гроші ходять за дитиною»;

- **постановою від 12.04.2017 № 266** внесені зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної та торфодобувної промисловості в частині фінансування відокремлених підрозділів, щодо яких прийнято рішення Кабінету Міністрів України про їх ліквідацію у складі державних вугледобувних підприємств без виділення в окрему юридичну особу, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на реструктуризацію вугільної промисловості;

- **постановою від 31.05.2017 № 369** визнано такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 № 1237, якою був затверджений Порядок надіслання органам державної податкової служби подання про здійснення заходів з погашення податкового боргу платника податків та інформації про скасування або зміну суми нарахованого грошового зобов'язання, а **постановою від 07.06.2017 № 393** внесено зміни до переліку обставин, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу, і доказів існування таких обставин, що відповідає

рекомендаціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади по забезпеченню погашення податкового боргу та попередження його зростання;

- **постановою від 21.06.2017 № 426** внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 04.03.2002 № 256, згідно з якими виключено можливість проведення розрахунків щодо надання компенсації особам, які мають право на безоплатне отримання вугілля на побутові потреби, але проживають у будинках, що мають центральне опалення, на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу;

- згідно з пропозиціями Рахункової палати за результатами аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади по забезпеченню погашення податкового боргу та попередження його зростання, **постановою від 21.06.2017 № 484** утворено міжвідомчу робочу групу з проведення незалежного аудиту баз даних та інформаційних ресурсів, що використовуються Державною фіскальною службою, та затверджено Порядок здійснення контролю, в тому числі моніторингу Міністерством фінансів адміністрування Державною фіскальною службою баз даних та інформаційних ресурсів, що використовуються для адміністрування податків, зборів та інших обов'язкових платежів;

- **постановою від 12.07.2017 № 502** внесено зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 300, з метою удосконалення механізму надання державної підтримки суб'єктам господарювання агропромислового комплексу шляхом часткової компенсації відсоткової ставки за залученими у банках кредитами та підвищення ефективності використання бюджетних коштів, на чому наголошувала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на надання державної підтримки агропромисловому комплексу;

- **постановою від 19.07.2017 № 540** затверджено новий Порядок проведення державної атестації наукових установ, який відповідає вимогам Закону України від 26.11.2015 № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність», на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Національної академії мистецтв України;

- **постановою від 18.08.2017 № 618** внесено зміни до Порядку списання непогашених грошових зобов'язань або податкового боргу після ліквідації платника податків, не пов'язаної з банкрутством, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 № 1231, що враховують пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади по забезпеченню погашення податкового боргу та попередження його зростання;

- з метою запровадження ефективної системи управління кримінально-виконавчою службою **постановою від 13.09.2017 № 709** утворено Адміністрацію кримінально-виконавчої служби України як міжрегіональний територіальний орган Міністерства юстиції з питань виконання кримінальних покарань, що відповідає рекомендаціям за результатами аудиту ефективності використання Міністерством юстиції України бюджетних коштів, виділених на забезпечення функцій у сфері виконання кримінальних покарань та пробації;

- **постановою від 11.10.2017 № 765** внесено зміни до пунктів 5 і 8 Порядку надання пільг на придбання твердого палива і скрапленого газу за рахунок субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 77) у частині встановлення терміну складання сільськими, селищними радами списку осіб, які отримують пільгу; звіряння управліннями соціального захисту зазначеного списку з інформацією, внесеною до ЄДАРП; встановлення терміну інформування уповноваженим органом особи про призначення (непризначення) пільги на придбання твердого палива і скрапленого газу, що відповідає пропозиціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу;

- з урахуванням пропозицій, наданих Рахунковою палатою за результатами аудиту ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2016 році, **постановою від 08.11.2017 № 837** передбачено удосконалення механізму призначення та виплати одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) або інвалідності деяких категорій осіб відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

- **постановою від 01.12.2017 № 905** затверджено Середньострокову стратегію управління державним боргом на 2017–2019 роки з визначенням напрямів та заходів щодо досягнення цілей управління державним боргом, що враховує Висновки Рахункової палати про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» та результати аналізу звітності щодо державного та гарантованого державою боргу;

- **постановою від 27.12.2017 № 1057** затверджено Порядок проведення психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції, прискорення затвердження якого було рекомендовано Рахунковою палатою Кабінетові Міністрів України за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на заходи із соціальної підтримки учасників антитерористичної операції;

- **постановою від 11.01.2018 № 13** затверджено Порядок формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, в якому враховано рекомендації Рахункової палати за результатами аудиту ефективності

використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Національної академії мистецтв України;

- **розпорядженням від 22.03.2017 № 248-р** схвалено Стратегію забезпечення сталої відповіді на епідемії туберкульозу, в тому числі хіміорезистентного, та ВІЛ-інфекції/СНІДу на період до 2020 року та затверджено план заходів щодо її реалізації, що відповідає рекомендаціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на здійснення заходів Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012–2016 роки;

- **розпорядженням від 12.04.2017 № 253-р** «Про виділення коштів для завершення будівництва інженерних споруд з метою зміцнення обороноздатності держави» передбачено виділити Міноборони 29 млн 179,1 тис. грн з резервного фонду державного бюджету для завершення будівництва Запорізькою облдержадміністрацією інженерних споруд з метою зміцнення обороноздатності держави, що узгоджується з пропозиціями Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2016 році;

- **розпорядженням від 24.05.2017 № 415-р** затверджено План заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки, який, зокрема, передбачає узгодження строків підготовки і перегляду макроекономічного прогнозу з бюджетним циклом та посилення координації з питань розроблення макроекономічного і бюджетного прогнозів; удосконалення процесу та інструментів прогнозування; удосконалення формату Середньострокової стратегії управління державним боргом; розроблення плану заходів з розвитку первинного ринку державних цінних паперів з метою створення умов для зниження частки державного боргу, номінованого в іноземній валюті; розроблення законодавчих ініціатив щодо закріплення за органами місцевого самоврядування відрахувань від загальнодержавних податків; перегляд та затвердження оновлених соціальних стандартів і нормативів надання гарантованих державою послуг в описовому та вартісному вигляді за кожним з делегованих повноважень. Окреже, враховано рекомендації Рахункової палати, надані у Висновках про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік»;

- на виконання рішення Рахункової палати за результатами аудиту ефективності управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі публічного акціонерного товариства «Одеський припортовий завод» щодо забезпечення надходжень до державного бюджету, **розпорядженням від 13.09.2017 № 636-р** затверджено фінансовий план АТ «Одеський припортовий завод» на 2017 рік, а **розпорядженням від 27.12.2017 № 980-р** – фінансовий план цього товариства на 2018 рік.

- **розпорядженнями від 13.09.2017 № 654-р, № 655-р та № 684-р** враховано ряд пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання Міністерством юстиції України бюджетних коштів, виділених на забезпечення функцій у сфері виконання кримінальних покарань та пробації: схвалено Концепцію реформування (розвитку) пенітенціарної

системи України» й утворено державну установу «Центр пробації» та державну установу «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України»;

- пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності управління майном професійно-технічних навчальних закладів державної форми власності враховані в **розпорядженні від 18.10.2017 № 783-р**, яким передбачено перерозподіл обсягу освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам у 2017 році;

- **розпорядженням від 08.11.2017 № 820-р** Уряд ухвалив Національну стратегію управління відходами в Україні до 2030 року, якою передбачено на першому етапі реалізації розроблення низки законопроектів у сфері поводження з відходами, на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту впровадження системи поводження з побутовими відходами та ефективності використання коштів державного бюджету у цій сфері;

- **розпорядженням від 18.12.2017 № 921-р** збільшено у 2017 році обсяг джерел фінансування загального фонду державного бюджету за запозиченнями на суму 13 млрд 725 млн грн у зв'язку зі зменшенням обсягу надходжень від приватизації державного майна, що відповідає рекомендаціям Рахункової палати, наданим у Висновку про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2017 рік у першому півріччі;

- **розпорядженням від 31.01.2018 № 53-р** прийнято рішення про списання матеріальних цінностей державного резерву з подальшою їх утилізацією, отже, враховано пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву;

- **розпорядженням від 14.02.2018 № 102-р** внесено зміни до Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1437, що відповідає рекомендаціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на надання державної підтримки агропромислому комплексу.

На виконання статті 41 Закону України від 02.07.2015 № 576-VIII «Про Рахункову палату» та відповідно до Порядку взаємодії між Генеральною прокуратурою України та Рахунковою палатою з питань підготовки, подання, розгляду матеріалів контрольних заходів та інформування про результати їх розгляду, протягом 2017 року для прийняття рішення до **Генеральної прокуратури України було передано загалом 20 матеріалів**, з них за рішенням Рахункової палати надіслано **4 матеріали**:

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Державним сховищем дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України. Інформацію взято Генеральною прокуратурою України до відома;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту. Матеріали аудиту 12.05.2017 надіслано до прокуратури міста Києва для перевірки у ході досудового розслідування;

➤ про результати перевірки виконання кошторису Національного банку України за 2016 рік. Матеріали перевірки 24.11.2017 приєднано до кримінального провадження № 42014000000001261;

➤ про результати розгляду звернення народного депутата Мельничука С. П. від 02.10.2017 № 189-17/411. Звернення 10.11.2017 переспрямовано до прокуратури Донецької області для перевірки інформації, наданої народним депутатом.

На запити Генеральної прокуратури України Рахунковою палатою надіслано **16 матеріалів**:

➤ про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на закупівлю, розробку і модернізацію озброєння та військової техніки, та аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на створення Єдиної автоматизованої системи управління Збройних Сил України. Матеріали Рахункової палати 18.01.2017 скеровані до військової прокуратури Центрального регіону України;

➤ про результати аудиту Державного підприємства «Конструкторське бюро «Південне» ім. М. К. Янгеля з питань ефективності використання і розпорядження державним майном, виконання державних замовлень у сфері космічної галузі і реалізації інвестиційних проектів за рахунок залучених під державні гарантії кредитних ресурсів (щодо проекту «Циклон»). Матеріали 26.01.2017 приєднано до кримінального провадження № 42015000000002433;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на здійснення державної підтримки вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості продукції (щодо діяльності ДП «Луганськвугілля»). Матеріали 17.03.2017 приєднано до кримінального провадження № 12014130010000204;

➤ про результати перевірки використання коштів Державного бюджету України Управлінням державної охорони на виконання завдань, передбачених Законом України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб»; аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Управлінню державної охорони України на виконання заходів щодо забезпечення охорони державних органів та посадових осіб; аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення охорони державних органів та посадових осіб; аудиту використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення охорони державних органів та посадових осіб. Матеріали Рахункової

палати 12.04.2017 приєднано до кримінального провадження № 4201500000000126;

➤ про результати перевірок, проведених Рахунковою палатою протягом 2008–2016 років щодо виконання кошторисів доходів і витрат Національного банку України. Матеріали приєднано 18.04.2017 до кримінального провадження № 42017000000000802, яке було приєднано прокурором до кримінального провадження № 42014000000001261;

➤ про результати аудиту діяльності Державного підприємства «Фінансування інфраструктурних проєктів» із управління запозиченнями під державні гарантії. Матеріали 30.04.2017 приєднано до кримінального провадження № 42017000000000785;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України на капітальні видатки;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Військово-медичному клінічному центру Північного регіону на медичне лікування особового складу Збройних Сил України, ветеранів військової служби та членів їх сімей, ветеранів війни (щодо перевірки стану виконання договору між Міністерством оборони України та ТОВ «Райвел» про модернізацію військового шпиталю). Матеріали приєднано до кримінального провадження № 42013100330000003, яке 30.07.2017 скеровано для розслідування до прокуратури Дніпропетровської області. Досудове розслідування здійснюється Солом'янським РУ ГУ НПУ в м. Києві;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на реструктуризацію вугільної промисловості (щодо діяльності ДП «Об'єднана Компанія «Укрвуглереструктуризація»). Матеріали приєднано до кримінального провадження № 42015050230000042, яке передано до НАБУ для організації подальшого розслідування;

➤ про результати аудиту стану державного та гарантованого державою боргу за 2011 рік; аудиту утворення, погашення та обслуговування у 2012 році державного та гарантованого державою боргу та аналізу стану інформаційних систем управління державним боргом; аудиту гарантованого державою боргу та підсумкової оцінки інформаційних систем управління державним боргом. Матеріали 06.07.2017 приєднано до кримінального провадження № 42016000000003033;

➤ про результати аудиту ефективності використання Міністерством юстиції України бюджетних коштів, виділених на забезпечення функцій у сфері виконання кримінальних покарань та пробації;

➤ про результати аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та

водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню (щодо діяльності ТОВ «Котельні лікарняного комплексу»). Акт за результатами аудиту 16.01.2018 передано до Головного слідчого управління Національної поліції України для приєднання до кримінального провадження № 12016100060005589;

➤ про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення реалізації повноважень Державної реєстраційної служби України (щодо діяльності Міністерства юстиції України, ДП «Інформаційний ресурс» та ДП «Інформаційно-ресурсний центр» у 2000–2014 роках). Матеріали долучені до кримінального провадження № 4201300000001155;

➤ про результати аудиту ефективності здійснення державних закупівель Державною судовою адміністрацією України та її територіальними органами. Копію наданого Рахунковою палатою акта приєднано 16.11.2017 до кримінального провадження № 4201700000001155, яке передано до НАБУ для подальшого розслідування;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Національним агентством з питань запобігання корупції. Інформацію Рахункової палати 06.12.2017 надіслано до Головного слідчого управління СБУ для перевірки викладених фактів під час досудового розслідування у кримінальному провадженні № 5201700000000784;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Державному агентству України з питань кіно на створення і розповсюдження творів кіномистецтва та державну підтримку розвитку кінематографії, здійснення концертно-мистецьких заходів у сфері кінематографії.

Крім того, про результати аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад (на об'єктах Дунаєвецької міської, Летичівської та Чорноострівської селищних, Гуменецької сільської рад) територіальним управлінням Рахункової палати по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Хмельницькій та Чернівецькій областях (у м. Вінниця) поінформовано прокуратуру Хмельницької області. За фактами внесення до актів приймання виконаних робіт недостовірних відомостей Кам'янець-Подільською місцевою прокуратурою до Єдиного реєстру досудових розслідувань 09.08.2017 внесено відомості за № 42017241070000022 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 366 Кримінального кодексу України.

До Національної поліції України та її територіальних органів у 2017 році Рахунковою палатою для вжиття заходів реагування згідно зі статтею 41 Закону України «Про Рахункову палату», надіслано 14 матеріалів:

- копію Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на функціонування Державного гемологічного центру України;
- інформацію про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на відновлення і розвиток інфраструктури Донецької області;
- копії актів за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених для забезпечення житлом осіб, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції та/або у забезпеченні її проведення і втратили функціональні можливості нижніх кінцівок (щодо перевірок, проведених у департаменті житлового господарства та інфраструктури Львівської міської ради, департаменті архітектури та розвитку містобудування та департаменті соціального захисту населення Львівської обласної держадміністрації);
- інформацію про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Державним сховищем дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України;
- інформацію про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на здійснення заходів Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012–2016 роки;
- інформацію про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на реструктуризацію вугільної промисловості;
- інформацію та копії документів за результатами аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад;
- копії актів за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на будівництво та реконструкцію ліній електропередач, та аналізу стану реалізації Міністерством енергетики та вугільної промисловості України рекомендацій, викладених у Висновку Колегії Рахункової палати від 16.12.2014 № 97/25-3 (щодо діяльності ДП «НЕК «Укренерго»);
- інформацію про результати аудиту ефективності управління об'єктами державної власності у сфері авіаційної промисловості, що мають фінансові наслідки для державного бюджету;
- інформацію про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру», а також додатково на запит Національної поліції України – копії акта і звіту за результатами аудиту;

2 *Взаємодія Рахункової палати з Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, правоохоронними органами та стан реалізації ними законодавчих і нормативних пропозицій Рахункової палати*

➤ копію акта за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на санаторно-курортне лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (щодо використання у 2015 році коштів державного бюджету, спрямованих на закупівлю обладнання для системи соціального захисту в департаменті соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації));

➤ копію акта за результатами аудиту ефективності управління Міністерством енергетики та вугільної промисловості України об'єктами державної власності у електроенергетичному комплексі (щодо діяльності ДП «НЕК «Укренерго»);

➤ інформацію та документи за підсумками аналізу стану реалізації рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання у 2015 році коштів державного бюджету, спрямованих місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури окремих територій.

До Служби безпеки України протягом звітного періоду надіслано **4 матеріали:**

➤ копії актів за результатами аналізу стану державних закупівель в Україні у 2015–2016 роках;

➤ інформацію про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Державним сховищем дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України;

➤ копії документів за результатами аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад;

➤ інформацію про результати аудиту ефективності управління об'єктами державної власності у сфері авіаційної промисловості, що мають фінансові наслідки для державного бюджету.

3. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Протягом 2017 року Рахункова палата продовжувала здійснювати міжнародне співробітництво відповідно до Закону України «Про Рахункову палату». Пріоритетними напрямом міжнародної діяльності Рахункової палати були активізація співробітництва з міжнародною та європейською організаціями вищих органів фінансового контролю (INTOSAI та EUROSAI) та їх робочими органами, забезпечення діяльності робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, співробітництво з вищими органами фінансового контролю (ВОФК), поглиблення співпраці з міжнародними організаціями.

X Конгрес EUROSAI, що відбувся 22–25 травня 2017 року в м. Стамбулі, Турецька Республіка, став ключовою подією для європейської спільноти вищих органів фінансового контролю. У цьому заході взяла участь делегація Рахункової палати на чолі з т. в. п. Голови Яременком О. С. Головною темою X Конгресу EUROSAI було обрано «Впровадження Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю: виклики та їх вирішення».

*Учасники X Конгресу EUROSAI
(22 травня 2017 року, м. Стамбул, Турецька Республіка)*

Делегація Рахункової палати взяла участь у роботі таких семінарів: «Як керівництво ВОФК може належним чином реагувати на невідкладні проблеми? (кібербезпека, кошти, виділені на міграцію і гуманітарні проблеми тощо)», «Еволюціонуюча роль ВОФК для створення підзвітності і прозорості в управлінні ризиками і допомогою, пов'язаною з катастрофами, і внесок відповідних ISSAI серії 5500 у перевизначення цієї ролі», «Як ВОФК можуть оперативно та інноваційно здійснювати моніторинг виконання своїх висновків та рекомендацій», а також «Успіх і роль ВОФК у забезпеченні сталого розвитку відповідно до Цілей сталого розвитку». Під час останнього семінару було презентовано діяльність Рахункової палати України в цьому напрямі, а також окреслено плани на майбутнє як Рахункової палати в цілому, так і очолюваної

нею робочої групи EUROSАI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.

За результатами обговорення Конгресом був затверджений Стратегічний план EUROSАI на 2017–2023 роки.

У рамках роботи Х Конгресу EUROSАI т. в. п. Голови Рахункової палати Яременко О. С. провів низку двосторонніх зустрічей: з Президентом Рахункового суду Турецької Республіки паном Сеїтом Ахметом Башею; Головою Рахункової палати Азербайджанської Республіки паном Вугаром Гюльмаммедовим; з Головою Рахункової палати Республіки Молдова паном Вячеславом Унтіле; з очільником Державної аудиторської інституції Республіки Сербія паном Радославом Сретеновичем.

Крім того, під час Конгресу Рахунковою палатою, яка очолює робочу групу EUROSАI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, представлено Звіт про діяльність робочої групи за період 2014–2017 роки та Стратегічний план діяльності робочої групи на наступні три роки. Відзначаючи досягнуті робочою групою результати, а також можливість у рамках її діяльності сприяти моніторингу і перевірці досягнення Цілей сталого розвитку, Х Конгрес EUROSАI одностайно прийняв рішення про продовження мандата діяльності робочої групи EUROSАI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, на наступний трирічний період.

Серед пріоритетних завдань міжнародного співробітництва Рахункової палати було **забезпечення діяльності робочої групи EUROSАI з аудиту коштів, виділених на попередження і ліквідацію наслідків катастроф**, яку очолює Рахункова палата. До складу робочої групи на кінець звітнього року входило 17 постійних членів (ВОФК Албанії, Білорусі, Болгарії, Вірменії, Грузії, Італії, Казахстану, Латвії, Литви, Молдови, Польщі, Росії, Румунії, Сербії, Туреччини, України та Європейський суд аудиторів), а також два спостерігачі – ВОФК Естонії та Угорщини.

Учасники III засідання робочої групи EUROSАI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф (30–31 березня 2017 року, м. Рим, Італійська Республіка)

Під головуванням Рахункової палати України та за підтримки Аудиторського суду Італійської Республіки 30–31 березня 2017 року в м. Римі, Італійська Республіка, відбулося III засідання робочої групи EUROSАI з аудиту коштів, виділених на попередження і ліквідацію наслідків катастроф, в якому взяли участь представники п'ятнадцяти вищих органів фінансового контролю.

У рамках засідання відбувся семінар на тему «Можливості аудитів ефективності в оцінці діяльності з питань попередження і ліквідації наслідків катастроф», під час якого запрошені експерти Аудиторської Ради Республіки Індонезія ознайомили учасників з інформацією про аудит ефективності діяльності із забезпечення готовності до стихійних лих з метою посилення здійснення заходів щодо їх мінімізації.

Під час пленарної сесії на тему «Краща практика проведення вищими органами фінансового контролю аудитів використання коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, в контексті реалізації цілей сталого розвитку, прийнятих Генеральною Асамблеєю ООН на період до 2030 року», було представлено звіт про діяльність робочої групи за період 2015–2017 роки, проект Стратегічного плану діяльності групи на 2017–2020 роки, а також проект Резолюції Х Конгресу EUROSАI з пропозицією продовжити мандат групи на наступний трирічний період.

На засіданні були підписані спільні положення про співробітництво при проведенні міжнародних аудитів у рамках діяльності групи. Зокрема, спільне положення про співробітництво при проведенні міжнародного координованого аудиту попередження та ліквідації наслідків землетрусів (підписали ВОФК Румунії, Туреччини та України); спільне положення про співробітництво при проведенні міжнародного координованого аудиту попередження та ліквідації наслідків повеней (підписали ВОФК Білорусі, Польщі та України); спільне положення про співробітництво при проведенні міжнародного координованого аудиту у сфері поводження з відходами та їх утилізації (підписали ВОФК Молдови та України).

Також у рамках засідання відбулось підписання Спільного звіту про результати міжнародного координованого аудиту захисту від забруднення вод басейну річки Західний Буг (аудит виконання рекомендацій), що був проведений ВОФК Республіки Білорусь, Республіки Польща та України.

Під час засідання голова делегації Рахункової палати провів двосторонні зустрічі з Президентом Вищої палати контролю Республіки Польща та Президентом Аудиторського суду Італійської Республіки, у ході яких було обговорено та погоджено перспективи і шляхи подальшого співробітництва.

У рамках робочої групи EUROSАI з аудиту навколишнього природного середовища продовжувалось здійснення **міжнародного координованого аудиту** транскордонного біосферного заповідника «Східні Карпати» за участю ВОФК Словацької Республіки, Республіки Польща та України.

Представники Рахункової палати 29–30 червня 2017 року взяли участь у засіданні учасників міжнародного координованого аудиту транскордонного біосферного заповідника «Східні Карпати», який відбувся у м. Спішска-Нова-

Вес, Словацька Республіка. Під час засідання презентовано результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на функціонування об'єктів природно-заповідного фонду, що входять до складу міжнародного біосферного заповідника «Східні Карпати»; узгоджено структуру спільного звіту.

Підписання Спільного звіту про результати міжнародного координованого аудиту захисту від забруднення вод басейну річки Західний Буг Президентом Вищого аудиторського офісу Польщі Кишиштофом Квятковським та т. в. п. Голови Рахункової палати України Олександром Яременком (30 березня 2017 року, м. Рим, Італійська Республіка)

На постійній основі Рахункова палата здійснює **щорічний моніторинг виконання рекомендацій міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття».**

У рамках діяльності робочої групи у 2017 році продовжувалася робота з ведення бази даних аудитів природних і техногенних катастроф в Європі, а також бази знань у сфері запобігання наслідкам катастроф та їх ліквідації.

Спеціалісти Рахункової палати взяли участь у **III Молодіжній конференції EUROSAT (YES 2017)**, що відбулась 11–14 вересня 2017 року в м. Таллінні (Естонська Республіка). У заході також взяли участь 90 представників з-понад 40 вищих органів фінансового контролю країн Європи, Азії та Африки. Відповідно до програми конференції, учасники ознайомилися з новітніми підходами у сфері використання відкритих даних, інформаційних технологій та цифрових систем, а також вивчали досвід Естонської Республіки у впровадженні електронного урядування.

Під час **XI Конференції ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD)**, що відбулась 12–16 листопада 2017 року в м. Женеві, Швейцарська Конфедерація,

порушувалися проблеми фінансування розвитку, стабільності та стійкості боргу, відповідального та інклюзивного фінансування, а також пом'якшення операційних ризиків управління боргом. У рамках ознайомлення із сучасними новаціями у сфері управління боргом та обліку й аналізу державних боргових зобов'язань були розглянуті й обговорені питання інформаційної політики системи управління боргом (DMFAS). У цьому заході взяв участь представник Рахункової палати.

Основною темою **XV щорічного засідання робочої групи EUROSAI з аудиту навколишнього середовища**, що відбулося 16–21 жовтня 2017 року в м. Тирана, Республіка Албанія, було визначено «Аудит використання та розвитку земель». Делегація Рахункової палати взяла участь у засіданні та семінарі «Дані та аналіз в аудиті навколишнього середовища», що відбувався в рамках цього засідання. Під час семінару розглядалися питання щодо основних проблем, пов'язаних з використанням даних при проведенні аудитів, інноваційних джерел даних, використання наявних інформаційних систем та баз даних, важливості даних у процесі аудиту, визначення необхідності в даних, різні типи та характеристики даних, загальні ризики стосовно якості даних.

У 2017 році відбулося **I засідання спеціальної групи EUROSAI з муніципального аудиту** (5–6 жовтня 2017 року, м. Рига, Латвійська Республіка), до роботи якої долучилася і Рахункова палата. В рамках засідання проводився семінар на тему «Практична користь аудитів ВОФК, проведених в органах місцевого самоврядування», під час якого обговорювалися критерії та показники, які використовують аудиторів при проведенні аудитів ефективності в органах місцевого самоврядування. На засіданні також було обговорено план роботи спеціальної групи на 2017–2019 роки.

*Учасники I засідання спеціальної групи EUROSAI з муніципального аудиту
(5-6 жовтня 2017 року, м. Рига, Латвійська Республіка)*

11 вересня 2017 року представник Рахункової палати у взяв участь у І засіданні групи аудиторів програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту (ППС ЄІС) «Україна-Угорщина-Словаччина-Румунія на 2014–2020 роки», що відбулося в м. Будапешті, Угорщина. На засіданні обговорювались питання, пов'язані з правилами процедур групи аудиторів, стратегією аудиту, технічним забезпеченням впровадження і управління ППС ЄІС.

Уже третій рік поспіль Рахункова палата бере активну участь у **форумі вищих органів фінансового контролю країн-партнерів зовнішньополітичної ініціативи ЄС «Східне партнерство»**. Головною темою форуму, що відбувся 13–14 грудня 2017 року, м. Рига, Латвійська Республіка, було питання стратегічного розвитку вищих органів фінансового контролю. Крім України, у заході взяли участь делегації ВОФК Грузії, Молдови та Сербії. Форум вищих органів фінансового контролю країн Східного партнерства ЄС і країн-кандидатів в ЄС є частиною реалізованого Державним контролем Латвійської Республіки та підтриманого Міністерством закордонних справ Латвійської Республіки проекту «Підвищення потенціалу вищих ревізійних установ України, Молдови і Грузії в процесі інтеграції міжнародних стандартів вищих ревізійних установ (ISSAI)». Його мета – підтримати вищі органи фінансового контролю згаданих країн у процесі переходу до проведення аудитів відповідно до міжнародних стандартів.

На фото зліва направо – керівник департаменту з питань аналізу бюджету та стратегічного планування Державного аудиторського офісу Грузії пані Маріка Нацивілі, член Ради Державної аудиторської інституції Сербії пані Наталія Катовіч, Державний контролер Латвійської Республіки пані Еліта Круміна, Президент Латвійської Республіки пан Раймонд Вейоніс, т.в.п. Голови Рахункової палати України пан Олександр Яременко, керівник офісу Президента Державної аудиторської інституції Сербії пані Іва Васіліч, керівник апарату Рахункової палати Молдови пан Валерій Мунтян (13 грудня 2017 року, м. Рига, Латвійська Республіка)

Учасники заходу зустрілися з державним секретарем Міністерства добробуту Латвійської Республіки, а також взяли участь у засіданні Комісії з публічних витрат і ревізії Сейму Латвійської Республіки. Під час форуму голови делегацій були запрошені на зустріч з Президентом Латвійської Республіки паном Раймондом Вейонісом, де голова делегації Рахункової палати О. С. Яременко презентував діяльність нашої інституції та висловив подяку пану Президенту за підтримку нашої держави у зовнішньополітичному аспекті та просуванні України на шляху реформ.

Водночас у рамках програми підтримки ВОФК країн-партнерів зовнішньополітичної ініціативи «Східне партнерство» та за підтримки Генерального аудитора Латвійської Республіки у приміщенні Рахункової палати для українських аудиторів латвійськими колегами було проведено семінар з питань фінансового та ІТ-аудиту (12–15 грудня 2017 року, м. Київ). Під час семінару експертами і учасниками були розглянуті такі питання: діяльність та ініціативи Державного контролю Латвійської Республіки, основні аспекти проведення фінансового аудиту, отримання інформації про об'єкт аудиту, оцінка ризиків на рівні звіту та на рівні об'єкта аудиту, суттєвість та аналітичні процедури, аудиторські докази та їх документування, підготовка звіту за результатами аудиту, використання ІТ-аудиту при проведенні фінансового аудиту тощо. Також експерти ознайомили учасників семінару з досвідом проведення Державним контролем Латвійської Республіки фінансового та ІТ-аудитів згідно з Міжнародними стандартами вищих органів фінансового контролю (ISSAI), а також особливостями та ключовими елементами їх адаптації та впровадження у діяльність вищого органу фінансового контролю Латвійської Республіки.

У рамках реалізації розпочатого у 2015 році навчального курсу за **програмою IDI-ASOSAI із спільних аудитів (3і)**, реалізованого спільно IDI та ASOSAI та за сприяння робочої групи INTOSAI з аудиту навколишнього середовища, представник Рахункової палати взяв участь у **засіданні з контролю якості в рамках програми за напрямом «Аудит управління при катастрофах»** (19–24 листопада 2017 року, м. Маніла, Республіка Філіппіни). Мета навчального курсу – підтримка вищих органів фінансового контролю на шляху до проведення аудитів ефективності згідно з міжнародними стандартами INTOSAI (ISSAI) шляхом підвищення професійних якостей персоналу, організаційної спроможності та діяльності при проведенні спільних аудитів питань, пов'язаних з катастрофами, на основі ISSAI. Під час засідання презентовано результати аудиту ефективності розвитку та функціонування системи протипаводкового захисту.

Протягом звітнього року працівники Рахункової палати **брали участь у міжнародних семінарах**, під час яких мали змогу ознайомитись зі змінами та інноваціями Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю, взяти участь в обговоренні актуальних питань для спільноти вищих органів фінансового контролю та обмінятися досвідом.

Під час семінару **«Впровадження ISSAI 300 – фундаментальні принципи аудиту ефективності. Досвід та кращі практики»**, який відбувся

5–6 квітня 2017 року в м. Братиславі, Словацька Республіка, учасники семінару, у тому числі і працівники Рахункової палати, мали змогу ознайомитися з методами та прийомами імплементації ISSAI 300, взяти участь в обговореннях з питань здійснення аудиту ефективності, вивчити кращу практику представників інших ВОФК при застосуванні ISSAI 300 та ознайомились з досвідом інших учасників, зокрема при вирішенні проблемних питань на різних стадіях здійснення аудиту, оцінити стан справ щодо роботи з розроблення та ухвалення нових стандартів аудиту (це стосувалось ISSAI серії 3000–3999).

Робота **семінару з аудиту енергетики та клімату**, що відбувся 27–28 вересня 2017 року в м. Братиславі, Словацька Республіка, спрямовувалася на вирішення питань енергетичної трансформації на рівні ЄС, сприяння розвитку співробітництва між європейськими країнами в частині забезпечення енергоефективності, відновлювальних джерел енергії, обмін досвідом і знаннями, обговорення нових ідей у роботі ВОФК, покращення професійного рівня учасників. Крім того, на підставі проведеного до семінару опитування були сформовані можливі потенційні контрольні заходи у сфері енергетики, енергоефективності, дослідження інновацій в енергетиці.

У складі делегації парламентарів представник Рахункової палати взяв участь у **міжнародному семінарі «Роль Вищої палати контролю в конституційній системі Республіки»** (17–20 липня 2017 року, м. Варшава, Республіка Польща).

З метою подальшого інституційного розвитку та оцінки функціональної спроможності Рахункова палата ухвалила рішення щодо участі в проекті проведення самооцінки системи доброчесності. Перший етап – **ознайомлювально-практичний захід з питань впровадження у ВОФК системи доброчесності за методологією IntoSAINT** (4–8 грудня 2017 року, м. Гаага, Королівство Нідерланди), в якому взяли участь представники вищих органів фінансового контролю Грузії, Чорногорії та України, а також модератори з ВОФК Нідерландів та Боснії і Герцеговини, був присвячений вивченню принципів методології IntoSAINT та застосуванню цієї методології на практиці.

Методологія IntoSAINT передбачає оцінку вразливості і ризиків для доброчесності, а також оцінку рівня розвиненості системи контролю доброчесності. Цей метод оцінки орієнтується на запобігання і не пристосований для розслідування порушень доброчесності або покарання за неприйнятну поведінку. Він був розроблений для посилення стійкості організації шляхом визначення головних слабких місць і ризиків для доброчесності і, таким чином, запобігання порушенням у майбутньому.

За результатами заходу четверо представників Рахункової палати отримали відповідні сертифікати, а застосування ними отриманих знань і навичок буде покладене в основу проведення у Рахунковій палаті самооцінки системи доброчесності, що у свою чергу має стати вирішальним для збільшення довіри до вищого органу фінансового контролю з боку громадськості, парламенту, уряду, об'єктів контролю.

У звітному періоді продовжувалася взаємодія між Рахунковою палатою та Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ).

Згідно з Планом заходів з реалізації співробітництва між Рахунковою палатою та GIZ на 2016–2017 роки у рамках проекту «Підтримка реформи управління державними фінансами» протягом 2017 року у Рахунковій палаті за участю експерта з ВОФК Великої Британії Алана Бенкса було проведено пілотний фінансовий аудит, за результатами якого готується посібник з питань фінансового аудиту; за участю експерта ВОФК Німеччини Сімони Ноймаєр проведено пілотний аудит ефективності.

14 червня 2017 року за підтримки GIZ відбулася **міжнародна конференція на тему «Роль Рахункової палати в Україні та виклики, що стоять перед нею»**, що активізувала обговорення ролі ВОФК у сфері ефективного управління державними фінансами серед міжнародних експертів, українських установ та суспільства. Під час дискусії порушувались такі питання: важливість функціонуючого органу аудиту для України; як покращити робочі відносини Рахункової палати з Парламентом та суспільством; якими є можливості і наслідки нового Закону України «Про Рахункову палату».

Рахункова палата є членом робочої групи INTOSAI з ключових національних показників, яку очолює Рахункова палата Російської Федерації, проте з часу анексії Автономної Республіки Крим та військового конфлікту на сході України участь Рахункової палати України у діяльності цієї групи фактично призупинена: протягом 2017 року представники інституції не брали участі в жодному заході в рамках діяльності цієї групи.

4. ГЛАСНІСТЬ У РОБОТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Наріжні камені інформаційної політики Рахункової палати – гласність і відкритість, які, згідно з вимогами законів України «Про Рахункову палату» та «Про доступ до публічної інформації», є невід’ємними складовими діяльності незалежного конституційного органу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту). Протягом 2017 року Рахункова палата, посилюючи публічний контроль за використанням коштів державного бюджету, інформувала суспільство і громадськість про результати своєї діяльності, результати здійснених контрольних заходів шляхом:

- розміщення інформаційних повідомлень про результати діяльності Рахункової палати у засобах масової інформації;
- публікації на офіційному веб-порталі Рахункової палати:
 - планів роботи Рахункової палати;
 - щорічного звіту про діяльність Рахункової палати;
 - повідомлень про розгляд на засіданнях Рахункової палати результатів контрольних заходів;
 - звітів про здійснені заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту);
 - висновків щодо проекту закону про Державний бюджет України, щоквартальних висновків про стан виконання Державного бюджету України, висновків щодо річного звіту про виконання закону про Державний бюджет України;
 - рішень Рахункової палати;
 - інформаційних повідомлень про виконання рішень Рахункової палати об’єктами контролю;
 - інформаційних бюлетенів;
 - інформації про бюджет за бюджетними програмами, відкритими Рахунковій палаті, та показниками, бюджетні призначення щодо яких визначені законом про Державний бюджет України;
 - паспортів бюджетних програм на 2017 рік та звіту про виконання паспортів бюджетних програм за 2016 рік;
- надання інформації за запитами відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Загалом у засобах масової інформації впродовж року оприлюднено **2737 матеріалів**, пов’язаних з діяльністю Рахункової палати або з посиланнями на неї. Найбільшу увагу суспільства викликали теми, що стосуються питань бюджетної політики, використання державних коштів у соціальній, гуманітарній сферах, а також природоохоронної діяльності та надзвичайних ситуацій. Водночас спостерігалася тенденція до зменшення рівня присутності Рахункової палати в інформпросторі країни, що зумовлено як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками.

Упродовж 2017 року найбільшого резонансу набули оприлюднені на веб-порталі Рахункової палати такі матеріали: звіт про результати аудиту

ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру»; звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на розвиток кінематографії та управління об'єктами державної власності в цій сфері; висновки щодо проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік»; звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Національним агентством з питань запобігання корупції тощо.

Великого розголосу у ЗМІ отримала інформація про оголошення Верховною Радою України повторного конкурсу на заміщення посад членів Рахункової палати та широке обговорення кадрових призначень у Рахунковій палаті. Крім того, топ-новиною червня 2017 року став виступ голови представництва Євросоюзу в Україні Х'юга Мінгареллі на міжнародній конференції на тему «Роль Рахункової палати в Україні та виклики, що стоять перед нею».

Інформацію про діяльність Рахункової палати у 2017 році публікували та використовували у підготовці новин та аналітичних статей газети «Голос України», «Урядовий кур'єр», «День», «Дзеркало тижня», «Україна молода»; «Сьогодні», «Сільські вісті», «2000», «Факти і коментарі», «Аргументи і факти. Україна», «Здоров'я України: 21 сторіччя», спеціалізовані друковані періодичні видання економічного, фінансового, юридичного та галузевого профілів,

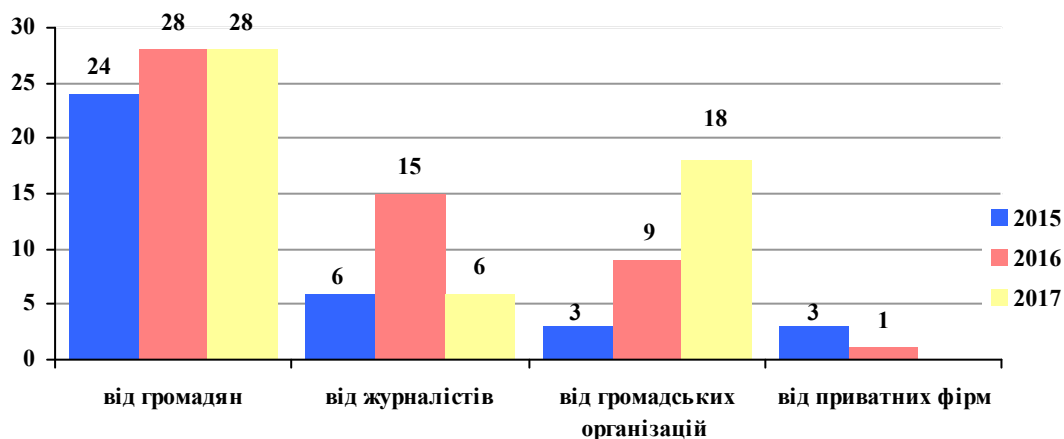
зокрема «Економічна правда», «The Economist», «FinBalance», «Власть денег», «Транспорт», «Вища освіта», «Аграрний тиждень», «Аграрелі», «УкрАгроКонсалтинг», «Антикорупційний портал», «Преступности.net», «Права людини в Україні», «Аптека»; регіональні друковані ЗМІ; Національна телекомпанія України та Національна радіокомпанія України, телеканали «Рада», канал «24», 112-Україна, 5-й канал, ICTV, «Україна», СТБ, 1+1, Інтер; радіоканали «Ера», «Українське радіо», «Радіо Свобода», «Громадське радіо»; центральні та регіональні інформаційні агенції, зокрема «Укрінформ», УНІАН, Голос-ua, РБК-Україна, Інтерфакс-Україна; інтернет-видання.

Більш системною стала організація оприлюднення результатів аудиту в засобах масової інформації у регіонах України. Протягом року інформація висвітлювалась у регіональних інформаційних агентствах: «ВолиньPost»,

ІА «Мост-Днепр», «Захід-нет», «Житомир-інфо», «Львівський портал», «Одесит-інфо», «Харків-інфо», «Бізнес-портал Миколаївщини», «Галінфо», «Політична Херсонщина», «Західна інформаційна корпорація», «Всі новини Буковини», «Харків Кримінальний», ІА «Херсонці», «За Збручем.te.ua», «Чернігів Пост», «Donbass.UA», «Моя Київщина», «7 днів Ужгородські», «Волинь»; друкувалась у регіональних (обласних) друкованих ЗМІ: «Одеські вісті», «Волинська правда», «Високий замок», «Львівська хвиля», «Галичина», «Вечерній Харків», «Львівська газета», «Високий вал» (Чернігів), «Газета 33-канал», «Поступ» (Львів), «Експрес» (Львів)», «Слово», «Рівне вечірне», «Днепропетровские новости», «Експрес», «Тарасова правдв Вінниця», «Технополис», «Павлоградские новости» тощо.

На виконання Закону України «Про доступ до публічної інформації» Рахунковою палатою протягом 2017 року було опрацьовано 52 інформаційні запити, з яких 28 надійшли від громадян України, 18 – від громадських організацій, 6 – від засобів масової інформації. Найзатребуванішою, як і у 2016 році, була інформація про результати здійснених Рахунковою палатою аудитів, зокрема, здійснення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти, діючих державних програм щодо забезпечення молодих сімей та молодих одиноких громадян житлом; протидії захворювання на туберкульоз; відновлення та розвитку Донецької області, а також щодо діяльності Рахункової палати.

Діаграма 9. Кількість опрацьованих Рахунковою палатою інформаційних запитів у 2015–2017 роках

Крім того, відповідно до Закону України «Про звернення громадян», було опрацьовано та надано відповіді на 9 листів-звернень, сім з яких надійшли від громадян України, по одному – від громадських організацій та ЗМІ.

Новацією цього року стала співпраця Рахункової палати з Офісом фінансового та економічного аналізу при Верховній Раді України, який було створено за підтримки урядів Німеччини та Великої Британії в рамках проекту «Ефективне управління державними фінансами» для підвищення ефективності і

якості законодавства, яке розробляє та ухвалює Верховна Рада України, використання наявної в Україні фінансової та економічної інформації з метою ефективного нагляду за діяльністю Уряду та аналізу його політики.

Під час ознайомчої зустрічі Секретаря Рахункової палати Юхимчука А. П. з представниками Офісу на чолі з його керівником Мазярчуком В. М., що відбулася 2 червня 2017 року, представники Офісу з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України висловили наміри якомога активніше сприяти утвердженню позитивного іміджу інституції. Учасники зустрічі домовилися про продовження діалогу, зокрема, в частині покращення інформування депутатів про результати контрольних-аналітичних заходів Рахункової палати, спільні зусилля щодо посилення фінансово-бюджетної дисципліни в країні.

*Ознайомча зустріч Секретаря Рахункової палати Юхимчука А. П.
з представниками Офісу з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України
(2 червня 2017 року, м. Київ)*

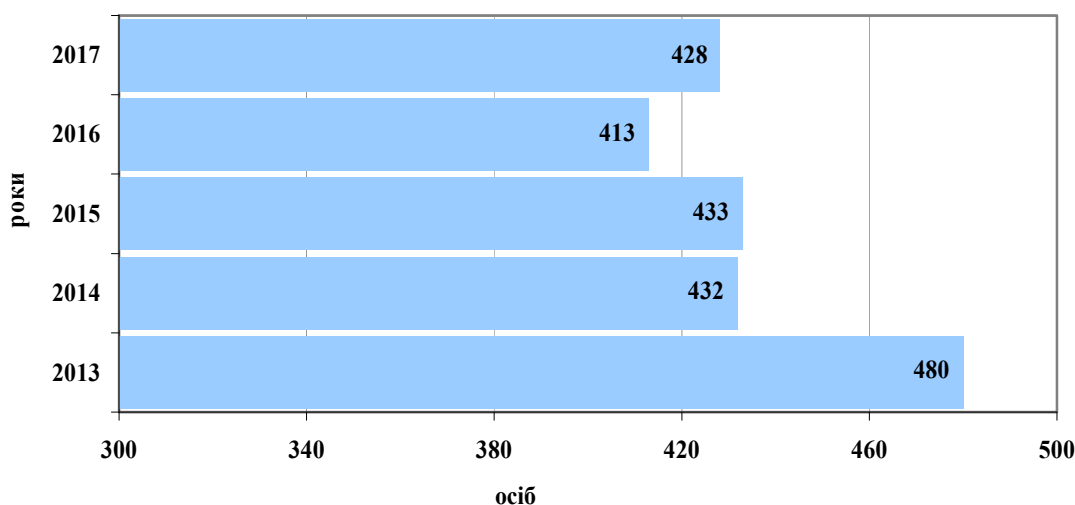
5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

5.1. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Кадрова політика Рахункової палати у 2017 році здійснювалась із дотриманням вимог законів України «Про Рахункову палату», «Про державну службу» та «Про засади запобігання і протидії корупції», Стратегії державної кадрової політики на 2012–2020 роки, схваленої Указом Президента України від 01.02.2012 № 45, інших нормативних документів, що поширюють свою дію на державні інституції.

На кінець 2017 року фактична чисельність працівників становила 428 осіб, з них 8 – члени Рахункової палати, 384 – державні службовці, 2 – працівники патронатної служби, 9 – працівники, які виконують функції з обслуговування, 25 – робітники і службовці. Державних службовців, які здійснюють контрольно-аналітичні функції, налічувалось 280 осіб. У центральному апараті Рахункової палати працює 327 осіб, у територіальних управліннях – 101 особа.

Діаграма 10. Кількість осіб, фактично працюючих у Рахунковій палаті

Порівняно з 2016 роком показник плинності кадрів зменшився удвічі і становив 3,5 відс. (у 2016 році – 7 відсотків). Водночас слід зазначити, що частка колективу, що працює в Рахунковій палаті понад 5 років, на кінець року становила 328 осіб (77 відсотків).

Середній вік працюючих – 46,5 років, молодь до 35 років становить 11,6 відс. (50 осіб) від загальної кількості працюючих.

У Рахунковій палаті переважна більшість працівників (408 осіб) має вищу освіту (спеціаліст або магістр), з яких 20 осіб – дві вищі освіти, 28 – три вищі освіти. На кінець звітного року 10 осіб (у 2016 році – 18) здобували другу або третю вищу освіту.

У Рахунковій палаті працюють 3 доктори наук, 21 кандидат наук і 2 аспіранти.

Тринадцять працівників Рахункової палати за професійні заслуги удостоєні почесних звань: 8 осіб – «Заслужений економіст України», 3 – «Заслужений юрист України», 1 – «Заслужений працівник сільського господарства», 1 – «Заслужений журналіст України».

Призначення на посади державної служби в Рахунковій палаті здійснювалось виключно згідно нормами Закону України «Про державну службу» за результатами конкурсу або за переведенням на рівнозначну або нижчу посаду без обов'язкового проведення конкурсу.

У звітному році 105 громадян України скористалися конституційним правом реалізувати себе на посадах державної служби та подали документи для участі в конкурсі на заміщення вакантних посад. За результатами перевірки наданих кандидатами документів на відповідність установленим загальним і спеціальним вимогам до конкурсу допущено 86 осіб, інші 19 кандидатів отримали ґрунтовну відмову.

Вибороли перемогу в конкурсі та були призначені на посади державної служби апарату Рахункової палати 35 осіб, з них 9 – на керівні посади.

Шляхом переведення без обов'язкового проведення конкурсу на рівнозначну або нижчу вакантну посаду державних службовців з інших державних органів було призначено 9 осіб, з них 1 – на керівну посаду.

Крім того, 20 державних службовців апарату Рахункової палати отримали підвищення посади за результатами конкурсу з урахуванням професійної компетентності, 8 з них – на керівні посади.

Присвоєння рангів упродовж 2017 року здійснювалось з урахуванням вимог законодавства про державну службу та порядку присвоєння рангів державних службовців. Так, за сумлінну працю на займаних посадах понад три роки та з урахуванням результатів оцінювання службової діяльності працівників присвоєно чергові ранги 56 державним службовцям, у тому числі 8 державним службовцям за результатами випробування. Ще 29 державним службовцям, які працюють у Рахунковій палаті та мають спеціальні і військові звання, присвоєно ранги, що відповідають цим званням.

У звітному році Рахункова палата продовжувала реалізовувати положення законів України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про військовий обов'язок та військову службу». На кінець року на військовому обліку в Рахунковій палаті перебували 82 військовозобов'язані працівники, з них 20 осіб заброньовані за Рахунковою палатою на період мобілізації та воєнний час.

Відповідно до вимог законодавства з питань військового обліку, а також Кодексу законів про працю України, у 2017 році увільнено від роботи із збереженням місця роботи, займаної посади і середньої заробітної плати на відповідний період 3 працівники у зв'язку з проходженням медичного

обстеження, 2 працівники через проходження навчальних зборів, 1 працівника у зв'язку з укладенням нового контракту на проходження військової служби.

За багаторічну сумлінну працю, професійне виконання службових обов'язків, вагомий особистий внесок у розвиток фінансово-економічної сфери держави, а також за високі особисті досягнення і трудові здобутки та з нагоди 20-ї річниці діяльності Рахункової палати і ювілейних дат 124 працівники (29 відс.) нагороджено відомчими відзнаками державних органів, а саме:

- Почесною грамотою та Грамотою Верховної Ради України – 17 осіб;
- Почесною грамотою Кабінету Міністрів України – 7 осіб;
- Почесною грамотою Київської міської державної адміністрації – 10 осіб;
- Подякою Київського міського голови – 6 осіб;
- відомчими відзнаками Рахункової палати (почесна грамота, грамота, подяка Голови Рахункової палати, Пам'ятний знак «Рахункова палата України», цінний подарунок) – 84 особи.

Як і в попередні роки, важливим аспектом роботи з персоналом було підвищення кваліфікації кадрів. У звітному році у Рахунковій палаті організовано 63 навчальні заходи (у 2016 році – 40). Учасниками цих навчальних заходів стали 245 працівників (у 2016 році – 212), із них 46 працівників територіальних управлінь (у 2016 році – 17 осіб). З отриманням сертифікатів пройшли підвищення кваліфікації 149 працівників (у 2016 році – 91), із них 26 працівників територіальних управлінь (у 2016 році – 3).

**Діаграма 11. Підвищення кваліфікації працівників
Рахункової палати**

У 2017 році значна увага при підвищенні кваліфікації працівників була приділена питанням запобігання корупції. Загалом 86 працівників Рахункової палати стали учасниками тренінгів, професійних програм і семінарів з питань запобігання корупції.

*Учасники навчального семінару для територіальних управлінь Рахункової палати
(вересень 2017 року, м. Київ)*

Враховуючи роль англійської мови як мови міжнародного спілкування, у 2017 році тривало подальше вивчення англійської мови 24 працівниками, яке розпочалось у 2016 році та буде продовжуватись і у 2018 році.

Крім того, державні службовці Рахункової палати брали участь у навчальних заходах з питань моніторингу і контролю публічних закупівель та професійної етики і доброчесності. Ці заходи були організовані вищими органами фінансового контролю Республіки Польща та Угорщини.

Працівники Рахункової палати взяли участь у двох семінарах, організованих у рамках Програми комерційного права Міністерства торгівлі США (CLDP) у сфері прозорості та ефективності системи державних закупівель і боротьби з корупцією. Навчання було спрямоване на надання можливості українській системі державних закупівель працювати за спрощеною процедурою закупівель.

У 2017 році завершено участь трьох працівників Рахункової палати у навчальному курсі IDI-ASOSAI зі спільних аудитів за напрямом «Аудит управління при катастрофах» (навчання тривало впродовж 2015–2017 років). Навчальний курс, у якому взяли участь представники ВОФК 18 країн, був реалізований спільно IDI та ASOSAI за сприяння робочої групи INTOSAI з аудиту навколишнього середовища.

Мета навчального курсу – підтримка ВОФК у проведенні аудитів ефективності відповідно до міжнародних стандартів INTOSAI (ISSAI) шляхом підвищення професійних якостей персоналу, організаційної спроможності та

діяльності при проведенні спільних аудитів питань, пов'язаних з катастрофами, на основі ISSAI. Підсумок навчального процесу – підготовка звіту про результати аудиту, який був затверджений рішенням Рахункової палати у вересні 2017 року і оприлюднений на її офіційному веб-порталі.

На виконання положень Закону України «Про запобігання корупції» всі посадові особи Рахункової палати, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище і державні службовці всіх категорій вчасно та в установленому порядку подали щорічну декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування за 2016 рік. Водночас були зафіксовані випадки неподання декларації суб'єктами декларування, звільненими у 2016 році (5 осіб), що встановлено шляхом моніторингу інформації в публічній частині Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Про виявлені факти повідомлено Національне агентство з питань запобігання корупції за встановленою формою.

5.2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Інформаційно-аналітична система Рахункової палати (ІАС РП) забезпечує збір, накопичення та аналітичну обробку значних масивів інформації щодо виконання Державного бюджету України та соціально-економічного розвитку держави. У 2017 році основні зусилля було спрямовано на забезпечення надійного функціонування ІАС РП та оновлення її матеріально-технічної бази, що дало змогу здійснювати діяльність Рахункової палати як колегіального органу на професійному рівні. Зокрема, було забезпечено інформаційно-аналітичну підтримку проведення аудитів, автоматизацію документообігу, фінансування і бухгалтерського обліку, обліку кадрів державної служби та інших систем, що функціонують у складі локальних мереж (відокремлених від Інтернет), веб-порталу Рахункової палати (у мережі Інтернет). Крім того, було розпочато оновлення комплексних систем захисту інформації (КСЗІ), які потребують оновлення атестатів відповідності нормативним документам у сфері технічного захисту інформації.

У зв'язку з вкрай низьким рівнем фінансування протягом останніх років заходів з розвитку інформаційних технологій у Рахунковій палаті програмно-апаратні складові ІАС РП, впроваджені ще у 2004–2006 роках, потребують негайної фундаментальної модернізації. Відсутність видатків розвитку впродовж 2014–2016 років призвела до процесу старіння комп'ютерного та телекомунікаційного обладнання.

При здійсненні супроводження веб-порталу Рахункової палати значною проблемою було і залишається забезпечення вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації» та Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 № 835, оскільки програмне забезпечення веб-порталу розроблено ще у 2005 році і такої можливості не передбачає.

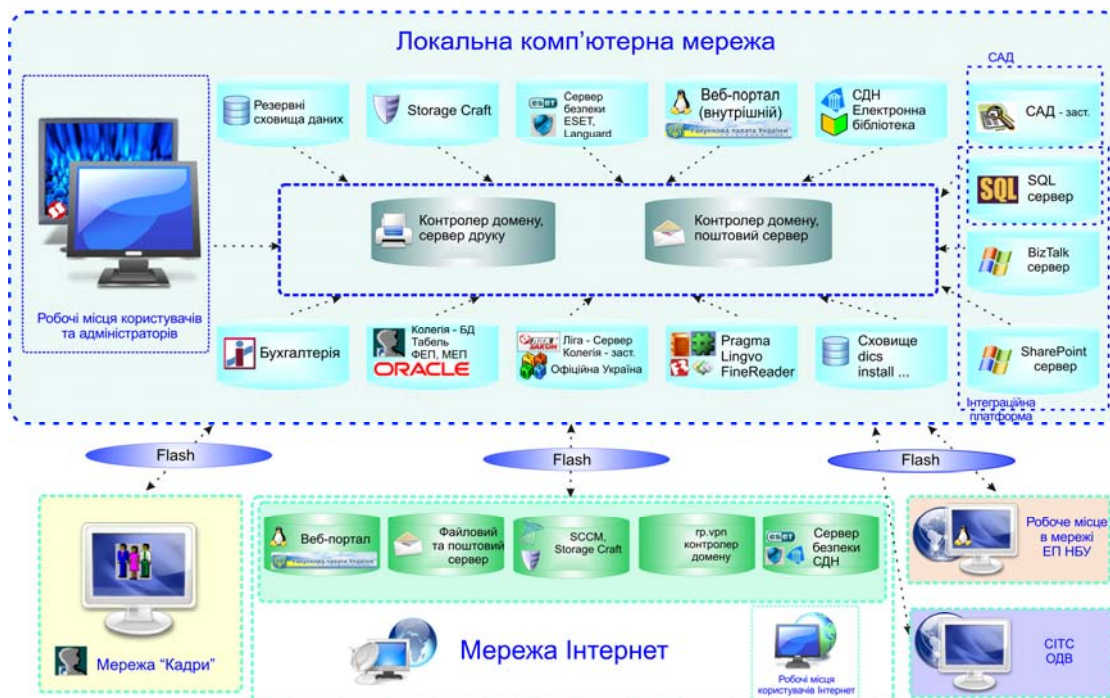
У 2017 році за участю розробників АС «Моніторинг фінансових показників виконання бюджетів всіх рівнів» проведена модернізація програмного забезпечення для автоматизованого вводу регіональних показників видатків у розрізі кодів типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів.

За рахунок видатків розвитку, які отримано вперше за чотири роки, придбано 10 серверів, 45 персональних комп'ютерів та 45 ноутбуків, 35 мережових принтерів.

Проведено технічне обслуговування і ремонт комп'ютерного обладнання у центральному апараті та територіальних управліннях. Водночас значна частина обладнання не підлягає ремонту у зв'язку з відсутністю запасних частин до морально застарілої техніки.

Розпочато здійснення комплексу заходів з оновлення КСЗІ ІАС РП та КСЗІ інтернет-сегмента ІАС РП і побудови КСЗІ сегментів ІАС РП у територіальних управліннях. Розроблено відповідні технічні завдання та узгоджено їх з Держспецзв'язку, отримано програмне забезпечення криптографічного захисту інформації. Завершити роботи, провести державну експертизу і отримати атестати відповідності вимогам НД ТЗІ планується у 2018 році.

Комп'ютерна мережа Рахункової палати

Працівники Рахункової палати повністю забезпечені засобами обчислювальної техніки, однак більша частина її морально застаріла і фізично

зношена. Лише 10 серверів із 47 є сучасними. Комутаційне обладнанням ЛОМ центрального апарату було придбане у період з 2003 по 2010 рік та експлуатується в цілодобовому режимі. Тільки 17 відс. комп'ютерного обладнання можна віднести до сучасного, а 46 відс. – це фізично зношене обладнання, частина якого не функціонує і вже підготовлене до списання.

У 2017 році на веб-порталі Рахункової палати розміщено 1267 офіційних повідомлень, звітів, бюлетенів, рішень та інших матеріалів про діяльність Рахункової палати, у тому числі міжнародну.

За рік зареєстровано понад 39,7 тис. звернень до веб-порталу, середньомісячна кількість звернень перевищила 3,3 тисячі.

З метою максимального забезпечення підготовки та здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), проведення моніторингу змін законодавства, аналізу виконання Державного бюджету України Рахункова палата взаємодіє з Міністерством фінансів України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Державною фіскальною службою України, Державною казначейською службою України, Державною службою статистики України, Фондом державного майна України, головними розпорядниками бюджетних коштів та іншими органами державної влади, інформаційними агентствами та іншими установами, що дає можливість Рахунковій палаті отримувати необхідну фінансову, бюджетну, податкову, статистичну звітність та інші інформаційні ресурси.

Запроваджені в Рахунковій палаті інформаційні технології дають змогу отримувати більшу частину документів в електронному вигляді, завдяки чому підвищено оперативність надходження інформаційних ресурсів та їх використання, ефективність автоматизації процесів аналізу і моніторингу показників фінансової, бюджетної, податкової та статистичної звітності. На кінець 2017 року в електронних базах даних ІАС РП сконцентровано понад 2,5 млн електронних документів.

Сучасні можливості інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати та інформаційні ресурси, які накопичені в її базах, дозволяють підтримувати заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) на всіх етапах їх проведення, в тому числі шляхом формування окремих баз даних інформаційно-аналітичної характеристики стану об'єктів контролю і аналізу.

ІАС РП завдяки функціонуючим аналітичним системам «Моніторинг фінансових показників виконання бюджетів всіх рівнів», «Моніторинг макропоказників економічного та соціального становища України», «Моніторинг галузевих показників соціально-економічного розвитку регіонів України» надає працівникам Рахункової палати доступ з робочого місця до інформаційно-аналітичних ресурсів для проведення аналізу стану виконання Державного бюджету України, а також соціально-економічного розвитку держави, включаючи регіональний розріз.

Центр інформаційних ресурсів Рахункової палати має потужний потенціал довідково-інформаційних джерел та програмно-технічних засобів

для повноцінного забезпечення інформацією фахівців Рахункової палати. У центрі інформаційних ресурсів Рахункової палати зберігаються та надаються в користування оригінали нормативно-правових актів Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, матеріали з питань діяльності Рахункової палати, річна і квартальна фінансова звітність головних розпорядників бюджетних коштів, податкова звітність, статистичні бюлетені та збірники, спеціальна література, великий перелік періодичних друкованих і спеціальних фахових видань України, енциклопедії, довідники тощо.

Довідково-інформаційні та програмно-технічні потужності центру інформаційних ресурсів Рахункової палати використовуються в процесі стажування і виробничої практики молодими фахівцями та студентами Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана і Київського національного торгово-економічного університету. В приміщенні центру інформаційних ресурсів Рахункової палати проводяться семінари з обміну досвідом у сфері аудиторської діяльності та навчальні семінари, організовуються тематичні виставки спеціальної літератури з фахових питань.

Для забезпечення оперативності використання матеріалів, необхідних при підготовці контрольних та проведенні експертно-аналітичних заходів, у внутрішній мережі Інтранет функціонує довідково-пошукова автоматизована система «Матеріали центру інформаційних ресурсів Рахункової палати», яка дає можливість фахівцям Рахункової палати зі свого робочого місця з'ясувати наявність і зміст конкретних видань спеціальної літератури та фахових періодичних видань, дізнатися про нові надходження до центру інформаційних ресурсів Рахункової палати, отримати іншу необхідну довідкову інформацію з професійних питань. Приміщення центру інформаційних ресурсів Рахункової палати облаштоване місцями для роботи в мережі Інтернет, електронною поштою, обладнанням для обробки документів, у тому числі сканером і принтерами.

5.3. ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Кошторисні призначення на 2017 рік з урахуванням змін за загальним фондом державного бюджету за КПК 6511010 «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету» становили 149 млн 165,9 тис. грн, у тому числі:

- заробітна плата з нарахуваннями – 119 млн 72 тис. грн;
- інші поточні видатки – 18 млн 233,1 тис. грн;
- комунальні послуги та енергоносії – 3 млн 860,8 тис. грн;
- капітальні видатки – 8 млн гривень.

Особливістю фінансування 2017 року було виділення Рахунковій палаті капітальних видатків (останній раз кошти на цю мету виділялися у 2013 році).

Оплата праці працівників Рахункової палати у 2017 році здійснювалась згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 15 «Питання оплати праці працівників державних органів».

З метою забезпечення однієї з основних функцій нашої установи – здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) – у звітному році Рахункова палата неодноразово зверталась до Міністерства фінансів України щодо необхідності внесення змін:

- до помісячного розпису державного бюджету у зв'язку, зокрема, з необхідністю сплати членських внесків до міжнародних організацій вищих органів фінансового контролю INTOSAI та EUROSAI, членом яких є Рахункова палата;

- до річного розпису державного бюджету, враховуючи збільшення потреби в асигнуваннях за КЕКВ 2250 «Видатки на відрядження» у зв'язку із введенням в дію постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2017 № 241 «Про внесення змін в додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 02 лютого 2011 р. № 98», якою збільшено граничні норми витрат на відрядження державних службовців у межах України.

Крім того, на підставі звернень Рахункової палати Міністерство фінансів України ще двічі вносило зміни до кошторисних призначень на 2017 рік:

- у серпні необхідність внесення змін була викликана потребою в перерозподілі кошторисних призначень Рахункової палати між кодами економічної класифікації видатків, пов'язаною з наявною економією кошторисних призначень за КЕКВ 2273 «Оплата електроенергії», яка утворилась у зв'язку з посиленням контролю за використанням офісних і побутових електричних приладів та впровадженням енергозберігаючих технологій. Цю економію за КЕКВ 2273 було спрямовано на збільшення кошторисних призначень за КЕКВ 2210 «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар» для придбання канцелярського приладдя, паперових виробів та супутніх товарів для забезпечення потреб працівників апарату та територіальних управлінь Рахункової палати і КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)», зокрема на закупівлю послуг проектних організацій з метою коригування проектно-кошторисної документації на реконструкцію приміщень територіального управління Рахункової палати у м. Вінниці;

- у вересні необхідність внесення змін була викликана потребою у перерозподілі кошторисних призначень Рахункової палати між кодами економічної класифікації видатків з метою забезпечення належного функціонування Рахункової палати, зокрема збільшення призначень за КЕКВ 3142 «Реконструкція та реставрація інших об'єктів» за рахунок відповідного зменшення за КЕКВ 3110 «Придбання обладнання і предметів довгострокового користування». Ці зміни пов'язані з тим, що територіальне управління Рахункової палати по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Хмельницькій та Чернівецькій областях (у м. Вінниця) розміщене на другому та третьому поверхах житлового будинку в м. Вінниці, вул. Скалецького, 13, який з 2011 року перебуває в стадії незавершеного будівництва, призупиненого внаслідок відсутності фінансування. З метою ефективного використання

бюджетних коштів, спрямованих на утримання нерухомого майна, та впровадження енергозберігаючих заходів Рахунковою палатою спільно з дозвільними та проектувальними організаціями м. Вінниці була опрацьована проектно-кошторисна документація для виконання комплексу першочергових робіт з реконструкції приміщень: облаштування автономного опалювального пункту, зовнішніх і внутрішніх мереж газопостачання, електромереж, сантехнічних та опоряджувальних робіт.

Крім того, збільшено призначення за КЕКВ 2210 «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар» за рахунок зменшення призначень за КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)», які були спрямовані на придбання матеріалів і виробів для обслуговування внутрішніх інженерних мереж адмінбудівлі Рахункової палати у м. Києві на вул. М. Коцюбинського, 7, а також друкованої продукції.

Внесення змін до кошторисних призначень на звітний рік відбувалось з відповідним внесенням змін до розрахунків до кошторису, плану закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти для потреб Рахункової палати у 2017 році та до паспорта бюджетної програми на 2017 рік у частині перерозподілу обсягів асигнувань між напрямками використання бюджетних коштів і змін значень результативних показників бюджетної програми.

Загальна сума касових видатків за КПКВ 6511010 «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету» становила 146 млн 700,4 тис. гривень.

Діаграма 12. Структура касових видатків Рахункової палати у 2017 році

Основну питому вагу касових видатків становила заробітна плата з нарахуваннями (118 млн 847,4 тис. гривень).

Видатки на відрядження – 3 млн 351,6 тис. гривень.

Видатки за напрямом «Придбання матеріальних цінностей, в т.ч. медикаментів» становили 3 млн 258,2 тис. грн і були спрямовані на придбання інвентарю, обладнання, пального, комплектуючих та витратних матеріалів до комп'ютерної техніки, канцелярських і господарських товарів, передплату періодичних видань, придбання інвентарю для комплектування медичного пункту Рахункової палати тощо.

Інші поточні видатки (10 млн 787,1 тис. грн) включали видатки на утримання в належному стані адмінбудівель апарату та територіальних управлінь Рахункової палати (комунальне прибирання приміщень і прилеглої території), на оплату телекомунікаційних послуг, оренду та охорону приміщень територіальних управлінь Рахункової палати, технічне обслуговування і ремонт автомобілів, систем пожежогасіння, вентиляції, сигналізації, телекомунікацій та захисту інформації, локальних мереж обробки даних, комп'ютерної та копіювальної техніки, банківських послуг, послуг інформаційних агентств, підвищення кваліфікації працівників тощо.

Крім того, в межах видатків, виділених на утримання Рахункової палати, були здійснені видатки на забезпечення міжнародної діяльності Рахункової палати (сплата членських внесків до міжнародних організацій фінансового контролю EUROSАI та INTOSAI, представницькі видатки) і видатки на забезпечення розвитку інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати.

Оплата згідно з укладеними договорами за надання послуг з утримання адмінприміщень апарату і територіальних управлінь, зокрема теплопостачання, водопостачання та водовідведення, використану електроенергію та природний газ, використаний для опалення приміщень, здійснювалась за рахунок видатків, виділених на розрахунки за енергоносії та комунальні послуги (2 млн 754,7 тис. гривень).

За напрямом «Придбання обладнання і предметів довгострокового користування» були здійснені видатки на придбання комп'ютерного обладнання (серверів, принтерів, ноутбуків), багатофункціональних пристроїв для заміни фізично зношених та морально застарілих, обладнання для вентиляційної системи адмінприміщення територіального управління Рахункової палати по Львівській, Волинській, Рівненській, Тернопільській, Івано-Франківській та Закарпатській областях (у м. Львів) тощо.

За напрямом «Реконструкція та реставрація інших об'єктів» (1 млн 292,5 тис. грн) було забезпечено проведення робіт з реконструкції адмінприміщення територіального управління Рахункової палати по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Хмельницькій та Чернівецькій областях (у м. Вінниця).

З метою забезпечення режиму економії видано накази Рахункової палати від 01.02.2017 № 10 «Про виконання у 2017 році бюджетної програми» і від

15.02.2016 № 13 «Про забезпечення дотримання режиму економії фінансових та матеріальних ресурсів Рахункової палати у 2017 році».

Придбання матеріальних цінностей, робіт і послуг для потреб Рахункової палати у звітному році здійснювалось відповідно до річного плану закупівель на 2017 рік, що був затверджений рішенням тендерного комітету Рахункової палати, з дотриманням вимог Закону України «Про публічні закупівлі», постанов Кабінету Міністрів України від 04.04.2001 № 332 «Про граничні суми витрат на придбання автомобілів, меблів, іншого обладнання та устаткування, мобільних телефонів, комп'ютерів державними органами, а також установами та організаціями, які утримуються за рахунок державного бюджету», від 23.04.2014 № 117 «Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти», від 11.10.2016 № 710 «Про ефективне використання державних коштів», Заходів щодо ефективного та раціонального використання бюджетних коштів, передбачених на утримання Рахункової палати, затверджених наказом Рахункової палати від 31.10.2016 № 74, та інших нормативно-правових документів.

Маючи у своєму арсеналі вагомі здобутки, накопичений досвід і визнання як в Україні, так і за її межами, Рахункова палата не зупиняється на досягнутому. Подальший свій інституційний розвиток ми вбачаємо у підвищенні ефективності та результативності незалежного зовнішнього державного фінансового контролю, імплементації міжнародних стандартів державного фінансового контролю, впровадженні нових його форм, методів і напрямів. Розв'язання цих завдань неможливе без здійснення таких заходів:

- імплементація Рахунковою палатою Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, в галузі зовнішнього аудиту;
- продовження конституційного процесу щодо розширення повноважень Рахункової палати відповідно до Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю (ISSAI);
- проведення самооцінки доброчесності Рахункової палати за методологією IntoSAINT, що має стати вирішальним для збільшення довіри до вищого органу фінансового контролю з боку громадськості, Парламенту, Уряду, об'єктів контролю;
- на виконання Закону України «Про Рахункову палату»:
 - перегляд і підготовка нових редакцій внутрішніх нормативних документів Рахункової палати, що регулюють діяльність нашої інституції, з метою приведення їх у відповідність із чинним законодавством, міжнародними стандартами державного фінансового контролю та Регламентом Рахункової палати;
 - розроблення Стратегії розвитку Рахункової палати у співпраці з науковцями;
- впровадження нових підходів до системи планування контрольних заходів виходячи з положень Резолюції Генеральної Асамблеї ООН щодо цілей сталого розвитку на період до 2030 року;
- продовження імплементації в діяльність Рахункової палати міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю шляхом їх адаптації до чинного законодавчого поля діяльності Рахункової палати;
- участь у законодавчому врегулюванні, створенні та розбудові єдиної системи державного фінансового контролю в Україні;
- перегляд і актуалізація у зв'язку з призначенням Верховною Радою України нового складу Рахункової палати напрямів діяльності та методів організації здійснення аудиторського процесу;
- загальна координація та керівництво діяльністю робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;

- проведення паралельних, спільних і координованих міжнародних аудитів, що становлять спільні інтереси для Рахункової палати України та вищих органів фінансового контролю інших держав;
- виходячи з нових вимог Закону України «Про Рахункову палату»:
 - посилення контролю і відповідальності керівництва об'єктів контрольних заходів за своєчасне і повне виконання рекомендацій, наданих Рахунковою палатою за результатами проведених нею заходів;
 - інтенсифікація відносин Рахункової палати з Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України, органами державного фінансового контролю, правоохоронними органами;
 - удосконалення форм і методів інформування громадськості про результати контрольних-аналітичних та експертних заходів, що проводяться Рахунковою палатою;
 - підвищення ефективності та вдосконалення постійно діючої всеохоплюючої системи навчання та підвищення кваліфікації аудиторів Рахункової палати, у тому числі і її територіальних управлінь.

Звіт Рахункової палати за 2017 рік затверджено рішенням Рахункової палати від 22.03.2018 № 7-2.

**Перелік інформаційних бюлетенів,
підготовлених Рахунковою палатою за результатами контрольних заходів і
надісланих до Верховної Ради України у 2017 році**

- Про результати аудиту ефективності справляння та дієвості контролю за надходженням рентної плати за користування надрами для видобування нафти до державного бюджету
- Про результати аудиту ефективності виконання повноважень державними органами влади в частині повноти та своєчасності надходження збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій
- Висновки про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік»
- Висновок про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2017 рік у першому кварталі
- Висновок про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2017 рік у першому півріччі
- Висновок про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2017 рік у січні–вересні
- Висновки щодо проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік»
- Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру»
- Про результати аналізу причин утворення дефіциту бюджету Пенсійного фонду та його покриття за рахунок коштів державного бюджету

**Основні об'єкти контрольно-аналітичних заходів,
здійснених Рахунковою палатою у 2017 році**

- Міністерство аграрної політики та продовольства України
- Міністерство внутрішніх справ України
- Міністерство екології та природних ресурсів України
- Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
- Міністерство енергетики та вугільної промисловості України
- Міністерство закордонних справ України
- Міністерство інфраструктури України
- Міністерство молоді та спорту України
- Міністерство культури України
- Міністерство оборони України
- Міністерство освіти і науки України
- Міністерство охорони здоров'я України
- Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України
- Міністерство соціальної політики України
- Міністерство фінансів України
- Міністерство юстиції України
- Антимонопольний комітет України
- Фонд державного майна України
- Національний банк України
- Банкотно-монетний двір
- Національне агентство з питань запобігання корупції
- Державне агентство водних ресурсів України
- Державне агентство лісових ресурсів України
- Державне агентство резерву України
- Державне агентство рибного господарства України
- Державне агентство України з питань кіно
- Державне агентство України з управління зоною відчуження
- Державна екологічна інспекція України
- Державна служба геології та надр України
- Державна служба України з надзвичайних ситуацій
- Державна фіскальна служба України

- Державна казначейська служба України
- Державна служба України з безпеки на транспорті
- Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів
- Державна служба України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції
- Адміністрація Державної прикордонної служби України
- Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України
- Служба безпеки України
- Служба зовнішньої розвідки України
- Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву»
- Фонд соціального захисту інвалідів
- Пенсійний фонд України
- Верховний Суд України
- Вищий адміністративний суд України
- Конституційний Суд України
- Державна судова адміністрація України
- Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Луганська, Львівська, Полтавська, Хмельницька, Чернівецька, Чернігівська обласні державні адміністрації
- Територіальні управління Державної судової адміністрації в Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Київській, Львівській, Одеській, Харківській областях та у м. Києві
- Головні управління Державної служби надзвичайних ситуацій України у Вінницькій, Дніпропетровській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Харківській, Херсонській областях та у м. Києві
- Головні управління Держпродспоживслужби у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Київській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Харківській областях та в м. Києві
- Головні управління ДФС у Вінницькій, Дніпропетровській, Житомирській, Львівській, Полтавській, Харківській, Хмельницькій областях та у м. Києві
- Вінницька, Донецька, Житомирська, Київська, Миколаївська, Одеська, Сумська, Харківська, Хмельницька, Чернівецька та Київська міська митниці ДФС
- Міжрегіональне головне управління ДФС – Центральний офіс з обслуговування великих платників
- Головний сервісний центр МВС
- Регіональні сервісні центри МВС у Вінницькій, Дніпропетровській,

Київській, Луганській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Харківській, Херсонській областях та у м. Києві

- Український державний фонд підтримки фермерських господарств
- Західно-Чорноморське державне басейнове управління охорони, використання та відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства
- Південно-Бузьке басейнове управління водних ресурсів
- Чорноморське басейнове управління Державного агентства рибного господарства
- Управління охорони, використання і відтворення водних біоресурсів та регулювання рибальства в Вінницькій, Дніпропетровській, Київській, Херсонській областях
- Придніпровська, Південно-Західна, Південна, Львівська, Одеська регіональні служби державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні та транспорті
- Одеська прикордонна державна контрольно-токсикологічна лабораторія
- Центральне, Західне, Південне, Південно-Східне, Північно-Східне, Центрально-Західне міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції України
- Національна академія наук України
- Національна академія аграрних наук України
- Національна академія мистецтв України
- Національна академія педагогічних наук України
- Національна музична академія ім. П. І. Чайковського
- Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
- Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової
- Державна установа «Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України»
- Державна установа «Центр громадського здоров'я МОЗ України»
- Державна установа «Центральна фітосанітарна лабораторія»
- Державна установа «Вінницька обласна фітосанітарна лабораторія»
- Державна установа «Дніпропетровська обласна фітосанітарна лабораторія»
- Державна установа «Донецька обласна фітосанітарна лабораторія»
- Державна установа «Львівська обласна фітосанітарна лабораторія»
- Державна установа «Миколаївська обласна фітосанітарна лабораторія»
- Державна установа «Одеська обласна фітосанітарна лабораторія»
- Державна установа «Харківська обласна фітосанітарна лабораторія»
- Державна установа «Вінницька виправна колонія (№ 86)»
- Державна установа «Дніпропетровська виправна колонія (№ 89)»
- Державна установа «Бучанська виправна колонія (№ 85)»

- Державна установа «Львівська виправна колонія (№ 48)»
- Державна установа «Одеська виправна колонія (№ 14)»
- Державна установа «Харківська виправна колонія (№ 43)»
- Державна установа «Виробничо-експериментальний Дніпровський осетровий рибовідтворювальний завод імені академіка С. Т. Артюшика»
- Державна установа «Новокаховський рибоводний завод частикових риб»
- Державна установа «Херсонський виробничо-експериментальний завод по розведенню молоді частикових риб»
- Державна установа «Управління з питань забезпечення діяльності та розвитку Державної кримінально-виконавчої служби України»
- Державна установа «Управління збірних команд та забезпечення спортивних заходів «Укрспортзабезпечення»
- Державна установа «Центр обслуговування підрозділів Національної поліції України»
- Державне зовнішньоекономічне підприємство «Укркольорпром»
- Державне підприємство «Арена Львів»
- Державне підприємство «Дослідний завод спецелектрометалургії Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України»
- Державне підприємство «Дослідне господарство «Бохоницьке» Науково-виробничого центру «Соля» Національної академії аграрних наук України»
- Державне підприємство «Дослідне господарство «Забойщик» Донецької Державної сільськогосподарської дослідної станції Національної академії аграрних наук України»
- Державне підприємство «Дослідне господарство «Степне» Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції ім. М. І. Вавилова Інституту свинарства і агропромислового виробництва НААН України
- Державне підприємство «Дослідний завод зварювальних матеріалів Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України»
- Державне підприємство Завод хімічних реактивів Науково-технічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України
- Державне підприємство зовнішньоекономічної діяльності «Укрінтеренерго»
- Державне підприємство «Інженерний центр «Львівантикор» Фізико-механічного інституту ім. Г. В. Карпенка НАН України»
- Державне підприємство «Інженерний центр «Сушка» Інституту технічної теплофізики НАН України»
- Державне підприємство Інституту чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН України
- Державне підприємство «Науково-інженерний центр зварювання та контролю в галузі атомної енергетики Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України»
- Державне підприємство «Спортивний комплекс «Атлет»

- Державне підприємство «Український дитячий центр «Молода гвардія»
- Державне підприємство України «Міжнародний дитячий центр «Артек»
- Державне підприємство «Прозорро»
- Українське державне підприємство «Укрхімтрансміак»
- Харківське державне авіаційне виробниче підприємство
- Державне підприємство «Завод 410 ЦА»
- Державне підприємство «Антонов»
- Державне підприємство водних шляхів «Укрводшлях»
- Державне підприємство «Дослідне господарство Львівської дослідної станції Інституту рибного господарства Національної академії аграрних наук»
- Державне підприємство «Київське лісове господарство»
- Державне підприємство «Житомирське лісове господарство»
- Державне підприємство «Очаківське лісомисливське господарство»
- Державне підприємство «Інформаційні судові системи»
- Державне підприємство «Національна енергетична компанія «Укренерго»
- ВП «Південна ЕС» ДП «НЕК «Укренерго»
- ВП «Північна ЕС» ДП «НЕК «Укренерго»
- Державне підприємство «Національна кінематека України»
- Державне підприємство «Національна кіностудія художніх фільмів ім. О. Довженка»
- Державне підприємство «Національний центр Олександра Довженка»
- Державне підприємство «Українська кіностудія анімаційних фільмів»
- Державне підприємство «Українська студія хронікально-документальних фільмів»
- Державне підприємство «Укрвакцина»
- Державне підприємство «Укрмедпостач»
- Державне підприємство «Укршахтгідрозахист»
- Державне підприємство «Шахта ім. Д. С. Коротченка»
- Державне підприємство «Шахта № 1 «Нововолинська»
- Державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська АЕС»
- Державне підприємство «ОК Укрвуглереструктуризація»
- Державне підприємство «Спеціалізована база з комплектної поставки електроенергетичного обладнання»
- Державне підприємство «Харківський НДІ комплексної автоматизації»
- Державне українське об'єднання «Політехмед»
- Державний концерн «Укроборонпром»

- Український державний науково-дослідний інститут «Ресурс»
- Український інститут по проектуванню металургійних заводів
- Державний інститут по проектуванню підприємств гірничорудної промисловості «Кривбаспроект»
- Державний інститут по проектуванню промислових підприємств
- Державний науково-дослідний інститут великогабаритних шин
- Державний проектний інститут «Діпроверф»
- Державний проектний інститут по проектуванню підприємств гумової промисловості
- Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи
- Державний науково-дослідний інститут спеціального зв'язку та захисту інформації
- Державний центр кіберзахисту та протидії кіберзагрозам
- Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» Національної академії аграрних наук України
- Національний науковий центр «Інститут землеробства» Національної академії аграрних наук України
- Науково-технічний комплекс Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України
- ПрАТ «Одеська кіностудія»
- Публічне акціонерне товариство «Одеський припортовий завод»
- Луганський природний заповідник НАН України
- Ужанський національний природний парк
- Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України
- Інститут захисту рослин Національної академії аграрних наук України
- Інститут культурології НАМ України
- Інститут монокристалів НАН України
- Інститут проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича НАН України
- Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України
- Інститут Служби зовнішньої розвідки України
- Інститут спеціальної педагогіки НАПН України
- Інститут технічної теплофізики НАН України
- Фізико-механічний інститут ім. Г. В. Карпенка НАН України
- Інститут чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН України
- Національний університет оборони України
- Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
- Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського

- Київський національний університет культури і мистецтв
- Національна академія Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного
- Інститут Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія»
- Військовий інститут Київського національного університету імені Т. Шевченка
- Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації
- Житомирський військовий інститут імені С. П. Корольова
- Національна дитяча спеціалізована лікарня «Охматдит»
- Полтавська обласна клінічна лікарня ім. М. В. Скліфосовського
- Львівська обласна клінічна лікарня
- Вінницька обласна клінічна лікарня ім. М. І. Пирогова
- КЗ «Дніпропетровська обласна клінічна лікарня імені І. І. Мечникова Дніпропетровської обласної ради»
- КЗ «Черкаська обласна лікарня Черкаської обласної ради»
- Військово-медичний клінічний центр Державної прикордонної служби України
- Клінічний санаторій «Аркадія» Державної прикордонної служби України